Ignát Herrmann

Pan Koriandl a spol.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE

4386
1918/436

Sebrané spisy Ignáta Herrmanna.

I. **BLEDNOUCÍ OBRÁZKY.** Vzpomínky nejstarší a drobné episody z maloměstské kroniky. Vydání čtvrté. Kč 35·—

II. **OTEC KONDELÍK A ŽENICH VEJVARA.** Drobné příběhy ze života spořádané pražské rodiny. Vydání šestnácté. „ 35·—

III. **TCHÁN KONDELÍK A ZEŤ VEJVARA.** (Pokračování Otce Kondelíka.) Vydání desáté. „ 40·—

IV. **Z CHUDÉHO KALAMÁŘE.** Drobné náčrty. Vydání šesté. **PRAŽSKÉ FIGURKY.** Rázové obrázky ze života. Vydání šesté. **PAN MELICHAR.** Obrázek z „tiché" pražské domácnosti. Vydání páté. „ 45·—

V. **Z PRAŽSKÝCH ZÁKOUTÍ.** Humorist. a rázovité obrázky ze života. Vydání čtvrté. „ 15·—

VI. **STAŘÍ MLÁDENCI.** Humorné obrázky ze života „přespočetných". Vydání páté. „ 22·—

VII.—VIII. **U SNĚDENÉHO KRÁMU.** Líčení z pražského života. I. a II. Vydání osmé. „ 55·—

IX. **BODŘÍ PRAŽANÉ.** Postavičky z pražských zdí a ulic. Vydání páté. „ 28·—

X. **RODINY A RODINKY.** Drobné výjevy z pražského života. Vydání druhé. „ 18·—

XI. **DVĚ PRAŽSKÉ IDYLLY.** Vydání čtvrté. „ 21·—

XII. **DOMÁCÍ ŠTĚSTÍ.** Dva stínové obrazy z manželského života. Vydání čtvrté. „ 20·—

XIII. **ŽENITBA PÁNĚ KARAFIÁTOVA** a jiné povídky staroměstádenecké. Vydání druhé. „ 20·—

XIV. **PÁTÉ PŘES DEVÁTÉ.** Třicet nedělních povídek. Vydání čtvrté. „ 25·50

XV. **ZTŘEŠTĚNÉ HISTORKY.** (Chráněnka. — Pouhé smyšlenky. — Strašidelné. — „Amerikánské".) Vydání čtvrté. „ 28·50

XVI. **KANCELÁŘSKÝ PRACH. — SMÍŠENÉ ZBOŽÍ.** Drobné črty z ovzduší kancelářského a kupeckého. Vydání druhé. „ 20·—

XVII. **FOXL-VOŘÍŠEK A JINÉ HISTORKY KRATOCHVILNÉ.** Vydání čtvrté. „ 16·—

XVIII. **BURLESKY.** Vydání třetí. „ 19·50

XIX. **Z PAMĚTÍ STARÉHO MRZOUTA A JINÉ HISTORKY KRATOCHVILNÉ.** (Povídky o paní Angelině Knedlhansové, bývalé kvartýrské. — Mládenci a ženichové.) Vydání druhé. „ 14·—

XX. **O ŽIVÝCH, O MRTVÝCH.** Díl I. O literátech, umělcích a hercích. — Dvě vzpomínky zcela intimní. Vydání druhé. „ 24·—

XXI. **PŘÍBĚH DUŠIČKOVÝ.** Rodinná historka z let sedmdesátých. Vydání třetí. „ 21·50

XXII.—XXIII. **Z NOTÝSKŮV PAVLA ČAMRDY,** písaře při výpomocném úřadě. Díl prvý a druhý. Vydání čtvrté. „ 44·—

XXIV.—XXV. **VDAVKY NANYNKY KULICHOVY A CO SE KOLEM NICH SBĚHLO.** Díl I. a II. Vydání šesté. „ 56·—

XXVI. **EVIČKA A JINÉ VÝJEVY RODINNÉ.** Vyd. druhé. „ 18·—

XXVII.—XXVIII. **DROBNÍ LIDÉ.** I. a II. díl. Vydání čtvrté. „ 56·—

XXIX. **PŘED PADESÁTI LETY.** I. díl. „ 20·—

XXX. PŘED PADESÁTI LETY. II. díl. Kč 24·—
XXXI. MUŽ BEZ TŘINÁCTKY a jiné povídky nedělní. „ 18·—
XXXII. PŘED PADESÁTI LETY. III. díl. „ 24·—
XXXIII. O ŽIVÝCH, O MRTVÝCH. Kniha drobných vzpomínek. II. díl. „ 24·—
XXXIV. BLEDNOUCÍ OBRÁZKY, díl II. „ 28·—
XXXV. ŽENITBA BRATŘÍ ADAMŮ. Podivuhodný příběh americkánský a jiné historky. „ 24·—
XXXVI. O TŘECH NEBOŽTÍCÍCH a j. historky nedělní. „ 28·—
XXXVII. PŘÍBĚH JEDNOHO DNE a jiné. „ 20·—
XXXVIII.—XXXIX. HISTORIE JAROMÍRA TYKVY. I. a II. díl. „ 42·—
XL.—XLI. FELÍČKŮV ROMÁN. I. a II. díl. „ 54·—
XLII. PAN KORIANDL A SPOL. „ 32·—

Samostatně vydáno:

JÍRA ZBOJNÍK, knížka pro velké i malé. Brož. Kč 12·—, v perg. vazbě „ 48·—
LIDIČKY A ZVÍŘÁTKA. Ilustroval Prokop Laichter. Nákladem F. Topiče 1926. „ 32·—
TRÉ KAPITOL Z MALOMĚSTSKÉ KRONIKY. Váz. Kč 48·—, na ruč. pap. v pergamenu, s podp. aut. „ 180·—
MANŽELOVA PŘÍTELKYNĚ. Žert z mladé domácnosti o jednom jednání. (Divadelní bibliotéky Pospíšilovy svazek 183., obsahuje též aktovku Karla Šípka: Starší závazky.)
TOBIÁŠKŮV ŠTĚDRÝ DEN A NĚKOLIK ŽERTOVNÝCH POVÍDEK O ZVÍŘÁTKÁCH. U F. Topiče v Praze. (O seni, knihy mladých čtenářů, svazek 19.) Třetí vydání 1915. Rozebráno.
VÁNOČNÍ KOLEDY. Drobné historky vánoční a sylvestrovské. Rozebráno.
Z POVÍDEK NEDĚLNÍHO KRONIKÁŘE. Deset kratších i delších historek.
ARTUR A LEONTYNA. Pražský příběh z doby nedávné.
FELÍČKŮV ROMÁN. Dva díly. Celkem 462 stran.
K-KE-KU. Podivný přelud zrakový i sluchový a trochu mluvnice pro všeobecnou potřebu.

Překlady do polštiny:

OJCIEC KONDELIK I NARZECZONY WEJWARA. Za pozwoleniem autora z czeskiego przełożył Pawel Laskowski. (Biblioteka dzieł wyborowych. No. 257—259.) Ve Varšavě 1903. Druhé vydání 1924.
TEŚĆ KONDELIK I ZIEĆ WEJWARA. Z czeskiego przetłomaczyła Kazimiera Uhlenfeld. (Biblioteka dzieł wyborowych 736—738.) Ve Varšavě 1912.
ZJEDZONY SKLEP. (U snědeného krámu.) Do polštiny přeložil Adam Lach. „Dzennik dla wszystkich". Ve Varšavě 1905.

Překlady do charvatštiny:

DOMAĆA SREĆA. (Domácí štěstí.) Dvie slike iz brašnoga života. Přeložil Makso Kuntarić. „Národne novine" v Záhřebě, září-listopad 1905.
OSVETA ZALJUBLJENOGA I DRUGE HUMORESKE. V Záhřebě 1917.

Do holandštiny:

VADER KONDELIK EN BRUIDEGOM WEJWARA. Kleine gebeurtenissen uit het leven van een Prager gezin. Naar het Boheemsch door S. J. Barentz-Schönberg. Geautoriseerde uitgave. Amsterdam. H. J. W. Becht 1909.
SCHOONVADER KONDELIK EN SCHOONZOON WEJWARA. Kleine gebeurtenissen uit het leven van een Prager familie. Naar het Boheemsch door S. J. Barentz-Schönberg. Geautoriseerde uitgave, Amsterdam, H. J. W. Becht 1911.

MIJNHEER MELCHIOR. (Pan Melichar.) Geautoriseerde vertalin van Jo Arenberg. V amsterodamském deníku Het Volk v listopadu 1912.

KINDERLOOS. (Bezdětná.) MIJNHEER MELCHIOR. (Pan Melichar.) Naar het Boheemsch van Ignát Herrmann (Schrijver van Vader Kondelik en bruidegom Wejwara enz.), door S. J. Barentz-Schönberg. Geautoriseerde uitgaze. 185 stran. Amsterdam, H. J. W. Becht, v listopadu 1914.

DE IDYLLE VAN MIJNHEER POTÁPKA. V deníku Het Volk. Amsterodam 1923.

Do slovinštiny:

OČE KONDELIK IN ŽENIN VEJVARA. Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Stanko Svetina. „Narodni Dnevnik" v Celju (Štyrsko), 1910.

TAST KONDELIK IN ZET VEJVARA. (Tchán Kondelík a zeť Vejvara.) Poslovenil Stanko Svetina. „Narodni dnevnik" v Celju (Štyrsko), v podzimu 1910.

IVANČKOV SVETI VEČER IN NEKOLIKO VESELIH POVESTIC O ŽIVALCAH. (Tobiáškův štědrý den atd.) Prevel iz češčine dr. Fran Bradač. Lublaň 1923.

KAKO SE JE KULICHOVA NANINKA MOŽILA IN KAJ SE JE OKOLI NJE SPLETLO. (Vdavky Nanynky Kulichovy.) Poslovenil Dr. Bradač, Ig. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Lublani.

Do franštiny:

MONSIEUR KONDELIK FT SON FUTUR GENDRE. (Otec Kondelík a ženich Vejvara.) Přeložil J. L. Chollet. „Gazette de Prague" 1928.

Do angličtiny:

CHILDLESS. (Bezdětná.) Ve sbírce The world's classics (Selected Czech tales, Oxford university press). Přeložila Marie Buschova, 1925.

CHILDLESS. Druhý otisk překladu ve velké antologii Great Short Novels of the world z r. 1927, London, William Heinemann.

Do rumunštiny:

FĂRĂ COPIL. (Bezdětná.) Ve sbírce Biblioteca dimineata svaz. 147. Bukurešt 1932.

Do němčiny:

HERR MELCHIOR. (Pan Melichar.) DER FRATER AUS PODSKAL. (Fráter z Podskalí.) DER TONI LIEFERT. (Tonda odvádí.) Deutsch von Johann Michael. „Prager Zeitung" 1896—7.

VATER KONDELIK UND BRÄUTIGAM WEJWARA. Kleine Episoden aus dem geordneten Hausbalte einer Prager Bürgerfamilie. Autorisierte Übersetzung aus dem Böhmischen von Luise Tlučhoř. Berlin, Dr. Franz Ledermann, 1907. Dva svazky.

SCHWIEGERVATER KONDELIK UND SCHWIEGERSOHN WEJWARA. Autorisierte Übersetzung aus dem Böhmischen von Luise Tlučhoř. Berlin, A. W. Hayn's Erben, 1911.

AUSGEWÄHLTE GESCHICHTEN von Ignát Herrmann. Autorisierte Übersetzung aus dem Böhmischen von Annie Auředníček (Slavische Romanbibliothek, Band X.) Prag, Verlag von J. Otto, 1908.

ZWEI PRAGER IDYLLEN. (Dvě pražské idyly.) Přeložila Klára Hübschová. „Union" v Praze, únor-květen 1910.

HÄUSLICHES GLÜCK. (Domácí štěstí.) Autorisovaný překlad Em. Schicka. „Union" v Praze, 1911. Též samostatně nákladem Ed. Beauforta.

FOXL-SPITZ und andere kurzweilige Geschichten. (Foxl-Voříšek.) Autorisovaný překlad Viktora Nessiera. „Union" v Praze, prosinec 1913 — březen 1914.

Do esperanta:

FOKSO-NUKSO. (Foxl-Voříšek.) Eldonis Moraviaj Esperanto Pioniroj. Olomouc 1932.

SEBRANÉ SPISY

IGNÁTA HERRMANNA

DÍL XLII.

PAN KORIANDL A SPOL.

PG
5038
H45
1905
d'l 42

V PRAZE

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC

IGNÁT HERRMANN:

PAN KORIANDL A SPOL.

V PRAZE

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC

Právo překladu do všech jazyků i jakéhokoli zdramatisování neb zfilmování a všechna práva vůbec autor si vyhrazuje.

TISKEM ČESKOSLOVENSKÉ GRAFICKÉ UNIE A. S. V PRAZE 1936

RADOSTNÁ UDÁLOST V DOMĚ PÁNĚ KORIANDLOVĚ

PŘÍBĚH Z KONCE MINULÉHO STOLETÍ

I.

Už ho tu není, pana Matěje Koriandla, a tedy můžeme směle vypověděti drobnou historku z jeho života. Ani z jeho rodiny už nikoho není, a tedy to nebude nikoho bolet. Hlavně však jeho ne. Nebo on byl v jistých věcech velmi citlivý, choulostivý. O tom se jednoho dne na vlastní škodu přesvědčil Baltazar Fazola, mistr kominický a krom toho nájemník páně Koriandlův. Ani toho již zde není. Tak dlouho vymetal komíny ve svém okrsku, až prý sám jednoho dne jedním takovým komínem vyletěl, a nikdo nevěděl kam. Tak se vyprávělo v sousedstvu. Vyprávělo prý se tak proto, že byl Fazola znám svou umíněností, a když si postavil hlavu, musilo jít všecko jinak než obyčejně. Ale zdá se, že mu v tom bylo křivděno. Aspoň pokud se toho jeho odchodu ze světa týče. Nikdo nemohl dokázat, že by skutečně byl komínem vyletěl. Aspoň v účtech pohřebního bratrstva, jehož byl členem, bylo spolehlivě zapsáno, že byl toho a toho dne řádně na Vyšehradě pohřben a že mu tam i náhrobek byl postaven.

Ale tehdáž tedy žili ještě oba, a zejména pan domácí Koriandl žil velmi spokojeně a blahobytně ve svém velkém, rozlehlém domě nedaleko Emauz. Ovšem právě v tu chvíli, v které jej čtenáři předvádíme, žil trochu roztržitě a pln očekávání. A ta chvíle trvala již třetí den. Léto bylo uplynulo a skoro trochu předčasně zafukoval do pražských sadů vítr až mrazivý. Díval se pan Koriandl, kterak se tam dole stromy ohýbají, a nejen stromy mladíci, ale i staří, rozložití, umoudřelí velikáni. Viděl, jak se všechny haluze, všechno listoví zimomřivě chvěje, a měl při tom pocit velmi blaživý. Neboť on seděl ve vyhřátém pokoji a do jeho kamen se přikládala jen polínka tvrdého dříví, aby nemusil polykat odporný čmoud uhelný. V té věci byl pan Koriandl paškrtníkem.

Ale při tom při všem byl nějak nesvůj. Již tři dni byl nesvůj. Očekával ve svém domě a ve své rodině velkou událost, na kterou se bezmála tři čtvrti roku těšil a která podle výpočtů jedné zkušené paničky měla se dostaviti již předevčírem. Po tři noci již zkušená ta panička přespávala pod jeho střechou, aby rázem byla po ruce, až paní Koriandlové nadejde ta těžká chvíle, a ta chvíle pořád nepřicházela.

Matěj Koriandl byl muž rozmyslný a v ničem se neukvapoval. To dokázal již tím, že se na ženitbu odhodlal teprve, když mu vypršela padesátka a několik měsíců po ní. A teď už byl skoro šest let ženat. Tehda, když se rozhodl, řekl

v kroužku svých známých v kasině Černého pivovaru:

„Věřte mi, ani bych se neženil. Jsou s tím taky všelijaké štrapace a nesnáze, a člověk má rád pokoj a ticho. Ale jsem tu na světě jako kůl v plotě, poslední své rodiny. A když pomyslím, že bych tam na krchově ležel tak sám a sám, že by ke mně o Dušičkách nepřišla živá duše, aby mi na hrobě svíčičku rozsvítila, — a zatím kolem dokola by bylo plno parády — tak je mi při tom smutno, až bych brečel. Vdova si přece na mne vzpomene, a já při tom pod zemí trochu okřeju. A krom toho, komu pak tu mám zanechat všechen svůj majetek? Kdybych odešel bez dědiců a bez kšaftu, spolkl by to slavný erár. A ještě nikdy jsem neslyšel, že by erár o májové slavnosti a na Dušičky nosil na hroby nebožtíků pugéty a rozžíhal tam světla. Ani těch nebožtíků, po kterých dědil. Tak tedy bych se rád dočkal dědice, kluka, aby mou památku a mé jméno udržoval."

„Víte, že to bude kluk?" otázal se kterýs prostořeký stolovník.

„No doufám, doufám," odpovídal Matěj Koriandl. „V naší rodině byli odjakživa samí hoši."

Skoro tedy šest let čekal trpělivě na toho žádoucího dědice, ale nejdelší ze všeho mu byly tyhle poslední tři dni. Skoro již ho trpělivost přecházela. Však taky dnes ráno, sotva že posnídal, dal si zavolat zkušenou tu paničku, která již tři noci pře-

spávala na pohovce ve světnici jeho choti, a vraště čelo pronesl k ní:

„Co to, paničko, že se věc tak protahuje? Soudil jsem, že to mělo být předevčírem podle vašeho výpočtu...“

„Milostpane, v tomhle jsou všechny výpočty omylné. V tom se někdy i také slavná fagulita mýlí. To bych mohla vyprávět o pádech, až je to k neuvěření. Někdy to přijde tak brzy, že je z toho mrzutost, a někdy se to zas protáhne, a to je skoro lepší.“

„No u nás, paničko, se to protahuje už na šestý rok. Málem bych to mohl vodit do školy. Tak bych prosil, abychom neměli zbytečné otalování.“

„Co na mně záleží, milostpane, já to neprotáhnu ani o minutu.“

Pan Koriandl mávl rukou a panička se vrátila na místo svého nastávajícího působení, ovšem když byla bystrými zraky vymetla všechny kouty milostpánovy komnaty. Paničky jejího povolání vždycky rády věděly, jakému panstvu své služby prokazují. Je to věc velmi důležitá.

Právě kdesi vyzváněli poledne, když do pokoje milostpánova vpadla kuchta Kačena.

„Milostpane, paní babička prosí, smí-li...“

„Ať vejde!“

Však již v patách za Kačenou vnikla do pokoje zkušená panička a jak učiněné máslo oznamovala:

„Milostpane, mladý pán se dává uctivě poroučet — a že už je tu!“

S křesla u psacího stolu se vzchopila nevysoká, tělnatá postava páně Koriandlova. A jeho ústa vydechla:

„Kluk!"

„K službám, milostpane. Daly jsme si záležet."

„Mohu se tam jít podívat?"

„Ještě bych prosila o malé strpení. Teď je hlavní osobou milostpaní a pak chlapeček. Přijdu si pro milostpána."

Než se v celém domě naobědvali, zvěděli všichni nájemníci, co se u domácích událo. A když Kačena po obědě přinášela milostpánovi černou kávu, ležely na tácku již první gratulace od lepších partají, které věděly, co se sluší a patří. Zálibně si pan Koriandl přečítal všechna ta blahopřání, u srdce mu skoro jihlo. Vida, vida, jak jest vítán dědic jeho jména a domu. Sice nebyl milostpán domácí člověkem mimořádného vznětu, ale tohle všechno mu lahodilo. A ve svém nitru se počínal k čemusi krom obyčejnému odhodlávati. Určitých obrysů to ještě nenabývalo.

Ovšem že navštívil svou choť v její ložnici, ovšem že se polaskal se svým synáčkem, ale toho mu zkušená paní babička brzy z rukou vzala, vidouc, jak neobratně ho drží. Kde a kdy měl pan Koriandl k tomu nabývati náležitého cviku?

Vrátil se do svého pokoje, ale dnes mu tam bylo těsno. Všechno ho pudilo ven, na čerstvý, ostrý vzduch podzimní, aby se ho nalokal, plíce jím nasytil a pokud možno, aby se pochlubil svým

štěstím, potká-li nějakou známou, sdílnou duši. Vždyť to není maličkost, taková změna v jeho rodině, v jeho domě. Vždyť teprve teď je rodina Koriandlova rodinou dokonalou, kompletní.

Ještě v domě se setkal s takovou sdílnou duší. Slézal zvolna z prvého patra, když za sebou slyšel rychlé kroky z patra druhého, a taky břinklo o schody cosi kovového. Pan domácí znal dobře ten zvuk. Zastavil se na odpočívadle a brzy ho ty chvatné kroky s hořejška doběhly. Nu, ano, pan obrlajtnant Šnek, nájemník z druhého patra, dobrý známý, veselý pán a dokonce občasný host v domácnosti Koriandlově, zvláště o svátcích, na Silvestra, o Novém roce a ještě leckdy krom toho. Kampak se má takový svobodný muž uchýlit? Byl to zábavný pán a zvláště paničky uměl obveselit. Aspoň se tak říkalo.

Matěj Koriandl poposmekl, usmál se vlídně.

„Služebník, pane obrlajtnant!“

„Ah, pan domácí — meine Hochachtung,“ salutoval milý nájemník.

Chviličku naň pan domácí pozíral, stále jaksi slibně se usmívaje, a tázal se:

„Slyšel už pan obrlajtnant novinu?“

„Novinu? Jakou novinu?“ vychrlil důstojník.

Tedy neslyšel, řekl si pan Koriandl v duchu. Proto tedy nenašel visitky páně obrlajtnantovy mezi ostatními blahopřejnými projevy. Ještě se na pana Šneka chviličku díval, jako by mu chtěl dáti hádanku, a pak rázem řekl:

„No, máme rodinu."

Pan Šnek vytřeštil oči.

„Jak to, prosím?"

„Ale kluka máme, pane obrlajtnant! Dnes v poledne."

Jako v největším podivení zvolal pan Šnek:

„Je to možné?"

„Ale, pane obrlajtnant, arci že je to možné. Už je to tak. Kluk boubelatá, dneska v poledne. A proč by to nemělo být možné?"

Úžas páně Šnekův byl větší a větší. Skoro se zdálo, jako by ho ta novina byla zarazila. A jako by posud svému sluchu nevěřil, vztahoval jaksi zdráhavě ruku a pronášel velmi roztržitě:

„Gratulor, pane domácí, gratulor! To jste byl asi překvapen — chci říci potěšen."

„A bodejť že byl. Vždyť jsme se na něj načekali. Považte si, šest let. Bezmála už jsem ani nedoufal..."

Zatím se pánové dostali dolů, do průjezdu. Pan obrlajtnant ani nemluvil, jen kníry mnul.

„Račte prominout," loučil se kvapně před domem. „Musím do kasáren."

Matěj Koriandl mířil do parku a povídal si:

„Ten je dnes nějak roztržitý. Asi ňáká mrzutost v kumpanii."

A mrsknuv očima k Černému pivovaru, prohodil ještě:

„Jsem dychtiv, co tomu řeknou tam v kasině. Ale dnes mezi ně nemohu. První večer musím zů-

stat doma, u paní, u synka. Ovšem, velká řeč ještě s ním nebude. Vždyť se na mne ani nepodíval. Myslím, že ještě nic nevidí. Škoda, měl tak přijít na jaře. Bude s ním teď na zimu potíž. Ale kdo si to může vypočítat. — Do Černého půjdu zejtra. Budou oni se tam taky ptát, je-li to možné? Ale zatrapený obrlajtnante, už vidíš, že je to možné! — A že se ani na ženu nezeptal, jak se jí daří...“

Matěj Koriandl se ztrácel v zátočině, mezi křovím a stromy parku.

II.

Pan Matěj Koriandl si chutě v sadech pošpacíroval, jak po starém zvyku říkával. Byl to člověk ze starého sekulum a jemu znamenal špacír něco docela jiného než obyčejná procházka. Špacír je cosi noblejšího, cosi pro lepší lidi, kterým není třeba, aby se tak horumpátem honili. Kterým na minutě ani na hodině nesejde. A slýchával to slovo již od malička. Na špacír ho vodívala jeho chůva, později maminka, konečně na něj chodil sám a bude tak do smrti chodit. Procházka je pro každého, pro privátníka je špacír. A Matěj Koriandl byl dokonalým privátníkem, který odjakživa nemusil nic dělat. Však taky kdysi, když se ho na úřadě ptali, jaké jest jeho povolání, totiž zaměstnání nebo živnost, úžasem až oči vyvalil. Jaké pak povolání? Není-li dost na tom, že jest privátníkem? Má peníze, má dům, k čemu by ho kdo povolával? Říkali o něm sice, že půjčuje potřebným lidem peníze, ovšem na spolehlivou hypoteku a na dobré úroky, ale to není žádné řemeslo nebo živnostenské povolání. To je věc čistě privátní, do které krom těch dlužníků nikomu nic není.

Matěj Koriandl volnými kroky přeměřil celý sad až k Novoměstské věži, vzal to zpátkem zas až k domu Faustovu, v němž byl dlouhá léta ústav hluchoněmých, obrátil se a znova zamířil ke věži. Ale tentokráte již k ní nedošel. Ani mu příliš nepřekáželo ostré vanutí podzimního větru. Byl' dokonale zachumlán v měkký, teplý zimník, krk měl ovinutý sněhobílou šálou, nohy vězely v dobrých botách s korkovými vložkami. Zatím však se bylo hodně setmělo, sad pustl a za chvíli budou obecní zřízenci zatahovati parkové cestičky těžkými řetězy. Když tedy došel v rovnou čáru s Černým pivovarem, zastavil se, podíval se vlevo a řekl k sobě:

„Snad už tam v kasině bude někdo z pánů. Což abych tam jen zaskočil a vzkázal všem ostatním, proč dnes musím domů?"

Jen si to dopověděl, již se dal napříč a za chviličku vstoupil do průjezdu. Právě letěla číšnice s několika plnými sklenicemi z výčepu do lokálu.

„Poslouchala, Pepi, je tam už někdo z našich pánů?"

„Ještě ne, milostpane. Ale dlouho to trvat nebude. Ráčej dál."

„Právě jsem chtěl někomu říct, aby mě dnes nečekali. Musím domů."

„A to budou páni litovat! A proč pak, milostpane?"

Matěj Koriandl se rozmýšlel. Má to svěřit Pepině? Ale ať, ať to taky ví. Věděla beztoho nejednu důvěrnost z domácnosti pánů, které denně

obsluhovala. A tak jako tak by zvěděla všechno zítra.

„Já jí to pošeptám, Pepi. Ale řekla to pánům, až budou všichni pohromadě. Přiletěla k nám dnes v poledne vrána..."

„Ježíš Marjá, milostpane, snad ne?"

„A přinesla nám chlapečka, ví, Pepi?"

„Pro pána Jána, dokonce chlapečka? Je to pravda?"

„No, kdyby to nebylo pravda, nepovídal bych jí to. Řekla to jen pánům, až se sejdou, rozumí? A nikomu jinému, rozumí? Jinému do toho nic není. Jen aby pánové věděli, proč nepřijdu."

„No tohle je novina," protahovala Pepi. „Kdo by to byl do milostpána řekl!"

Už se nezdálo, že má tak naspěch se sklenicemi. Zaujala i s nimi postoj, jako by ještě dlouho chtěla poslouchat. Než pan Koriandl pověděv, co chtěl, pošinul na hlavě klobouk, dal dobrou noc a odcházel. A když se octl na chodníku a mířil k domovu, brblal nevrle do límce zimníku a do kypré vlněné šály:

„Čemu se ti lidé tak diví? Ptal se ten šlakovitý obrlajtnant, je-li to možné, a ta maškara tuhle na mne vyvejřila oči, jako bych jí povídal pohádku. Jsem já ňáký invalida? Že jim huby neopuchnou!"

Po chodníku řídko se trousili chodci. Každý spěchal ze sychravého povětří k teplým kamnům. Kdo nemusil, již z domu nevycházel.

Pan Matěj Koriandl se blížil k svému činžáku a zdaleka již viděl, kterak se o kamenné pažení vrat opírá temná postava. Ale dobře věděl, kdo to jest, nebo tu postavu velmi dobře znal. Byl to jeho nájemník z nádvorní budovy, Baltazar Fazola, kominík. Pan domácí ho neměl tuze rád. Byl to člověk jedovaté huby a nikdy neprojevoval svému domácímu zvláštní úctu. Nerad ho pan Koriandl potkával, nerad se s ním dával do řeči. Sice ještě nikdy mezi oběma nedošlo k žádné srážce, ale pan Koriandl dávno vycítil, že v tom kominíku je jakýsi druh vzpoury, že je to v celém domě jediný opositčník. Arci ne politický. Politikou se neobíral ani pan Koriandl, ani Fazola. Ale Baltazar Fazola měl nezavřenou hubu, jak se říká, a nejednou již byl pronesl velmi břitký úsudek o všelikých řádech v domě, které s jeho názory nesouhlasily. O takových znevažujících výrocích Fazolových dovídal se pan Koriandl vždy z třetí huby. Tvářil se sice, že je mu naprosto lhostejné, co Fazola myslí a povídá, ale pod kůží se trávil. Takový kominík! Vždyť on si dokonce troufal projevit svůj nesouhlas i s ženitbou páně Koriandlovou. Tenkráte prý se vyjádřil, že toho ten starý partyka taky již mohl nechat. Ale co ještě k tomu dodal, netroufal si strážce domu milostpánovi tlumočit, netroufala si to ani jeho manželská polovice.

Ovšem by se ho byl pan Koriandl velmi lehce zbavil, kdyby mu byl dal výpověď. Ale Fazola byl nájemníkem bytu, který nebyl příliš lákavý

a před jeho přistěhováním stál tu tři čtvrti roku prázdný. Kdokoli se do toho brlohu podíval, šel prý hned o dům dále, a jen prý kominík se nad všelikými jeho vadami nepozastavoval. Ale ještě z jedné důležité příčiny se pan Koriandl nechtěl s Fazolou rozejít. Kominík prý může být v domě velmi užitečný, zvláště v domě s mnoha partajemi, jako byl dům páně Koriandlův. Což se taky před několika lety osvědčilo, když právě tam v nádvoří v jednom komíně chytily saze. Tehda jen zkušený odborník Fazola rychlou pomocí svou zabránil většímu neštěstí, a na to pan Koriandl nikdy nezapomněl. Od té doby — a právě jen přičiněním Fazolovým — byly prý všechny komíny v domě v nejlepším pořádku. Arci za tu péči měl Fazola byt o dvacet zlatých ročně lacinější, než bylo původně smluveno. Za těch dvacet zlatých Fazola pilně všechny komíny vymetal, ale jeho zdvořilost a oddanost si za ně pan Koriandl nekoupil.

Teď tedy, když spatřil kominíkovu postavu u vrat, schýlil pan Koriandl o poznání hlavu, že zraky jeho, chráněné střechou klobouku, viděly jenom nohy nájemníkovy. Pan domácí si umiňoval, že projde vraty, jako by nikoho neviděl, a byl dychtiv, pozdraví-li Fazola, jak se každému nájemníku sluší. Ještě dychtivější byl, pronese-li Fazola taky nějaké blahopřejné slůvko. Nebo jistě že taky již ví, co se v rodině pana domácího událo. Ale než pan Koriandl ke vratům došel, zmizely náhle nohy kominíkovy a s nimi celý kominík. Spatřil

taky Fazola svého domácího a rázem se uklidil. A když milý Koriandl procházel průjezdem domovním, byl Fazola dávno ten tam a vstupoval již do dvorního stavení.

Pan Koriandl dobře té němohře rozuměl. Fazolův ústup byl úmyslný, to bylo zřejmé. Jindy snad by si toho byl pan domácí nepovšiml, ale že se to událo právě dnes, v ten slavný den, kdy mu blahopřál skoro celý dům, to nebyla žádná náhoda. Byl to zase projev oposice. Ale vždyť já jsem tomu člověku vlastně neublížil, povídal si pan Koriandl, když vystupoval do patra. Že mu Fazola neposlal gratulaci hned po poledni, jako několik jiných partají, z toho si nic nedělal. Vždyť to byl jen kominík a žádná honorace v očích Koriandlových. Ale že ho nevyčkal ve vratech aspoň teď, aby ten svůj pomačkaný klobouk smekl a řekl: „Šťastný, dobrý večer, pane domácí, mnoho štěstí!“ — to by ho bylo ani krejcar nestálo.

Snad by na to byl Koriandl zapomněl, ale stalo se toho večera ještě něco, co bylo takřka veřejnou urážkou autority domácího.

Milý pan Koriandl u svého bytu ani nezazvonil, jen šetrně na dveře zaťukal. Však ona Kačena uslyší. Nemýlil se. Taková událost, jako nadešla dnes pod jeho střechou, zbystří všechny lidské smysly v domácnosti. Dolehne tu k sluchu každý šelest, a Kačena vůbec měla „tenké punčochy“, jak se říká o lidech s bystrýma ušima. Ona nedoslýchávala, jen když slyšet nechtěla. Ale

dnes po prvním zaťukání byly dveře předsíně dokořán.

„Milostpán!“ vydechla a již svému veliteli odnímala klobouk, svlékala zimník, věšela na rohatinu, velmi přívětivě se usmívala.

„Co paní?“ otázal se pán.

„Teď si milostpaní zdřímla. Dostala trochu polívčičky...“

„Co malé?“ zněla další otázka.

„Dostalo před chvílí pít a hajá taky... Čekáme jen, až se milostpán vrátí, abych nesla večeři. Jen ještě skočím pro pivo.“

„No dobrá, Kačko, pospěšte si. Ale vůbec — pro po druhé — dejte paní babičce najíst, třebaže nejsem doma. Ať na mne zbytečně nečeká.“

Kačka otevřela hubu, jako by chtěla něco říci, ale zas ji sklapla. Však milostpán uvidí.

Uviděl, sotvaže vstoupil do jídelny. Na stole bylo prostřeno, na bílém ubruse stály dva talíře s příbory, u každého talíře sklenice na pivo. Co to? On bude večeřet s paní babičkou? No, ovšem žeť. Byl v té věci nováčkem docela nevědomým. Měl takovou dobročinnou paničku po prvé pod střechou a ještě nevěděl, že je to tak zavedeno v lepších rodinách. U chudiny se paní babička najedla třeba v kuchyni se služebnou, ale v domácnostech, ve kterých celý týden přespávala, aby každé chvíle byla po ruce, stávala se na ten čas jaksi členem rodiny a dovedla si pomoci k respektu. A právě tahle panička byla zavedena hlavně v lepších rodinách,

u pánů domácích a v úřednických. Proto také si ji pan Koriandl vyžádal.

Hned potom, když se Kačena přihnala s baňatkou piva, vstoupila panička v bílém čepečku i zástěrce do jídelny s příslušnou poklonkou neboli pukrletem.

„Že jsem tak smělá, vašnosti. Aspoň bude milostpánovi veseleji, když nemůže s milostpaničkou...“

„A jak pak je?“ otázal se pan Koriandl.

„Všechno v pořádku, milostpane, tuze výborně. Mladý pán šťastně nám zabral, nacucal se, a teď spinká jako Jezulátko. A milostpanička má pro něj dost, že by stačilo pro dva. Taky teď spinká jako andělíček. Však jsem se bála, že nám samou radostí ani neusne.“

„Radostí? Z čeho pak?“

„Milostpán ještě neví? Z pugétu, milostpane. Pan obrlajtnant Šnek poslal náramný pugét. Museli jsme ho dát milostpaničce k posteli na stolek. Pořádej se na něj dívala a voněla k němu. To je vidět vzdělaného pána...“

Panička hovořic nespouštěla s pana domácího zraky.

„Pan obrlajtnant!“ vydechl pan Koriandl. „Pugét! To je od něho tuze delikátní.“

Tahle neočekávaná pozornost ho s panem Šnekem a jeho popolední otázkou nadobro usmiřovala. Vlastně měl kytici přinést pan Koriandl. Pan obrlajtnant ho předběhl, vlastně mu tím teprve na-

značil, co měl sám udělat. Dobrá, on přinese kytici zítra.

Kačena přinášela večeři, smažené řízky. Tak si vyprosila paní babička, když jí paní Koriandlová dávala na vybranou. Přála si tak všady, kam byla povolána. Smažené řízky jí byly pochoutkou nade vše jiné.

Zábavu při večeři obstarávala paní babička, pan Koriandl jen poslouchal. Vyprávěla o všelikých svých zkušenostech v rodinách, ve kterých pomáhala novým občanům na svět, a neopominula zmíniti se svědomitě, jak se k ní kde zachovali, jakými památkami ji obdařili. Naposlouchal se pan Koriandl v Černém pivovaře taky dost, ale takovéhle výmluvnosti málokdy užil. Když po řízkách vyškraboval poslední lžičky kompotu, připadalo mu, že mu hlava trochu opuchá. Nafoukalo snad mu přece v parku do uší?

Přišla Kačena, sklízela se stolu, dolévala hodovníkům piva. Rozumí se, že již předtím první přípitek paní babičky svědčil mladé mamince a mladému pánovi.

Pojednou Kačenu šlehlo zvenčí cosi do očí. Přiskočila k oknu do dvora, rozhrnula záclonu a skoro vykřikla:

„I pro pána — milostpane — alaminace!“

Rozumí se, hned byla za Kačenou paní babička a poslední přistoupil pan Koriandl. Okna všech bytů v nádvorním stavení proti jídelně domácích byla osvětlena! V každém po dvou svíčkách,

tu v nízkých, tu ve vysokých svícnech, a všechny slavně hořely, jak o svatém Janu Nepomuckém.

„Na mou věru, iluminace!“ vydechl po druhé pan Koriandl. „Kdo pak tohle zaranžoval?“

Bylo to neočekávané překvapení a bylo to něco neobyčejného. Nájemníci v nádvoří uvítali dědice domu slavným osvětlením oken. V pravém koutě přízemku stkvěl se za jedním oknem dokonce červenobílý transparent. To byla dílna knihaře mistra Vopršala. Shora nebylo lze přečísti to. Teprve Kačena, která byla dolů vyslána, učila se tomu hodnou chvíli, načež vrátivši se zvěstovala, že nápis hlásá: „Mohutný peň vykvetl v lásky žeň!“ Byl to nejspíše výtvor sekstána Fialky, kterého měl Vopršal v podnájmu. Něco takového snad ještě nikdy se neudálo. I—lu—mi—na—ce! slabikoval si pan Koriandl. To je pocta, která snad ani panu purkmistrovi nebyla nikdy prokázána.

Pan Koriandl přelétal očima všechna tři patra, všechna okna. Pojednou ve druhém poschodí se zastavil.

„Tamhle jsou dvě okna tmavá!“ skoro jen zašeptal.

„Snad nejsou lidé doma,“ pronesla paní babička omlouvavě.

Ale tu vyjekla Kačena:

„To je u Fazolů — u kominíků!“

Arciže, Pan Koriandl sám teď poznal, že jsou to okna kominíkova. Nějak tupě na ně hleděl a zdálo se mu, že mu jícnem sklouzá cosi hořkého až

do žaludku. Věděl dojista, že kominík doma jest, vždyť viděl, jak před ním ode vrat utekl. On jediný v celém nádvoří neiluminuje! To jest nesmírná demonstrace! Tato dvě černá okna uprostřed všech těch světel přímo řvou. Je to rukavice — ne, dvě rukavice to jsou, vržené přes dvoreček v tvář a do oken panu domácímu. Možná, že Fazola za těmi temnými okny svého brlohu sedí a dívá se s jízlivým posměchem na pana domácího.

Pan Koriandl odstoupil od okna a jen sykl: „No, kominíku, těš se, tohle si nějak odpykáš!“

III.

Iluminace v nádvoří trvala do desáté hodiny, do chvíle, kdy byl dům zamykán. Když pak na nejbližší věži dobíjely hodiny desátou, zatmívalo se naproti jedno okno po druhém, až i poslední svíce byly pozhášeny. Toliko v koutě přízemku blikalo ještě světlo za transparentem mistra Vopršala. Dalo to vyřezání písmen kousek práce, chtěli tam toho užít a chtěli dát užít i jiným, patrně divákům z předního domu.

Pan Koriandl vyčkal u okna do poslední svíčky a tu za sebou uslyšel tiché kroky. Byla to paní babička.

„Jdu jen milostpánovi říct, že se nám milostpanička probudila, a tak jestli se milostpán ještě chce podívat a dát jí dobrou noc. Potom zase usneme a budeme dále spinkat, nebude-li mladý pán budit. Ale trvám, že nebude."

Šel tedy pan Koriandl, podíval se na paničku, pozdravil ji na dobrou noc a sklonil se, aby ji políbil na pobledlé rty. Očekával při tom, že se naň milá panička usměje a že se otáže: „Což pak, Ma-

týsku, ty jsi dnes zůstal doma? Tys nešel do Černého pivovaru?" A tu jí chtěl odpověděti: „Amálko, kterak bych tě mohl opustit?" Aby viděla, jakou oběť jí přinesl, odepřev si svou večerní společnost.

Ale panička se docela nic neusmála. Ba panička, sotvaže vstoupil do světnice, přivřela oči, a když se nad ní skláněl, v tom okamžiku otočila hlavu, takže políbení páně manželovo neulpělo jí na rtech, nýbrž smeklo se jí bezmála na ucho. Skoro to pana Koriandla trochu popletlo.

Ještě se pokusil podívat i na malého dědice domu, ale skoro nic neviděl. Jen se v košíku vedle lůžka paní Koriandlové červenalo cosi v bílé zátopě, o čem se pan Koriandl toliko dovtipoval, že je to nejspíš hlavička. Ano, patrně hlavička, ale spíše se to podobalo velikému, scvrklému rajskému jablíčku, jako utopenému v záplavě bělostných mydlinek, jak to bylo se všech stran obklopeno spoustou nadýchaných kraječek.

Obrátil se starostlivě k paní babičce:

„Prosím vás, nemůže se v tom udusit?"

„To byste nám dal, milostpane, aby se udusil!" šeptala zkušená panička. Při tom vztáhla obě ruce nad košík, jako by se obávala, aby jí pan domácí ten chuchvalec s kojeňátkem nepocuchal.

„Ráno si pro milostpána zase přijdeme, abychom dali tatínkovi pěkně dobrýtro," šeptla ještě úslužná panička, a tomu pan Koriandl rozuměl skoro tak, aby jako šel po svých. Pravda, co by tu dělal? A tedy šel do svého pokoje, kam již včera či

předevčírem byla Kačena s panem domovníkem přestěhovala jeho postel.

Odcházel nějak malomyslně. Podivná věc, než ten žádoucně očekávaný dědic se dostavil, představoval si všechno jinak. Těšil se, jak bude veselo. A teď se v jeho domácnosti rozestřela spíše jakási smuteční nálada. Žena nemluví, nesměje se, zavírá oči. Těšil se, jak bude svého syna od první chvíle pohupovati na kolenou — ale kdepak takového měkkého tvora vzít na kolena! Vždyť mu ho ta panička ani do rukou nesvěří. Zdá se, jako by to nemělo ještě žádné kosti.

Octl se zas ve svém pokoji a tu mu připadalo, že jej obestírá nesmírná prázdnota, ačkoli přibyl člen rodiny. Bylo teprv půl jedenácté, v tu dobu a ještě dlouho potom sedával vždy v Černém pivovaře. Ano, všichni jeho kamarádi taky dnes tam sedí — jemu připadalo, že mezi nimi již asi dvě neděle nebyl. V náhradu za ně měl večeři s paní babičkou. Zítra s ní patrně bude obědvat a zase večeřet — jak dlouho to bude trvat? Tak nějak se panu Koriandlovi zdálo, že se mu i vláda v domácnosti vymyká z rukou. A ke všemu ten zpropadený kominík Fazola. Neosvětlil! Okázal celému přednímu domu, že si z té radostné události u domácích nic nedělá, jemu že na tom nesejde.

Zbytek piva ve sklenici teplal, vyvětrával, panu Koriandlovi nebylo ani do pití. Vlastně takové popíjení o samotě, beze společnosti ani nechutná. Ještě chvíli se díval do ztemnělého dvora,

potom všecek nějak nesvůj se ukládal na lůžko. Ne proto, že by byl býval ospalý. Ale co má dělat? Snad nemá číst, pro Pánaboha! Pan Koriandl nikdy žádnou knihu nečetl.

Matěji, Matěji, to tu je nějak smutno! Hodiny ve vedlejším saloně odbíjely jedenáctou, když pan Koriandl sfoukl svíci na nočním stolku. —

Nějak jinak a snad spokojeněji se v zadním pokojíku svého bytu ukládal na rozvrzanou postel mistr Baltazar Fazola. Věděl dobře o chystané iluminaci, vždyť se na ni byl i ze dvorečka podívat, a teď jen přemýšlel, co a jak asi domácí? A tu do čiré tmy, která jej obklopovala, zvolal ke druhé posteli, na níž se ozývalo odměřené oddychování:

„Slyšíš, stará?"

„Že už nespíš, člověče! Co pak chceš?"

„Rád bych věděl, co říkal ten domácí tyran, že my jsme nesvítili."

„A ten si z toho dělal!"

„Stojím ti za to, mámo, že dělal."

„Tomu na tom záleží!"

„Věř mi, mámo, že záleží. Všichni svítili jako blázni, jen my ne. To ho neznáš."

„Máš-li pravdu, Fazolo, tak jen si myslím, aby tě to nemrzelo. Pamatuj se, že jsi pořád jenom nájemník."

„Vidíš, stará, to je právě to, co mě mrzí. Či myslíš si, že bych taky nedoved' dělat domácího pána?"

„Fazolo, spi a nebreptej! To ses měl dát na

něco jiného a ne na kominictví. Radím ti, abys nedělal domácímu pánovi žádné faxy. K ničemu to nevede."

„A ty jsi výborná žena! Ty máš být ve všem se mnou za jedno — — —"

Ale teď z postele paní Fazolové houklo do tmy:

„Baltazare, dej mi svatý pokoj a lež! Radím ti, abys tu svou jedovatou hubu dal na petlici. Spi!"

Fazola umlkl. Nenadál se odporu tak důrazného. Ale hubu na petlici nedal. To se uvidělo hned ráno, když vycházel z domu po své práci.

Právě stál ve vratech pan domovník Stříhavka, Fazolovi jako na zavolanou.

Mistr kominík se zastavil, žmoulaje v ústech nedopalek viržinka od včerejška, a po nedbalém „dobrýtru" se otázal:

„Tak co máme nového, otče Stříhavko?"

Stříhavka nepříliš rád rozmlouval s Fazolou. Dávno již byl vycítil, že mezi panem domácím a kominíkem není vše, jak by mělo být, a jako pořádný domovník musil držeti s panem domácím. A teď tedy jen jako z donucení odpovídal:

„Jaký pak noviny, pane mistr. Všechno při starém."

Fazola se na Stříhavku zkoumavě podíval a řekl:

„Slyšel jsem, že se u domácích zbořily kamna..."

„Ale to už je včerejší novina," odpovídal Stříhavka vyhýbavě.

„Slyšel jsem, že je to klouček."

„Ba že, klouček."

„A jak pak, otče Stříhavko, je to kadet?"

„Co to povídaj, pane mistr. Jaký kadet?"

„No přece snad víte, otče Stříhavko, že se rodí dvoje děti. Přiházejí na svět obyčejný civilisti a někde zas kadeti. Hlavně v domech, kde zůstávají oficíři."

Stříhavka vyvalil oči.

„Ale co pořád mají s kadetem, pane mistr? Pan domácí není žádnej oficír."

„No pravda, nejni. Aspoň kdyby byl u měšťanský pěchoty — —"

Stříhavka pořád vyvaloval oči, co tu mistr kominík tlachá. Jakživ mu nikdo nepovídal, že se rodí hotoví kadeti.

Fazola zamžoural potměšile očima, jako by chtěl Stříhavku propálit, usmál se jako bazilišek, poposunul šornou na rameni, píchl se ukazováčkem k pravému uchu na pozdrav a vykročil z domu.

Stříhavka se za ním díval všecek vyjeven, ale pak se na patě otočil a spěchal do svého brlohu ve dvoře.

Paní Stříhavková dovářela snídani.

„Že taky jdeš, právě jsem tě chtěla shánět," uvítala muže.

Stříhavka usedl, rozlomil bandor a svěřoval choti své, co právě byl od Fazoly slyšel.

„Jen bych rád věděl, proč mi takový nesmysl povídá," dodal, když vypověděl.

Paní Stříhavková chvilku hleděla na muže.

„Tys tomu nerozuměl?“ otázala se zpytavě.

„No tomu aby čert rozuměl!“ skoro vykřikl choť.

Paní Stříhavková se podívala, jsou-li dveře dobře zavřeny, naklonila se k muži a tlumeně mu otvírala oči:

„To tě nenapadlo, že tím ten kominík naráží na druhé poschodí nad panem domácím? Co? Na pana obrlajtnanta Šneka?“

Stříhavka postavil hrnek s kávou, jejž právě donášel k ústům, vyjevil oči ještě víc než prve na Fazolu a vydechl:

„Stará — to že by kominík — tohle to? I pro Pánaboha, to je opovážlivost!“

„Huba plná utrejchu to je,“ dotvrzovala panička. „Kdyby se to tak doneslo panu domácímu — dyť to je na kriminál!“

Stříhavka postavil hrnek po druhé. Teď, když mu žena odhalila smysl slov kominíkových, přecházela ho všechna chuť na snídani. Aspoň na chvíli. Potom přece jen svůj hrnek vypil.

IV.

Řekne ono se snadno radostná událost, ale pouhým narozením děťátka — a byť i to byl mladý pán u Koriandlů — není ještě všechno odbyto a skončeno. Pro všechen další život člověka jest jeho narození arci okolností nejdůležitější, ale taky musí být pokřtěn. Pan Koriandl sám v prvé chvíli na to ani nepomyslil, ale pak jednoho dne přišla paní babička a otázala se:

„Kterak pak to bude s křtinami, milostpane? Spěch na to není žádný, mladý pán je chlapík, že na to může počkat, ale ptám se hlavně k vůli milostpaničce, aby jako taky při tom byla. Do téhle podzimní sychraviny bych ji nerada z domu pouštěla. Počítám, že milostpán taky ne.“

Pan Koriandl upřel na paní bábu tázavé zraky.

„Běží o to, milostpane, budeme-li křtít v kostele nebo doma? Na ulici je chladno, v kostele je studeno, a přece jen to chvíli trvá. Aby se nám milostpanička nenastudila.“

„A tak tedy co myslíte, paničko?“ pronesl pan Koriandl.

„Milostpane," hovořila panička vážně, „všady, kde jsem byla, totiž v lepších rodinách, křtili jsme doma. Je to arci o něco dražší, musí přijít velebný pán — obyčejně si vezme drožku — musí s ním přijít kostelník, ten přinese matriku — ale je to mnohem slavnější, milostpane. Udělali bychom pěkný oltáříček, milostpaničku posadíme hezky do fodelu, a hned po křtinách by mohl být ouvod — milostpanička při tom nemusí na krok přes práh..."

Pan Koriandl se jakživ o podobné věci nestaral, na vlastní křtiny se naprosto nepamatoval. Ale teď tedy již pomalu chápal.

„Dobře, dobře, paničko," přisvědčoval, „budeme tedy doma křtít. Kteřak pak se to všechno obstará?"

„Oběhám to milostpane. Milostpán s tím nebude mít žádných starostí. Zajdu k panu faráři, jen bych prosila o list oddavací. A křtít bysme mohli přes tejden v neděli. Neděle je krásný den."

„Dobře, paničko. Vezměte si to na starost."

Panička byla jak na koni. Nic tak ráda nesháněla jako domácí křtiny, zvláště u domácích pánů. Z toho vždy kouká lepší traktace, hojnost kávy nebo dokonce čokolády, kyprá bábovka, po svačině láhev sladkého vína, rosolka — však ona poradí, co všechno má přijít na tabuli.

Sám Pánbůh milý ví, jak se protáhne skulinami všechno, co bylo ujednáno mezi čtyřmi stěnami, za zavřenými dveřmi. Nu, že mladý pán domácí musí být pokřtěn, rozumělo se samo sebou,

ale kterak již i kominík Fazola se domakal, že to bude přes týden v neděli, bylo přece trochu podivné. Ovšem již dávno před Marconim vynašel kdosi takovou bezdrátovou telegrafii — Fazola patrně měl bezpečnou přijímací stanici. Či snad paní Fazolová?

Ať tomu bylo jakkoli, jednoho rána mistr Fazola zas utkal domovníka Stříhavku ve vratech. A než se milý fortnýř mohl uklidit, vypadl na něj Fazola:

„Tak tedy budeme křtít, otče Stříhavko."

„Voni budou křtít?" podivil se Stříhavka.

„Ale tatíku, tatíku," řekl káravě Fazola. „což pak já jsem domácí? U domácích budou křtít, od neděle za týden. Budeme mít o jednoho Matěje víc."

„Co oni všechno vědí, pane mistr!" odpověděl Stříhavka vyhýbavě.

„No Matěj to bude, tatíku. Pan domácí je Matěj, jeho tatínek byl Matěj — takové jméno se musí udržet v rodě."

Z kominíkových slov šlehal zjevný posměšek. A ještě dodal:

„Ale dá ono mu co dělat, aby našel kmotra, který je taky Matěj. Už je jich málo."

Stříhavku každé slovo kominíkovo skoro svrbělo. V jakýchsi rozpacích se na toho protivu díval a konečně řekl:

„Já jim povím, pane mistr, já nikdy nehasil, co mě nepálilo. Ať si každý udělá, jak rozumí. To je má řeč odjakživa."

Baltazar Fazola vytáhl z kapsy umouněnou krabičku sirek, škrtl, zapálil si „slavíka" od vče-

rejšího večera a ještě zamžourav posměšně na Střihavku vyšel na ulici. Domovník hleděl za ním chvilku a zamručel do vousů:

„Ale máme to v domě štěničku. Že na něj kdesi komín nespadne!“

Zlomyslný Fazola jako by byl četl v panu Koriandlovi. A přece nemohl tušit, že to jméno jest bolavou stránkou pana domácího. Pokud jen rodinná tradice Koriandlů sahala, všichni byli Matějové. Jeho tatínek, jeho dědeček, pradědeček, dojista i prapradědeček. Byli v tom rodě samí synové, žádná dcera tu tradici nepřetrhla. Ale pan Koriandl nesl své jméno s nelibostí. A přemítával: Nu ano, za starodávna byl svatý Matěj patron docela ucházející, přiměřený. Jeho jméno bylo dokonce spojeno s mnoha lidovými pořekadly. Na jeho jméno se slavila první pražská pout, celá Praha putovávala do Šárky, pokud jen pamatoval, svatý Matěj zahajoval pražské jaro — ovšem někdy za mírné zimy bez mrazů se přičinil o to, aby ustaraní a ztrápení sládkové měli teprve po jeho svátku do sklepů ledu dost, ale do novější doby přece jen to jméno jest jaksi zastaralé. A když se podíval na své robátko v kolébce a pomyslil, že taky má být po celý život Matějem, tu se mu toho poupěte zželelo. A konečně přišla chvíle, kdy se pevně rozhodl: Ne, ty nebudeš Matějem, ty budeš — — — Stiskl si oběma dlaněmi spánky a přemýšlel usilovně. Jak jen, jak? Kde má hledat přiměřeného kmotra? S pěkným, zvučným jménem?

Náhle se mu zasvitlo v mozku. Což není v druhém patře pan obrlajtnant Šnek — Alfréd Šnek? V tu chvíli věděl, koho požádá o kmotrovství a jak se jeho synek bude jmenovat. Alfréd! Jen ještě mu na chvíli připadla pochybnost, zdali snad vojenský řád nezakazuje, aby důstojníci chodili za kmotra? Zeptá se na to. Ale ne, nebude se ptát. Rovnou cestou pana obrlajtnanta požádá. Je to dobrý nájemník, náleží k lepším partajím, často již byl hostem pana domácího, všechno se krásně shoduje.

A když tedy paní babička se vrátila z fary se zprávou, že velebný pán přijde křtít v ustanovenou neděli ve čtyři odpoledne, vybral se pan Koriandl v plném lesku k panu obrlajtnantovi Šnekovi a přednesl mu svou žádost. A pan obrlajtnant — sice po jakémsi rozpakování — křesťanskou tu službu přislíbil.

Pan Koriandl vrátiv se domů vstoupil do salonu, zahleděl se na olejovou podobiznu svého nebožtíka pantáty nad pohovkou, sepial ruce a skoro v pohnutí pronášel šeptem:

„Nehněvej se, tatínku, budeš mít vnoučka Alfréda. Víš, tatínku, jsou jiné časy."

Tatínek nad pohovkou neříkal docela nic, a tomu pan Matěj Koriandl rozuměl tak, že nemá žádné námitky. —

Bylo v sobotu před křtinami, když se kominík Fazola poznovu střetl se správcem domu, tatíkem Stříhavkou, tentokrát navečer, a rovnou na něj uhodil:

„Tedy zítra máme křtiny — a co jsem slyšel? Že za kmotra půjde pan obrlajtnant Šnek."

„To taky už vědí, pane mistr?"

„Dyť má člověk uši. Je toho plný dům. Přece tedy kadet, mladý pán, aspoň po kmotrovi. Ale jen aby se nestala chyba v matrice, tatíku Stříhavko."

„Jaká pak chyba, dovolej, pane mistr?" namítl Stříhavka.

Fazola dolehl tváří k samému uchu Střihavkovu a zahučel do něho:

„Aby si pan páter nepopletl kmotra s tátou, až bude zapisovat..."

Stříhavka div že se nezapotácel, jak se rázem od Fazoly odklopil. Tvářil se dosti dlouho nechápavým, ale tomuhle již nemohl nerozumět, zvláště po poučení, kterého se mu bylo dostalo od paní Stříhavkové, kam Fazola svými narážkami směřuje. V celém domě se toho nikdo neopovážil, jenom ten šlakovitý mistr kominík! Toť je do nebe volající. Aby jej tak do něčeho zapletl, svědomitého Stříhavku.

Otočil se, beze slova od kominíka odcházel do svého nádvorního doupěte. Takovým řečem nesmí dále naslouchat, aby se nestal jeho spoluvinníkem. Ale své milé choti vypověděl Stříhavka všechno, co byl uslyšel. Ví-li někdo, kterak se v téhle věci zachovat, je to jen ona, paní Stříhavková.

Přišla neděle, křtiny maličkého mladého pána Koriandla byly dokonale oslaveny, paní babička čokoládou jen přetékala, slaďoučké rosolky mlsně ulizovala, pan obrlajtnant Šnek důstojně posloužil

za kmotra, ačkoli ještě jakživ k takové funkci nebyl povolán, pan Koriandl upřímně mu poděkoval. Ale ještě upřímněji a srdečněji děkovala milému kmotříčkovi paní Koriandlová, tisknouc mu v radostném zapýření ruku za vše, co jí prokázal, až pan Šnek ve skromném upejpání klopil hlavu stále ujišťuje, že ochotně a rád vyhověl.

Pan Koriandl měl syna Alfréda a hned v pondělí přisedl ku psacímu stolu, aby uskutečnil šlechetný záměr, jejž pojal hned po narození svého dědice. Chopil se seznamu svých nájemníků, chopil se krabice s navštívenkami a drobnými obálkami, a psal na visitky podle stavu a významu svých partají v domě: Vaše Blahorodí — Velectěný pane — Vážený pane — Vzácná paní — Ctěná paní: Dovoluji si oznámit, že za příčinou a na oslavu narození svého syna odpouštím Vám činži za nastávající kvartál, totiž od sv. Havla do Hromnic, a trvám s úctou oddaný :/:

Vložil visitky do obálek, zalepil je a obeslal k sobě Střihavku.

„Střihavko, tyhle lístky rozneste všem partajím v domě. Ještě před polednem, rozumíte?“

„K službám, milostpane,“ přisvědčil horlivě strážce domu.

Když se pan Koriandl v poledne vracel z procházky, již ve vratech jej očekával Střihavka. Smekl čepici, podržel ji v ruce a jako starý voják hlásil:

„Všechna psaníčka jsem roznesl, milostpane, ale pro jednu partaj tam scházelo, pro pana — —“

„To nescházelo, Stříhavko, to jsem n e n a p s a l. Já vím dobře, komu psát a komu ne.“

Ovšem, že zatepla zvěděl celý dům, ba zvědělo se i v domech sousedních, co pan Koriandl svým nájemníkům oznamoval, a byl to první, neslýchaný a přímo ohromující případ velkomyslnosti domácího. Něco takového ještě se nikdy neudálo. Ovšem, že i mistr Fazola zvěděl, co Stříhavka roznášel, ale právě on takové vítané psaníčko nedostal.

Čekal dva dni, čekal tři dni, ale pak si pana Koriandla v průjezdě vyčíhal.

„Kterak pak to, pane domácí, že mně jste lístek neposlal jako všem ostatním nájemníkům?“

Pana Koriandla nic to nezarazilo. Jak by se na to byl celé tři dni připravoval, odpovídal rázem:

„Protože vy činži zaplatíte, pane Fazolo.“

„Jak to, pane domácí? To je spravedlivé? Jediný já?“

„To je právě spravedlivé, pane Fazolo. Že jste nesvítil, když všichni svítili, odpustil jsem vám, ale že jste všelijak utrhačně mluvil, to vám neodpouštím. A proto činži zaplatíte.“

Fazola druhý den zaplatil a dal výpověď ke kvartálu o Hromnicích. Na Stříhavku se od toho dne nepodíval, podezíraje ho, že jej prozradil. Křivdil mu, byla to paní Stříhavková, která se o to postarala.

MATČINO TAJEMSTVÍ

I.

Z MLÁDENECKÉ DOMÁCNOSTI.

Listopad se schyloval, táhlo silně a nezadržitelně k poslednímu. Listopad nevlídný, sychravý a deštivý, provázený všemi náležitostmi pochmurného podzimku, jak je zapsán v myslích lidstva od nepaměti. Pršelo taky toho dne od samého rána a ještě spíše se pravdě podobá, že pršelo od noci. Dešť stékal po tabulkách oken jako nepřetržitý a nekonečný kalný šlojíř a chvílemi se kdesi utrhl poryv útočného větru, který neodolatelně uchvátil všechnu tu spoustu vody a vztekle jí mrštil o kalná, slepá okna, až ve starých rámech zařinčelo.

„Pánbůh s námi a zlé pryč!“ říkaly si hospodyňky, hledíce ustrašeny, kdy už se ta voda provalí do jizeb a kuchyň na té západní straně, nebo ta je při každém takovém dopuštění první na ráně. Jen Metoděj Dykyta, který obýval v pokojíku čtvrtého patra a k němuž mělo to dopuštění nejblíže, jenom ten nic neříkal. Vstal od svého stolku již asi po desáté a po každém takovém divém útoku

zkoušel kliky obou svých oken, jsou-li bezpečně otočeny a vydrží-li pevně všechny další nárazy. Jeho okna neměla ucpávek a venkovské rámy se stářím a zborcením značně odchlipovaly. Metoděj Dykyta mrzut shledával, že mu dokonale zatéká a že na zídce mezi okny vždy více vláhy přibývá. Již taky voda prolínala pod rámy pokojovými a již taky skoro crčkem stékala po zdi na podlahu. Metoděj Dykyta díval se zádumčivě na kaluž pod oknem a mručel k sobě:

„Bude-li až do večera pršet, poplave mi postel a možná, že se v ní utopím. Ostatně dost vzácný případ — utopit se ve čtvrtém poschodí — o tom jsem ještě nikdy neslyšel a nečetl."

A potom sleduje, kterak se kaluž od okna po podlaze rozlézá, hučel si dále:

„Taky bych si tu mohl zřídit veslařské závody, a později, až přituhne, třebas i kluziště. Mohly-li být kdysi pražské dětské zahrádky až ve třetím poschodí, proč by nemohlo být ve čtvrtém kluziště? A k tomu, tuším, není třeba žádné zvláštní koncese. Pozeptám se v živnostenském úřadě na magistrátě. Mám tam dobrého známého pana radu Červíčka, ten by mi ochotně šel na ruku."

Metoděj Dykyta rozvíjel dále své úvahy:

„Bylo by arci třeba něco příslušných rekvisit k tomu podniku. Několik párů starých bruslí bych sehnal v Páté čtvrti, půjčoval bych je pak návštěvníkům za korunu na půl hodiny. Kdo by přišel s vlastními, platil by dvě koruny vstupného na půl dne."

Rozhlížeje se světnicí hovořil Metoděj:

„Bylo by třeba taky několikera sáněk. Starší paničky a pánové dávají se rádi po ledě provážet na sáňkách. Nevím, kde bych nějaké antikvární sáňky sehnal. Krom toho, zdá se mi, bylo by zde na ně málo místa. Zkusím to bez sáněk. Ale bez hudby kluziště být nemůže. Splašim někde nějakého flašinetáře. Myslím, že jich je teď dost bez práce. A ovšem, taky nějakého kaštanáře. Snad bych konečně ty kaštany mohl péci sám. Lidé mají rádi něco teplého v kapse. Ohřívají si o ně ztuhlé ruce. Heleď, Metoději, ani ses nenadál, k čemu ti ten déšť bude dobrý. Teď jen brzy mráz, pak na to otevru okna dokořán, a podnik tvůj bude v plném proudu."

Všechno to si povídal Metoděj Dykyta s jakýmsi šibeničním humorem a jako by tomu sám věřil. Zatím již se kaluž od okna byla rozšířila doprostřed světnice a zřejmě se vsakovala do štěrbin věkovité a místy vyšlapané podlahy.

Venku deště neubývalo, naopak, zesiloval se. Listopad se snažil, aby na sklonku dohonil, co v prvé polovině své vlády byl promeškal. Chvílemi zalomcoval oběma okny mocný příval vody, jako by se kdesi byl splav strhal. Tomu Metoděj dobře rozuměl. Přetékal to pod střechou žlab, jehož vtok do roury dešťové byl ucpán slamou a jiným smetím, kteréž tam vrabci byli nanosili. Nebo tam ve žlabě hnízdily od jara celé generace vrabců a snosily do žlabu, kde co našly; všechny odpadky z okolních

dvorů a dvorečků, seno, slámu, nitě, chuchvalce koudele, ostřižky látek a všeliké pazdeří jiné. Vrabec je nevybíravý a všechno dovede ve své domácnosti zužitkovati, ale podzimní lijavce jim pak to lůžkové zařízení splachují, a domácí pánové aby volali na protažení trub kominíky. Metoděj sice sympatisoval s vrabčím pronárodem, naslouchal po celé léto trpělivě jeho cvrlikání nad okny, ale dnes měl těch jeho ucpávajících pozůstatků ve žlabě právě tak po krk.

„Zdá se mi, že zde bude po dnešním dešti vlhko, a to je nezdravá věc, říkají doktoři. Padá to na prsa. Abych se vystěhoval? Ale to jsem měl udělat dříve, než začalo pršet. Pořád nám slibovali suchý podzimek — v novinách! Co si teď na nich vezmu, až mě to vyplaví? Nemají se lehkověrní čtenáří tak balamutit! Až se vyprší, poohlédnu se po něčem. Pořád jsem stonal na samostatný byt — teď tedy jej mám, ale myslím, že se zas uchýlím k nějaké svědomité kvartýrské. Svědomité, povídám, aby nenatahovala každého prvního ruku po nájemném. To je jejich nejhorší stránka. Ostatně je podivuhodná věc, jak rychle měsíce v podnájmu utíkají. Několikrát se vyspíš, a je tu prvního. Proto si chválím byt celoroční. Kvartál je přece slušná lhůta, abys přemýšlel, z čeho zaplatíš činži. Sice mi taky už pan domácí několikrát vzkázal, kdy hodlám zaplatit za minulý půlrok, ale toho jsem šťastně odkázal na novoroční renumeraci — bude-li jaká. Odpřisáhnout mu to nemohu.“

Z tohoto uvažování vytrhlo Metoděje Dykytu slabé zacvrnkání zvonečku v malé předsínce.

„Zdá se mi, že se někdo na mne dobývá. Byli by to již zřízenci záchranné stanice? Netelefonoval jsem nikomu, nemám tu telefonu."

Zacvrnkání v předsínce se ozvalo po druhé.

„Toť je šturem!" broukl Metoděj a zdvihl se, aby šel otevřít.

„Je tu někdo?" zeptal se skrze zavřené dveře, než otevřel.

„No je," odpovídal ženský hlas zvenčí, „zvoním už chvíli!"

Ženský hlas není za jistých okolností nic nebezpečného, zvláště mladý ženský hlas, usoudil Dykyta a otevřel.

Na prahu se objevila úhledná, tvárná dívka asi dvacetiletá. Dykyta bydlel v tom domě teprv půl léta a neznal ještě všechny nájemníky. Jen tak mu kmitlo hlavou, že tuhle dívku již jednou potkal na schodech, ale nevěděl, do kterého poschodí náleží. Ale v tuto chvíli si uvědomil, že na všechen způsob náleží k ženským zjevům, které stojí za podívání.

„Pojďte dál, slečno, a nehněvejte se, že jsem hned nepřiběhl. Můj zvoneček má slabý zvuk a dnes je tak těžký vzduch, že hned nepronikl. Pořídím si příležitě elektrický. Čím mohu sloužit, prosím?"

„Mně ničím, ale maminka se dává poroučet, že nám teče stropem do pokoje, a to by mohlo být jen od vás, protože nad vámi je už jen půda."

„A to je zajímavé, slečno, mně zase zatéká oknem. Zdá se vůbec, že tento dům náleží ku promokavým. Kam pak vám zatéká?“

„To jest nemoudrá otázka, pane. Na podlahu! A právě dnes týden jsme ji natřeli a navoskovali. Lopotili jsme se s tím dva dni, a teď nám na ni teče.“

„Ale, drahá slečno, to je nápad! V listopadu voskovat podlahu! V deštivém období, kdy každá ťapota zanechá stopu. Mně by to ani ve snu nepřipadlo.“

„To je jedno, pane, vy si voskujte, kdy chcete, ale my jsme leštili před svatou Kateřinou — to byl maminčin svátek a můj taky, abychom to měli hezké a teď nám teče stropem, podlaha pryč! Nechtěl byste se podívat, kde to jest?“

„Už jsem se podíval, milá slečno, a mohlo by to být, jak povídáte. Mám právě uprostřed slušnou louži. Pojďte se podívat.“

Dívka vstoupila do světnice, spatřila louži a zvolala:

„Pro všechny svaté, pane, a vy nic neděláte?“

„Co mám dělat, slečno? Pijavý papír mi není nic platný.“

„Pijavým papírem se louže nevytírají, pane. Máte vzít hadr a dřez — škopek myslím, víte, a vodu do něho vyždímat.“

„Ale já nemám ani hadrů, ani škopků, milá slečno, při nejlepší vůli to nemohu vyždímat.“

„A co tedy se stane, pane?“

„Že to poteče, dokud bude pršet. Zdá se, že dnes ani nepřestane."

„Pro všechno umučení!" vykřikla dívka, „a co my dole?"

„Nevím, slečno. Byla by jen jediná pomoc. Kdybyste přinesla hadr a škopek a trochu se toho ujala. Jiné rady nevím."

„To je pěkné nadělení!"

„Ne, slečno, to není nadělení, to je živelná pohroma. Omluvte mě matince, ale že za to za všecko nemohu. Či víte-li něco jiného..."

„Tedy počkejte chvíli, jsem tu zase za minutu, a nechte v předsíni otevřeno, nedozvonila bych se vás."

Dívka vyletěla ze dveří, cupkala se schodů jako kůzle a za chvíli se vracela se škopkem a s náručí hadrů.

„Tak, pomozte mi odstaviti ten stůl a dívejte se, jak se to dělá. Ty hadry a škopek vám zde pak nechám. Dovedete snad ždímat."

„Pochybuji, slečno, nikdy jsem to nezkoušel. Ještě nikdy mi do bytu nepršelo."

„Dovolte pane."

Dívka si svlékla přes hlavu svrchní květovanou sukni, podkasala si spodničky, klekla si na kus suchého hadru a dala se do práce.

„Vy jste svobodný, viďte? To je svatá pravda, že svobodný člověk není k ničemu. Maminka to vždycky říká."

Metoděj Dykyta se zalíbením se díval na

dívku, jak se smýká po podlaze, jak umně vysouší kalúž a ždímá hadr do škopku. Celé její buclaté tílko, všechny oblé tvary tu přicházely plně k platnosti, Dykyta se nemohl nasytit všech jejích posunů a smyků. Zdálo se mu, že posud nic tak půvabného neviděl. V tu chvíli si přál, aby jeho světnice byla tak zaplavena, aby dívka musila vysoušet až do večera, do rána.

Jako by tušila, kterak jest pozorována, zdvihla slečna Katynka pojednou hlavu a zvolala káravě:

„Nedívejte se na mne, pane! Kdyby nám dole nehrozil takový sajrajt, věru bych se vám tu neplazila. To je snadná práce, dívat se! A pamatujte si, jak se to dělá, až zas bude pršet. Škopek a hadry vám rády půjčíme. A potom si tu pěkně zatopte, aby se vám to vysušilo. To jsou ty mládenecké byty, fuj tajbl!“

„Vám okny nezatéká?“ tázal se Dykyta.

„Ne, přijďte se podívat.“

„Rád přijdu, slečno Katynko, nebude-li matinka nic namítat.“

„Vždyť snad nás nepokoušete.“

„Nikoliv, slečno Katynko, ač bych vás s chutí rád nakousl.“

„Zatím si nechte zajít, pane. Ale ukážu vám, jak se to dělá, aby okny nezatékalo. Tuhle ten hadr vám zde nechám. Takhle se složí, takhle jej dáte mezi okna a zachytíte jím všechnu dešťovou vodu. A vždycky jej pečlivě vyždímejte. Kdybyste to byl udělal hned, nemusely jsme dole mít potopu. Jsem

hotova, z toho škopku to můžete vylejt. A buďte tu s Pánembohem."

„Ne s Pánembohem, slečno Katynko, ale na shledanou ještě dnes, abych se poděkoval taky paní matince. Způsobila jste mi velké potěšení."

Konečně k večeru dešť ulevil. Dykyta se vydal z domu, aby sehnal nějaké pomlsky, a s těmi zaťukal na dveře dolejších sousedů. Omluvil se paní mateři a byl ku podivu vlídně přijat. Vracel se do svého holubníku — jak tomu říkal — skoro až o desáté, a odcházel s pozváním milých sousedek, aby zas někdy přišel. Sliboval rád, nebude-li prý obtěžovat, a zraky paní sousedky i panny Katynky mu zřejmě odpovídaly, že je bude těšit, velmi těšit. Ale nejvíce byl z té odpolední návštěvy Katynčiny potěšen Metoděj Dykyta. Ještě ve snách se mu zjevovala dívka, jak se vrtí po podlaze a srdnatě mu vysouší kaluž. Požehnaný deštíček!

II.

O PATRO NÍŽE.

Tehdáž, onoho deštivého dne listopadového, když byl Matěj Dykyta vyzvoněn milou sousedkou z třetího patra, která mu potom tak vlídně a pečlivě vysušila kalúž na podlaze, pokládal za svatou povinnost, aby se poděkoval také její mamince, která mu svou dceru k tomu výkonu propůjčila. Uvědomoval si nejen tu povinnost, ježto v něm zbylo mnoho dvornosti, kterou odjakživa projevoval k dámám, ale chtěl se pokloniti taky staré paní, která mu tak důvěřivě a skoro na půl hodiny svěřila dívku k neobvyklé službě, hlavně však zatoužil, aby milou pannu Katynku ještě jednou spatřil, a co nejdříve. Kdykoliv pak si Metoděj něco takového umínil, nikdy neodkládal. Kuj železo, dokud je žhavé, říkával si vždycky, a to mu připadlo i dnes, kdy slečna Katynka dávno byla zmizela. Zdálo se mu, že i z ní srší cosi jako jiskry. Z horlivosti, s jakou se vrhla na jeho zaplavenou podlahu, usuzoval, že jest nejen uvyklá práci, ale

že se snaží zavděčit i mamince své, která jistě nad nenadálou spoustou dole ruce spínala. Tedy jest i dobrou dcerou. Sotva kdy podobnou práci konala v cizím bytě. A ponaučení, kteréž mu dala o vysoušení vláhy za oknem, nasvědčovalo, že má i jisté praktické zkušenosti domácí.

„Jedním slovem správná dívka," povídal si Metoděj Dykyta, upřímně lituje, že té vody neměl ve světnici více. Byl by se dále a trpělivě díval na pannu Katynku.

Již dříve, kdykoli stoupal do svého čtvrtého patra, všímal si, že na dveřích patra třetího, právě proti schodům, lpí jakási samodílná tabulka a na té že je napsáno napodobeným písmem tiskacím Kateřina Pazdírková, soukromnice.

„To jest asi jakási babka. Známe je, ty babky, scvrklé a mrzuté. Avšak pro sličnou dceru slušno zamhouřiti jedno oko nad panímámou, ne-li obě. Tím více se mohu dívat na dceru. A nikdy neškodí být za dobré se sousedkou. Sotva tu v domě koho jiného znám, vlastně krom paní domovnice nikoho, a což kdybych se někdy rozstonal? Ani sklenici limonády by mi nikdo nepodal. A taky s tím člověk musí počítat."

Metoděj Dykyta, jak vidět, myslil na všechno, ale od nenadálé návštěvy účinlivé dívky nemyslil na nic jiného než na ni. Tou chvílí, co u něho byla, zveselil se mu pojednou celý ten šerý a nehostinný dům, v němž obýval, dům, který k němu za celou tu dobu nebyl projevil ani kouska vlídnosti a který

vypadal jen jako ohromná posada na nájemníky a ještě lépe jako veliká lidská menažerie, kde se za každými dveřmi tráví neutěšený život všeliké lidské šelmy, neznámé zevrubně ani nejzkušenějším přírodozpytcům. Časem slýchal, kráčeje domů, všeliký křik a vádu za těmi nesčetnými dveřmi, a tu vždy rychleji zlézal schody, aby již byl ve svém brlohu, kde mu bylo nejbezpečněji. Nemiloval křiklavých výjevů a nechtěl se stát svědkem žádných mrzutostí či dokonce násilností, které by se z nitra těch jednotlivých klecí byly mohly vylíti až do schodiště. Na štěstí až do dneška nic takového se nestalo. Více tu pracovala jeho živá obraznost než skutečnost.

Ode chvíle, kdy jej navštívila panna Katynka Pazdírková, zdál se mu jeho poustevnický příbytek mnohem přívětivější, ba docela útulný, a když po její radě ve starých kamnech zatopil a oheň se rozpraskal a rozhučel, brumlal k sobě Dykyta:

„Ano, ano, to jest, co mi tu chybělo, duše příbytku. Jednoho, osamělého člověka je na oživení takové haluzny trochu málo. Žiju zde jako sirota, ode všeho světa opuštěná."

A čím dále více se v něm zesilovalo odhodlání, že rodinu Pazdírkových navštíví.

„Rodinu?" mumlal k sobě. „Zdá se, že je to kusá rodina, patrně vdova s dcerou. Tomu nasvědčuje tabulka na dveřích: soukromnice. Jinak by tam stálo Pazdírek — a karakter. Pan

Pazdírek již asi odpočívá, a patrně delší dobu, mohu-li tak souditi z obnošené a dost umouněné tabulky."

Metoděj Dykyta miloval takové samomluvy. Slyšel v té pustotě aspoň vlastní hlas a bylo mu tak veseleji. A hovoříval k sobě velmi upřímně, nezatajoval si ani nejdůvěrnější myšlenky. Je mnohem více takovýchto samomluvců, než by se zdálo. Kdyby stěny mohly po čase opakovati, co všechno kdy slyšely, vyšly by najevo věci zajímavé. Možná, že i takového vynálezu se dočkáme. A tak tedy Metoděj, když sehnal všeliké pochoutky, zaťukal nesměle v třetím patře na dveře s povědomou tabulkou. Přehlédl, že jest v opažení dveří knoflík zvonítka. Krom toho bylo tam tma.

Zaklepal — pořád ještě skromně — po druhé a konečně po třetí důrazněji.

Za dveřmi chvatné kroky, pravá polovina dveří se odloupla, na prahu se objevila slečna Katynka. A volala k příchozímu:

„Šetřte si kloubů, pane, což nevidíte knoflík zvonečku? Či myslíte, že zvonečky jsou jen pro čtvrté poschodí?"

Ač by se byl s chutí hlasitě zasmál, pronesl Dykyta tlumeným hlasem, bezmála šeptem:

„Z tohoto přivítání poznávám, že jsem na pravém místě. Odpoledne jsem taky neslyšel skoro nic jiného než samé plísnění."

„Ale tak pojďte dál! Vždyť sem fučí od schodů a my topíme!"

V tu chvíli ozvalo se za nedovřenými dveřmi druhými:

„S kým pak se to tam vadíš, Katynko?“

„Výborně!“ šeptal Metoděj. „Teď teprve vidím, že jsem se ve dveřích nespletl. Smím se zeptat, je-li paní matinka doma?“

„Vždyť ji slyšíte,“ odsekla dívka. „A kde by teď v noci chodila?“

Dykyta již byl vstoupil do předsíňky či kuchyňky; nepoznával, co to jest, ježto v malém výklenku hořela jakási mikroskopická lampička ligroinová, jejíž plamének skoro marně zápasil s okolní tmou.

„Podejte mi přece ručičku, slečno Katynko,“ sahal Dykyta po její pravici. „Či přicházím nevhod?“

„Ale kde!“ tiskla mu dívka ruku, „hodinu již na vás čekáme. Zdá se mi, že jste si to ještě rozmýšlel.“

„Promiňte, milá slečno. Čekal jsem, až přestane trochu pršet.“

„Kdy pak už přestalo! Či pršelo taky na schodech?“

„Musil jsem přece z domu, abych sehnal něco k večeři.“

„Bál jste se, že u nás nic nedostanete? My zachováváme ještě staré české pohostinství. Ale nemějte strach, nepřejíte se.“

Všechno, co pronášela, povídala dívka tak roztomile uštěpačně, že měl Metoděj tisíc chutí po-

padnout ji za hlavu a zapečetit jí ústa. Ale pozor! Za druhými dveřmi je maminka.

Ty dveře se teď skoro dokořán otevřely a ze světnice zaznělo káravě:

„Ale teď bych už ráda věděla, s kým se to tam vůbec bavíš! Je-li to duch dobrý, ať jde dál. Jinak Pánbůh s námi a zlé pryč!"

„Tak vidíte," broukla dívka a drcla zezadu do Metoděje. „Jděte!"

A Metoděj tedy vstupoval do světnice.

U stolu, na němž jasně hořela petrolejka, stála panička prostřední postavy a poněkud otylá, opásaná čistou širokou zástěrkou, na hlavě bílý čepeček, plné a dobromyslné tváře, veselých tmavých očí. A tu se Dykyta hned v duchu opravil: Tedy ne babka, a dokonce již ne scvrklá. Vlastně panička plná mízy. A když si takto svou nedávnou představu teď podle živoucího zjevu a k naprosté své spokojenosti opravil, pronesl uctivě:

„Milostpaní, rukulíbám a prosím za prominutí, že přicházím v hodinu tak nevhodnou. Jsem soused z čtvrtého poschodí a jdu s povinným díkem za laskavost, kterou mi odpoledne prokázala slečna Katynka, a vám za to, že jste jí ke mně dovolila. Při tom se snažně omlouvám, že jsem dnešní potopu u vás nikterak nezavinil. Nepřiléhá mi tam nahoře pravé okno a taky podlaha je nějak vadná, že ten déšť pronikl až k vám..."

„Však jsem si sama myslila, že nám sem schválně vodu nelejete. Ale to tak máte nesvědo-

*

mitost nájemníků a domácích pánů dohromady. Ta partaj před námi měla tuhle na prostředku zavěšenou lampu — říkali tomu lustr, ale nebyl to žádný lustr, docela obyčejná kantýnská lampa — a když se stěhovali, vytrhli s lampou i hák ze stropního trámu — toť se ví, zůstala tam po háku díra, a u vás máte zas nějakou rozkládací podlahu — a tedy tudy teče. No chvála Pánubohu, neštěstí nebylo tak velké. Zbyla nám ještě sběračka leštidla od posledního voskování, loužičku jsme vysušily a Katynka tu jízvu znova natřela a vykartáčovala. Podívejte se."

Zdvihla kus lepenky, kterouž byla „jízva" zakryta a Metoděj se podíval. Skutečně všechno v pořádku.

„Slečna Katynka má vůbec zázračné ručičky. Díval jsem se na ni, když tam nahoře u mne hospodařila. Byla k líbání."

„Doufám, že jste se nepokusil, pane. Víte, s naší Katrlinkou nejsou žádné žerty, zvláště když má mokrý hadr v ruce. To je vůbec nejlepší zbraň slabých ženštin. Vedla jsem ji k tomu od mládí."

Teprve teď, po tomto mateřském projevu si Dykyta blahopřál, že se odpoledne nedal uchvátit. Vzpomněl si na odpověď Katynčinu, vzpomněl si na mohutný černý mokrý hadr v její ruce, a teď bezděčně si pohladil kníry.

„A nebyla k vám dcera hubatá?" otázala se pojednou paní Pazdírková. „Víte, ona má někdy mluvnici napříč."

„Ale maminko, co si pan soused pomyslí, když ty takhle o mně mluvíš! A vlastně proč všichni stojíme? Nabídni pánovi židli."

„Je to pravda — tedy prosím, pane, abyste nám spaní nevynesl. A smím-li se zeptat, s kým máme čest?"

„Metoděj Dykyta, milostpaní, advokátní úředník — —"

„Aáh!" vylinulo se z úst paní Pazdírkové, mile překvapené. „Ale smím-li prosit, neříkejte mně milostpaní — mám do milosti daleko. Jsem Kateřina Pazdírková, bývalá obchodnice, teď už dávno vdova. Ale slušně se tím živobytím protloukáme. Vždycky máme dosyta. A když má člověk světlo, v zimě teplá kamna a plný žaludek — chvála Pánubohu za to. A smím-li prosit, vezmete si s námi lžici oukropu?"

Metoděj Dykyta ode chvíle, co vstoupil, labužně vdechoval vůni česneku třeného v husím sádle a na plotně bublala vařící se voda. Na stole stála kromě tří hlubokých talířů mísa s pokrájeným chlebem.

„Ze srdce rád, vážená paní," přisvědčil Dykyta. „Oukrop! Připomíná mi to dětská léta, kdy jsme jej doma jídali od podzimku do jara skoro denně, a topinky sytě česnekem potřené a husím sádlem omaštěné, a pečené zemáky — ach, kde to všechno je! V pražské hospodě se toho člověk nedopídí."

„Dnes tedy užijete, pane Dykyto," slibovala

panna Katynka, přiskočila k plotně, odklopila troubu, z níž se ozval lehký praskot, podobný šepotu. Tam se pekly brambory.

Panička vylila do mísy vřelou vodu z hrnce, zamíchala, na hladině se rozvířila velká mastná oka. Katynka rozdělovala úkrop na talíře, Dykytu obestřela vůně rodinné večeře, jedl upřímně. Potom Katynka vyhrábla pečené zemáky a Dykyta zase jedl.

„Jezte, jezte, pane Dykyto, tohle si na těch svých kamnech nemůžete upéci. Každá kamna v mládeneckých pokojích bývají zpravidla rozbitá — na tohle je třeba dobré plotny s troubou."

„A dobrých, moučnatých zemčat," doplnila paní Pazdírková.

„A starostlivé hospodyňky, která o to pečuje a dovede upéci," dodal Dykyta a mrskl okem po Katynce.

Brambory zmizely a teď se vytasil Dykyta se svými balíčky, s rybičkami, salámy, sýrem. Slečna Katynka vyvalila na to překvapení oči a vyčítavě zvolala:

„Vy jste výborný, pane Dykyto! Čekal jste, až si nacpeme volátka zemčaty a teď to vyklopíte. Ale just, já budu jíst, kdybych měla puknout."

Venku cvrnkl zvoneček, kdosi z rodiny páně domovníkovy přinášel pivo.

Panička naplnila tři sklenice a chopivši se své, řečnila:

„Milý pane sousede, nečekala jsem, že se nám

po tom dešti vydaří tak milý večer. Ale slibte nám, že není poslední, přijďte zase."

„Rád přijdu, vzácná paní."

„A brzy!" naléhala Katynka. „Kdy?"

„Kdy poroučíte," rozhodl Dykyta.

„Bude vám oznámeno," řekla vážně Katynka. „Dostavím se."

Světnice Dykytova již citelně vychládala, když se vrátil od Pazdírků. Když se odstrojoval, broukal k sobě:

„Tak vidíš, Metoději, o zimní sezonu bys měl postaráno. Máme svátky za dveřmi, Sylvestra, Tři svaté krále — Mikuláše arci jsem už promeškal. Jinak jsem dámám k službám. Jen s masopustem nevím jak. Abych se tuze neutančil. Dobrou noc, paničko a dceruško."

A za chvíli se s lůžka Dykytova ozývalo spokojené vrčení.

III.

VÁNOCE ZA DVEŘMI.

Byla neděle v polovině prosince. Metoděj Dykyta procitl toho dne časněji než jindy a ač do kanceláře nemusil, přece dlouho neotálel, vzchopil se s postele a spěchal k umyvadlu.

„Podivná věc," hučel k sobě, „když nám v kanceláři zavedli nedělní klid na celý den, těšil jsem se, že zůstanu v peřinách až do poledne, a teď mě to pudí z kanafasu neobvykle brzy. Je to snad tušení nějaké návštěvy? Kdo by u mne co pohledával? Přece však se hodím do parády. Čert nikdy nespí."

Dykyta zotvíral obě okna, vypnul se z jednoho a dychtivě lokal čerstvý vzduch.

„Podivná zima," povídal si. „Je vlaho skoro jak na jaře, ani pára od huby mi nejde. Veškerý sníh žádný, mráz taky žádný, kam se ta naše zeměkoule zatočila! A přece máme prosinec, jestli se tuze nemýlím."

Dykyta přistoupil ku psacímu stolu, nad nímž visel kalendář, a na tom bylo již jedenáct měsíců

přeškrtáno. Ten kalendář si Dykyta nikdy nekupoval. Vždycky jich přišlo do kanceláře několik darem, od papírníků, u kterých byly kupovány zásoby papíru, i od některé tiskárny, která dodávala tiskopisy, a Dykyta se vždycky o ně svědomitě dělil s šéfem. I nějaký zápiskový si vstrčil do kapsy. Zcela moudře uvažoval, že jich šéf nepotřebuje pět nebo deset, a poněvadž Dykyta přijímal veškeru poštu, vybral si vždy, co se mu z novoročních reklamních dárků nejvíce líbilo.

Dykyta mrskl okem po kalendáři a přisvědčoval si:

„No bodejť že prosinec, a již patnáctého. Vánoce na krku."

Teď se udeřil do čela:

„Heleď, heleď, Metoději, Štědrý den skoro za týden a já pořád ještě nevím, kam se poděju. Povídaly dolejší dámy, abych zas brzy přišel, vánočních stromků již je plná Praha, již taky se vyvalují káděna ryby, u lahůdkářů je plno hlemýžďů, a tedy by měly nejkrásnější příležitost, aby mě pozvaly. Měl bych je nějak vyprovokovat? Zdá se, že lidstvo je čím dál tím zapomnětlivější. A měl jsem nejlepší vůli, abych vyhověl. Ano, ano, Metoději, o vánocích cítím vždy nejpronikavěji, že jsem jak opuštěný pes."

Dykyta šel do předsíňky, ponořil tvář do umyvadla, ošplachoval se chvíli, při čemž vyluzoval všeliké předpotopní zvuky, a když se vracel do ložnice, huhlal si:

„Koupelna mi zde chybí. Inu arci, když tuhle barabiznu stavěli, nebyly ještě takové hygienické požadavky, jako v našem století. Tenkrát i pan stavitel se chodil koupat jednou za rok na Císařskou louku."

Dykyta se pečlivě osušil a pečlivě ustrojil do svátečního. Měl totiž dva obleky, z nichž jeden vždycky dlouho byl svátečnější než druhý. Dykyta dlouho dovedl zastírat všeliké vady své toalety, inkoustem a čínskou tuší, ba i jehlou se naučil ohánět, a tak prodlužoval věk svým kabátům i nohavicím, když ponenáhlu hynuly sešlostí. Vždy ještě se mohlo o něm říci, že je muž slušného zevnějšku, než vypukla neodvratná potřeba nového roucha. Ovšem kruh jeho dodavatelů se rozšiřoval stejnou měrou jako kola na hladině rybníka, do něhož se hodí kámen. Málokdy zamířil Dykyta k témuž výrobci, který mu šil oděv předešlý, nebo skoro u každého s nějakým zbytkem „visel". Tak se ponenáhlu seznamoval s krejčovskými závody na samé periferii pražské a skoro již se schylovalo k tomu, že bude nucen podnikati výzkumné cesty i do vzdálenějších obcí předměstských. Ani netušil, že tak předbíhá dobu a že si zatím pro vlastní potřebu tvoří Velkou Prahu. Ale jinak byl Dykyta velmi pořádný a sebe dbalý člověk.

Když oblékal kabát, zavadil zcela bezděčně o varhánkovou tobolku v náprsní kapse. Sáhl po ní, otevřel ji a zasmušil se.

„Divná věc, že tato tobolka je zpravidla od

desátého zcela prázdná. Tu ji nosím naprosto zbytečně a jen ji utahám. Podívejme se, kolik zbývá v mé příruční pokladně."

Sáhl do kapsy nohavic a vylovil malou tobolku. Otevřel ji a vysypal její obsah na dlaň.

„Podívejme se, čtyři zlaté pět šestáků — neboli v nové měně devět korun. To není na svátky a na zbytek měsíce příliš mnoho. Kdyby přišlo jen pět poslů s nějakými vánočními prezenty a já měl dát každému jen po zlatce zpropitného, zbude mi na pátého jen těch pět šestáků — a to by nebylo nic kavalírského. Nejsem sice rodem kavalír, ale mám to nějak v krvi. Z té situace jest jen jediné východisko: nedám nikomu nic. Tak je to nejspravedlivěji rozděleno. Pozvou-li mě přece Pazdírkovy, musím přinést já nějaký dáreček. Ovšem na šperky je toho málo. Za půlpáté zlatky byl by náramně malý a chudý perlový náhrdelník. Taky se nemohu ze všeho do krejcaru vydat. Myslím, že nezbude nic jiného, než abych řekl starému o nějakou zálohu, dejme tomu, o desítku. O vánocích se otvírají i nejzatvrzelejší srdce. Řeknu raději o dvacet zlatých pro případ, že by starý dal jen polovičku. Nemám-li do Nového roku zemřít hlady, může mě zachránit jen desítka. Dej Bůh, abych zítra zastihl starého v dobré náladě. A teď, Metoději, abys šel do kavárny na snídani? Nesnídám sice každý den, ale neděle bez ranní kávy jest přece jen sychravé zakončení týdne. Taky nezdravé. A tedy do raglánu!"

Metoděj Dykyta vždy trochu nadsazoval, obmyslil tedy i svůj ošumělý svrchník názvem raglán. Otevřel šatník, v němž toho viselo pořídku. A když vytáhl svrchník, zůstalo tam jen několik starých vest. Vesty, jak známo, trhají se ze všeho nejméně. Když už kabát i nohavice jsou dávno v pekle, zůstávají vesty jako smutná památka lepších časů.

Dykyta třímaje svrchník hovořil vděčně:

„Buď Bohu chvála, že máme tak mírnou zimu. Jen lehkověrní lidé se domnívají, že člověk od podzimu do jara nemůže chodit jinak než v zimníku. Já už třetí zimu přetloukám bez něho a jde to taky. A teď teprv pochopuji, že lidé, kteří si nekoupí kožich do vánoc, nekoupí ho po Novém roce teprv. Je to zbytečná útrata. Brzo-li pak se nebudou roznášet po Praze první fialky. A fialky v knoflíkové dirce kožichu, toť je učiněný anachronismus. Ale hrome, tuhle na prsou svrchníku je díra, to mi jej zase nějaký nejapa v tlačenici na tramvaji propálil. Štěstí, že jsem tak nevyšel.

Dykyta vytáhl nejmenší zásuvku psacího stolu a vyňal klubíčko černých nití s jehlou. Ale než se dal do práce, ještě se zamyslil.

„Soudím, že bych udělal nejlíp, kdybych na to místo přišil nějaký knoflík. Tím bych zakryl díru dokonale. Bude on tu nějaký knoflík."

Hrabal se v zásuvce, kde bylo všelikého krátkého zboží dost, vylovil knoflík a sedl ke své krejčovině. Vtom zazněl v předsíňce zvonek.

„Koho pak to rarach?" zavrčel a mrskl okem

po hodinách nad psacím stolem. „Půl desáté — v neděli se pošta neroznáší."

Položil svrchník na židli a spěchal ze světnice, právě když se zvonek ozval po druhé.

Zhurta otevřel dveře a překvapen zvolal:

„I Božínku, paní sousedka z třetího patra!"

Byla to paní Pazdírková a vrhnula se do síňky jako velká voda.

„Šťastný dobrýtro přeju — to mám štěstí, že jsem vašnost ještě zastihla."

„Prosím, račte dále," pobízel Dykyta do dveří světnice.

„Jenom na slovíčko, vašnosti, nebudu dlouho zdržovat," horlivě mluvila panička a kurážně krátila dál. „Ale to je tak: probudím se ráno, kouknu se na kalendář a povídám si: Panenko Maria, vánoce za týden a ještě jsme panu doktorovi nic neřekli! Tedy jdu s pozváním, račte dovolit. Svátky za dveřmi a tedy s odpuštěním, jdu se zeptat, je-li vašnostem libo ponavštívit nás na Štědrý den na lžíci rybí polévky a na kousek kapra. Tak po sousedsku, vašnosti, jak to u nás může být. Jsme samy dvě a vašnost snad je taky sám, jestli si vašnost už někde nezamluvili. Prokážete nám tu čest? Nemáte-li nic vznešenějšího, ale to bych ukrutně litovala. Naše Katynka se náramně těší. Nepřišla jsem pozdě?"

„Nepřišla, vzácná paní. Leckde tak zdaleka zaťukali," lhal Dykyta — trochu drahoty dělat neškodí — „dnes nebo zítra se to mělo rozhodnout. Ale když tak upřímně zvete, vděčně přijímám a

dostavím se. Nebudu k vám mít daleko a nebudu pak mít daleko domů."

„I to jsem ze srdce ráda — sám Pánbůh mi vnukl, abych šla nejdřív k vám — já teď půjdu do kostelíčka, neděle je můj den, a hlavně před svátky, to bude mít Katynka radost. Hezky to zde máte, vašnosti, jenom hospodyňka tu chybí — to bychom pak byli čtyři. A co pak tohle to šití, vašnosti? Koukám, koukám, kabát a klubíčko a jehla, snad si něco nespravujete?"

„Ba spravuji, vážená paní. Propálil mi někdo díru do svrchníku, chci to stáhnout a přikrýt knoflíkem. Právě jsem se chystal do kavárny k snídani, ještě že jsem na to přišel, dělal bych po Praze ostudu..."

„Můj Bože, vašnost ještě nesnídal, a že jste to dříve neřekl, byla bych ráda posloužila. U nás je té bryndy vždycky dost. V kavárnách to bývá všelijaké a ještě nevědí, co za to chtít. Vím to ze zkušenosti, když jsem chodívala snídat ke ‚staré paní' v Michalské ulici, ačkoliv to tam nebylo nikoli nejhorší. Ta vařila kávu ještě poctivou, skoro jako v Kalifornii na rohu Vojvodovy ulice. A tak smím-li šálečkem posloužit, ještě stojí na plotně, Katynka zde s ní bude hnedle."

Dykyta sice chtěl děkovat, odpírat, jak že by k tomu přišel, ale když uslyšel, že mu snídani přinese Katynka, nemukal již. A panička cupitala se schodů. A snad měli u Pazdírků nějaké podobné zařízení jako v kavárenských kuchyních, kde je

káva stále horká, ještě se Dykyta nevzpamatoval z příjemného překvapení z pozvání na Štědrý den, když v předsíni drnčel poznovu zvoneček. Třemi skoky byl Metoděj u dveří a otvíral, div že neporazil slečnu Katynku, která přinášela na tácku porculánový hrneček staré dobré míry, plný kávy, na jejímž povrchu ploval tučný a tlustý smetanový škraloup. Vedle hrnku loupáček.

„Maminka se dává pěkně poroučet, abyste si dal dobře chutnat, pane Dykyto. Ale vyhrkl jste na mne jako lev při krmení v menažerii — máte takový hlad? Loupáček nám zbyl jen jeden, bohužel, ale chcete-li, přinesu ještě makový karásek, jsou taky vždycky velmi dobré."

„Pojďte dál, pojďte, slečno. Vy jste učiněný anděl, jako byl ten, který proroku Habakukovi či Eliášovi přinášel potravu do jámy lvové."

„To byl Daniel, pane, máte to nějak popletené. Je vidět, že jste biblickou dějepravu neměl dávno v ruce. Nu ano, páni! Kam vám to postavím? Tuhle máte nějaký salup, dejte pozor, abyste si ho nepobryndal. A pravda, vždyť mi řekla maminka, abych vám to spravila — kam pak mužské ruce na takové štupování. Dejte to sem a sedněte si. Počkejte, neberte mě za ruku, nebo vás popíchám, snídejte!"

„Vaše maminka je k líbání, že vás ke mně poslala, ale vy ještě víc, že jste přišla," horoval Dykyta.

„Tedy dobrá, pane Dykyto, až zas přijde maminka, poslužte si po libosti, ale mě nechte na po-

koji, sice zas půjdu. Pamatujte si to. A co s tím knoflíkem zde?"

„Tím jsem chtěl tu propáleninu přikrejt."

„Bože mě netrestej, máte vy muži nápady! Kam pak sem s knoflíkem, a ještě k tomu z jiné garnitury! Podívejte se, dejte pozor, to se takhle stáhne, a takhle, a takhle, a po propálení nebude ani památky. Tak! No, chutná vám káva?"

„Jak by nechutnala! Jen trochu sladší mohla být — přece jste mi měla dáti tu hubinku."

„Jste vy nešika — což nevidíte tu hromádku cukru zde na tácku? A když mluvíte pořád o hubinkách, utřete si aspoň fousy, máte je plné škraloupu."

Dykyta bleskurychle si olízl kníry a naklonil se k dívce.

„Teď tedy smím?"

„Ne, máme pořád ještě advent, nesluší se to. Až na Štědrý večer přijdete, dívejte se, kde u nás bude viset věchýtek jmelí, ale dejte si dobrý pozor, aby vás neuviděla maminka — s tou nejsou žádné žerty. Leda byste chtěl od ní hubičku, ale pak bude rozhodnuto."

„Jak to?"

„No, buď dceru nebo mámu. S oběma se hubičkovat nesmíte."

„Slečno Katynko, tak se mi zdá, že nad vaší kolébkou se vznášel nejen andělíček, ale i jakýs rarach, čert. Máte oba v očích."

„Pane, dost. Vy jste dopil kávu a já spravila váš pluviál. Mohu jít. Máte štěstí, že je maminka v kostele a neví, jaké mi tady strojíte úklady."

„Ani ruky mi nepodáte?“

„No proč pak ne. Tu si zas umeju.“

S roztomilým šelmovským úsměvem podala Dykytovi ruku. Metoděj se jí chopil a vroucně, vášnivě ji zlíbal, až konečně viděl, že už nedrží ruku dívčinu, nýbrž kliku ode dveří předsíně. Katynka již tepala něžnými kramflíčky staré, vyšlapané schody. Metoděj se za ní vychýlil a ještě ji spatřil na ohybu schodů. Katynka se zastavila, hleděla vzhůru a povyplázla naň červený, hrotitý jazýček. A jako blesk se snesla dolů, dveře ve třetím patře zapadly za ní — —

Metoděj Dykyta si oblékl svrchník, dopínal se před poloslepým zrcadlem a huhlal si:

„Čertova holka, ta mi učarovala! Jen bych rád věděl, má-li to ze sebe či navedla-li ji matka. Rád bych věděl, je-li tohle všecko pokyn osudu. Mnoho děvčat již jsem na světě přečkal, ale s takovouhle opičkou jsem se ještě nesetkal. Má ona být mým osudem? Povídala paní Pazdírková, že mi tu nechybí než hospodyňka. Myslila tím svou dceru? Ale to by mi šéf musil rovnou cestou aspoň padesát procent přidat. Což jest arci velmi pochybná věc. A co myslila tím věchýtkem jmelí? Nerozuměl jsem tomu. Na to abych si dal vyložit karty — je-li ještě někde v Praze nějaká šikovná Sibylla. Metoději, Metoději, zdá se, že ti v životě nastává nějaký obrat!“

IV.

PŘEDVÁNOČNÍ STAROSTI.

Metoději Dykytovi uvázla v hlavě Katynčina zmínka o jmelí, kteréž naprosto nerozuměl. Vlastně ani nevěděl, co jmelí jest. Nikdy o něm neslyšel. Jen v něm vzniklo velmi temné tušení, že nějak souvisí s políbením, kterého si od Katynky tak vroucně přál. Povídala mu: „Dívejte se na Štědrý večer, kde u nás visí věchýtek jmelí!“ Co to znamená? Věchýtek, věchet jest vlastně výstražné znamení. Visí-li na příklad na dlouhém provaze s domu ve městě, varuje mimojdoucí, aby se vyhnuli hezky obloukem, nechtějí-li, aby jim spadla nějaká taška na hlavu, nebo pak je výmluvným znamením, že na střeše pracuji pokryvači — taška do hlavy není žádným příjemným pozdravením, ať je to stará nebo nová; a visí-li věchet se stromu u silnice, pak je to sice němý, ale stejně výmluvný zákaz trhati se stromu ovoce. To znal Dykyta od dětství, kdy jako nezbedný školák podnikal útoky na dozrávající třešně nebo švestky, nevida nikde

hlídače. Ale co znamená věchet či věchýtek ve spořádané domácnosti? S tím se ještě jakživ nesetkal.

Ta záhada jej trápila do večera a nedala mu pokoje ani na lůžku, až si Dykyta povídal:

„Čertovy myšlenky! Někdy člověku v hlavě přímo šramotí, ba až rachotí, a kdybych si kotrbu rozlámal, nedomyslím se, co jmelí jest a jaký jeho význam. Pozeptám se někoho v kanceláři, tam přece najdu nějakého vzdělance, který by to mohl vědět."

A to taky udělal Dykyta hned nazejtří, obrátiv se k letitému koncipientu Vránovi, o němž všechen personál věděl, že jest horlivý čtenář a jejž označoval přezdívkou Knihožrout.

„Nemějte mi za zlé otázku, pane doktore. Můžete mi pověděti něco o jmelí?"

Vrána položil péro, posouvl okuláry výše, upřel na Dykytu pronikavý pohled a řekl:

„Záleží na tom, pane kolego, co o něm chcete vědět. Zajímá-li vás stránka botanická nebo hospodářská."

„Nevím o něm vůbec nic," přiznával se Dykyta.

„To je dost málo. Tedy jmelí jest cizopasná rostlina, která vyrůstá na větvích a vrcholcích všelikých stromů. Plody této rostliny jsou neobyčejně lepkavé a proto se z nich dělá úkladný lep na ptáky."

„Ale zdá se mi," namítal Dykyta, „že se ze jmelí dělají také nějaké věchýtky, které se rozvěšují v domácnostech a právě o vánocích —"

*

„Aha!“ pronesl Vrána s úsměvem jako čtveráckým, „to chcete vědět. A tu tedy bychom byli u společenského významu rostliny, řekněme do jisté míry kulturního. Byl jste někdy v Anglii, pane kolego?“

„Nebyl, bohužel, a sotva se tam dostanu,“ odpovídal Dykyta a svěsil hlavu, jako by se vyznával z nějakého zanedbání.

„Nedělejte si z toho nic,“ hovořil shovívavě jurista Vrána, „já jsem tam taky nebyl, ale mám to z literatury, z nějakého pojednání o anglických tradicích a zvycích v tamních rodinách. Tedy v anglických domácnostech, a hlavně lepších, rozvěšují se na Štědrý den větvičky nebo celé otýpky jmelí na lustry v pokojích a taky na zrcadla pro štěstí a zdar budoucího roku. A kdokoli do takové domácnosti na Štědrý den přijde, ať přítel či jen host, pozvaný na doplnění lichého čísla, utká-li dceru domu či jinou dívku pod takovouto otýpkou jmelí, smí ji beztrestně a bez výčitek políbit. Někomu se to podaří šťastnou náhodou, někomu dcera hostitelů ochotně sama nadběhne. Nikdo z rodiny, ani vlastní rodiče, nemohou prý proti tomu klásti žádný odpor. Z takového políbení pode jmelím prý vznikl již mnohý šťastný sňatek. Hezký zvyk, pane kolego, co tomu říkáte?“

Dykyta vzpomněl na kypré svůdné rty slečny Katynky Pazdírkovy a horlivě přisvědčil:

„Velmi hezký, a měl by být všeobecně zaveden, taký u nás třeba. A ještě prosím: týká se tento

zvyk všech ženštin vůbec? Tedy taky matek a řekněme i tchyní, skutečných již nebo teprv nastávajících?"

„O tom jsem se ničeho nedočetl, pane kolego," odpovídal rozvážně starý jurista, „soudím však, že se má každý mladý muž velmi na pozoru, aby se pode jmelím nestřetl právě s matkou nebo dokonce babičkou — o tchyních ani nemluvím, leda by se to stalo osudným omylem. Ale vždyť má každý člověk oči k vidění."

„Děkuji vám," tiskl Dykyta starému juristovi vděčně ruku. „Doufal jsem pevně, že se mi od vás dostane poučení, a nemýlil jsem se."

Ochotný pan Vrána vztyčil ukazováček pravice a napomínal dobromyslně:

„Jen dejte pozor, abyste se taky pod tím jmelím nezmýlil, pane kolego. Mohlo by to mít neblahé následky. Kde budete trávit Štědrý večer?"

„Myslím, že u jedné paní sousedky v domě, dost přívětivé vdovy."

„Pozor na vdovy, pane kolego, leda by byla přiměřeného věku a majetná. Známe ty historie, máme jich tady v registratuře několik. Hleďte si raději dcerušek."

„Děkuji vám za otcovskou radu, zachovám se podle ní."

Teď tedy věděl Dykyta, kam zmínka slečny Katynky směřovala. Uvažoval o tom po zbytek dne a ještě večer si povídal:

„Hleďme zpropadenou žábu! Kde to vyšťou-

rala? Obírá se ona anglickým folklorem? Nikdy jsem se s tím nesetkal."

V tehdejších časech skutečně se v Praze o jmelí skoro nikdo nestaral. Nebylo ho vidět ani u květinářů, ani na Uhelném trhu. A Katynka o něm věděla.

„Katynka jest inteligentní děvče," usoudil Metoděj Dykyta, „to jsem na ní poznal hned napoprvé, když u mne byla o tom dešti. Zdá se mi, že jsem byl dlouho slepý. Bydlím zde půl roku a nevěděl jsem o ní — promeškal jsem mnoho času a příležitosti. Ale to je tím, že bylo letos tak suché léto i podzimek. Mělo již dříve pršet! Vynasnažím se, abych si vynahradil, oč jsem přišel."

A ještě si Dykyta řekl:

„Záhadu jmelí mám tedy vysvětlenu a přičiním se, abych anglickému tomu zvyku prokázal všechnu čest. Zbývá mi ještě starost, abych z milovaného šéfa vyrazil dvacítku zálohy. Nesmím to příliš odkládat, aby mne ostatní nepředešli. S prvním, kdo přijde, jedná starý ještě lidsky, ale pak je čím dál zatvrzelejší."

A tento záměr učinil Dykyta skutkem hnedle druhý den. Po obědě mu šéf položil notnou dávku konceptů na stůl a řekl:

„Kolego, viděl bych rád, kdybyste s tím byl do večera hotov."

Dykyta přemítl popsané archy, odhaduje, mohou-li být načisto opsány, a odpovídal určitě:

„Bude hotovo, pane doktore."

„Je to věc venkovská a velmi naléhavá, takřka presantní. Velmi rád bych, aby to ještě dnes odešlo poštou.“

Dykyta přemítl koncepty po druhé a řekl stejně určitě:

„Půjde to večer poštou, pane doktore, spolehněte se. Úřadují na poště do devíti večer. Pro všechno to pošleme expres.“

„Výborně, kolego! Kolky máte doma?“

„Zásobu, pane doktore. Buďte bez obavy.“

„Snad vás to trochu zdrží přes čas.“

„Nehnu se, pokud to nestrhnu, pane doktore. Lóži v divadle dnes nemám a jinak nic nezmeškám.“

Šéf sice chápal ten žert, přece však se humorně otázal:

„Vy chodíte jen do lóže? Že jsem vás tam nikdy neviděl.“

„Chodím tam jenom na zapřenou, pane doktore, aby na mne lidé prstem neukazovali. Hlavně po prvním. Před prvním třeba taky na poslední galerii.“

Šéf se zasmál a odešel do své pracovny.

„Otrokům je vždycky dobře, když se šéfové smějí,“ myslil si Dykyta. „Zdá se, že jsem starého dobře naladil. Ještě netuší, že ho dnes navrtám.“

Dykyta si srovnal čisté archy, podložil si čerstvý lenoch a psal jako kat.

Bylo půl sedmé večer, když advokát pootevřel dveře své pracovny a škvírou se tázal:

„Jak jste daleko, kolego?“

„Bezmála před posledním puntíkem. Hned přinesu akt k podpisu."

Což taky po desíti minutách učinil.

„Výborně, kolego. Tak to miluji. Nehledět na nějakou půlhodinku a vypravit věc za tepla. Dostanete na dobrou večeři."

„Dnes vás to bude stát víc, pane doktore. Prosím uctivě o zálohu dvaceti zlatých. Máme před vánoci a já jsem dutý jak turecký buben. Račte sám uznat, co pohltí svátky a štědrovečerní dárky, odměny domestikům v rodinách hostitelů, a to jsou jen občanské domácnosti..."

Advokát sáhl do náprsí po tobolce, vyňal dvě desítky a klada je na stůl pronášel skoro vděčně:

„To mám štěstí, že vás nepozvali k místodržiteli nebo k maršálkovi. Chtěl byste víc."

Připojil k desítkám ještě pětku a řekl:

„Tu je na tu slíbenou večeři. Dejte si dobře chutnat."

Dykyta rychle sebral bankovky a děkoval:

„Štěstí pro poddané, když mají velkomyslné pány. Budu vám po celé svátky blahořečit."

Šéf podepsal akta. Dykyta je vsouvl do obálky zapečetil a chvátal na poštu.

O něco později, vraceje se domů s nakoupenou večeří a nádobou piva, kterou měl vždy v sousední hospodě v záloze, potkal na schodech — slečnu Katynku.

„I má dušinko drahá, kam pak ještě tak pozdě?"

„Toť víte, pane, že je před svátky všelijakého běhání. A kam vy?“

„Domů, drahoušku, vidíte, že si nesu večeři a pivo. Ani vám nemohu ruku podat, ani vás obejmout.“

„Ale pane, kam by se to podělo vaše kavalírství! Na schodech!“

„Lituji dušinko, že jsem obložen jako soumar. Nejraději bych vás doprovodil.“

„Nejde-li vám o nic jiného, složte si svůj náklad zatím u nás a pojďte. Můžete to pak taky u nás sníst. Ukažte, mám klíč ode dveří.“

„A co řekne paní matinka?“

„Maminka miluje společnost a vykládá si teď karty, jak ty svátky dopadnou. Můžete jí pak pomoci, umíte-li to. Jenže v tom jsou páni nešikovní. Maminka má už svou školu.“

„Výborně, slečno Katynko, podrobím se všemu. Jdete taky pro uhlí a pro dříví? Rád vám pomohu.“

„Ne, ale pro brambory. Můžete mi zatím podržet tuhle ten košík.“

„Děvčátko milé, to mám dnes šťastný den. V kanceláři náramný pořádek, šéf jako milius a na konec setkání s vámi. Zlíbal bych vás!“

„To už jsem slyšela, ale pamatujte si, kdo chce na Štědrý večer vidět zlaté prasátko, musí se od rána postit. Snad jste o tom slyšel.“

„Slyšel jsem, postil jsem se — a věřte, že častěji než se domníváte, nejenom na Štědrý večer — ale zlaté prasátko se mi nikdy nezjevilo, bohužel.“

„Nekřičte tak a pojďte, taky schody mají někdy uši. A pomozte mi. Tuhle v kapse mám klíč, vylovte jej.“

Metoděj Dykyta se až zachvěl, když sahal do kapsy Katynčiny pro klíč. Odnesli společně jeho náklad nahoru. Katynka odemkla a zamkla bez šustu a již zase chvátali se schodů, div hlavu nesrazili. Za chvíli sehnali, co měla Katynka nakoupit a vítězně táhli domů.

„Když jste tak ochotný,“ perlilo se z úst dívčiných, „vypůjčím si vás, až půjdu do sklepa dříví štípat. Uvidím, jak se při tom budete ohánět.“

„Ach, já jsem se naštípal dříví, slečno Katynko, a ve sklepě nám bude dobře — sklep nemá uši.“

„Ale na prsty musíte dávat pozor. Hned je palec pryč.“

Paní Pazdírková vítala hosta, jako by se byl dávno ohlásil. A Katynka snášela příbory k večeři.

V.

ŠTĚDRÝ VEČER U PAZDÍRKŮ.

V kanceláři, které Dykyta byl zasvětil své služby, pracovávalo se na Štědrý den od deváté ranní do druhé odpolední v jedné zápřeži. Potom všechen personál složil své nádobíčko a vystřídal se u šéfa, nejstarším koncipientem počínajíc, aby mu popřál šťastných a veselých svátků, a co nejrychleji se zaměstnanci vytráceli z kanceláře s blahým vědomím, že mají na půltřetího dne svatý pokoj. Metoděj Dykyta kráčel hned za koncipienty, a než nadobro odešel, připomenul ještě nejmladšímu mundantovi, aby pečlivě vypravil, co bylo připraveno na poštu, a žádný recepis aby neztratil. A když i tento nejmladší zasvěcenec kancelářský se s náručí zásilek vytrousil, vyšel šéf ze své pracovny, přeletěl pohledem všechny prázdné, sklizené stoly, zamkl dveře kanceláře a zhluboka vydechl. Taky on má na dva, na tři dni pokoj. Jen ještě si do kapesního zápisníku poznamenal, co dal každému ze svých lidí zálohou na svátky, a nechy-

běl v tom seznamu ani jediný. A jen mu při tom proletělo hlavou: „Je to pořád stejné. Dělávali jsme to za našich mladých let právě tak. Prosinec je skutečně kritický měsíc pro všechny.“ Oblekl křečkový kožich, zavinul se do něho a druhým východem z pracovny odcházel.

Dykyta volnými kroky měřil ulici a promlouval k sobě:

„Dnes už obědvat nebudeš, Metoději. Je na to pozdě. V hospodách bude už všechno přebráno a vystydlé, rybí polévka vodou rozředěná. Nezbývá ti než kavárna. Budeš tedy snídat po druhé. Nu, do večeře to nějak přetlučeš. Ostatně se mi zdá, že jsi vloni taky neobědval, a předloním taky ne.“

Teď si vzpomněl, kterak mu slečna Katynka s důrazem připomínala, aby se na Štědrý den postil, chce-li večer vidět zlaté prasátko, a dával si rozhřešení:

„No, Metoději, dvě sklenice kávy od rána do večera, to je dostatečný půst. Nejsem žádný kapucín, abych žil jen od vody. A večer si to vynahradím, koupila-li paní Pazdírková jen trochu slušného kapra. A čert ví, co ještě bude. Takové starodávné paničky umívají zchystati vánoční večeři.“

Zapadl do kavárny, do které denně chodíval a v které dnes ráno snídal. Posrkával horké kávy, přikusoval mandlový rohlíček — zdálo se mu, že ještě nikdy mu tak nechutnalo jako právě teď. Při tom docela mně se chopil nějakých novin a pročítal zadní stránku, plnou vánočních dárků. A přemítal:

„Co já jen té slečně Katynce? — je svrchovaný čas, abych se rozhodl.“

V tu chvíli odcházel z kavárny pár mladých lidí, podle úsudku Dykytova zánovní manželé. Z toalety sličné paničky zavanul v nozdry Dykytovy svůdný pach jemné voňavky.

„Voňavku!“ zaradoval se v duchu. „Katynka sice sama jest jako jarní květina, ale voňavkou žádnou dívku nepohněváš.“

Dosrkal svou kávu, zaplatil a vydal se do Celetné ulice. Tam znal vyhlášené voňavkářství Procházkovo. Byl to neveliký krám, ale přímo pohádkový sklad všech libopachů světa.

„Lahvičku půvabné voňavky pro mladou dívku,“ požádal prodavačku.

„Snad Violet de Parma, pane? Ta je z nejmodernějších, nejoblíbenějších voňavek,“ odpověděla dívka prodavačka a dala mu čichnouti z vzorkové lahvičky.

To byla vůně té paničky z kavárny, poznal Dykyta. Tedy tu!

Dala mu lahvičku do pěkného futrálku, Dykyta zaplatil půldruhé zlatky a šťasten odcházel. Katynka bude od zítřka vonět jak anděl!

Ale ještě něco pro paní máteř. Té snad něco praktičtějšího.

Dykyta se propletl Celetnou ulicí, plnou lidstva, spěchajícího s náklady dárků, prošel s náměstí Melantrichovou, Rytířskou a již se hezky smrákalo, když stanul u výkladní skříně lahůdkáře

Vondráčka v Perlové. Zde upoutala jeho pozornost řada lahví a lahviček proslulé francouzské Benediktinky. Dykyta vstoupil a vyžádal si poloviční láhev. Dnes se necítil, měl v kapse zálohu od šéfa, ať něco praskne. Je pozván, chce se kavalírsky odsloužit. Ještě koupil od Popela na Třídě balíček jemných sucharů a loudal se spokojeně k domovu, vnímaje zrakem i sluchem štědrovečerní ruch a shon, nahlížeje do výkladních skříní, teď jen k ukojení vlastní zvědavosti. Cítil plné kapsy dárků, a to mu velmi lahodilo. Nevstoupí k Pazdírkovům jen jako lačný host, který přichází, aby se nasytil a s poděkováním odešel. Za pouhé „Zaplať Pánbůh!" si nikdo nic nekoupí. Ještě šel mimo knihkupectví, vstoupil tedy a vyžádal si Erbenovu „Kytici" v lipské vazbě, která činila knihu vzácnější.

„Abych přinesl taky něco pro duši," řekl si při tom. Neviděl u Pazdírků mnoho knih, ale tato jistě bude Katynce vítána.

Bylo již dokonale tma, když vstoupil do svého pokoje. Stroje se do svátečního teprve pocítil, jak je v jeho světnici zima, skoro jako na ulici. Toužebně pohlédl na postel blíže studených kamen. V té se zahřeje až se vrátí od Pazdírků. A teď vzpomněl, kterak paní Pazdírková prohodila, že mu zde nic neschází než hospodyňka. Ale na to si Dykyta ještě počká. Na hospodyňku nestačí dvacetizlatková záloha, leda by byla aspoň dvakrát za měsíc — a nesplatná.

Schylovalo se k sedmé, když byl Dykyta do-

strojen, a to byla hodina, na kterou jej paní Pazdírková pozvala. Ještě onehdy večer mu to připomenula. V poslední chvíli označil Metoděj své dárky příslušnými nápisy „slečně Katynce“ a „paní mamince“, zhasil petrolejku, uzamkl byt a slézal se schodů. Ačkoli kráčel beze hřmotu, dveře v třetím patře se před ním jako samy otevřely, slečna Katynka jej očekávala.

„Vítám vás, pane, pojďte, za chvilku budeme nosit na stůl. Svrchník si můžete svléci zde v předsíňce, v pokoji máme teplo.“

Paní Pazdírková jej uvítala zcela chvatně. Otáčela se horlivě kolem plotny, dosmážela rybu, měla plné ruce práce.

„Hnedle to bude, hnedlinko,“ volala k hostu, „zatím se račte posadit.“

Avšak Dykyta neusedl, aby se nezdálo, že je nedočkav jídla. Přecházel světnicí, zálibně si mna ruce ve vyhřátém vzduchu, a rejdil očima kolkolem pátraje, kde je žádoucí jmelí. Ejhle, tu blíže okna visela se stropu na červené stužce dřevěná holubička s rozpjatými křídly, a na jejich pazourcích byla připevněna otypečka významné cizopasné rostliny mdlé barvy zelené, spíše šedivé. Mezi okny na malém stolku stál nízký vánoční stromeček, ověšený pestrým papírovým řetězem a ozdobený několika drobnými svíčičkami, které patrně zaplanou až později po večeři. Dykyta pokradmu položil pod stromek své dárky, když se ujistil, že ho nikdo nepozoruje.

Zdálo se, že se Katynka tomu koutu úmyslně vyhýbá. Tušila správně, co ji pode jmelím očekává, a šibalsky se usmívala. Chvílemi se přitáčela k matce a tázala se účinlivě:

„Mohu ti v něčem pomoci, maminko?"

„I jdižiž, děvečko, teď už si to dodělám, jen si hleď hosta."

A tak dívka zas popošla na půl cesty k Dykytovi, ale velmi opatrně, aby se neoctla pod otýpkou. Ostatně, vždyť vidí sám, že je tu maminka. Před maminkou pozor!

Paní Pazdírková však se od plotny neodvracela a jedné chvíle musila odskočit ze světnice pro něco do špižírničky. A tu konečně utkal Metoděj dívku pod holubičkou, popadl ji oběma rukama za hlavu a vtiskl jí horoucí políbení na půvabné rty.

„Pusťte mě, pane, budu křičet o pomoc!"

Než marně se snažila uniknout roznícenému Dykytovi, který ji svíral jako kleštěmi a líbal, líbal, až Katynka ohněm zahořela.

„V Anglii dívky nevolají o pomoc, dušičko."

„Ale my nejsme v Anglii, pane, dost, dost! Hněvám se!"

„Proč pak se hněváš?" otázala se matka Pazdírková, vracejíc se do světnice. „Copak ti pan soused udělal?"

„Zlobí mě!"

„Pamatuj si, dítě, že se tenhle večer nemáš na nikoho hněvat. Nebo v tenhle večer volal anděl

nebeský ke všemu světu: A na zemi pokoj lidem dobré vůle!"

„Ale já nejsem anděl!" durdila se Katynka.

„To vím — ty jsi andílek z roští," broukla matka. „Nevšímejte si jí, pane sousede, ona je nemoudrá holka. Kdybys mi raději šla nalévat semhle na lívanečník. Ty musíme taky mít hotové, než sedneme k polévce."

Katynka tedy šla ku plotně, smažit lívanečky. Ještě se ohlédla na Dykytu, povyplázla naň jazýček, jen špičičku, a její oči jen jiskřily. Zdálo se, že se přece tak příliš nehněvá. A od plotny volala:

„Pojďte sem, já budu smažit lívance a vy je můžete natírat povidly, ať jste taky k něčemu užitečný. Dovedete to?"

„Když mi to ukážete, slečno Katynko, vynasnažím se."

„Jděte, jděte, pane sousede, to bychom si tu překáželi. To není práce pro pány," namítla panička.

„Proč ne, vzácná paní? Mazával jsem je maminc doma taky. Aby mne slečna Katynka nepokládala za takového nešiku."

„O ne, nešika nejste," bublala slečna Katynka. „Uvidíme, zdali také při domácí práci. Tuhle máte povidla a tuhle nastrouhaný tvarůžek. Ale nerozsypejte ho na podlahu."

Konečně byl dosmažen kapr, byly usmaženy lívance a vršily se na míse, paní Pazdírková se chopila hrnce s polévkou a rozlévala na talíře.

„Oukrop je dobrá věc," povídala při tom, „ale rybí polévka je lepší. Prosím, jezte, ale hodně, je ji dost. Navařím ji vždycky na celé svátky. Však ji taky zítra užijete."

„Kterak to, vzácná paní?" zdvihl Metoděj hlavu.

„Což nevíte, kdo je hostem na Štědrý večer, že je pozván taky na Boží hod? Doufám, že nás taky zítra poctíte."

„Přijdete?" švihla Katynka. „Nepozvali vás jinam?"

„Nepozvali, slečno Katynko."

„To je škoda."

„Dovolte, proč je to škoda?"

„Protože byste se měl jinde lépe. U nás budete dojídat štědrovečerní zbytky. Tak je to u nás zavedeno."

„Ty prostořeká," kárala matka, „a co ten zajíc, který je za oknem již vyšpikován? To je taky zbytek?"

Katynka se tiše hihlala, a než usedli ke stolu, otázala se šeptem Dykyty:

„Postil jste se? Uvidíte zlaté prasátko?"

Taky šeptem odpovídal Dykyta:

„Už po něm netoužím, ale viděl jsem jiné roztomilé zvířátko, vyplazovalo na mne růžový jazýček..."

Katynka drcla do Metoděje:

„Sedněte, jezte!"

Usedla i paní Pazdírková a než se chopila

lžíce, pokřižovala se a pronesla vážně, skoro nábožně:

„Rač nám Pánbůh žehnati, dobré chutnání přeju."

Dykyta jedl poctivě a nic se nebránil, když mu hostitelka nalila po druhé rybí polévky. Odkládaje po chvíli lžíci povzdechl si ke Katynce:

„Ach, jaké tu máte milé teploučko. Já mám nahoře jako v psinci."

„Proč jste si nezatopil?" tázala se Katynka.

„Kdy, prosím vás? Byl jsem od rána z domu. Dávno by tam bylo zas vyhaslo a vystydlo."

Katynka neodpovídala, zamyslila se. A když maminka stavěla na stůl mísu s černou rybou, ťukla dívka do hosta a zašeptala:

„Půjčte mi klíč od svého bytu."

„Co s ním?" podivil se.

„Uvidíte, budu po večeři čarovat."

Vrtě hlavou podal jí Dykyta klíč.

Po černé rybě přišla smažená, po ní lívanečky a na konec ořechy, jablka, fíky, velké hrozinky, mandle.

„Toť jest učiněný banket, vzácná paní," pronesl Dykyta nadšen.

„Zachovávám Štědrý večer tak, jak jsme jej slavívali za nebožtíka muže. Na jeho památku. A doufám, že tak dodržím do smrti. Vždycky říkám naší Katynce, aby si všechno dobře zapamatovala."

„Přinese-li mně budoucí manžel dost peněz,

*

uvařím mu třebas lososa s majonézou," prohodila Katynka.

Teď se zamyslil Dykyta. V jeho mlhavé rozpočty do budoucnosti vpadlo tu cosi ohromného. Zdali on kdy bude moci přinášeti tolik, kolik vyžadovala tato dnešní večeře? A když vzpomněl, že i zítra tu bude sedět a pojídat oběd božíhodový, zdálo se mu, že jeho dnešní dárky jsou pranepatrnou odsluhou za takové pohoštění. Ale již nic nenapraví.

Katynka sklízela se stolu, paní Pazdírková rozsvěcela svíčičky na stromečku, pod nímž byla hromádka dárků, ponejvíc domácí práce, kterými se matka a dcera navzájem překvapovaly. Dárky Metodějovy vzbudily nesmírné nadšení.

„Podívej se holka, tuhla slečně Katynce, a zase Katynce, nějaká kniha, to mi budeš číst, a tuhle něco pro mne — i pro Pánaboha, láhev Benediktinky, taková vzácnost. Který pak dobrý duch na mne takhle pamatoval!"

Ale již uhádala, kdo, a jadrně tiskla Dykytovi ruku.

„Pane sousede, to je příliš! Jak jsme si toho zasloužily!"

„Jak jsem zasloužil já vašeho pozvání, vzácná paní?"

„Taky na vás Ježíšek pamatoval, ale tak chudě," volala Katynka a podávala hosti štíhlý, lehký balíček. Byl to vkusný hedvábný nákrčník. A rozvinujíc své dárky radostně volala:

„Voňavka, Kytice! Ale ta je mi ze všeho nejmilejší, pane. Měla jsem ji kdysi vypůjčenu od přítelkyně, a přála jsem si, aby byla má. Teď je, ale já ji nikomu nepůjčím.“

Po nadílce slečna Katynka na hodnou chvíli zmizela a zmizela tak za večera ještě asi dvakrát, třikrát.

„Prosím tě, holka, kde couráš?“ divila se matka, když se dcera po třetí zas objevila.

„Dívám se po domě, maminko, mají-li všady takovou radost, jako my. A všady slyším jen veselý hlahol, jásot a výskot.“

„Ale teď sedni s námi, trochu si zahrajeme, aby se pan soused nenudil. Či půjdete raději na půlnoční?“

„Nevím, kam bych šel, a v kostele bych vymrzl. Zde máte takové miloučké teplo.“

„Zůstaneme doma,“ rozhodla paní Pazdírková, „až do Narození Páně. Já jsem na půlnoční chodila dost a dost dlouho.“

A věru jistě již bylo po jitřní mši ve všech kostelích, když se Dykyta vracel do svého brlohu, jak to nazýval. Až u dveří se rozpomenul, že nemá klíč. Ale již tu z třetího patra šumělo k němu hlasité šeptání:

„Klíč, pane, klíč, tu jest!“

Katynka! A již její lehké krůčky cupitaly vzhůru.

„Zapomněla jste čarovat,“ šeptal i Dykyta.

„Čarovala jsem,“ odpovídala Katynka.

Metoděj sáhl po klíči, odemkl, vstoupil do předsíňky, Katynka po špičkách v patách za ním.

Vstoupil do světnice — ejhle, tu v kamnech se svítilo, hučelo, světnicí vanulo milé vlaho.

„Má ty dušičko drahá, ona mi zde zatopila! Proto nám od stolu utíkala."

„Hněváte se?" zaznělo za ním.

Dykyta překvapen se obrátil, vtáhl dívku do světnice, sevřel ji v náručí a vydechl vroucně:

„Katynko, Katuško — mám vás rád!" a horoucně ji líbal.

Teď se nebránila, jako prve pode jmelím. Jen zlehka oddalovala jeho hlavu a šeptala:

„Kolika dívkám již jste to řekl?"

„Vám jediné to pravím, zhloubí srdce svého, drahá Katuško. Máte mě taky trochu ráda?"

„Snad, pane Metoději, ale pusťte mě. Přišla by za mnou maminka."

„A kdy mi řeknete, že jistě, Katynko milá?"

„I toho snad se dočkáte. Ale teď dobrou noc a zítra na shledanou."

„Dobrou noc, můj drahý, růžový jazýčku!"

Ještě políbení a Katynka se sypala dolů domů.

Metoděj Dykyta byl jako v snách, ale té noci ho spánek míjel. Nikdy nezažil takového Štědrého večera.

VI.

PRVNÍ PROMENÁDA.

Probudilo se mrazivé, bílé ráno božíhodové. Bylo zjevno, že snad celou noc sněžilo, nebo kam jen oko dohlédlo, na všech střechách nižších domů a domků zádvorních ležela tlustá bílá pokrývka, a vlastně ještě pořád se sypal hustý, drobný sníh. Zdálo se, že to paní Zima tentokráte míní doopravdy. Takový drobný sníh je vytrvalý, neroztaje hned a nezmění se v nepříjemnou cachtu. Všechno okolí bylo rozjasněno, světlé jitro bilo okny do příbytků a to taky vzbudilo slečnu Katynku. Byla první na nohou, rychle se strojila a spěchala, aby pod plotnou zatopila. Zticha našlapovala, aby maminku nevzbudila, zticha narovnala hraničku třísek a polínek do pece. Ať si maminka ještě poleží. Nemohla však zabrániti praskotu a hukotu ohně a trocha uhlí se jí s lopatky taky usypala. Všechny ty zvuky přerušily i matčin spánek. Vytřeštila oči na dceru u plotny a zvolala:

„Což je tak pozdě, holka?“

„Pozdě ne, maminko, ale je ráno. Aby byla snídaně."

Panička již taky se odívala a první její kroky byly k oknu.

Rozhlédla se a volala:

„Podívej se, dítě, to je pravé vánoční ráno! Všady jako smetana."

Těmi slovy připomněla Katynce, aby skočila pro láhev s mlékem, kterou nechávala mlékařka vždy venku přede dveřmi; než se svaří, zatím umele kávu a napěchuje do mašinky. To byla její každodenní první práce.

Dávno byly dámy Pazdírkovy po snídani a panička se zas otáčela kolem plotny, chystajíc na sváteční oběd. Chvílemi naslouchala ke stropu a již několikráte pronesla:

„Nahoře je ticho jak v hrobě. Náš host patrně po včerejšku dospává. Pravda, v peřinách je v zimě nejlíp a do kanceláře dnes nemusí."

Shora totiž bylo slyšet každé došlápnutí na podlahu, jež Dykyta učinil, a podle toho věděla paní Pazdírková vždycky, je-li už „hořejší pán" vzhůru.

„Jen aby nezapomněl, že má dnes přijít k obědu. Ještě mu to připamatuj, až mu poneseš kávu."

„Ty mu chystáš kávu, maminko?"

„Chystám, holka, aby se s tím nemusil shánět po kavárnách. Doneseš mu ji, a kus vánočky k tomu. Ať si pochutná na domácí. Ta je jiná než ty tuhé od pekařů."

Katynka pohlédla úkosem po matce:

„Nehněvej se, maminko, ale buď tak dobrá, dones mu tu kávu sama. Víš, tak hned po ránu k svobodnému pánovi — —“

„No, no, holka, snad tě nepokouše? Ostatně nejsi z těch, které se dají,“ broukala paní Pazdírková.

Katynka se odvrátila od matky. Cítila, že se zardívá. Neměla dnes docela dobré svědomí. Stále myslila na včerejší rozloučení s Dykytou, na těch několik slov, která spolu promluvili. Aby tak byla maminka přiběhla za ní, co tam o půlnoci pohledává! A potmě! Byl by z toho vznikl neutěšený hovor. Však dlouho dost neusínala. Dávno již matka chrupala a Katynka pořád ještě se cítila v objetí Dykytově, pořád ještě ji jeho polibky pálily a dlouho přemítala, zdali na jeho otázky správně odpovídala. Že ji má rád, povídal. Vlastně jí neřekl nic nového, vždyť to sama tušila, ale když se to tak určitě vysloví, přece to člověku poplete hlavu. Sladké je, tušíme-li něčí náklonnost, ale vyjádří-li se přímo, může se i hlava zatočit. A Katynce se točila skoro ještě ráno. A teď by mu měla nésti snídani. Sotva by nejdřív sáhl po vánočce. Spíše po ní, po Katynce. A ještě by se mohl domnívat, že je jí to poselství vítáno. Ne, ne, to by byl příliš prudký pochod.

Paní Pazdírková obcházela plotnu, potřásajíc hlavou nad vrtochem dceřiným, jak tomu rozuměla a konečně řekla:

„Dobře, donesu mu sama snídani, ale řeknu mu, že ty jsi nechtěla, že jsi neposlechla. Nepřej si vědět, co si o tobě pomyslí."

„Nic špatného, maminko, za to ti stojím."

„To bych si taky vyprosila," pronesla matka skoro vzdorně. „Není to špatnost, ale truc! A já jsem si vždycky myslila, kdoví jakou to mám vzornou dceru."

„To si o svých dcerách myslí mnoho maminek, a všechny se mýlí," zasmála se Katynka. „Ale nezlob se, maminko, a řekni mi, kterak ti připadla ta snídaně panu Dykytovi? Vždyť nic neříkal."

„Něco takového se nemusí zkušené matce povídat. Ale jen si považ: člověk vyleze z teplých peřin do studené světnice, až mu zuby drkotají, obléká se do vystydlého prádla a šatů a pak musí do sychravého počasí kus cesty někam do kavárny. To se i v tlustých lidech lačný žaludek zkormoutí, a hořejší pán není právě z nejtlustších. A to všechno jsem mu chtěla ušetřit. Pozvaly jsme ho na svátky, tedy je jako náš. Ať se ocítí na chvíli zas jako v rodině. Udělá mu to dobře a kdoví, kam to všechno může vést."

„Ty s ním máš nějaké záměry, maminko?"

„Záměry? Snad nemyslíš, že si ho chci namluvit, holka pošetilá! Odmítla jsem jiné partie a vlastně jen k vůli tobě, abych ti nepřivedla otčíma. Tenhle by se spíše hodil pro tebe. Taky na tvou budoucnost musím pomýšlet."

„Což je se mnou tak naspěch, maminko? My-

slila jsem, že mám času dost. U tebe je mi tak dobře — —"

„Teď z tebe promluvila dcera, Katynko," potleskala paní Pazdírková dívce dlaní po pleci a políbila ji na tváři. „Ostatně vedeme divný vánoční diškurs, a to jen pro ten hrnek kávy. Pozor! Zdá se mi, že slyším nad stropem šlápoty, tedy je vzhůru. A ještě chodí v pantoflích, ještě se neobul."

„Co ty všechno neslyšíš, maminko!"

„Matka musí slyšet i trávu růst, dítě. O tom arci se dcerám ani nezdá."

Katynka se poťouchle usmála, ale aby to maminka neviděla. O tom, co se včera o půlnoci nahoře událo, přes všechnu ostražitost neměla maminka ani zdání.

„Počkáme ještě chvíli," řekla dívka, „a pak mu tu snídani donesu."

Teď se spokojeně usmála paní Pazdírková.

„Tedy přece? Nu, máš rozum a nesmíš být takový bubák. Nezapomeň na ten oběd. Asi tak o půl jedné."

Za půl hodinky zazvonila Katynka u dveří Dykytových. Uvnitř se ozval šramot a teprv po chvilce se ozvala otázka:

„Kdo jest?"

„Snídaně," odpovídala Katynka.

Klíč v zámku zachřestil, dveře se otevřely.

„Můj bože, slečna Katynka," volal udivený Dykyta, „co to znamená?"

„To znamená, že vám naše maminka posílá snídani, abyste nemusil z domu. Je tam sněhu po kolena. A abyste si dal dobře chutnat vánočku. Tedy dobré jitro."

Katynka vnášela kávu do světnice, postavila ji na stůl.

Jestliže se obávala nového útoku Dykytova, zmýlila se. Metoděj dvorně před ní ustupoval a jevil nepochybné rozpaky. Taky ho svědomí hnětlo. Katynka se zardívala, klopila zraky.

Dykyta přisouvl židli a pobízel:

„Neposadíte se na chvilku, slečno Katynko? Abyste mi spaní nevynesla."

„Nespal jste dobře? Měl jste tepla dost?"

„Ach slečno Katynko, jako v lázni, ještě dlouho jsem četl a spal jsem jako v ráji. A vy?"

„Děkuji vám, dlouho jsem neusínala."

Dykyta zpytavě se na ni zadíval.

„Hněvala jste se?"

„Hněvám se jen, ubliží-li mi někdo vědomě a zlomyslně."

„Dobrá dušičko, věřte mi, že si nejsem ničeho vědom. Byl jsem opojen kouzlem Štědrého večera. Jsem šťasten, že tedy se nehněváte."

„A vzkazuje vám maminka, abyste nezapomněl, že máte přijít k obědu. Asi o půl jedné."

„Kterak bych byl zapomněl. Uctivě děkuji paní matince, a vám nastokrát, že jste sama přišla. Je mi, jako bych šel od zpovědi s lehkým rozhřešením. Vyznám se taky paní matince."

„Pro Boha vás prosím, s čím pak?“ ulekla se Katynka.

„Se vším, co pro vás cítím, zlatá slečno Katynko. Zdá se mi, že bych jí nesměl ani na oči, kdybych to v sobě tajil.“

„Rozmyslete si to dobře, pane Dykyto. Opakuji, dobře se rozmyslete. A teď už jdu, máme dole na pilno. Rád bramborový salát?“

„Co vaše milé ruce připraví, všechno rád.“

„Já totiž o něj mnoho nestojím, ale je to maminčin oblíbený příkrm a k vůli vám taky jej budu jíst. A teď tedy na shledanou.“

Dykyta ujal dívku za ruku a vroucně jí drobné prsty zlíbal. Na objetí, na hubičku si dnes netroufal a tomu se i Katynka podivila. Ale celkem byla s tímto prvním setkáním po včerejšku spokojena.

„Pro pána krále, o čem jste tam spolu rokovali?“ vítala ji matka. „Toť je doba.“

„Vyslýchali jsme jeden druhého, jak se nám po Štědrém dnu daří. Toť víš, slovo dá slovo a pět minut hnedle uteče.“

„Ty máš dlouhé minuty, holka. Neptala ses ho tedy, co se mu zdálo?“

„Vidíš, maminko, to mi nepřipadlo. Ale na to se ho můžeme zeptat v poledne. Řeknu mu, že tě to zajímá.“

„Já bych ti dala! A teď si přines vál a dělej nudle do polévky.“

„Maminko, vždyť máme rybí.“

Panička se pleskla do čela.

„I jsem už ze všeho celá vrtohlavá. Ale nudle přece udělej. Zítra je taky den."

Dávno bylo poledne odzvoněno, když se přitasil Dykyta a přinášel láhev vína, aby taky něčím na svátky přispěl. Jeho záloha od šéfa ještě nebyla vyčerpána a Dykyta rád dělal kavalíra, když tobolka dopouštěla.

Z trouby líbezně vyváněl zajíc, na stole stála mísa bramborového salátu.

„Krásné vánoce přeji," potřásala mu rukou paní Pazdírková. „Chutnala vánočka, chutnala?"

„Jako mandle, vzácná paní."

„Taky v ní jsou, taky, pane sousede. Jaká pak by byla bez mandlí. A tu pletla naše Katynka předevčírem. Jen se pak v troubě trochu pokřivila."

„Cože, slečna Katynka?" vyhrkl Dykyta.

„Ne, ta vánočka," smála se panička, „ale na chuti jí to neubralo."

Katynka se smála k neupokojení.

„To byste byl na mně už včera něco zpozoroval, pane Dykyto."

„A teď vám něco povím, vážená společnosti," začala panička, když pojedli. „Já si po obědě ráda na chvilku pozdřímnu, náš pan soused taky snad. Tedy si jděte pěkně nahoru na kanapátko. Až si několik veršů odhajáte, projděte se trochu po Praze, kde už bude sníh ušlapán, a až se setmí, přijďte pěkně na svačinu. A co ty se tak ušklibuješ, Katynko?"

„Ach taková procházka ve sněhu, to je krásné!“

„Tedy jdi taky, vezme-li tě pan soused s sebou.“

„Ze srdce rád, vzácná paní, svěříte-li mi slečnu,“ přisvědčoval horlivě Dykyta.

„Jen mi ji nezaveďte nikam daleko, pane sousede.“

Panička po obědě ještě pevně spala, když se Katynka oblečená vykrádala z bytu. Pečlivě za sebou zamkla předsíňku — však maminka má druhý klíč — cupitala o patro výš, zazvonila u Dykyty. Rázem se otevřely dveře a tu stál Dykyta připraven.

„Jdeme?“ šeptla Katynka.

„Jdeme,“ přisvědčil Dykyta. A šli. Katynce to bylo něco zcela nového. Takhle — v průvodu mladého muže — ještě nikdy nevyšla. Líčko jí na čerstvém vzduchu brzy zčervenalo, byla jako karafiát. Kráčeli bez cíle, kam je oči vedly. Tu a tam pozdravil Dykytu někdo známý a pátravě se za ním ohlédl. Dykyta cítil tyto pohledy a vykračoval si podle Katynky velmi pyšně. Tušil, jak mu známí to neznámé poupě závidí. Dívejte se, hoši, dívejte, jsem chudý kancelářský tovaryš, ale tímhle klenotem vedle jsem bohat. Teď si přál, aby tak potkal všechny kamarády z kanceláře. Jakého by to bylo po svátcích vyptávání a jaké drahoty by dělal s vysvětlováním. A četl by všem na očích tu závist. Nic tak nelahodí jako závidí-li se někomu sličné děvče.

Teprve když se stmívalo, odvážil se Dykyta otázky:

„Nechcete se zavěsit, slečno Katynko?“

„Nebude-li vás to obtěžovat,“ svolovala nesměle Katynka a provlékla ostýchavě ramínko pod pažím Dykytovým.

„Kdyby mě tak viděla maminka,“ zašeptala při tom.

„Nepřiznáme se jí,“ taky zašeptal Dykyta.

Tma houstla, když se obrátili k domovu.

Dykyta si připadal jako velmož. Vždyť měl pořád ještě větší díl své zálohy v kapse. Zdálo se mu, že by dnes mohl skoupit půl Prahy.

VII.

PO PROCHÁZCE.

Táhlo silně na šestou, když se Metoděj a Katynka vraceli k domácímu krbu. Dykyta již hodnou chvíli cítil, že dívka nekráčí tak pružně a lehce jako na počátku, když se byla v jeho rámě zavěsila. Vždyť byli vykonali procházku hezky dalekou. Zvroubili notný kus Vinohrad, dostali se polní cestou až do Kravína, ba za Kravín.

Dykytovi lahodilo, že se o něj dívka víc a více opírá, a konečně se otázal:

„Nejste snad unavena, slečno Katynko?“

„Abych vám upřímně řekla, budu ráda, až zase budeme doma a na chvíli si sednu. Nejsem zvyklá na takové procházky. Maminku bych sem nedostala.“

„Neměli bychom se zastavit v Kravíně a vypít sklenici kávy?“

„Což jste zapomněl, že nás maminka čeká se svačinou? Dostaneme co proto, že se tak pozdě vrátíme.“

Teď teprv se Dykyta vzpamatoval, že překročil míru, a rychle obrátil ku Praze.

Katynka měla pravdu. Paní Pazdírková již od půl páté se otáčela kolem plotny a vařila kávu. Přes tu chvíli se dívala na starobylé sloupkové hodiny a pobrumlávala si:

„Kam ti lidé šli, pro Pánaboha! Snad si nezamanuli na Bílou horu? Ale to byl by nápad, teď, na Boží hod vánoční!“

Aby jí čas uběhl, krájela vánočku a pokládala ji na talíř. Potom zkoumala na mísách a na pekáči, co zbylo od oběda a bude-li toho dosti k večeři. Potom sáhla po kalendáři a zpytovala, souhlasí-li dnešní povětrnost s předpovědí „stoletého“. Konečně ji všechno omrzelo a broukla si:

„Kdybych aspoň věděla, kde je hledat. Na mou duši bych jim šla naproti. Počkej, sůvo, zas tě pustím na procházku!“

Nechybělo mnoho do šesti, když pohřešovaní výletníci zlézali schody do třetího patra. Dykyta podpíral unavenou Katynku, která sotva již nohama pletla a těžce oddychovala.

Když došli třetího patra, ujal Dykyta dívku za ruku, políbil ji a loučil se:

„Tak, dušinko, jsme doma. Přeji vám dobrou noc, uctivě se poroučím paní matince a těším se upřímně na nějakou budoucí vycházku.“

„Vy jste výborný, pane Dykyto,“ protestovala dívka. „Teď mě chcete opustit a vydat prvnímu výlevu hněvu maminčina? Tak jsem si to ne-

myslila. Když jste mě odvedl, zas mě vraťte domů a odneste si taky svůj díl. Nebo že taky dostanete, co vám náleží, je jisté."

„Ne tak, dušičko drahá, setrvám s vámi do poslední chvíle, ač nevěřím, že by se vaše matinka mohla tak tuze hněvat. Vstupme směle před soudnou stolici."

Katynka ztuhlou rukou vylovila studený klíč a odmykala. Ten rachot zaslechla paní Pazdírková a třímajíc sběračku na smetanu jako k ráně přihotovila se na přísné uvítání.

V síňce zašáraly těžké kroky, dveře do světnice se otevřely.

„Rukulíbám," pozdravovala nesměle Katynka.

A jako hlubokou ozvěnou ozvalo se za ní z úst Dykytových:

„Rukulíbám!"

V tu chvíli odbíjely hodiny na prádelníku šestou.

Sběračka paní Pazdírkové opsala v povětří veliký oblouk. A její rty, do té chvíle zaťaté, propustily břitce:

„No dovolte! Že nemáš rozum ty, Katynko, tomu se už ani nedivím. Matkám je ode dávna souzeno čekat na zvětřilé dcery, kterým je domov poslední věcí na světě, a byť i matka doma starostí uschla. Ale že ani náš rozšafný pan soused se nepodívá na hodinky, aby dceru přivedl, odkud ji vzal, to mě přece trochu zaráží!"

*

Katynka, která se únavou složila na nejbližší židli, ozvala se na pokárání matčino skoro vesele:

„No vidíš, maminko, a už mě tu máš. Přece mě pan Dykyta přivedl."

„Bože mě netrestej, podívejte se na ni, ke všemu je na matku ještě hubatá. Po druhé ji s vámi zase dovolím!"

Teď přikročil Dykyta k nakvašené matce, ujal ji za ruku, políbil ji a chlácholivě promluvil:

„Milostpaní —"

„Už jsem vám jednou řekla, dejte mi pokoj s milostpaní!"

„Milostpaní," mluvil Dykyta pevně dále, „zasluhuje-li tu někdo výtopek, jsem to jediný já. Jsem připraven, abyste všechno řeřavé uhlí vysypala na mou hlavu — slečna Katynka za nic nemůže. Připomínala mi, že se připozdívá, ale já jsem neměřil vzdálenost a čas a tím jsem zavinil zpoždění. Prosím uctivě za vlídné prominutí, vícekrát se to nestane."

Pokorný způsob Dykytův matku Pazdírkovou odzbrojoval. Mnohem mírněji se otázala:

„A prosím vás, kudy jste v tom sněhu brouzdali? Vždyť bude mít holka botky nadranc."

„Snažili jsme se jít po cestách ušlapaných, vzácná paní, ubíhalo nám to, ani jsme se nenadáli, jak daleko již jsme domova. Snad víte, jak za důvěrného hovoru kilometry za člověkem zapadají."

„Jaký pak důvěrný hovor, pane sousede? To

jste si nemohli povědět zde? Já bych to nebyla směla slyšet?"

„Vzácná paní, nic zlého jsme si nepovídali, ale přece není všechno pro ucho mateřské, co mladý muž pronáší k mladé dívce, když je mu dopřáno, aby jí své srdce vylil. Slečna Katynka vám to dosvědčí. Doufám, že jí dopřejete slechu. Bolelo by mne velmi, kdybyste se na ni hněvala. Až do dneška poledne jsem ve vás viděl jen laskavou a dobrotivou maminku. A teď mi dovolte, abych se vám uctivě odporoučel. Nerad bych, aby vás moje přítomnost dráždila k dalšímu hněvu."

„Ale vy jste výborný, pane sousede! Taháte mi dceru bůhvíkde, mluvíte s ní bůhvíco, a pak řeknete poroučím se — a nás tu necháte. A já se tu tarabím dvě hodiny kolem plotny, chystám svačinu, mašinka je dávno plná, smetana mi div nepřetekla, a kdo pak to teď má sníst? Pověste si kabát a klobouk v síňce a tamhle si sedněte. Vánočka je dávno nakrájena, okorala by — a to by byl pěkný Boží hod. Povídejte taky něco mně, byla jsem tu celý půlden sama, ať z vás taky něco mám. A ty, Katynko, svlékni se sebe to paleto, přezuj si botky a přistroj na stůl."

Všechno to povídala paní Pazdírková již docela mírně, jako by chtěla setříti dojem svého prvního uvítání. Skoro ji mrzelo, že na mladé lidi spustila tak zhurta. Vlastně to tak nemyslila.

Katynka, která byla zatím trochu roztála, vzchopila se a přistoupila k Dykytovi:

„Svlékněte kabát, prosím vás, a posvačte s námi. Snad mě tu nenecháte na pospas rozhněvané mamince?“

„Matinka vás nesní, slečno Katynko, a tedy zůstanu, myslíte-li, že je třeba nějakého hromosvodu. Uznávám, že jsme na matinku trochu pozapomněli, ale my ji zase udobříme.“

„Ano, ano,“ broukala u plotny paní Pazdírková, „matky jsou vždycky k tomu, aby se daly ovinout kolem prstu — a já jsem taky taková. Vezmi ten květovaný ubrus, Katynko, je Boží hod.“

Za chvíli nalévala do šálků kávy, přisouvla blíže talíř s vánočkou.

„Ale když tak pozdě svačíme, budeme taky později večeřet. Pijte, pane sousede, a pak mi řeknete, jak vám káva chutná, abych věděla, jakou uvařit zítra ráno.“

Hněv byl zažehnán, v domácnosti Pazdírkových klenula se zas obloha míru. Dykyta si ze všeho celkem nic nedělal. Poznal dnes matku rozhněvanou a myslil, že je to taky dobrá zkušenost. Nebude-li nikdy hůře, nebude vůbec zle.

Po svačině se na chvíli odpustil, aby se podíval na své hospodářství nahoře. Hlavně si chtěl zatopit, vzpomínaje, jak milé mu to bylo včera. Procházkou taky hodně promrzl a těšil se, jak mu kamna vystydlý pokoj zadýchají.

Když se vrátil, zašeptala k němu Katynka:

„Půjčte mi svůj klíč.“

Šeptem odpovídal Dykyta:

„Ne, dušinko, dnes budu čarovat já. Už jsem v kamnech podpálil."

„Tedy pamatujte, aby vám nevyhaslo. Připomenu vám."

„Vy jste zlatá hospodyňka — těším se, těším, zůstane-li vám ta starostlivost."

„Pane sousede," promluvila paní Pazdírková, „pamatujte si, je-li u toho matka, nemáte s dcerou nic špitat. Abych si nemyslila, že máte nějaké tajnosti."

„Vzácná paní, čekám jenom na příhodnou chvíli, abych se vám mohl ze všech svých tajností vyznat. Doufám, že mě shovívavě vyslechnete."

„A čeho se týkají? Nebo koho?"

„Mne a slečny Katynky. Nechci před vámi nic zatajovat."

„To jsem věru žádostiva. Nemůžete mi to říci hned? Sice nebudu moci spát."

„Mohl bych, kdyby tu nebyla slečna Katynka."

Katynka pohlédla vážně na Dykytu a pronesla skoro káravě:

„Prosím vás, nadrobte mi něco u maminky. Mám pro dnešek dost."

Dykyta mlčel, ale na tváři paní mateře se objevil velký otazník.

„Co spolu máte? To jste se na mne umluvili na té procházce?"

„Maminko, o tobě nepadlo ani slůvko."

Dykyta setrvával v mlčení, ale tvářil se velmi významně, jak se paní Pazdírkové zdálo. Katynka

se zachmuřila a vyhýbala se jeho pohledu. Ale i matčiným zrakům se vyhýbala. Paní Pazdírková vrtěla hlavou a skoro se zdálo, že dnes nebude klidně spát. Zbytek večera byl nějak roztržitý, ani Dykyta nežertoval. A když se o jedenácté hodině vzchopil a dával dobrou noc, připomínala mu matka:

„Ráno nespěchejte do kavárny, Katynka vám kávu přinese."

Host byl dávno pryč, u Pazdírků vše ztichlo. Katynka odestlávala a matka ji stále sledovala. Konečně již to mlčení nesnesla a otázala se:

„Ty nevíš, o čem se mnou chce pan Dykyta hovořit?"

„Věru nevím, maminko, však to uslyšíš od něho."

„Nesvěřil se ti cestou, co mi chce?"

„Ani slovem, maminko."

„To je podivné! Povídal přece, že se to týká jeho a tebe. A že by mluvil, kdybys při tom nebyla ty. To je velmi nápadné. Co by to bylo, abys to nemohla slyšet?"

„Buď trpěliva, maminko. Poví ti to a pak mi to taky řekneš."

„Skoro se podobá, jako by na tebe smýšlel. Co tomu říkáš?"

„Maminko, netrap mne. Slyšela jsi, že to nemám slyšet."

„To je mi právě podivné. Obyčejně dcery zvídají mnohem dříve, má-li s nimi mladý muž nějaké

záměry, než matky. A že by se dříve vyznával mně než tobě, také se pravdě nepodobá. Měl by tě rád?"

„To je možné, maminko."

„Naznačil ti to nějak?"

„Jestli jsem dobře rozuměla, tedy naznačil."

„Ale Katynko," rozčilovala se matka, „nehraj se mnou na schovávačku a promluv pravdu."

„Už jsi ji ze mne vytáhla, maminko, a víc ti nemohu povědět. Ostatek pan Dykyta dopoví."

„Nu, milá dcero, nic bych proti tomu nenamítala, ale máš mít k matce víc důvěry. Není to hřích a konečně to každou úhlednou dívku jednou čeká. A zdá se mi, že je pan Dykyta pořádný člověk."

„Mně se to taky zdá, maminko."

„Tedy bychom se byly sešly a zatím vím dost, myslím. A teď, Katynko, dobře spi."

Katynka šla políbit matce ruku a přála jí upřímně:

„Ty taky, maminko, a dobrou noc."

„Vidíš, holka, to jsem zas jednou měla pěkné vánoce."

VIII.

DYKYTA PROMLUVIL S PANÍ MATEŘÍ.

Těšil se sice Metoděj Dykyta, že mu na svatého Štěpána přinese snídani zase panna Katynka, jako včera, a proto taky byl již po osmé hodině všecek přistrojen a na návštěvu dívčinu přichystán, ale tentokráte mu selhalo. Místo dcery přitasila se sama paní Pazdírková.

Sotvaže v předsíni zazněl zvoneček, letěl Dykyta jak splašený, aby odemkl, a tu na prahu paní matka. Nepodařilo se asi Metodějovi zastříti na tváři výraz jistého zklamání, nebo panička, která měla oči jak ostrovid, pronášela velmi přívětivě a jako by se z něčeho omlouvala:

„Já vím, vy jste čekal naši Katynku — a jde máma. No, nehněvejte se, Katynka se chystá do božího kostelíčka a chce se dnes podívat i na jesličky u Kapucínů, tedy jsem to popadla za ni. Chodívaly jsme vždycky spolu, ale již je mi to trochu daleko, já půjdu odpoledne na požehnání. Doufám, že si dnes pochutnáte, přinesla nám bába smetanu

jako žloutek, a o vánočce se říká, že má teprv třetí den pravou chuť, ale my s ní vystačíme vždycky až do nového roku."

S těmi slovy kráčela síňkou a ve světnici se rozhlížela.

„Kam pak vám to postavím? Aha, tuhle na stoleček, a dejte si dobře chutnat, pane sousede."

Nějak okolkovala panička, jako by ještě nebyla u konce, a skoro láskyplně se dívala na Metoděje. Po včerejším vyznání Katynčině přiblížil se velmi mateřskému jejímu srdci. Již to nebyl pouhý známý, soused z domu; již z něho dýchalo cosi příbuzenského, ba, rodinného.

Dykyta nabízel matroně židli, ale panička neusedla.

„Nebudu zdržovat, a mám dole co dělat. Jen jsem se chtěla zeptat, jak vám chutnají naše snídaně?"

„Výborně, vzácná paní. Vždycky mi připadá, jako bych seděl doma, když jsem byl malým školákem, a jako bych dostával svůj hrneček kávy z ruky maminčiny. Z té milé, pečlivé ruky chutnalo mi každé sousto, a žili jsme velmi prostě, zdá se mi, že někdy až chudě, ale bylo to doma. A na půvab toho domácího stolování snad ani do smrti nezapomenu."

„To mě velmi těší, pane sousede, a když tedy jste s naším kuchtěním spokojen, smím vám nabídnout, že bychom vám nosily snídani každý den? Je mi vás líto, že se s ní musíte shánět po kavár-

nách. A vaří-li Katynka tu bryndu pro dva nebo pro tři, je to jedno, a dráž vám to nepřijde. Naopak, počítám, že laciněji. Bylo by vám libo?"

„Přijímám s díkem vaši laskavost, vzácná paní. Snídával jsem již dříve u svých paní kvartýrských, ale přestěhováním do tohoto bytu se vše změnilo. Tak tedy budu zase skoro jako v rodině."

„Budete, pane sousede, budete. A později, kdybyste o to stál, můžete zkusit, zda-li by vám vyhověly i naše obědy. Strojíme velmi prostě, obyčejně; říká se dávno, že je domácí strava nade vše, a nikdy byste nešel hladový od stolu. A Katynka by se tužila, abyste si na kuchařku nestýskal. A bylo by veseleji nám i vám. Ale teď už běžím, aby mi Katynka nevyčítala, že jsem se tu nějak zapomněla. Na shledanou, pane sousede."

Ode chvíle, kdy Metoděj uslyšel, že Katynka půjde do kostela, stále měl cosi na jazyku, a teď tedy se odhodlal.

„Smím-li ještě prosit, vzácná paní — řekla jste, že slečna půjde z domu. Směl bych vás na chvíli navštívit, až odejde?"

„Bodejť byste nesměl, já jsem vám vždycky k službám. Bude mě jen těšit..."

Dykyta osaměl, snídal. A když po posledním soustě a doušku otřel ústa, počal k sobě hovořit:

„Katynka odejde, to je prst osudu. Nejraději bych šel s ní, ale po včerejšku musím být zdrželivější, aby v paní matce nevzniklo žádné podezření. A chci-li mít jasno, nesmím otálet. Nevím,

kdy zas by se mi naskytla stejná příležitost. Katynka již ví, co má vědět, nechť to zví i maminka. Všechno, co mi tu nabízela, jsou příznivé příznaky. Nebudu první ani poslední, kdo za takových okolností vstoupí do rodiny. Cítím, že mám tu žábu k smrti rád od první chvíle, kdy se mi tu zjevila. Nevím, co se to se mnou dělo, když jsem ji pode jmelím po prvé políbil. Byl jsem ještě docela střízlivý, a přece v nesmírném opojení. A potom, když za mnou přišla nahoru a když se mému objetí nebránila, tu jsem cítil, že jsme svoji, třeba se nepřiznala. A včera? Na tu první zimní procházku nikdy nezapomenu. Maminka sice byla nakvašena, ale myslím, že v tom bylo i trochu přetvářky. Maminky se někdy přetvařují, maminky chtějí mít jistotu. Maminky by mnohdy mohly hrát i na divadle. Ale hlavně chci mít jistotu já sám. Byl bych roztržit při vší práci, kdybych kolísal v pochybnostech."

Za té samomluvy měřil Dykyta dlouhými kroky světnici. Náhle však stanul.

„Dejme pozor, až dole klapnou dveře. Pak půjde Katynka do kostela. Jdi, děvče, jdi — snad si chce ve vší důvěrnosti pohovořit s Pánembohem. Kéž ti dá dobré vnuknutí a kéž tě ujistí, že tě má Dykyta rád a že mu můžeš důvěřovat."

Dykyta prošel předsíňkou a malounko pootevřel dveře do schodiště. Tou škvírou zaslechne každý zvuk zdola. Přecházel síňkou, sotva našlapuje, a naslouchal.

Skoro pořád měl v ruce hodinky a sledoval rafičku. Ale byly to nesmírně dlouhé, nekonečné minuty, až se Dykytovi zdálo, že už se schyluje k poledni. Slyšel nějaké zvuky, hlasy a kroky z druhého patra, snad i z prvého, pod ním však bylo ticho. Konečně, konečně se otevřely dveře u Pazdírků, kdosi překročil práh a známý líbezný hlas zvolal ještě: Tak rukulíbám, maminko! — a již se drobné, lehké kroky snášely níž a níže. Katynka odcházela. V Dykytovi zabušilo srdce prudčeji. Jak rád by ty kroky milovaného děvčete sledoval, a třeba by ho vedly až někam na konec Karlína nebo Smíchova či za Strahovskou bránu! Nesmí, paní Pazdírková jej očekává. Podíval se na hodinky, bylo půl desáté. Vrátil se do světnice, oblékl svrchník, vtiskl na hlavu klobouk a zamknuv byt, slézal pomalu o patro níže. Skromně zazvonil, po několika vteřinách se dveře otevřely, paní Pazdírková jej s přívětivým úsměvem vítala.

„Pan soused! Vítám vás! Ale jen teď Katynka odešla. Ta bude litovat, že jste ji nezastihl."

Teď se Dykytovi zdálo docela určitě, že panička tak trochu hraje komedii. Vždyť naznačil zcela srozumitelně, že chce mluvit jen s ní.

„Byl bych velmi povděčen, vzácná paní, kdybyste ani nevyzradila, že jsem zde byl. S čím přicházím, jest jen pro vaše ucho. Však později ani slečně Katynce tuto svou návštěvu nezatajím."

„To jsem velmi žádostiva. Posaďte se u nás, prosím."

Panička vyčkala, a když Dykyta usedl, snesla se velebně na druhou židli, načež dlaní pravice přihladila bílou zástěru přes kolena, upírajíc na hosta zraky, což znamenalo: jsem připravena poslouchat. Račte!

Dykyta byl muž dosti ostřílený, který ve svém kancelářském povolání již nejednou měl příležitost jednati s partajemi o všelikých těžkostech a tísních života. Byly to arci vždy partaje nejdrobnější, pro které čas šéfův a koncipientův byl příliš drahý, partaje, které nepřinášely žádné tučné sousto, nýbrž mnohdy jenom laciné nepatrnosti, na které praxe Dykytova právě stačila a které vynášely tak dvě, tři zlatky. Pro takové partaje se zpravidla nezakládaly samostatné fascikle, jejich záležitosti se obyčejně vkládaly v obaly s hromadným nadpisem Diversa.

Vše to proletělo teď hlavou Dykytovi, když na sobě ucítil pohled paní Pazdírkové. Tu jest on partají a musí sobě počínat velmi opatrně, aby svůj proces vyhrál.

„Vyprosil jsem si vaše slyšení, vzácná paní, abych se vám svěřil s věcí, která od nějaké doby naplňuje všechno mé myšlení a která má v mém životě způsobiti buď příznivý neb nepříznivý obrat. Nejen v mém životě, nýbrž i v životě jedné útlé a nadevše milé bytosti...“

Dykyta pomlčel, aby sebral, co chtěl dále říci. Pomlčky užila paní Pazdírková, aby na povzbuzení zašeptala:

„Pro Boha vás prosím, pane sousede, oč pak běží?“

„Běží o váš souhlas,“ pokračoval Dykyta, „který mě může učinit nejšťastnějším člověkem. Jednoho podzimního deštivého dne zjevila se mi dívka plná půvabu a nelíčenosti. Zároveň i vzácné ochoty. Její prostý hovor, někdy až zdánlivě uštěpačný a přece srdečný, působil na mne zcela jinak než umělkovaná mluva mnoha dívek jiných a naplnil mé nitro vroucím přáním, abych ji někdy mohl zváti svou. Jistě víte, vzácná paní, jak vzniká láska, nebo taky vám kdysi udeřila hodina podobná...“

Zraky paní Pazdírkové se poněkud zasmušily, přes její čelo jako by se přenášel lehký mráček, rty její se zachvěly. Dykyta se opět odmlčel. Ale již zase panička hleděla jako dříve. A Dykyta hovořil:

„Miluji tu dívku, a jestliže mi podá ruku, aby se mnou kráčela vším dalším životem, budu blahořečiti oné chvíli prvního setkání, kdy mi zazněl v sluch zvuk jejího hlasu — —“

„Nu snad to není princezna, pane sousede?“ vpadla tu matrona v slova Dykytova.

„Není to princezna, vážená paní. Pro lidi mého druhu nerostou princezny. Ale je mi nade všechny princezny — je to vaše milá, dobrá, milovaná dcera Katynka.“

„Katynka!“ vychvělo ze rtů matčiných.

„A já přicházím, abych se vám vyznal a ze srdce poprosil, abyste mi dovolila ucházet se o ni. Abyste mi dovolila přicházet, pobývat u vás na

chvíli, abych směl někdy drahou Katynku i provázet. Vím, že jste se včera trochu hněvala, když jsme se poněkud opozdili, ale kdybyste věděla, kterak hodiny s milou bytostí rychle plynou! Když vyslyšíte mou prosbu, když mi dovolíte, abych po denní práci přicházel se potěšit, seznáte mě blíže a snad mi s důvěrou Katynku svěříte. Nabídla jste mi snídaně, nabídla jste mi obědy, poznáte ve mně člověka nevyběračného, nezmlsaného, který vezme i sebe menším soustem zavděk. Pannu Katynku jste tomu jistě taky naučila."

„Naučila, naučila, pane sousede. Byly časy, kdy jsme žily hodně potenku, chtěla-li jsem něco pro dítě zachovat. Katynka ví, z čeho pošla. Doufám, že nikdy nebude mít přepjatých požadavků. A že si žádná matka nenechává dceru na památku, pro okrasu, víte jistě taky. To jest ozdoba, která brzy oprchá, a pak jdou dvě mrzuté duše světem podle sebe. Katynka nebude bez pomoci, ale o tom dnes nebudeme mluvit. Vy taky snad na ženitbu nechvátáte. Buďte trpělivý. Až vyprší čas, zase spolu promluvíme. A nezapomeňte, že budeme obědvat asi v jednu hodinu."

„Jakže, vážená paní, ještě jsem vás neomrzel?"

„To byste nás brzy omrzel! Ostatně se zeptejte Katynky, má-li vás už dost."

„Celé svátky, drahá paní?"

„A to je vám mnoho? Mrzíme už my vás?"

„Nikoli drahá paní. Trávím u vás nejkrásnější chvíle života. A vy tedy dovolujete —?"

„Dovoluji vám, abyste měl Katynku rád. A jí dovolím, aby měla ráda vás. A budu blažena, když spolu budete někdy šťastni. Kéž by se toho byl dočkal taky její otec! Ale ten se vlastně nedočkal ani jí."

Mocné pohnutí přemohlo paní Pazdírkovou. Její tvář se zkrabila, z očí jí vyhrkly slzy, rychle sáhla po bíle zástěře, zaštkala.

Dykyta se vzchopil, přikročil, ujal paničku za ruku a pokrýval ji polibky.

„Jděte nyní, jděte, pane Metoději. Připravil jste mi pěkný závěrek vánoc. Nenadála jsem se toho, když jsem vás zvala na Štědrý večer. Jděte a přijďte. Můžete jít Katynce naproti, snad ji potkáte. Šla ke Kapucínům. Ale prosím vás, nenamluvte jí plnou hlavu. Však se dočká chvíle, aby zvěděla, o čem jsme hovořili. Nemá ještě tolik rozumu, aby všechno pochopila, třebaže má někdy rozumu nad mámu. Holka je to dobrá, dobré srdce má. Však to poznáte. A že je prostořeká, nemějte jí za zlé. Pamatujte si, v jednu hodinu."

„Děkuji vám, drahá paní. Odcházím od vás s radostí v srdci, s novou chutí k životu. Jak jsem šťasten, jak jsem vděčen, že vám tehda teklo na podlahu! Nikdy bych nebyl Katynku poznal v její prostotě ducha a nelíčenosti chování."

„No, toho ještě dosyta užijete, pane sousede. Ale říká se: kdo chce kam, pomozme mu tam. Mně pak nesmíte přijít s žádnou výčitkou. Přivedla jsem ji na svět, ale jakou duši do ní Pánbůh vdechl, za to nemohu."

„Ach, má dušička drahá! Netoužím po tom, aby měla jinou.“

„Pamatujte si, pane sousede, šla ke Kapucínům.“

Dykyta sbíhal rychle s třetího patra. Na ulici po několika krocích se zastavil.

„To je výborné, nezeptal jsem se, kde to jest u Kapucínů. Kde je u Františkánů, u Dominikánů, u Milosrdných, to vím, ale u Kapucínů?“

Popošel kroků několik, tu spatřil strážníka uprostřed ulice. Zamířil k němu.

„Buďte tak laskav, pane, kde je kostel u Kapucínů?“

„No, dovolte, pane, to má vědět každý dobrý křesťan.“

„Právě, že doufám, že jste dobrý křesťan, osměluji se ptáti,“ pronesl Dykyta poněkud pichlavě.

Strážník se na tazatele podíval, ale jeho pohled nebyl jen pichlavý, jeho pohled Metoděje přímo probodával.

„Kapucíni jsou dvojí, pane. Jedni na Josefském náměstí, víte tam na rohu Poříče, a jedni jsou — —“

Než dopověděl, vmetl Dykyta:

„Jsou prý tam znamenité jesle.“

„A pane, ty jsou až někde na Hradčanech, u Černínských kasáren. Ale nemýlím-li se, to jsou vlastně Tři svatí králové. Jen se mi zdá, že tam jdete trochu brzy. Dnes máme teprv Štěpána. Tři králové budou až za čtrnáct dní. Ale podívejte se na ně, je to velmi pěkná věc.“

„Děkuji vám," posmekl Dykyta, a kráčeje dále hučel k sobě: „Teď si vyber, Metoději. Buďto na Josefské náměstí nebo na Hradčany. Má drahá Katynko, kdepak jsi? A v jednu mám být u oběda. Stačí mi na to čas a nohy?"

A Dykyta zamířil ke Karlovu mostu. Štěstí mu přálo. Byl u malostranské mostecké věže, když po druhé straně přicházela — Katynka.

„Kam vás vede cesta v těchto končinách?"

„Pátrám po vás, milé srdíčko. Jdu ke Kapucínům. Nemůžete mi říci, zdali tam pannu Katynku najdu?"

„Snad, jestliže velmi pospíšíte. Ještě před chvílí tam byla," zasmála se Katynka.

„Ne, raději půjdu s vámi, vezmete-li mě s sebou. Zmeškal bych oběd."

„Kde dnes obědváte?"

„Nemýlím-li se, čekají mne u Pazdírků."

„Tedy půjdu s vámi. Snad všechno nesníte."

„Však věřte mi, skoro se stydím. Ale matinka jinak nedala."

„Matinka je marnotratná hospodyně. Co nám zbude k večeři, když shání jedlíky k obědu!"

„Budu se postit, zlatá dušičko. A večer půjdu k Černému koni."

„To vám schvaluji. Nerada bych šla o hladu spat."

A její smích perlil se skoro až na druhou stranu mostu. Kráčeli svorně k domovu.

IX.

ŠÉF PROMLUVIL S DYKYTOU.

První, po čem Dykyta sáhl, když se ráno probudil, byly hodinky. Tak učinil i tentokráte, po svatém Štěpánu.

„Půl osmé, myslil jsem si to, ač by mne docela nic nemrzelo, kdyby bylo teprve pět. Ku podivu, jak je ta postel teprve k ránu milá. Nic naplat, Metoději, srdnatě se vzchop! Nastává všední robota, vánoce budou zas až za rok. Musíš být v parádě, až přijde snídaně od Pazdírků. Pamatuj si, Metoději: slečinka nebo panička v nedbalkách je docela snesitelná věc, někdy i půvabná, ale neustrojený mladý muž je proti všemu vkusu.“

Potom oblékaje se, hučel Dykyta dále:

„Podivuhodná věc, bylo jen půltřetího dne toho sladkého lenošení, ale jak tomu člověk přivykne! Dnes na mne padá nějaká melancholie. Vzpomínám si, že mi již jako školáku a studentu bývalo vždycky tak, když jsem po nedělích a po svátcích musil zase do školy, ač jsem nikdy nebyl

pustým lenochem. Říká se, že práce blaží. No blaží, blaží, ale nesmí jí být nad hlavu. A v tom to vězí: u nás v kanceláři je někdy jako ve mlýně, sotvaže člověk ví, kde mu hlava stojí. Bude on tam zas po svátcích tanec, nedopouštěj Pánbůh! Ano, ano, tady to máš, Metoději, že jsi se spokojil s dvěma ročníky fakulty. Kde jsi mohl být, kdybys byl šel dál a výš. Dávno doktorem, a dnes koncipientem. A mohl ses od hodiny ženit — Katynka mohla být paní doktorovou, slušelo by jí to."

Dykyta svěsil hlavu, zamyslil se. A po chvilce pokračoval:

„Vlastně mi pověz, Metoději, jednal jsi správně a moudře, že ses tak nakvap vyznal včera panímámě? Co můžeš nabídnouti té milé duši Katynce? Písaření dnes a za deset let zase. A do smrti nic jiného, leda by se stal nějaký zázrak. Stal se už s některým takovým otrokem zázrak? Dokud jsme mladí, ještě to jakž takž půjde, ale až zestárneme? Děvečko drahá, odpusť mi to. Když tě mám tak rád! Láska prý hory přenáší, povídá se v mudrosloví a v mravoučných povídkách, ale nevím, jak bych pochodil, kdybych se pokusil o Petřín anebo Belveder. Jsem se vší láskou bídný, slabý tvor. Ale přece jen hlavu vzhůru, Metoději. Utěš se, jako ses utěšoval, když se za tebou zavíraly brány university: nějak bylo, nějak bude."

Za té samomluvy se Dykyta dostrojil, vklouzl do svého raglánu, vtiskl na hlavu klobouk, posledně se rozhlédl po světnici, vyšel z bytu, uzamkl

síňku a slézal se schodů. Byl v polovině patra, když se pod ním u Pazdírků otevřely dveře a na chodbičce se zjevila slečna Katynka se snídaní v rukou. Uslyševši kroky nad sebou, vzhlédla vzhůru, a div, že jí tácek s kávou nevypadl.

„Kam se ženete?" zvolala užaslá, „vždyť jste nesnídal."

„To se mi povedlo," odpovídal Metoděj, „na to jsem zapomněl. Podívejte se, jak mě horlivost pudí do roboty. Prosím vás, drahá slečno Katynko, postavte mi to semhle na okno, sním to zde."

„No, dovolte, pane, to byste snídal za dveřmi jako dráteník. Pojďte k nám, sníte to na stole. Máme už uklizeno."

„A paní matinka?"

„Paní matinka si pomyslí jako já, že jste splašený člověk," durdila se Katynka.

„To je pěkné," šeptal Dykyta, přikláněje se k dívce. „A já při tom přijdu o hubinku."

„Tu v kavárně taky dostáváte?" ucouvla dívka o krok.

„Ach, slečno Katynko, vy jste zloba vtělená!" posteskl si Dykyta.

„To mám za to, že se k vám hrnu jako nemoudrá. Dobře, tedy k vám bude chodit maminka."

„Čím dál, tím hůř, děvenko milá," pronášel Dykyta hlasem žalostným.

Dveře předsíňky se náhle otevřely, v otvoru se zjevila paní Pazdírková.

„Pro Boha tě prosím, holka, nahoře pán čeká na snídani a ty se tu bavíš — —“

„Ano, čeká — a zatím je na outěku,“ žalovala Katynka. „Tedy pojďte, prosím vás, ať tu nevystojíme dolík.“

„Nehněvejte se, vzácná paní, tak jsem se zamyslil a pozapomněl jsem,“ vstupoval Metoděj do bytu. „Jsem po těch svátcích nějak vrtohlavý.“

„A pobízela jsem ji, žábu, aby si přispíšila. Mohu si pomyslit, že povinnost nečeká. Po svátcích budete mít napilno.“

Katynka postavila snídani na stůl a durdivě nutila:

„Tak a teď snídejte, ať nezmeškáte kancelář.“ Z očí se jí při tom smál rarášek.

„Škoda, škoda,“ pronášel Dykyta, hledě na dráždivou Katynku a zas pokradmu se dívaje po paní mateři, která se u plotny obírala nějakým nádobíčkem. Katynka sledovala jeho pohledy a rozuměla jim. Naklonila se k Dykytovi a zašeptala mu do ucha:

„Ba ne, pane Metoději, maminku odtud nevystrnadíte. Maminka dává na dcerušku pozor.“

Přece jen Dykyta o nic nepřišel. Když dosrkal kávu, poroučel se uctivě paní mateři, políbil jí ruku, a panička velela dceři:

„Tak, zamkni za panem sousedem, ať nám sem nikdo nevleze, Katynko.“

Katynka vyprovázela Dykytu a tam v temném koutku u dveří ji horoucně zlíbal.

„Je to maminka nemoudrá," šeptala dívka, „pošle mě s vámi."

„Do zlata ji zasadit!" horoval Dykyta a vypadl ze dveří. Klíč v zámku za ním zaskřípal.

„Podivná věc," hovořil k sobě Dykyta, slézaje se schodů. „Někdy ten klíč skřípá a někdy se otáčí jak na másle."

A když vyšel z domu na chodník, ještě si řekl: „Maminky bývají po čertech obezřelé, ale dcerušky jsou někdy čertem podšité. Dobře ti ten poslední týden v roce začíná, kamaráde. Jen aby taky Nový rok dobře začal."

Co pronesl Dykyta jako zbožné přání, mělo se mu krom nadání splniti. Poslední týden ubíhal mu v obvyklé práci, jen asi dvakráte musil odpolední zápřež o hodinu prodloužit, aby byl se vším „ažúr", jak se kancelářsky říkalo, totiž aby nezbylo cosi nedodělaného na zítřek, hlavně když věc chvátala, aby ještě večerní poštou odešla. A v tom šéf mohl spolehnouti na Dykytu, který nikdy nečekal na úder šesté večerní, aby vším praštil a vyrazil. Byl snad jediný ze všeho personálu, který minuty tak neodměřoval. Jednal tak i z příčin praktických. Doma naň čekala studená světnice, v kanceláři bylo teplo.

Tak nadešel den svatého Sylvestra. Ani tentokráte Dykyta příliš nespěchal, ač byl pozván na večeři u Pazdírků. Ale do osmi hodin je času dost. Krom toho vyčkával, aby šéfovi popřál Nového roku, nebo zítra je kancelář prázdná. Měl taky do-

stati měsíční služné, hlavně však chtěl požádati šéfa, aby mu vánoční zálohu nesrážel najednou, aby ji rozdělil na dvakrát. Bylo by mu těch dvacet zlatek velmi chybělo do měsíčního rozpočtu. Bude se mít s polovičkou co ohánět.

Bylo čtvrt na sedmou, když dveře z pracovny advokátovy vrzly a vstoupil šéf.

„Co to, kolego, že ještě robotíte? Máte Sylvestra, kam pak půjdete?“

„Rád bych dodělal tuhle to podání k vrchnímu soudu a donesl na poštu, pane doktore, ještě asi deset řádek a váš podpis. Již vás dlouho nezdržím. A Sylvestra neslavím, jsem přizván do sousedské rodiny v domě.“

„Rozumím, kolego, rozumím,“ usmál se šéf. „Mají tam u sousedů nějakou šikovnou dcerušku, viďte?“

Dykyta se zapálil.

„No, nečervenejte se, kolego. Slyšel jsem, že jste na Boží hod odpoledne doprovázel nějakou sličnou dívku kamsi až na Vinohrady. A na Štěpána jste byl s touž dívkou zpozorován na Kamenném mostě. Vyvalujete oči — ano, ano, kolego, mám zvláštní policejní raport. Povídám, nestyďte se, hezká dívka není žádný hřích. Je to vážné, kolego?“

„Velmi vážné, pane doktore,“ odpovídal Dykyta pln rozpaků.

„Ale tím líp, kolego. Snad se dokonce chcete oženit?“

„Rád bych, pane doktore, tuze rád, ale uznáte sám, že v tomhle postavení — —“

Dykyta nedomluvil. Bylo mu až horko z naléhavé otázky advokátovy.

„Vždyť může být líp, kolego.“

„Ale kdy, pane doktore! Co na mne čeká, na chudého písaře!“

„Vidíte, vidíte, zahozené studie! Ale přec může být líp, kolego, od zítřka, od pozítřka.“

„Leda bych vyhrál hlavní trefu na státní los. Jenže právě ten los nemám, pane doktore.“

„Hned bych vám jej dal, kdybych věděl, že vám číslo vytáhnou. Mám jich v pokladně deset, a deset let už čekám na výhru marně. Ale hlavní trefa je tak vzácná jako dobrá žena, kolego, pamatujte si. Měl bych něco jistějšího než hlavní výhru, třeba menšího.“

Advokát se posadil u stolu proti Dykytovi. Jeho tvář zvážněla.

„Kolego, ztratili jsme úmrtím pana Karáska ředitele kanceláře. Sice trochu mrzouta, ale dobrého pracovníka. A především věrného, spolehlivého. Jakživ nevinklařil, to je v našem povolání důležitá věc. Od těch časů přemýšlím, komu bych to svěřil. A na konec všech těch spekulací vždy mi připadá jméno stále stejné. Dykyta. Udělám vás ředitelem, v konceptě se už slušně vyznáte, dvacet zlatých vám přidám a můžete se oženit. Doufám, že ta vaše dívka taky nebude jen v košili, a tedy byste do toho mohl praštit.“

„Pane doktore!“

Jen ta dvě slova Dykyta pronesl, vlastně vyvzlykl, až vyjekl, jak mu hlas přeskočil, a v tu chvíli již nerozeznával jednotlivé předměty v kanceláři. Sám šéf před ním plaval jako na vlnách.

„Pane doktore,“ opakoval Dykyta, „vy jste mi připravil krásného Sylvestra a Nový rok! Bůh vás nám zachovej do sta let!“

„Nu, a když máme posledního prosince, tedy chcete taky peníze, kolego, viďte?“ sahal šéf po tobolce. Tedy tuhle je služné — už s tím přídavkem — tuhle novoročné, a tu vánoční zálohu budeme srážet až od února. Jen hezky hospodařte a buďte s tou svou Kalafunkou spokojeně živ. A máte zatím po starosti. Já vím, brachu milá, když má člověk děvče v hlavě a neví, kudy do toho, ani práce za mnoho nestojí. Tak, dopište to, já to podpíšu a může to jít k vrchnímu soudu. Ať se jim tam taky žíly nezkrátí.“

Šéf se zdvihl, odešel do své pracovny, ale ještě jednou se objevil, aby akt podepsal. A když Dykyta s obálkou všecek blažen odcházel na poštu, zamkl za ním a sám s sebou spokojen si broukal:

„Myslil jsem si, že ta jeho starost na mne čeká. Budiž. Je to dobrý chasník a myslím, že šetrný. Ten jeho raglán už dávno měl viset v tandlmarku se vším příslušenstvím. Outrata není, parádník není, švingulant už dokonce ne. Ať se ožení, když mu rarach nedá dobře dělat. Přece tedy jen mne

neviděl, když s ní plaval po Karlově mostě. Každý seladon je jako tetřev. Ale slečinka je hezká, všechna chvála. To je štěstí mladých, že si mohou vybrat podle chuti. Taky, taky jsme to dělávali. Kam vítr zavál všechny ty naše dávné plameny! A teď budu hledat, kde bych já utloukal svého Sylvestra. Snad někoho cestou najdu."

Doktor zatáhl v kanceláři plyn a ztrácel se ve své pracovně.

X.

POSLEDNÍ DEN V ROCE.

Od vánočních svátků chodila paní Pazdírková nějak málomluvná. Jindy si při svém zaměstnání u plotny broukávala, přikládajíc do pece pobízela ohníček: Hoř pěkně, hoř, ať se mi to vaří a peče, a sahajíc po všelikém nádobíčku, které nad plotnou viselo, hovořívala ke každému kousku, jako by mluvila k živým bytostem. A když po jídle zasedla k šicímu stolku, počala si hučet staré písničky, které znala z mládí a kterým dcera Katynka tak ráda naslouchala. Matka Pazdírková pamatovala docela jiné texty a nápěvy, než právě onoho času Prahou táhly, byla učiněným kapesním zpěvníčkem někdy z let šedesátých, a časem zanotovala nápěvy tak pohnutlivé, až se v nich pláč zachvíval, a zase přeskočila v melodii žertovnou a veselou, až v Katynce srdce poskakovalo. Teď nic takového. Časem se matka zamýšlela, až jí jehla místo do plátna do prstu zajela a šití z ruky do klína vypadlo. Pak jen sykla a za hodnou chvíli v práci pokračovala.

Katynka všechny tyto změny bystře pozorovala a starostlivě po matce hleděla. Dovtipovala se, že maminka má něco na srdci, že snad v posledních dnech se cosi nemilého událo, ale marně přemítala, co by to bylo. V té malé, skromné domácnosti dávno již nebylo žádných vzrušujících událostí.

Konečně se jednoho dne otázala:

„Prosím tě, maminko, co že jsi tak zamlklá? Potkalo tě něco mrzutého?“

„I neptej se, holka. To víš, starý člověk nemůže pořád hubou mlít.“

„Jaké pak stáří, maminko? Jsi v nejlepších letech. V tvém věku se teprve mnohá provdává.“

„Ano, když jí rarach nedá dobře dělat a dobré bydlo ji píchá. Ale co ty víš, co člověka v životě potká. A co mnohého potkalo. A jak myšlenky dovedou potrápit. Tobě je hej, dítě. Ty jsi, zdá se mi, v myšlenkách pořád o patro výš.“

Katynka se zahryzla ve rty. Ach, tu tedy to je. Dykyta! Mluvil snad s maminkou něco nemoudrého? Katynka vzpomněla na den svatého Štěpána. Tehda mu maminka nesla snídani a Dykyta byl skoro celé dopoledne doma — ona sama šla si ke Kapucínům. Nešťastný nápad! Užil Dykyta její nepřítomnosti, aby se mamince vyznal? Vždyť jej varovala, aby si to dobře rozmyslil. Byl by se přece unáhlil?

Katynka dále nenaléhala. Zdálo se jí, že je na pravé stopě neobvyklého rozmaru matčina. A večer

toho dne se jí to potvrdilo. Matka i dcera chystaly se ke spaní, matka ještě chvíli posedávala na postranici lůžka a dívala se po Katynce, která si pročesávala vlasy. Až když cvakl hřeben o stoleček u postele, pronesla panička hlasem stlumeným, jako by se obávala, aby ji neslyšelo nějaké nepovolané ucho za dveřmi:

„Slyšíš, Katynko?"

„Co poroučíš, maminko?"

„Nic neporoučím, Katynko. Chci ti jen říci, abys věděla, kterak se máš zachovat, než všechno dozraje. Na prostřední svátek svěřil mi pan soused s hořejška, že tě má rád. Prosil, abych mu to dovolila, a tobě zas, abys měla ráda jeho. To je vlastně tvá věc. Zakazovat ti nechci a nemohu nic. Snad už taky víš, že matky se zákazy daleko nedojdou. Někdy je to jen olej do ohně. K něčemu tě nutit taky nechci. Je-li tak psáno v knize osudu, je na vás dvou, abyste se budoucně o všem dohodli. Vlastně jsem ti neměla o ničem říkat, ale přece se mi zdá, že neuškodí, když o tom zvíš. Bude k nám pan Dykyta přicházet, aby tě viděl, s tebou pohovořil. Bude tak nejlépe, pod mateřským dozorem tě nemůže nic zlého potkat. Ale nemohu s tebou být na každém kroku, a proto ti jsem mateřskou radou, abys byla vždycky sebe pamětliva, abys do poslední chvíle zůstala hodná. Nebo s vdavkami, milá holka, nebude asi tak naspěch. Pan Dykyta je dobrý člověk, vnitřní hlas mi to povídá, ale posud je malý pán, aby se na to ženil. Z pouhé do-

broty se nevaří. Sice nebudeš bez krejcaru a já vám taky chci být až do smrti ve všem nápomocna, ale ještě mnoho vody může uplynout, než si tě v lakýrkách a černém kabátě odvede. To jsem ti chtěla říct, Katynko, a teď dobře spi. A zítra, až mu poneseš kávu, nezapomeň, že ho zveme na Sylvestra k večeři a na Nový rok na oběd."

Katynka na počátku hleděla dychtivě na matku, co jí poví, avšak po několika větách svěsila hlavu. Přes to však ani slova jí neušlo a když paní Pazdírková dohovořila, zdvihla se, přikročila k matce a políbila jí ruku.

„Děkuji ti, maminko, že jsi mi to pověděla. Obávala jsem se, že tě potkalo něco horšího. Že mě má rád, řekl mi již. Mám ho taky ráda a důvěřuji mu. O mne se neboj, zůstanu, jaká jsem, a byť to trvalo třeba několik let. Nespěchám od tebe a vroucně si přeji, abychom zůstali všichni hodně dlouho pohromadě. Nebudeš nám nikdy překážet, a my tobě taky ne. Jaká bych to byla dcera! Ještě ti neměl říkat nic, já mu to neradila. Je to předčasný poplach."

Katynčina slova se rozplynula v pláči, její slzy zkrápěly ruku matčinu, kterou posud svírala ve své.

„Neplač, holka, sice mě taky rozbrečíš," chlácholila matka dívku, ale již sama nabírala. „To jsem nechtěla."

Přitáhla Katynku k sobě, upřímně ji políbila a ještě řekla:

„Dobrou noc, dceruško. Ať se ti něco pěkného zdá. A nezapomeň na Sylvestra!“

Zabořila se do podušek a Katynka se vracela k své postýlce. Zhasila petrolejku a snažila se usilovně spáti, ale čivy její byly příliš rozehrány, spánek nepřicházel, ač měla všelikého snění plnou hlavu. Znova přemítala o každém slově matčině, hněvala se trochu na Dykytu, že nemlčel, nakonec však se ustanovila na tom, že snad je tak docela dobře. Jaké pak další tajnosti před maminkou, která beztoho již vše prohlédla. Těšilo ji na matku, že tak dobře smýšlí o Dykytovi a že se s dcerou nechce rozloučit. Neodvede ji tedy Metoděj z domu, od matky, ale přibude k nim pod střechu, a pak budou všichni jedna rodina. Ani si Katynka nebyla vědoma, jak silný je v ní pojem rodiny, ačkoliv odjakživa, když sledovala život svých rostenkyň, spolužaček ve škole a později dívek v šití, pociťovala cosi jako závist, že ony mají otce, bratry, kdežto její rodina je tak osiřelá a jako bez ochrany. Arci v ní tato okolnost vychovala zase značnou míru samostatnosti a svéprávnosti. Ale ani toho si Katynka nebyla jasně vědoma.

Nahoře v mládeneckém příbytku svém dávno již chrupal Metoděj Dykyta. Povečeřev skromně kdesi v uzenářské jídelně, vrátil se dost pozdě domů. Ve schodišti již se nesvítilo, domovník vždy velmi svědomitě rázem desáté pozhášel světla v domě. Ale Dykyta měl všechny schody spočítané, nikdy se ani o stupeň nezmýlil, nikdy nezakopl a

potichu jako kočka zlézal patro po patře. A když kráčel mimo dveře Pazdírkových, naslouchal chvilenku, zda by nepostihl nějaké slůvko Katynčino, aspoň zvuk jejího hlasu. Ale všady bylo mrtvo, ticho. Pak zašeptal: „Snad už spíš, hlavičko milá. Spi, dušičko, sladce spi a šťastně se probuď zas jako růže. Kveť mi, kveť až do posledního dne, kdy si pro tebe přijdu." Potom stejně tiše ztekl čtvrté patro, šetrně odmykal své dveře, šetrně zamykal a po nějaké závěrečné samomluvě se uhnízdil ve studených peřinách s knížkou v ruce a četl. V hrdince každé historie viděl jen svou Katynku. Avšak tolik půvabů, jako jeho Katynka, neměla ani jediná, a Dykyta přemítal, kdyby on dovedl napsat román, jakými skvělými barvami by vylíčil tu dobrou, milou postavu.

Konečně nastal poslední den v roce. Dykyta — po šťastné rozmluvě s šéfem spěchal na poštu a pak upjav se ve svůj lehký raglán chvátal k domovu. Prahou vál mrazivý vítr, ale Dykyta jeho útoků nepociťoval. Hřála jej slova jeho šéfa, rozpalovala jej změna postavení v kanceláři, hřál jej přídavek v náprsní tobolce, na kterou chvílemi přitiskl ruku, aby mu jakýsi čert nevypálil vzácný poklad.

Litoval, že je tak pozdě a že již jsou zavřeny závody květinářské. Koupil by pěknou kytičku pro milou Katynku. Dobrá, koupí ji zítra. Snad se to lépe hodí ku přání Nového roku. Ale ještě našel otevřený lahůdkářský krám, kde si povelel lahvičku dobrého punče. Půlnoční hodina má být po-

zdravena něčím mimořádným. A pak taky poví dámám Pazdírkovým svou novinu o povýšení a přídavku. A již se těší, jak zraky Katynčiny při té zprávě zajiskří. Zájmy obou jsou nyní již společné a nenadálá ta změna v jeho postavení přibližuje oba k cíli.

Ztichoučka vyběhl do svého příbytku, aby se na návštěvu u Pazdírků poněkud upravil a vánoční nákrčník si uvázal. Ať vidí Katynka, jak si jejího dárku váží. A ještě chybělo deset minut do osmé, když zvonil v třetím patře. Jako vždy i dnes mu odemkla Katynka. Vztyčila prst pravice a šeptem napomínala:

„Tiše! Překvapíme maminku. Celé odpoledne vás podezírá, že zapadnete někam na Sylvestra."

„Jak bych to mohl udělat, dušičko drahá, když jste mě pozvaly. Vaše milá domácnost je mi nade všechny Sylvestry. Těším se od rána."

A přikláněl se, aby Katynku políbil.

Katynka odchýlila hlavu.

„Pozor, ať maminka neslyší."

A teprve teď dopustila, aby ji políbil.

„Pamatujte si, pane Metoději, tahle je letos poslední."

„Ne, dušičko, letos prý je milostivé léto, a tedy ještě tahle — a tahle!"

„Ale dost už," durdila se Katynka, „co vám zbude napřesrok?"

„Napřesrok prý bude nové milostivé léto."

Katynka hlučně zavřela dveře, rázně otočila klíčem a velela:

„Svlékněte si hábit, pověste si jej na hák, a klobouk taky."

„Poslouchám na slovo, můj drahý komandante," usmíval se Dykyta, „a copak ještě?"

„A teď hezky zdvořile a šetrně zaťukejte na dveře, aby se maminka nelekla."

„No, no," ozvalo se ze světnice, „myslila jsem, že to tam máš lampáře nebo popeláře. Ale ti už chodili po domech před vánoci. Pěkně vás vítám, pane sousede. Nesete taky novoroční přáníčko? Sedněte si zatím, sedněte, já tu smažím řízky a musím dávat pozor, aby se mi nepřipalovaly. Katynka mi naložila pod plotnu jako do lokomotivy."

„Aspoň nebudou bledé," namítla Katynka. „Sedni si, maminko, s panem Dykytou, postojím ti u plotny."

Paní Pazdírková mávla odmítavě rukou.

„Je mně milejší, když posedíš, dceruško. Bav pana souseda."

Dykyta se usmíval. Znal všelijaké podobné potyčky matek a dcerušek, znal je z domova, znal je z všelikých dřívějších bytů svých. Usmíval se a pronesl ke Katynce:

„Pomozte matince, pomozte, drahá slečno, připálíte-li něco, aspoň nás nebude můra tlačit. A bylo by to letos naposled."

Katynka porozuměla narážce Dykytově, tající se v slově „naposled" a sykla mu do ucha:

„Žádné milostivé léto, ani letos, ani napřesrok! Budete se postit.“

Tomu rozuměl zas Dykyta a stiskl Katynce ruku:

„Mám zahynout hlady? Mám žebrat u cizích dveří?“

„Vy jste protiva. Ale snad ještě se napravíte.“

„Výborně! Od zítřka jistě, a pak dostanu rozhřešení.“

„Netiskněte mi tak ruku! Rozdrtíte mi klouby — a já musím pracovat.“

Dykyta povolil a zlíbal Katynce pravici.

„Co si tam pořád šuškáte?“ ozvala se matka od plotny.

„Bavím pana Dykytu. Vždyť jsi tak poroučela.“

Za chvíli se panička zas ozvala:

„Chvála Pánubohu, řízky jsou dosmaženy. Můžeme večeřet.“

Na stole bylo přistrojeno dávno před příchodem Dykytovým, uprostřed stála mísa bramborového salátu jako o vánocích. To bylo slavnostní číslo paní Pazdírkové, na němž si velmi zakládala. Katynka podávala mísu s řízky a upozorňovala Dykytu na největší, zlatoskvoucí uprostřed:

„Tenhle je pro vás, podívejte se, jak si na něm dala maminka záležet. A pod ním ještě jeden, aby se vám nestýskalo po hostinci.“

„S vámi, slečno Katynko, se nemůže stýskat ani po ráji.“

„A hodně salátu si berte, pane sousede. Ten zase zchystala Katynka hned v poledne, ještě z horkých zemčat. Doufám, že z ní vychovám dobrou kuchařku."

„Ale maminko —" ostýchala se dívka.

„Neupejpej se, dítě, dobré sousto po denní práci je grunt všeho. Mám pravdu, pane sousede?"

„Pravdu, vzácná paní," přisvědčoval Dykyta. „A zapomene-li slečna na něco, líbezným svým úsměvem všecko dokoření."

„Počkejte, naleju vám s líbezným úsměvem vody. Poznáte-li, že to není pivo."

„Jsem časem trochu roztržitý, ale to bych přece poznal," zasmál se Dykyta. Zasmála se i paní matka i dcera. Sylvestr dobře začínal.

Po mase vnesla Katynka na stůl mísu s pokrájeným sýrem a na zákusek talíř kyprých zázvorků, naplnila poháry pivem.

„Jezte a pijte, pane Dykyto," pobízela.

Dykyta zdvihl pohár a provolal upřímně:

„Na zdraví paní maminky a slečny Katynky! Do devadesáti let!"

Paní Pazdírková skromně přiťukla a Katynka dodala:

„A na vaše, pane Dykyto, taky do devadesáti!"

Upila jako holubička a již zase Dykyta zdvíhal číši:

„A na dlouhé zdraví našeho pana šéfa! Zaslouží si toho."

Paní Pazdírková tázala se dychtivě:

„Copak udělal?“

„Dal mi krásný prezent k Novému roku. Od zítřka jsem ředitelem kanceláře a přidal mi dvacet zlatých měsíčně. Slyšíte, slečno Katynko? Přidal mi. To znamená mnoho. Šťastně mi končí starý rok, šťastně mi nový začíná.“

Skoro lépe než matka rozuměla Katynka té novině. Upřela významný pohled na Dykytu a vděčně zašeptala:

„Ať žije!“

„To je nóbl člověk,“ dodala paní matka. „Ať žije!“

Dykyta šel do raglánu v předsíňce a vrátiv se postavil na stůl svou lahvičku punče.

„Dovolíte-li, vzácná paní, tohle je pak na přípitek půlnoční.“

Panička spráskla ruce:

„Podívejte se, na to jsem zapomněla! Katynko, postav na plotnu hrnek vody, ať se pomalu svaří.“

Když nad prádelníkem odbíjela dvanáctá, nalila Katynka do štíhlých sklenic punče a matka dolévala horké vody. Potom velela:

„Děti, dejte si po hubičce. Já nic nevidím.“

Dykyta se přikláněl ke Katynce, poceloval ji a vroucně zašeptal:

„Ani tahle není dnes poslední, viďte, drahoušku? Ale všechny ty tajné předešlé byly přece sladší, viďte?“

Táhlo na hodinu s půlnoci, když se Dykyta loučil.

„Katynko, chop se svíčky a posvěť panu sousedovi na schody," povelela paní Pazdírková, „aby nohy nepolámal. Je tam jako v pytli."

A když se Katynka všecka zardělá vracela, uklízela matka se stolu. Podívala se bystře na dceru a řekla lišácky:

„To nám několik pater narostlo, než jsi ho doprovodila, viď?"

A když se obě líbaly na dobrou noc, ještě pronesla:

„Dítě, dítě, zdá se mi, že budeme šít výbavu dříve, než jsem se nadála. Šťastný a veselý nový rok!"

XI.

STAROSTI.

Od nového roku byl Metoděj Dykyta častým hostem v domácnosti Pazdírkových. Přicházel zpravidla ob den kolem sedmé večerní a pobýval vždy do devíti. Málokdy tu hodinu překročil. Sice jej Katynka častěji zdržovala, aby ještě chvíli poseděl, ale Dykyta klidně odpovídal:

„Ne, děvenko milá; rád bych s vámi pobyl až do poslední chvíle, až do usnutí, rád bych zlíbal vaši hubinku i oči, až by se k spánku zavřely, ale nerad bych zmrzel vás a paní matinku. Všeho do času. Chcete také mít chvíli klidu po denním šukání a starostech, o tu vás nesmím oloupit. Až někdy, až si vás nadobro odvedu —“

Hnědé oči Katynčiny se po těch slovech rozšířily a utkvěly s nesmírnou otázkou na Dykytovi:

„Vy si mě odvedete, pane Metoději, a kam?“

„Kam jinam než pod svou střechu, miláčku.“

„A kde zůstane naše maminka?“

„Půjde s námi, má hlavičko milá, leda by nechtěla žít pod střechou zeťovou."

Katynka vroucně stiskla ruku Dykytovi a vděčně pronesla:

„Maminka nebude chtít žít jinde než s námi, pane Dykyto, a snad nám nebude překážet."

„Naopak, milý čertíku, budete stále pod její ochranou. A já budu klidně sedět u svého řemesla, než mi udeří hodina, abych se vrátil domů."

Katynka po druhé stiskla Dykytovi srdečně ruku:

„Děkuji vám, pane Metoději. Obávala jsem se, aby slovo tchýně u vás nemělo ošklivý zvuk."

„Ne, Katuško drahá. Ještě mi to slovo ani v duchu nepřipadlo. Kdykoli pomním na vaši domácnost, vytanou mi jen dva pojmy na mysl: moje Katynka drahá a naše maminka Katynka. A doufám, že ani v naší budoucí domácnosti se nic nezmění."

Konečně tedy Metoděj dopil poslední doušek piva a zdvihl se.

Katynka ho nemusila se svíčkou vyprovázet, ještě bylo na schodech světlo. Ale aspoň do předsíňky jej vyprovodila a tam se s ním upřímně rozloučila.

Matka Pazdírková se vždycky tvářila, jako že hovoru mladých nenaslouchá. Věděla, že každé slovo zamilovaných není pro její uši, a snažila se, aby jim co nejméně překážela. Zaměstnávala se všelijak, přecházela do síňky a špižírničky, obírala

se nějakou drobnou prací nebo kutila cosi u plotny. Přece však mnohdy zaslechla něco nechtíc, a tu jí leckteré slovo v hlavě uvázlo a bylo podnětem k přemítání.

Onoho večera bylo to slovo o budoucím přístřeší Dykytově. Nevěděla, jak si je má vykládat, ani dcera Katynka ji nedovedla povědět nic určitého. Jen tolik si ze všeho vybrala, že pan Dykyta myslí na nějakou změnu příbytku, a to naplňovalo paní Pazdírkovou značným nepokojem, ba obavou z věcí nastávajících. Již řadu let žila s dcerou v tomto starém domě, zcela klidně a spokojeně, a teď by se měla stěhovat? Toť by byl nesmírný převrat v celém jejím životě. Za minulá léta vrostla v tento milý příbytek, zakořenila se v něm, a teď pryč? Uvykati jiné ulici, jinému domu, jinému sousedstvu a jinému výhledu z oken? Zde viděla do několika zahrad a zahrádek, do několika širých dvorů a tento daleký obzor jí téměř k srdci přirostl. Ze všeho toho známého a milého okolí má pojednou odejít?

Dlouho paní Pazdírková neusínala, chvílemi jí bylo skoro do pláče. A vždy se v myšlenkách vracela k Dykytovi. Jím přibude muž, sice dobrý člověk, ale přece jen pán a hlava rodiny — a panička sama si přála, aby byl dobrou a spolehlivou hlavou — jeho vůle tedy bude rozhodovati o nejbližším osudu jejím a milé dcery Katynky.

Umínila si, že s ním promluví, a co nejdříve.

Ani se nesvěřila dceři Katynce, co zamýšlí, ale jednoho večera k ní řekla:

„Dnes budeš mít hodně obstarávek, dceruško. Všechno nám dochází, tuhle máš na papírku napsáno, co koupit. A nemusíš příliš spěchat, dítě, ráda bych s panem Dykytou důvěrně pohovořila."

Katynka se skoro ulekla.

„O čem pak s ním chceš mluvit, maminko?"

„Neměj starost, dítě. Nic zlého a nemilého nechci. Však ti pak povím, co s ním projednám. Jistě budeš se mnou zajedno."

Tak se stalo. Večer toho dne, když Dykyta přišel, našel doma jen matku.

„Mějte strpení, pane sousede. Katynka zde bude co nevidět. Zatím vás vyzpovídá máma, ale ničeho se nelekejte. Jako každá máma podívala bych se ráda i já do nejbližší budoucnosti. Abych se jako na všechno přichystala. V planety nevěřím a k vykládačce karet nepůjdu. Vy jste zkušený muž, vy mi porozumíte."

„Stalo se něco, vzácná paní?"

„Nic se nestalo, pane sousede, a dej Pánbůh, aby nás dlouho nic nemilého nepotkalo. Není oč stát. Chtěla jsem se jen zeptat, jak se vám u nás v domě vůbec líbí?"

„Jak se mi tu líbí? Ještě nikde jsem nebyl tak spokojen. A procestoval jsem se svými svrchky hezký kousek Prahy. Sice na počátku, když jsem zde založil svůj tábor, zdálo se mi to trochu vysoko a nejednou mi připadlo, že jsem si mohl stejným právem zažádat o místo hlásného na některé pražské věži, ale když jsem pak objevil, jaká milá by-

tost se v domě tomto skrývá, a na týchž schodech a právě pode mnou, blahořečil jsem šťastné náhodě, která mě sem zavedla. A doufám, že si odtud ponesu vzpomínky na nejšťastnější dobu života, až mě neúprosné okolnosti vypudí o dům dále."

„Kdo by vás odtud vypuzoval, pane sousede? Domácí pán je jistě rád, že má nájemníka. Bylo to prázdné dlouho dost, než jste přišel vy."

„Budiž. Ale je tu ještě jiná okolnost, vzácná paní. Až přijdu a požádám o ruku slečny Katynky — doufám, že to nebude dlouho trvat, když se má existence polepšila, a doufám, že mi tu ruku neodepřete — bude-li Katynka spokojena s mým mládeneckým příbytkem, nezatouží-li po útulku prostornějším?"

„Jaké pak prostory pro dva mladé lidi, prosím vás? Má Katynka vyrostla v skromných poměrech, nic přepjatého nepožaduje, zatím budete sami dva, já zůstanu zde dole, vařit budeme u nás, vy se pěkně přijdete nasnídat, naobědvat a navečeřet k mámě a potom si vklouznete do svého hnízdečka. Tam nahoře to pěkně vymalujeme, je to po všech těch dřívějších partajích hodně zpuštěno, podlahu vyleštíme, kde co dáme do pořádku, věřte mi, že se v tom nepoznáte. Já budu zde, vy nahoře, a přece budeme jako pohromadě, a taky že budeme, kdykoli se vám zachce. A krom toho, považte si: nebudete mít mámu od rána do večera na krku, v tom je taky výhoda."

Dykyta se pokusil o námitku:

„Drahá paní, pokud mne se týká — —“

„Nebraňte se,“ vpadla mu matrona do řeči. „Vím, co chcete říci, ale všechen odpor je tu zbytečný. Prokoukla jsem v životě ledacos. Ano, máma je potřebná a užitečná osoba, ale někdy je jí do mladého manželství mnoho. Je často přespočetná. Mladým je mnohdy nejmilejší, když je za dveřmi. Tak tedy soudím, že jsem vám to dobře objasnila, a teď povězte, co tomu říkáte?“

Dykytův obličej se rozjasnil, když počal hovořit. Rozklad paní Pazdírkové mu připravil značné uspokojení.

„Věřte mi, drahá paní, že jsem o všem tom, co jste mi tu pověděla, ani sám zevrubně neuvažoval. Žil jsem a žiju jako v nějakém milém snu, jako by to mělo tak navždy potrvat. Váš příbytek stal se mi domovem nade vše milým, v Katynce jsem našel milou družku, ve vás jako druhou matku. Dále jsem nepřemýšlel, ač jsem neklamně tušil, že sňatek můj přivodí jistou velikou změnu života. Vy jste prostým rozumem věc rozřešila. Ba, abych tak řekl, vy jste přede mnou rozťala gordický uzel. Učinila jste to výborně. Zůstanu ve svém příbytku a těším se z toho, že zůstaneme všichni pohromadě. Katynce snad ještě dlouho bude třeba rozšafné maminky. Pobudeme zde jak dlouho jen bude lze, zvláštního přepychu nám netřeba. Začneme s Katynkou skrovně a skromně, pod vaší péčí nám bude nejlépe. Doufám, že taky Katynka bude srozuměna s vaším záměrem.“

Dveře ze síňky se vtom otevřely a zazněl jarý, veselý hlas dívčin:

„Katynka je srozuměna se vším, na čem jste se v této tajné schůzi usnesli. Pan Dykyta jako její právní zástupce jistě ví, co je v jejím prospěchu. A jsem dychtiva zvědět, proč mě nelítostná matka vyhnala na mráz. Ztuhla jsem na kost a těším se na teplou večeři."

Katynka byla doma, hořící jako růže a třepajíc rukama v tenkých rukavičkách.

Dykyta se vzchopil, aby dívku uvítal. Katynka podávala mu pravici a varovala:

„Pozor, nemačkejte příliš, mám ruce zkoprnělé, až to bolí."

„Dceruško, dceruško, hnedle roztaješ. Ku plotně nechoď. A zuj taky botičky, tuhle máš papuče."

A Dykyta horoval:

„Naše milá duše, když se takhle vracíte, je mi, jako by sluníčko poznovu vycházelo. Smím vám pomoci z botiček?"

„Nesmíte — kdoví, nemám-li děravou punčochu."

„Co to povídáš, jedovatá," durdila se paní Pazdírková. „Celé tři dni jsem všechno látala, leda bys měla v botě cvoček."

Přece však Dykyta poklekl a rozšněrovával dívce botky, pomohl jí do papučí.

„Pěkně mi ji zhýčkáte, pane sousede. Zítra bude chtít guvernantku."

Katynka brzy v teplé světnici okřála a vesele vyprávěla své příhody z nakupování. Spokojeně všichni povečeřeli a po deváté hodině se Dykyta rozloučil.

Matka Pazdírková potom zevrubně dceři vypověděla, o čem s Dykytou pojednala, a otázala se:

„Jsi tak se vším srozuměna, Katynko?“

„Výborně, maminko, ale s tím malováním chvíli počkáme. To není práce na mráz. Však si o tom ještě povíme. Kamna taky budou vyžadovat správy. Jsou tam popraskané kachlíky.“

„Všechno dáme do pořádku, děvečko, všechno, abys byla jako v novém. Věř mi, je mi tak nějak veselo, jako by se to chystalo pro mne.“

Když o nějakou hodinu později matka i dcera uléhaly, zachrula se paní Pazdírková pod peřinu, ale dlouho neusínala. Bezděčně šeptaly její rty pod peřinou, čeho měla plnou hlavu:

„Tu starost bych měla za sebou, ale horší ještě mi nastává. Pomáhej mi Pánbů sám!“

XII.

PŘEVRAT V BYTĚ DYKYTOVĚ.

Od onoho lednového večera nepřemýšlela slečna Katynka o jiném než jak by Dykytův příbytek zvelebila, aby v něm byl dokonale spokojen a šťasten, ale aby také ona vešla do milého hnízda. Vždyť to všechno bude chystati již pro sebe, ona v tom bude panovati. Arciže s ním, s Metodějem. On má míti útulný domov, v němž se mu nejlépe zalíbí, aby nezatoužil po něčem jiném.

Toho roku mrazy brzo povolily, koncem ledna již byla Vltava prosta ledu, v únoru dýchaly na Prahu vlažnější větry, zdaleka se blížilo jaro. A tenkráte řekla paní Pazdírková:

„Zdá se mi, dceruško, že máme nadobro po zimě. Můžeme tedy u pana Dykyty pomýšlet na malování.“

„Ne, maminko,“ namítla rozhodně Katynka, „to by nebyl správný začátek. Nejprve zavoláme kamnáře, zdá se mi, že hořejší kamna potřebují dokonalé správy. Potom teprv zavoláme mistra

malíře a po malíři vydrhnu podlahu a navoskuju. Tak."

„Co ty bys drhla, zpozdilá. Na to zjednáme nějakou bábu a zaplatíme jí zlatku. Když takovou práci konáš doma, je to něco jiného. Ale v cizím kvartýře — —"

„Maminko, již to není cizí, ale můj budoucí," řekla Katynka s lehkou výčitkou. „Ráda sama sobě posloužím, a věř mi, budu tím šťastnější, čím méně cizích očí a nosů nám tam vnikne. Bude jich tak dost."

Paní Pazdírková již nic neříkala. Pak jednoho rána zastavila Katynka Dykytu po snídani a požádala:

„Nechte nám zde klíč, milý pane Metoději. Dnes přijde první umělec do vašeho pokoje, kamnář."

Dykyta se trochu rozpakoval.

„Ale dovolte, milé děvčátko, při tom bych vlastně měl být — byl bych si vyžádal na půl dne dovolenou."

„Je vidět, že neznáte kamnáře, pane Metoději. Musil byste mít dovolenou aspoň na den, ne-li na dva. Ale spolehněte na mne, budu tam na stráži, přinesu si nějakou práci."

Teď tedy vydal Dykyta klíč.

„Ale dejte pozor, dušičko milá, abyste nepřišla k nějakému úrazu. Nepleťte se tomu kamnáři příliš do cesty."

Dykyta odešel, když byl Katynku upřímně

políbil, a za hodinu po něm se dostavil mistr kamnář s rancem jílu a vším ostatním příslušenstvím svého mazlavého umění. Katynka ho uváděla na dějiště práce, ale v patách za ní spěchala taky paní matka, aby se komise zúčastnila.

„Vidíte, mistře, tohle jsou ta nemocná kamna. Jsou místy popukaná, myslím, že budete musit svršek odbourat a popraskané kachle dokonale vyspravit nebo snad nahradit novými, aby to dělalo dobrotu — —“

Mistr kamnář prohlížel kamna s pravé strany, prohlížel s levé, vrtěl hlavou a pronesl:

„Milostpaničko drahá, těmhle kamnům není snadná pomoc. Ty si žádají nejen svršek odbourat, ale taky spodek. To jsou kamna ještě z časů starého Napoleona, zdá se mi. A jak do nich ťuknu, sesuje se mi to všechno na hlavu. Byl bych tou radou, drahá paničko, tyhle shodit nadobro a dát sem něco jiného. Je to všechno jako z perníku a zaslouží si již věčného odpočinku.“

Paní Pazdírková se zhrozila.

„Nová kamna? Co to povídáte, člověče! Pořád dělala dobrotu.“

„Už je po dobrotě, milá paničko. Taky kamna jednou dosloužíí. A tyhle jsou dávno v posledním tažení. To je sešlost věkem. Ani kamna nemají věčný život.“

Katynka sledovala ten hovor a zatvářila se úzkostlivě. Vzpomněla na Dykytu, co by tomu říkal.

„Nová kamna!“ zvolala žalostně. „Ještě tak pěkně vypadají.“

„Slečinko zlatá,“ promluvil zas mistr, „kamna nejsou pro vypadání, ale pro topení. Mají-li být pro parádu, dobrá, tedy je necháme stát. Ale topit v nich bych neradil, aby se nestal nějaký malér. Ostatně by nemusely být zbrusu nové. Mám doma jedny obnošené, právě takového kalibru, převzal jsem je z jednoho paláce, kde se zavádělo ústřední topení, moc nóbl kamínka, zachovaná, ty bych sem dal, a nebyly by drahé, těch byste ještě užily — —“

„Co by stála?“ vyklouzlo z úst paní Pazdírkové.

„Pětadvacet, řekněme třicet zlatých i s postavením.“

Paní Pazdírková se podívala na dceru, dcera na matku, a tím pohledem nová kamna odhlasovaly.

„Tedy je zbourejte, mistře, a přivezte ta druhá, ale aby to všecko dlouho netrvalo.“

„Dnes to nebude, milostpaničko. Dneskonon zbourám s pomocí boží tyhle a zítra postavím tam ty.“

„Děj se vůle Páně,“ povzdychla matka a Katynka dodala: „Ubohý Dykyta!“

Když Dykyta v poledne přišel k obědu, nepustila ho Katynka ani nahoru do bytu.

„Prosím vás, mějte strpení, pane Metoději, nechoďte nahoru, vypadá to tam hrozně, ale do večera bude líp a zítra docela dobře.“

Dykytovi se zželelo Katynky, uposlechl ji. Jen když odcházel do kanceláře, otázal se:

„Ale přespati budu moci doma?“

Katynka s úsměvem přisvědčila.

Mistr kamnář do večera skutečně byl hotov s bouráním, dokonce i zříceniny se svým učněm odvezl a Dykyta s úžasem pátral po svých kamnech.

Druhý den při snídani tázal se pln podivu:

„Dítě zlaté, co se to u mne děje? Zmizela mi kamna. Bude to teď chladný pokoj.“

„Do večera je tam zase máte, pane Metoději,“ chlácholila ho Katynka.

V mistru kamnáři taky bilo lidské srdce a když viděl, jak ochotně mu slečinka přináší dopoledne horkou jaternici se sklenicí piva, v poledne oběd a odpoledne hrnec kávy, prskal si do dlaní, pilně stavěl a drátoval kachlíky, vymazával hlinou a večer o šesté se zhoupl s židle na podlahu, pošinul čepici na ucho a hlásil:

„Milostslečinko, dokonáno jest. Kdyby mně vždycky pomáhala taková milostenka, to by mi ta patlavá práce šla pěkně od ruky. Račte se podívat, kamna jako oltář! Poskvrny na nich není. Ale dnes ještě ne topit, prosil bych, takhle zítra, až to trochu zaschne.“

Přišla se podívat i paní matka, pochválila, zaplatila mistrovi a když odešel, pronesla s uspokojením:

„Teď jsem sama ráda, že jsme je daly postavit. Jsou jako nová.“

A skoro velebně dodávala:

„Katynko, to je tvůj první kus do výbavy. Dej vám Pánbůh, abyste se u nich dlouhá léta ohřívali. Doufám, že bude Dykyta spokojen."

Katynka políbila matce ruku.

„Děkuji ti, maminko. Ale vždyť ty se budeš ohřívat s námi. Jen počkej, až zas nastane zima a přijde taková pošmurná neděle, že nebude kam vyjít. Pak postavíme stůl ke kamnům a všichni se u něho slezeme, budeme v bázni boží svačit a pochvalovat si, jak je to hezké."

Za dva dni přišel další host, mistr malíř. Až někde na Karlově náměstí jej Katynka vynašla. Paní Pazdírková jej uváděla do Dykytova příbytku. Mistr se znalecky po pokoji rozhlédl, zamnul své mocné kníry, pohladil si kozí brádku a pronesl znalecky:

„Zdá se, že tenhle pokoj dávno již neviděl malíře."

„To neviděl, pane mistře, nebylo toho zapotřebí. Ale teď nám nastává jaro a léto, rádi bychom, aby to prokouklo."

„Kdo pak v tom bydlí, paničko?"

„Náš pán, svobodný pán, ale snad se bude ženit. Jak pak dlouho to může trvat?"

„No, když to vezmeme z gruntu, tedy aspoň dva dni."

„To bych prosila z gruntu, aby zas byl na léta pokoj. A aby se to mladým líbilo."

„Vymalovaný pokoj se vždycky líbí, paničko,

zvlášť pěkně vymalovaný. Kterak pak si to přejete? Teď se požaduje mnoho pompejánská malba, nebo snad rokoko?“

Paní Pazdírková neznala ani pompejánskou ani rokokovou malbu, i pověděla:

„To je mi venkoncem jedno, pane mistře. Hlavně, aby to bylo pěkně veselé, ne tuze strakaté, nekřiklavé. Aby na tom oči libě spočinuly, aby se v tom dobře spalo a taky aby to příliš dlouho nepáchlo.“

„Buďte bez starosti, paničko, dávám čerstvý klih. Tak tedy odpoledne sem učedník nanosí nářadí a zítra ráno začneme. Přinesu ukázat nějaké vzorečky.“

Do večera byl Dykytův pokoj naplněn štaflemi a putýnkami a škopky s všelikými divnými kašemi a tekutinami, což je předmluva každého malování, která věští hrůzu věcí budoucích. Katynka vždy vyčkávala příchodu učňova, trpělivě jej provázela nahoru a vidouc, kterak se to malířské náčiní kupí a hromadí, naříkala v duchu:

„Náš ubohý Metoděj! To je pohroma na jeho tichý příbytek.“

A když se po šesté vrátil z kanceláře a žádal o klíč, zdráhala se vydati mu jej:

„Pane Metoději, nechtějte tam nahoru, dokud nemusíte. Máte tam nepořádek.“

„To není jenom nepořádek, dušičko milá,“ řekl Dykyta, když se po chvíli vrátil, „to je revoluce ve čtvrtém poschodí. Skoro uvažuji, zda

bych se neměl na několik dní odstěhovat do hotelu."

„Pane Metoději," řekla sklíčená Katynka, „nehněvejte se. Cítím s vámi, ale má-li to být upraveno ku příjemnému obývání, musíte se i s tou revolucí smířit."

„Vždyť už nic neříkám, dušičko milá. Utěšuji se hlavně myšlenkou, že je to pro vás, abyste přišla do čistého. Já sedím v kanceláři, nevím ani, co se tu děje, ale jaké trampoty vy s tím máte."

„Žádné trampoty, milý pane Metoději, já již v duchu vidím, jak to bude všechno hezké a jak se vám všechno zalíbí. Myslím při všem jenom na vás. Doufám, že budete za několik dní dokonale spokojen."

Metoděj pozoroval, že se Katynce třesou v očích slzičky. Vzal ji za ruku, políbil ji a pohladil po tváři.

„Dušičko milá, vidím, že jste i duší mé mládenecké domácnosti, nikdy vám to nezapomenu, vždy vám budu vděčen. Jen tolik vím, že sám, bez vás, bych nikdy nestavěl nová kamna a nikdy bych nemaloval, a kdyby to bylo jako udírna. To není pro svobodné mládence, leda by na ten čas odjeli někam na světovou výstavu."

Uplynuly dva dni, malíř zmizel i se svým nádobím, a Katynka se dala do podlahy. A za další dva dni užasl Dykyta nad krásou svého pokoje. Tehda sama Katynka ho po obědě pobízela:

„Pojďte se podívat. Doufám, že dnes nebudete hubovat.“

Dykyta prošel svou předsíňkou, čistě uklizenou, otevřel dveře světnice a stanul na prahu nesmírně překvapen. Ani si netroufal dále vkročiti. Podlaha se leskla jako zrcadlo, tu a tam byl rozestřen nějaký kobereček. V koutě svítila nová kamna, růžové malování hořelo jako záhony květin, okna byla jako křišťál, všecek nábytek byl jako znova vyleštěn.

Katynka stála za Dykytou a radostně se pásla na jeho překvapení.

„To nejsem u sebe, děvenko zlatá, to jsem někde v pohádce. Kdo to všechno vykouzlil?“

„Vaše malá čarodějnice,“ šeptla za ním Katynka, „ale maminka pilně a věrně pomáhala. Ta nemá jiného přání, než aby její Metodějíček byl spokojen. Tedy se vám to líbí?“

Dykyta bouřlivě objal dívku.

„Vy má dušičko zlatá,“ líbal Katynku, až všecka zahořela, „a vy ručičky zlaté,“ líbal jí obě ruce, „kterak jsem si toho zasloužil!“

„Vždyť tu nebudete sám, pane Metoději, vždyť s vámi bude vaše Katynka, jestli se jinak nerozmyslíte.“

„Kdyby tu byla maminka, řekla by: ty jedovatá, a já tedy mluvím za maminku a povídám: ty zlá, jedovatá čertice, bodejť že si všecko rozmyslím a přivedu si sem princeznu z pohádky, s hvězdou na čele, jako jsou tyhle dvě hvězdičky.“

Dykyta líbal oči Katynčiny.

„Ale tak pojďte," bránila se dívka, „dole čeká káva."

„Pojďme, pojďme, abych taky mamince poděkoval."

„Spokojen, pane sousede, spokojen?" volala paní Pazdírková od plotny.

„Maminko milá," odpovídal Dykyta, „ať vám poví Katynka, jak jsem spokojen. Děkuji taky vám za všechnu tu práci a péči."

Také paní Pazdírkové zlíbal ruce. Matrona ho přivinula na ňadra a šeptala:

„Vždyť jsem to dělala pro dceru a pro budoucího syna — vaše nastávající tchýně."

„Ne, maminka, naše dobrá maminka!"

„Kéž byste tak vždycky hovořil, pane Dykyto, až poznáte všechny stránky té maminky! Ale teď svačte."

Dykyta vysrkal šálek kávy a chvátal do kanceláře.

„Nebudu se moci dočkat večera, až se zas vrátím do té nádhery."

„To je dětina člověk," povídala paní Pazdírková. „Nu, ano, to je snad po prvé, co se o něho někdo stará. Ubozí mládenci!"

XIII.

PRVNÍ VKLAD.

Teprv druhý den vzpomněl si Dykyta na věc velmi závažnou. Když mu slečna Katynka přinesla snídani, hned po uvítání jí popadl:

„Dušičko milá, při včerejším překvapení ze všeho toho učarování zde zapomněl jsem na důležitou okolnost. Byl jsem velmi roztržit. Zanechal mi kamnář účet za vykonanou práci? A malíř?“

„Žádného účtu nebylo třeba,“ odpovídala dívka s úsměvem. „Bylo oběma zaplaceno hotově. Dávají pěkně děkovat.“

Dykyta se zarazil.

„Kdo to zaplatil?“

„Ten, kdo oba umělce objednával, pane Metoději. Naše maminka.“

Dykyta upadal v rozpaky.

„Tedy jsem dlužen paní mamince? A kolik?“

„Nic nejste dlužen, pane Metoději. Abyste věděl všechno: ta kamna mi dala maminka do výbavy, a to malování taky, abych něco přinesla do

společné domácnosti. Chcete-li, pokládejte to za svatební dárek."

Dykytovy rozpaky se množily.

„Ale to nejde, děvečko milá. Výbava jest věc přenosná, pohyblivá. Ale kdybychom se musili stěhovat, kamna i malování zde zůstane. To je majetek domácího pána. Udržování příbytku jest mou povinností jako dočasného hospodáře. Tedy musím zaplatit."

„V téhle věci si s maminkou nic nezačínejte, pane Metoději, v tom nerozumí žertu. Co své milé dceři věnovala, nedá si nikým zaplatit."

Dykyta svěsil hlavu a vypadal, jako by byl velkou pohromu utrpěl. Všecek sklíčen pronesl:

„Měl jsem přece být při tom. Bylo by to jinak dopadlo."

„Pane Metoději, vaše přítelkyně Katynka vám řekne rozumné slovo: nedělejte ze sebe takového furianta. Ano, kdybyste byl býval při tom, byl byste každému z těch umělců musil dát o desítku víc, poněvadž vědí, že pánové takovým věcem nerozumějí. Ale paničky se nedají tak snadno přetáhnout. A dnes už byste ze svého novoročného neměl ani krejcaru. Bude ještě peněz potřeba na ledacos jiného. Jste sice hospodář, ale pomaloučku budeme hospodařit společně, pamatujte si to."

„Můj bože, dítě milé, kdo vás všemu tomuhle naučil! Uznávám, že máte pravdu, ale zároveň cítím, že jsem proti vám a milé mamince v náramné menšině. Zdá se, že mě vždycky přehlasujete."

„Ano, pane Metoději, vždycky, když půjde o váš prospěch. Ale jinak se nás nebojte. Budu vám po všechen život věrným a pevným spojencem."

Nezbývalo tedy milému Dykytovi, než aby taky paní mateři poděkoval, což s příslušnými rozpaky toho dne večer učinil. A panička mu odpovídala:

„Rádo se stalo, milý pane sousede, a nestojí všechno za tolik děkování. Toť je samozřejmé, že taky Katynka musí mít nějaký podíl na vaší domácnosti, a mám upřímnou radost, že vás těší, jak jsme vám příbytek vymódili. A když tak mocí mermo jste chtěl platit, uložte si čtyři desítky pod úrok do spořitelny — budete mít jakousi zálohu pro nepředvídané případy v budoucnosti. Člověk tak pevněji stojí a kráčí životem."

Takové rady se Metoději Dykytovi ještě nikdy od nikoho nedostalo a sám taky do toho dne nepocítil potřebu, kterak by své „přebytky" bezpečně ukládal. Tou starostí nepřišel posud ani o jediný vlas. Jestliže někdy něco pod úrok ukládal, byly to jeho kapesní cylindrovky, ale s těmi nechodil do spořitelny, nýbrž do jiného finančního ústavu, a nikdy z nich nepobíral žádných úroků. Naopak, musil je platit sám. Dvakráte již hrozilo jeho památným cilyndrovkám propadnutí a vždy byl svrchovaný čas, aby je od toho osudu zachránil. Vážil si jich velmi, ježto byly darem od jeho kmotra při biřmování. Dykyta lpěl na takových památkách z mládí celým srdcem. Ostatně jich neměl mnoho.

Vlastně ty hodinky byly jediným klenotem, který jej po hrbolatých cestách životem provázel. Dávno se kojil nadějí, že si k hodinkám za lepších časů pořídí zlatý řetízek, na nějž biřmovací kmotr byl zapomněl, avšak lepší ty časy dávaly na sebe dlouho čekat. Dykyta byl člověk trpělivý a čekal také.

Druhý den po oné rozmluvě s paní Pazdírkovou se Dykyta se svou večerní návštěvou poněkud omeškával. Katynka se přes tu chvíli dívala na hodiny nad prádelníkem, ale maminka se nic nehněvala. Již k večeru se byla chopila důležité práce, kterou pokládala za naléhavou, aby ji někdy v poslední chvíli nepřekvapila. Sáhla po kalendáři, sáhla po tužce a povelela Katynce:

„Teď sedni, dítě, a přemýšlej se mnou, čeho všeho bude potřeba do tvé a Dykytovy domácnosti, kdyby se stalo, že by Pánbůh dopustil na vdavky, abychom na nic nezapomněly a všechno si po pořádku zapsaly."

„Ale, maminko, na to snad je času dost. Nehoří to."

„Já vím, dítě, ty máš na všechno času dost. Ale den ode dne utíká a pak pojednou to přijde. A pak budeme mít plnou hlavu a páté přes deváté, a na nejdůležitější věci zapomeneme. Poslechni zkušenou matku. A taky dokud mám v čerstvé paměti, jak to u pana Dykyty vypadá. Co nahoře má a co nemá. Co musíš přinést pod střechu ty. Tedy především nábytek. Ledacos má — a je dost ku podivu, kde toho takový svobodný člověk na-

bral — ale všelicos taky chybí. Šestifodelovou garnituru kupovat nebudeme, kam by se to taky srovnalo, ale několik nových židlí bude třeba. Stůl má ucházející, šatník taky. Ale do čeho ty budeš ukládat svoje prádlo a šaty? Vidíš, to je druhá almara. Pak nějaká menší almárka nebo kredenc na porcelán a na sklo. Myslím, že vám stačí porcelánu na šest osob — žádné velké hostiny dávat nebudete, aspoň pro první čas — —"

„Chraň nás Pánbůh, maminko, jaké pak hostiny?" zvolala Katynka skoro úzkostlivě. „Bude nám nejlíp mezi sebou, a jsme jen tři."

„Taky si tak myslím, dceruško, ale míň než pro šest osob kupovat nemohu. Ona už půltuctová nevěsta není žádná velká nádhera."

„Maminko drahá," ozvala se žadonivě Katynka, „jen počítej všechno hezky skromně. Vždyť se v celém našem životě skoro nic nezmění. Stačilo nám podnes, co máme, i pro Dykytu, stačí nám to nadále, a na léta."

„No dobře, dobře, dceruško, těší mě, že jsi tak spokojena, ale jen piš. Však to nakonec prohlídneme a třeba seškrtáme. Ale nikdo mi nesmí vyčítat, že jsem tě do vlastní domácnosti posadila nahou jako žebračku. A co ty víš, kdo k vám kdy přijde. Já zde věčně nebudu a nerada bych, abys mi po letech třeba v duchu vyčítala, nač na všechno jsem nepamatovala. Mám jen jednu dceru, jen jednou ji budu vyvdávat, a což ty dnes víš, co se toho za čas rozbije."

„Což jsem takové ztřeštidlo, maminko drahá?“

„Holka milá, i nejopatrnější hospodyně toho za čas víc roztříská než zachová. Kdypak já jsem se vdávala, a za deset let měla jsem z tuctu sklenic jedinou, a s taliři a šálky bylo taky tak. Co jsem toho musila dokupovat.“

V takových úvahách a rozpočtech seděly obě dámy hodinu, dvě hodiny, počítaly a psaly, matka diktovala jako generál, dceruška čtrtala na prázdné stránky kalendáře. Její čelo se víc a více chmuřilo. Zdálo se jí, že všechno to počítání je předčasné a zbytečné, že na všechny ty starosti je času dost. Ach, kdyby tu již byl Dykyta, letělo jí hlavou. Honem by sklopila kalendář a maminka by musila přestati se svým seznamem.

Ale bylo půl sedmé, bylo sedm hodin, po Dykytovi pořád ani památky.

„Kdepak dnes pan soused chodí?“ řekla konečně taky paní Pazdírková, když vzhlédla k hodinám. Ukazovaly půl osmé.

„Snad zaskočil nahoru, domů,“ prohodila Katynka. „Říkal včera, jak se mu tam teď líbí a že se mu celý den stýská po jeho lárech a penátech. A jim prý se stýská po něm.“

Paní matka vyvalila na Katynku oči všecka užaslá, přestala diktovat.

„Co to povídáš, Katynko! Pan Dykyta si drží nějaká zvířata? Pro Boha tě prosím! Nic takového jsem tam neviděla. Aby mu tam něco neprokousaly. Teď, když jsme mu všecko tak do pořádku uvedly!“

„Nelekej se tak, maminko," chlácholila dívka. „Lárové a penáti nejsou žádná zvířata, ty má Dykyta ještě ze studií. Jsou to domácí bůžkové, asi jako naši skřítkové a šotci. Staří Římané jich měli plné domy, ovšem jen v obraznosti. Ochraňovali jim jejich krby a příbytky — a ty tedy si taky pan Dykyta do svého pokoje nasadil, jen v myšlenkách."

„Fuj tajbl," odprskla si paní Pazdírková, „na mou duši jsem se lekla, že si něco v Lazarské ulici koupil a že nám to sem taky poleze. To jsou nápady."

Bylo kolem osmé hodiny, konečně se Dykyta dostavil.

„Měli jsme parný den," omlouval se, „náramně chvatné věci, musil jsem na poštu. Běží nám o velký proces a o velké peníze. Tuze dobrá a vážená partaj. A tuhle je zvláštní odměna," okazoval desítku. „Tentokráte ne od šéfa, ale od klienta. Škoda, že nepřišla dopoledne, byl bych uložil o desítku víc."

Dykyta se vytasil s vkladní knížkou na čtyřicet zlatých, ukazoval ji Katynce a řekl s úsměvem:

„Podívejte se, dušičko, základ našeho budoucího blahobytu. Podaří-li se mi častěji uložit stejný peníz, můžeme si jednou koupit vlastní dům."

„Anebo klec na papouška," řekla s perným úsměvem Katynka.

„Nic ty se neškleb, děvečko," pokárala ji

matka, „takový byl počátek mnoha domácích pánů. Kéž by se ti taky tak urodilo!“

„Urodí se, urodí, paní maminko,“ přisvědčil Dykyta pln důvěry. „A tuhle knížku bude má milá ovečka opatrovat, abych neupadl nikdy v pokušení,“ odevzdával Dykyta vzácný dokument Katynce.

„Přijímám a zavírám,“ chopila se Katynka knížky a vložila ji pod vrstvu látek do prádelníku. „Ať ji lárové a penáti střehou a rozmnožují. Však vám pak povím, v jakém podezření vás měla maminka.“

„Jen se opovaž, nevděčné dítě, a já tě vydědím!“ pohrozila od plotny paní Pazdírková.

XIV.

RODINNÉ TAJEMSTVÍ.

Čas ubíhal a bylo v polovině května, když se Metoděj Dykyta rozhodl, že požádá za ruku slečny Katynky. Zdálo se mu, že čekal dlouho dost a že i jeho příbytek netrpělivě čeká na svou hospodyňku. Když se u večer vracel od Pazdírků, zamykal bedlivě předsíňku, pevně dovíral i dveře svého pokoje a častěji hovořival sám k sobě, zcela tlumeně, jako by se obával, aby ani slova neproniklo navenek:

„Myslím, že není třeba dalšího odkládání. Prozpytoval jsem dokonale své nitro, dokonaleji než své svědomí, když jsem za školáckých let chodíval k zpovědi a psal své drobné hříchy na kousek papíru. Myslím, že jsem se za toho pošetilého mládí zpovídával i z ledačeho, čeho jsem se vlastně nedopustil, a mohl jsem zcela poctivě přijímati rozhřešení z úst zpovědníkových za viny spáchané i nespáchané. Zpytuji teď sebe a vždy docházím k stejnému konci. Miluji Katušku drahou den ode

dne více a cítím neklamně, že ona jest mým osudem na všechen další život, že mi je souzena, a nemohu se dočkati chvíle, až ji po návratu od oltáře přivinu na hruď a všeptám jí vroucně: ty má drahá ženo milá, jsi má, navždycky má! Zkoumám nejen sebe, ale taky ji a jsem jist, že mě má upřímně ráda, že mě miluje. Tedy nač otáleti. Škoda každého dne, který mě dělí od cíle. Byla-li nějaká láska v mém životě, byla přelétavá, pomíjející, nezanechala žádné stopy. Katynka však se hluboko zakořenila v mém srdci, v celé mé bytosti. Promluvím konečně rozhodné slovo a myslím, že nebudu oslyšen. Nezměněná vlídnost paní Pazdírkové utvrzuje mě v té naději. Vždyť už jsem nyní jako členem rodiny a není příčiny, abych byl odmítnut. Katynko drahá, zakrátko se mnou budeš nerozlučně spojena a doufám, že i ty budeš šťastna se svým Metodějem. Mluví to ke mně z tvých očí, slyším to z každého slova tvého, hoří to na mých rtech každým tvým vroucím polibkem. Těš se, srdečko mé!"

Po každé takové samomluvě ukládal se Dykyta spokojeně k spánku a těšil se na zítřek, nebo každý další den přibližoval jej k žádoucímu cíli.

Od nového roku žil Dykyta v nebývalém blahobytu. Zvýšená jeho gáže dodávala mu vědomí člověka téměř bohatého. Ponenáhlu se vyrovnával se všemi svými věřiteli, a byli to hlavně mistři krejčí, v jejichž černých knihách vězel s nějakým nedoplatkem. Zanedlouho uvedl své finance do pořádku a zhluboka si oddechl, když uplatil po-

slední dloužek. Tu vypjal prsa a chodil hrdě ulicemi beze vší obavy, že se potká s nějakým vyčítavým pohledem, který mu jindy tak srozumitelně naznačoval: „Pane doktore, nezapomněl jste, že u mne ještě visíte? Potřeboval bych, potřeboval...“ Dávno mu totiž drobní ti dodavatelé říkali „pane doktore“, jako každému, o kom věděli, že sedí v advokátní kanceláři. Ostatně mu tak říkali i číšníci v kavárnách, sklepníci v hostincích. S počátku mu takové oslovování připravovalo značně nesnáze, míval pocit, jako by mu po šíji lezl nějaký brouk, jehož ostnaté nožičky se mu nepříjemně v kůži zatínají, ošíval se, a nikdy tomu dokonale nepřivykl. Byl si vědom své tragické viny, že zahodil studie, jak mu to v sylvestrovský den připomenul i jeho šéf, třebaže beze zlého úmyslu. Ale s tím svým osudem již se dávno smířil. Není sám takovým vyděděncem, má mnoho soutrpitelů. Teď tedy je ředitelem kanceláře. To je taky něco. Při šťastném zdraví a šetrném, střídmém hospodaření vyrovná se i tak se svým životem. Vždyť bude míti svou Katynku, která mu bude věrným a spolehlivým spojencem ve všech radostech i protivenstvích na společné pouti.

Den před svatým Janem Nepomuckým přijela odkudsi z venkova sestřenice Katynčina a vyžádala si Katynku na celé odpoledne, aby ji trochu po Praze provedla, všeliké památnosti jí ukázala a taky při nákupech jí poradila. Mělať venkovská ta příbuzná před vdavkami a tu jí porada pražské

sestřenice bude velmi užitečná. A snad i na večerní ohňostroj se podívají. Tedy ať nemá tetička žádných obav, přijde-li Katynka k večeři až po rachejtlích.

Všeho toho se dověděl Dykyta, když po kanceláři jako vždy zavítal k Pazdírkovům. Zdálo se mu sice, že by při těch rachejtlích taky měl být, aby Katynku v tlačenici žádná nehoda nepotkala, ale když uslyšel, že obě dívky bude provázeti pražský švagr, nějaký pán od magistrátu, spokojil se a skoro byl povděčen, že mu nepřítomnost Katynčina usnadní důvěrné slovo s paní mateří. Sice věděl, že obřadné návštěvy a slavnostní hovory se nekonají večer, po denní práci, že společenský mrav vyžaduje k tomu hodiny předpolední, ale tu byl vždy otrokem kancelářské povinnosti. Pravda, zítřejší den mu náleží celý, ale tu taky bude doma Katynka a její přítomnost snad by mu překážela.

„Spěcháte na večeři, pane sousede, či počkal byste, až se vrátí Katynka, není-li vám to příliš dlouho?"

„Rád počkám, vzácná paní. Zatím, doufám, vyslechnete mou uctivou a snažnou prosbu, když nám nenadálá náhoda dopřála chvíle důvěrné a bez svědků."

Paní Pazdírková se podívala plna očekávání na Dykytu.

„Prosím vás, oč běží?"

Vyznělo to slovo jako uleknutí.

Dykyta povstal, ujal paničku za ruku, poceloval ji a řekl:

„O štěstí dvou lidí, k němuž je třeba vašeho souhlasu a svolení. Vzácná paní, přicházím s nejuctivější prosbou o ruku vaší milé a mnou vroucně milované dcerušky Katynky k manželství. Poměry mé se upravily tak, že si mohu troufati, abych jí poskytl, čeho k životu třeba. Do nedávna bych se toho nebyl odvážil, pociťuje, jak nedostatečně jsem vyzbrojen, ale nyní doufám v příznivou budoucnost. Nejsem piják, nejsem rozmařilec, dovedu se přizpůsobiti svému výdělku, a vaše dceruška je skromná bytost, která nemá přemrštěných požadavků. Vždy se budeme říditi vaší radou a příkladem. Budu svrchovaně šťasten, jestliže mou prosbu dobrotivě vyslyšíte. Svěřte mi svou dcerušku."

Ruce paní Pazdírkové sklesly k bokům. Nebyl to radostný výraz, jenž jí pokryl tvář. Spíše se na ní objevilo cosi úzkostlivého.

„Vy tedy jinak nedáte, pane Metoději?"

„Ale, vzácná paní," pronesl Dykyta skoro trapně překvapen tou otázkou, „což nesměřovalo vše k tomuto konci? Od prvé chvíle, kdy jsem drahou Katynku i vás poznal? Nebylo-liž mi vše, čeho jsem byl u vás účasten, šťastnou věštbou v příznivý a jedině možný výsledek?"

Zdálo se, že se paní Pazdírková nemůže ubrániti mocnému pohnutí.

Víčka jejích očí prudce zamžikala, jako by

chtěla cosi potlačiti. Ale nedovedla toho. Již se jí vydraly slzy a kanuly po tváři. S výrazem lítosti a bolesti hleděla panička na Dykytu, který naprosto nechápal pláč v tuto chvíli, jejíž průběh si zcela jinak myslil.

Paní Pazdírková chopila se cípu bílé zástěry, osoušela slzy na tváři a kynula Dykytovi, aby usedl. Sama taky usedla na druhé straně stolu a stísněně hovořila:

„Moje drahá Katynka! Vyslechněte mě klidně a po lidsku shovívavě a pak mi odpovězte, jak vaše srdce usoudí. Musím se vám vyznat z tajemství, které bylo největší bolestí mého života a s kterým bych nejraději byla šla do hrobu. Drahá moje Katynka není dcerou mého nebožtíka muže. Pazdírkové byli dva, oba mě měli rádi. Tobiáš a Tadeáš. Tobiáš byl o dva roky mladší a ohnivější. Tadeáš byl povahy usedlé a moudřejší. Dlouho dost jsem tomu zápolu o mé srdce ani nerozuměla. Vždyť mi bylo teprv osmnáct let. Všichni jsme byli mladí, co nám znamenal zítřek, čím nám byly všechny zítřky! Ráda jsem hovořila s oběma bratry, pořád jsem nevěděla, že je mi jeden z nich souzen. Vlastně mi byli souzeni oba, a to teprv jsem nemohla vědět. Nad starším Tadeášem zvítězil mladší Tobiáš — bohužel, že zvítězil taky nade mnou. Potom vida, co se stalo, spěchal o překot, abychom byli co nejdříve svoji. Přece však jen mnoho času uplynulo, než si zřídil vlastní živnost. A než došlo k ohláškám, milý můj Tobiáš se těžce

roznemohl a místo k oltáři jsem ho doprovázela ke hrobu. Zoufala jsem si, byla bych skočila za ním. Zůstala jsem tu sama, sama druhá, strašná budoucnost mě očekávala. Co rodiče, co příbuzní? — Mně kynula jen hanba. Od hrobu mě odváděl Tadeáš. Po několika dnech přišel Tadeáš zase, vyvedl mě na hřbitov a řekl ke mně: Katynko, seberte se, buďte statečná. Ztratila jste Tobiáše, nabízím vám svou ruku, abych zachránil jeho jméno neposkvrněné, aby mělo vaše děcko zákonitého otce — a mám vás upřímně rád. Nikdy mezi námi nebude stínu nebožtíkova. Odpovězte mi. — Na smrtelné posteli se Tobiáš bratru svému vyznal. Nad jeho hrobem jsem vložila svou ruku do ruky Tadeášovy. Za dva měsíce jsme se vzali. On byl Tadeáš muž předobrý, byl člověk zrovna biblický. Zanedlouho se nám narodila Katynka. Tadeáš se z jejího příchodu radoval, jako by byl jejím pravým a jediným otcem, hýčkal ji a líbal, až jsem se bála, že ji hubičkováním udusí, střežil ji a vodil do školy a těšil se, až nám vyroste a dospěje. Nedočkal se toho, jako Tobiáš, odešel nám předčasně. Oči jsem si mohla vyplakat, nebo nikdy jsem nepoznala člověka tak dobrého, muže a otce vzorného a laskavého. Žili jsme spolu v největší lásce, křivého slova jsem od něho neslyšela. Byl dobrý ke všem lidem a v mé památce žije jako svatý. Pane Metoději, vyznala jsem se vám ze všeho, z největší své bolesti a z tajemství, které mě po léta tížilo a skličovalo, abyste snad nezvěděl nikdy z cizích úst, co

bych před vámi byla utajila. Katynka nikdy o tom nesmí zvěděti, nesmí vytrpěti, co jsem já vytrpěla. Katynka je dobrá, nezkažená duše, nemá ani potuchy, jak se matka její provinila, a zasluhuje si vší lásky a šťastného života."

Dykyta naslouchal zpovědi paní Pazdírkové s hlavou schýlenou. Několikráte chtěl matku přerušiti, ale kdykoli k ní vzhlédl a spatřil řinoucí se slzy, vytušil všechnu úzkost minulých časů a pozbyl odvahy.

Když paní Pazdírková domluvila, nastalo delší pomlčení, jako by již oba neměli co říci. Potom se Dykyta vzchopil, obešel stůl, ujal paničku za ruce, obě je zlíbal a mocně dojat chvějným hlasem pronesl:

„Paní maminko, je mi ze srdce líto, že jsem svou žádostí vzbudil těžké vaše vzpomínky. Prosím vás, abyste mi odpustila. Snad jste mi neměla nic říkat. Ale chápu vaše srdce mateřské a rozumím vší té lásce, která jest pokryta dvěma rovy. Co jste mi pod tíhou nutkání svěřila, o tom z mých úst nikdy ani slova nevyjde. Ale jestliže jsem vaši drahou Katynku již dříve miloval, miluju ji nyní desaterónásobně a prosím vás, abyste vyřkla slovo, které mě nade všechno oblaží. Nemám jiné touhy."

Jako překonána dojmem chvíle paní Pazdírková těžce povstala, přivinula Dykytu na ňadra a v pláči pronesla:

„Buďte svoji. Mějte mou Katynku vždycky rád, jako ona ma vás. Nikdy se mi k tomu nepři-

znala, ale co by mateřské oči neviděly, co by srdce nepocítilo. Buďte k ní tak hodný, jako byl můj Tadeáš ke mně, a stejně trpělivý.“

Tím výlevem pláče se paničce ulevovalo, všechna tíha s ní padala. Byl jí očišťující lázní.

XV.

PO VYJÁDŘENÍ.

U Pazdírků skromně povečeřeli. S chutí pojídala jen slečna Katynka, za celé odpůldne vyprocházená a při vltavském ohňostroji udívaná. Vrátila se domů všecka znavena a ošťouchaná. V ten den před sv. Janem Nepomuckým nenáležela Praha nikdy domorodcům, nýbrž přespolním poutníkům, kteří proudili všemi ulicemi jako přeplněným řečištěm a slévali se na nárožích a křižovatkách jako neodolatelný příboj, kterým ztěžka se prodíral, kdo přicházel se strany opačné. Kdo z domácích kam spěchal, směřoval k cíli svému jen ulicemi postranními a vyhýbal se hlavním a živějším, jež byly nepřetržitému pochodu na překážku. Všeho toho taky Katynka za ten půlden užila. Teď tedy seděla spokojeně doma a vděčně přijímala, co jí maminka předložila.

Metoděj Dykyta jedl jen jako z donucení. Kajícné sdělení paní Pazdírkové naplnilo mu hlavu, stále se vracel do dávné minulosti, o níž panička

byla vyprávěla. Tehda, kdy jí do cesty vstoupili oba bratři Pazdírkové, byl ještě malým školákem a neměl potuchy o dramatech a tragédiích života, které se kdekoli v dáli vyvíjely. Po vyznání sklíčené paničky se mu všechen ten minulý děj přibližoval, a tu vedle něho sedí kvetoucí dívka, jejíž příchod na svět byl v drtivých obavách a úzkostech očekáván. A tak šťastně vše dopadlo.

Beze slova seděla nad svým talířem paní Pazdírková a párala se v něm vidličkou bez hladu a chuti. Marně se pokoušela. Po druhém soustě vzdávala se dalšího zápolení a zhluboka oddechla, když Katynka povečeřevši sbírala a se stolu odklízela nádobí. Seděla zamyšlena, duchem jako nepřítomna. Katynka nalila piva, přisedla opět ke stolu.

Hleděla střídavě na Dykytu a na matku, a když nikdo nepromluvil, ozvala se sama:

„Prosím vás, povězte mi, co se tu stalo? Tolik jsem se domů těšila a přišla jsem do takového pohřebního ovzduší. Mluv, maminko, přinesl nám pan Metoděj něco nepříjemného?“

A jala se hladiti ruku matčinu, která nehybně spočívala na stole.

Paní Pazdírková se slabounce usmála a odpovídala:

„Čehopak se na pana souseda domýšlíš? Nic nepříjemného, naopak, něco milého, co tě může jen potěšit.“

Podívala se na Dykytu a ježto se domnívala, že v jeho očích čte souhlas a pobídnutí, dodávala:

„Nic naplat, milá dcero, nemohu ti to zamlčovati ani do zítřka — náš milý pan Metoděj požádal mě před chvílí o tvou ruku, o tebe."

Nastalo delší pomlčení. Katynka se dívala na Dykytu, na matku, a konečně se otázala:

„A to tě tak smutně naladilo, maminko?"

„Dítě, dítě, posmíváš se mně? Pro matku je to vždy velmi vážná věc, když vydává dceru z domu — mám tebe jedinou. Vím sice, že ode mne neodpadneš, ale přece se všechno změní. Všechny tvoje kroky půjdou za mužem, já již budu mezi vámi jen jako na vejminku..."

„Ne tak, maminko, vždy mi zůstaneš, čím jsi mi posud byla. Ale hlavní věc: kterak jsi našemu panu Metoději odpověděla?"

„Co jsem měla říci? Nemohla jsem jinak, než abyste byli tedy svoji. Myslila jsem, že ani na tebe nemusím čekat, sotva bys byla jinak odpověděla. A pan Dykyta —"

Tu se vzchopil Dykyta, který již se nemohl déle mlčky ovládati, přistoupil k dívce, ujal ji za obě ruce, zlíbal je a promluvil:

„A pan Dykyta byl a jest všecek šťasten touto odpovědí maminčinou, pevně doufaje, že ani drahá dceruška nemá proti němu žádné námitky. Pan Dykyta vypověděl milé mamince, že již si může troufati na ženitbu a že její milovanou dcerušku provede šťastně celým životem. Záštita maminčina ochrání nás ode všeho zlého. Svěříte se mému průvodu, drahá Katynko?"

„Co mám dělat? Ale měl jste trochu počkat, až se vrátím. Byla bych to ráda viděla a slyšela všechno od začátku, a maminka by se při tom nebyla rozplakala. Myslím, že matky nemusí plakat, když se šťastně drahých dcerušek zbavují."

„Nežertujte, dušičko drahá! Maminku to popadlo za srdce, a to vás může jen těšit. Viděl jsem, jak vás miluje, věru nevím, kdo z nás dvou miluje vás více. A tedy nikdy milou maminku neopustíme. Kéž nám ji Pánbůh dlouho zachová!"

Katynka se vzchopila.

„Vy jste dobrý člověk, pane Metoději. Kéž vždycky tak mluvíte, teď, za rok, za deset let! Však taky vás má maminka ráda, a proto se vám s důvěrou svěřuji."

Katynka spěchala k matce, sklonila se k ní, upřímně ji líbala a šeptala k ní dost hlasitě:

„Děkuji ti za všechno, mamičko drahá, co jsi mi kdy prokázala, čím jsi mi byla po všechen život, a vděčně přijímám z tvé ruky budoucího muže svého. Slibuji ti za něj, že vždycky splní každé přání tvé a bude nás obě poslouchat. A nebude-li, tedy mu to osladím, v tom se na mne spolehni."

Paní Pazdírková se zasmála:

„Poslouchat musíš ty, děvečko milá, a moudrá musíš být, vždycky jsem tě k tomu vedla. Pamatuj si, že já nad vámi soudce dělat nebudu. Sama jsi řekla, že je dobrý člověk, a tím jsi svatou pravdu promluvila."

„Dobře, maminko, uvidíme, jak bude dále. Ale ode dneška mě musíš pomalu zaučovat, jak se krotí vzpurný muž, abych nebyla tak docela bezbranná, až na mne spustí. Podívej se, kterak už teď se zlomyslně chechtá.“

Dykyta skutečně se potichu smál ode chvíle, když dívka pronesla svou vyhrůžku, že mu to osladí. Katynka teď pustila matku, popošla k Dykytovi a pronesla káravě:

„Nevíte, co se sluší, když vám dobrá maminka dala svolení své a když i poslušná dcera ruku vaši přijímá?“

Dykyta popadl dívku, objal ji a tiskl vroucí, dlouhý polibek na její ústa.

„To jsem nemyslila,“ bránila se Katynka, vyvíjejíc se z jeho objetí. „A máte se před maminkou ještě trochu ostýchat. Co si pomyslí, že tropíte, když při tom není. Máte uctivě a vděčně políbit ruku mamince, že vám svěřuje jediný svůj vzácný poklad, jakého byste hned nenašel.“

„Už se stalo, než jsi přišla, Katynko,“ řekla důrazně paní Pazdírková, a káravě dodala: „Ale teď konečně zanech všeho taškářství a mluv trochu rozumně. Zeptej se pana Metoděje, kterak si to přeje, kdy tě hodlá k oltáři odvést, abychom tedy my věděly, kterak doma s výbavou.“

„Ale, maminko, to je zcela prosté a závisí to na nás. Dáme se do práce hned zítra — ne, pozejtří. Dojdu i k Pondělkovům, vyžádám si nějakou šikovnou švadlenu, samy bychom to nestrhly,

a až bude poslední sukně ušita, poslední šáteček obrouben, řekneme panu Metoději: Pane ženichu, dojděte si na faru, a do svatého Václava může být po kopulaci. Souhlasíte?"

„Nezkrátila byste mi ten termín aspoň o měsíc?" ozval se skromně a prosebně Dykyta. „Abychom zastihli ještě kus léta, trochu krásného počasí, trochu procházek do širého a výletů."

„Pan Metoděj má pravdu," přimlouvala se paní Pazdírková. „Tvá výbava bude zcela skromná, na tu nepotřebujeme čtyři měsíce. Nezdá se mi, abyste nový život začínali v samém podzimu, s dlouhými, tmavými večery. Přitrhnou na vás tak dost brzy."

„Jsem srozuměna, pane Metoději, abyste viděl, že vás chci být poslušna, jak maminka přikazovala. Ostatně toho léta ještě i za svobodna můžeme dosyta užíti, budete pak někdy rád vzpomínat na poslední dny volnosti a já s vámi. Děj se vůle Páně."

„Tak jsi moudře promluvila, dceruško milá. Tak tě ráda slyším. A co se ostatního týká, myslím, že nebudeme mít s veselkou mnoho starostí. Přátel a příbuzných skoro již ani nemáme, mnoho povyku se svatbou nenaděláme. Ani se nám to nesluší. Skromně začnete, a čím lépe se vám život vydaří, tím větší radost bude."

Toho večera nezbývalo již mnoho k projednávání. Zamýšlela se chvílemi paní Pazdírková, vzpomínajíc na svého Tobiáše i Tadeáše, zamýš-

lel se i Metoděj, vzpomínaje na počátky své známosti s Katynkou, a tu ujímal dívku za ruku a šeptal k ní:

„Vzpomínáte, Katuško drahá, na onen deštivý den podzimní, kdy jste mě po prvé navštívila? Zdali jste se tehda nadála, jaká změna vám nastane dřív než rok uplyne?“

„Jak jsem se mohla nadíti? Vždyť jsem neměla ani potuchy, kdo nad námi bydlí.“

„Jako jsem nevěděl já, kdo pode mnou. Že tam žije roztomilé dítě s milou paní mateří, dívka uštěpačná a tak ochotná, která mě zakrátko opřede kouzelnou sítí, z které již neuniknu.“

„Litujete toho? Ještě by byl čas, abyste tu síť protrhl...“

„Zlobo malá! Mně je v ní tak dobře. A kterak jsem od vás po prvním úkropu odcházel — vzpomínáte?“

„Tehda již jsem věděla, že zase přijdete a že pak přijdete mnohokráte. A tenkráte jsem věděla, že se jednoho dne přiznáte, že mě máte rád — a byl to šťastný večer.“

„Srdečko mé, zachováme si všechny ty milé chvíle v paměti? Navždy?“

„Já dojista. Zdali taky vy, nevím. Muži mívají kratší paměť. Ženy vzpomínají do posledního dechu na chvíle života šťastné i neblahé.“

„Katynko drahá, budeme vzpomínati společně jenom na chvíle šťastné. Neblahých nebylo. Osud nám byl přízniv.“

*

„A maminka neviděla a neslyšela. A dceruška se nepřiznala, o kolik tajných polibků byla oloupena.“

„Všechny je vrátím, děvče zlaté, a mnoho jich přidám.“

„Dobrou noc!“

„Dobrou noc — a zítra šťastné probuzení.“

XVI.

KATYNKA ZAKLÁDÁ „FIRMU“.

Když Metoděj Dykyta odešel a v domácnosti Pazdírkových všechno ztichlo, padala na Katynku jakási stísněnost. Dokud on zde byl, byla by se dovedla potýkati s celým světem, tak aspoň se jí zdálo. Skličovalo ji také, že ani matka slova nepronášela, nýbrž docela v sebe uzavřena, chystala se ke spánku. Arci matka měla o čem přemýšlet, nebo svým vyznáním k Dykytovi vybouřila v sobě vzpomínky na dávnou minulost, která před ní zase ve vší životnosti vystoupila. Po dnešní den všechno v sobě tlumila, nemajíc nikoho, komu by se s dávným osudem svým svěřila. Dnes učinila svým důvěrníkem Dykytu. Teprv teď uvažovala, zdali tak dobře učinila. Nezůstane-li přece na dně jeho duše nějaká hořká ssedlina?

Katynka si v mrtvém tom tichu připadala jako duše osamělá, od celého světa opuštěná. Právě dnes a právě teď, po vyjádření Dykytově, octla se v duševním rozpoložení, v němž toužila po něčí

sdílnosti, a kdo tu byl srdci jejímu bližší než matka? A právě ta mlčí, nepronáší slova ani souhlasu, ani námitky. Tomu Katynka nerozuměla. Stojí před osudovým obratem v životě a nikdo jí nepodává ruky, aby ji převedl přes ten úzký můstek, za nímž leží všechen její další život, plný všelikého očekávání, nadějí, ale taky pochyb a obav, jak se celá budoucnost utváří. Katynka naprosto důvěřovala Dykytovi, že ji nezavede na pouť, ale byla by ráda slyšela potvrzení nadějí svých a vyvrácení obav. Kdo jí to měl povědět, ne-li matka? Neměla sestry, neměla bratra — a matka mlčí.

Konečně se matka odstrojila a přistoupivši k dceři, políbila ji a řekla docela stručně:

„Dobrou noc, dítě. Vyspi se dobře. Kladeš se dnes po prvé jako nevěsta na lůžko, kéž se ti něco pěkného zdá."

Nic víc. Ta matčina hubička připadala Katynce dnes docela studená, jen jako z povinnosti, ač právě dnes měla být vřelejší a vroucnější než jindy. Paní Pazdírková ještě dvojím nebo trojím bouchnutím dlaně nakypřila peřinu, posunula vrchní podušku výše a ulehla, obrátila tvář ke zdi.

Katynce bylo málem do pláče. Takto si nepředstavovala závěrek svého zásnubního dne. A když se o chvíli později taky na lůžko chystala, nemohla se zbaviti pomyšlení, že se mezi matkou a Dykytou za její nepřítomnosti přece něco událo, a maminku tak podivně naladilo. Umiňovala si, že se zítra ráno otáže Dykyty. Má-li ji skutečně

tak rád, jak ujišťuje, nemůže zamlčeti pravdu. Teď Katynce blesklo hlavou: Běželo snad o věno? To byla arci bolestná stránka jejích vdavek. Téměř od dětství a po všechna léta slýchala od matky: „Dceruško, uč se pilně, čemu jen se můžeš naučit. Víš to, že u nás nikdo nebude hledati peněz. Čemu se učíš, nauč se dobře, aby ses jednou mohla postavit na vlastní nohy. Víš to, že věčně tady nebudu.“ Tak vyrůstala Katynka s vědomím, že bude chudou nevěstou, bude-li jí kdy vůbec. A když dospívala, skoro si umiňovala, že zůstane při mamince do smrti, že se nevdá. Arci toto odříkání nebylo jejím původním nápadem. Říkalo tak na sta a na tisíce dívek před ní, aspoň tak dlouho, pokud se neobjevil slušný nápadník s vážným úmyslem. Katynka slýchala tak mluvit dívky ve švadlířské škole, zvláště dívky starší, kterým už nějaká známost selhala, někdy třeba známostí několik. Katynka tomu na slovo věřila a vždy jí takovéto odhodlání připadalo jako něco hrdinského. Bude tedy také takovou hrdinkou. Její názory se arci velmi změnily, když se pojednou vyskytl Metoděj Dykyta. Potom se často přistihla při pomyšlení, kterak se těší na to, až bude mladou paničkou. Teď k tomu tedy dochází, a takhle to začíná? Maminka neprojevuje žádnou radost? Maminka skoro nevrle se ukládá na lůžko, aby jenjen zaspala, co jí dnešek přinesl? Všechno to jest úvod neveselý, skoro pochmurný.

Katynka pomalu odkládala nebohaté šperky

své, jimiž se byla přizdobila na dnešní procházku s venkovskou sestřenicí po Praze, laciný stříbrný náramek, granátovou náprsní sponu a stejné náušnice. Byl to bezmála všechen obsah její chudé šperkovnice, něco nepatrných drobnůstek ještě zbývalo na dně. Katynka neměla zámožných příbuzných, kteří by ji byli o narozeninách neb jmeninách obdarovávali; co tu bylo, pocházelo z rukou matčiných. Ale ke každému tomu kousku pojila se nějaká významná vzpomínka. Tento křížek s perličkou provázel ji, když po prvé šla ke zpovědi a k přijímání, tento prstýnek s almandinem vstrčila jí matka na prst, když dospěla patnáctého roku; tehdáž po prvé její celou bytostí táhly podivné tuchy a touhy, jejichž vznik sama si nedovedla vysvětliti. Tento medailonek na tenkém řetízku zavěsila jí matka šestnáctileté, o rok později vtiskla jí matka tento dukát a políbivši ji při tom přála jí: Nechť se ti tento peníz hojně rozmnoží. Ale kterak se dukáty rozmnožují, nepověděla jí. Nikdy nezapomene, kdy jí bylo sedmnáct let. Na dukátu byl vyražen letopočet toho roku. Katynka se dotýkala těch památek a myslí jí letěl celý minulý život, od dětství po dnešní den. Opatrně zas kladla předměty do schránky, aby nezašramotila, a jak se na ně dívala, skanuly jí s očí dvě bohaté slzy. Hlavou jí letělo pomyšlení: Toť jsou mé poklady, jsem chudou nevěstou.

Pomalu se odstrojovala. Rozepjala živůtek a teď, když bylo stísněným ňadrům uvolněno, po

prvé za celý večer zhluboka oddychla. Bílá košilka na ňadrech se lehce zachvěla. Katynka shodila svrchní sukni, naklonila se nad petrolejkou, foukla do cylindru a po prstech opatrně tápala k své postýlce. Neusínala však. Dlouho přemýšlela o všem, co se od onoho deštivého dne podzimního až do dneška událo a šeptla do tmy ji obklopující: „Metoději, Metoději, máš chudou nevěstu. Myslím, že bys nalezl bohatší!" A posledním šeptem, zdálo se, jako by peřině svěřovala nějaké tajemství: „Vynasnažím se, abych mu životní ulehčila. Postavím se na vlastní nohy..."

Druhý den ráno, když přinášela Dykytovi snídani, postavila tácek s kávou, sklenicí čerstvé, studničné vody a dvěma loupáčky na stůl a pronesla velmi vážně:

„Bude-li pán snídat hned, počkala bych si na prázdné nádobí."

Dykyta znal všeliká šelmovství Katynčina. Tušil zas něco takového a stejně vážně odpovídal:

„Potěší mě velice, zdrží-li se u mne milá slečna chvíli. Musím jen poznamenat, že nerad spěchám, abych si nespálil ústa. Je to horké."

„Je to s plotny, jako vždy. Račte foukat, prosím."

Dykyta přisunul židli.

„Tedy se račte posadit, drahá slečno Katynko. Bude to chvíli trvat. Zatím tedy přeji dobré jitro a prosím o vlídnou hubinku."

Katynka na obranu vzpřáhla ruku.

„Počkejte. Maminka mi jen poručila, abych vám donesla snídani. O hubičce neříkala nic."

„Ale toť se samo sebou rozumí, dítě milé. Maminky bývají někdy zapomnětlivé. Což není-li káva doslazena?"

„Je sladká dost. Sama jsem do šálku dávala tři kostky. A pospěšte si. Mám k vám nějaké slovíčko."

Dykyta vrtěl hlavou, usedl proti dívce a srkal kávu, přikusoval pečiva.

„Jsem hotov," zvolal po chvíli, „a poslouchám, jestliže se té skoupé hubičce uráčí mluvit."

Katynka upřela na Dykytu pohled jako vyšetřující soudce.

„Příteli milý, vyžaduji si upřímnou odpověď. O čem jste hovořil včera s maminkou, než jsem se vrátila?"

„Katuško milá, uvalujete na mne vyšetřování. Víte-liž taky, že vyšetřovanec nemusí mluvit pravdu? Ale já nechci lhát. Požádal jsem drahou paní maminku ve vší uctivosti za ruku její dcerušky, přemilé Katynky, a ruka ta mi nebyla odepřena. Toť vše."

„To že jest vše, pane Metoději? Mám pevné podezření, že bylo proneseno ještě cosi jiného. Skoro nikdy jsem neviděla maminku v takovém rozpoložení. Po vašem odchodu skoro na mne již nepromluvila, před usnutím velmi chladně se se mnou rozloučiia. Bylo mi až do pláče. Ve chvíli, když padlo nejzávažnější rozhodnutí o mé budouc-

nosti, neměla pro mne maminka srdečného slova. A v takové chvíli snad se srdce každé matky otevře s největší upřímností. Pane Metoději, povězte mi, nebyla pronesena taky otázka, co přinesu do společné domácnosti? Stran nějakého věna mého? Musila snad se maminka přiznat, že nemám žádného? Bylo to to, co ji tak rozladilo?"

Dykyta se oběma rukama popadl za hlavu a jeho tvář jevila úžas, ba zděšení. Vzchopil se a zvolal:

„Katynko drahá, jediná, co vám vnuklo tuto myšlenku? Tak málo mě znáte, tak málo mi důvěřujete? Mohla jste podezírati svého Metoděje, že se pídil po mamonu? Každá krůpěj vaší krve je mi nade všechny poklady světa, jediný váš úsměv je mi nad zlato a diamanty! Mám vám odpřisáhnout, že jsem o ničem takovém s vaší maminkou nehovořil?"

Dykyta vztyčil tři prsty pravice.

„Katynko, věříte mi?"

Vidouc Dykytu takto vzrušeného, nemohla Katynka trvati na svém podezření. Kolísala, byla zmatena. Pod tímto výrazem neskrýval se žádný klam. Jeho zraky, které ji téměř pohlcovaly, nelhaly. Vztáhla k Dykytovi pravici a odpovídala:

„Věřím vám, milý pane Metoději, nehněvejte se na mne pro tu všetečnou otázku. Ale vysvětlete mi pak, proč byla maminka tak podivná?"

Dvěma větami byl by Dykyta mohl objasniti příčinu duševní pokleslosti paní Pazdírkové, ale

nesměl promluviti. Tato důvěřivá dušička nesmí zvědět o ničem, její drahé, jasné zraky nesmějí se zakaliti.

„Věřte mi, drahý příteli, po dlouhá léta nepocítila jsem takový zármutek jako včera po vašem odchodu. A to ve chvíli, která měla ve mně zůstavit nejblaženější vzpomínku na večer, kdy si mě milovaný muž na všechen další život vyžádal...“

„Katynko, Katynko předrahá,“ jásal Dykyta, „po prvé slyším z vašich úst to slovo, milovaný muž!“

Bouřlivě objal dívku, celoval ji v zanícení, a Katynka se nebránila. Opětovala jeho polibky a chvějným hlasem pronášela:

„To jest náhrada za včerejší večer, který mi tak smutně končil. Věřte mi, cítila jsem se nejopuštěnějším tvorem na světě.“

„A již tedy se ani na maminku nehněváte, viďte?“

„Kterak bych se mohla hněvat na dobrou tu duši, kterou jsem měla dávno před vámi, kterou mám vedle vás a s vámi. Byla vám od první chvíle nakloněna. Máte ji taky rád?“

„Z horoucího srdce, dušičko. Vždyť je vaší maminkou.“

„Ale teď vážné slůvko, milý Metoději. Uvažovala jsem včera dlouho, že je taky na mně, abych něčím na společnou domácnost přispěla. Jsem nevěsta chudá, ale ne tak chudá, jak se domníváte. Umím pracovat a chci poctivě pracovati. Záleží

na vás, abyste souhlasil s mým záměrem. Chci si zařídit obchůdek, malou živnost, která vám nebude překážet. Když jsem včera chodila s venkovskou sestřenicí po Praze, spatřila jsem v Perlové ulici malý krám a za jeho sklem tabulku s nápisem: Z příčiny úmrtí úplný výprodej. V tu chvíli mě něco bodlo a než jsem usnula, uzrálo to ve mně. Ženské klobouky, po pražsku se tomu říká pucérství. Rozhodla jsem se, že ten krámek najmu, budu pokračovat v živnosti nebožky majitelky."

„Ale drahé dítě, tomu se musí rozumět, musí se to umět."

„Milý Metoději, ovšemže. Vy nevíte, že jsem vyučená kloboukářka. Mám na to řádné vysvědčení. Tři roky jsem se učila a moje práce bývala chválena. A vyšivačka jsem taky dobrá. Vždy jsem si umiňovala, až zestárnu, že nebudu zahálet. Co by zbývalo staré panně?"

Dykyta něžně pohladil Katynku po tváři.

„Ach, má panenko milá. Ale vy nebudete starou pannou."

„Tím líp. Před paničkou budou mít lidé větší respekt. Těším se na to, jak budu pracovat. Právě v Perlové ulici jsem se vyučila, mám tam známosti, mnohá dáma se ke mně vrátí. Spojíme-li své výdělky, nikdy nebudeme trpěti nedostatek. Nic nenamítejte, prosím vás. Vy jste jurista, přinesu vám své vysvědčení, vy ohlásíte mou živnost, a co nejdříve. To bude hezké: Katynka Pazdírkova, módní závod."

„Ale vždyť vy budete Katynka Dykytová.“

„Ano, později, pak si dám na tabuli přimalovat: Provdaná Dykytová. Dělá se to tak a vzbuzuje to důvěru. Začnu však jako Pazdírkova.“

„A což kdybyste někdy ochuravěla?“

„Bude mne zastávati maminka. Vyzná se v tom, mívala dříve taky obchůdek.“

„Panenko milá, ještě o tom promluvíme. Nezapomněla jste, že do živnosti je třeba peněz? Třeba ne velkých tisíců, ale pro počátek — —“

„Neobávejte se. Mám nějaké drobné úspory. Jen když bude na činži pro první půlrok. Moje klobouky zvítězí.“

„Opakuji, dušičko, ještě o tom promluvíme. Ale teď se mi zdá, že někdo zvoní.“

Katynka spěchala odemknout. A do předsíňky vhrnula se paní Pazdírková. Rovnou chvátala do světnice a volala:

„Pro Boha vás prosím, co tu dělá moje zapomenutá dcera? Toť je doba!“

„Buď klidná, maminko milá. Oznamuji ti, že jsme právě založili firmu a budeme taky tebe engažovati. Doufáme, že nám neodřekneš.“

Paní Pazdírková dívala se s Dykyty na dceru, s dcery na Dykytu.

„Řekněte mi, prosím vás, jaká je to komedie?“

„Věc je velmi vážná, drahá paní maminko. V Katynce se probudila podnikatelka. Dovolíte-li, v poledne vám vše vyložíme.“

Katynka sbírala se stolu nádobí a paní Pazdírková ještě se obrátila trochu durdivě k Dykytovi:

„Když nemá holka rozum, máte jej mít vy a poslat ji domů. Ještě u vás nebydlí.“

„Ach, kéž by už bydlila!“ zatoužil Dykyta.

XVII.

DALŠÍ TAJEMSTVÍ PANÍ PAZDÍRKOVÉ.

V to svatojánské dopoledne Metoděj Dykyta příliš do kanceláře nespěchal. Ten den býval svátkem skoro tak velikým jako Boží hod, takže se v mnohých úřadech a kancelářích neúřadovalo vůbec a v některých tak jen pro jméno a s personálem polovičním. Dykyta měl času dost, bude-li ve své „robotárně" v deset hodin, aby roztřídil první přínos pošty a počkal ještě na druhý. V takový sváteční den se málokdy co důležitého vyřizovalo, leda by byl došel nějaký telegram z venkova. To bývaly věci spěšné a netrpící odkladu. Nic takového však dnes nepřišlo a tak sotvaže se s pražských věží snášelo polední vyzvánění, tichla kancelář, robotníci se vytráceli, spěchajíce k svátečnímu žlabu, jak s oblibou říkávali, a za deset minut bylo v místnosti mrtvo. Dykyta odcházel poslední, jako vždy. Nejen že mu to ukládala nová jeho funkce jako ředitele kanceláře, ale byl svědomitý od samého počátku. Nikam nespěchal, nikde ne-

mohl nic zmeškat. Dnes podnikl toliko malou sváteční procházku Prahou, aby se osvěžil pohledem na venkovské poutníky. Zdálo se mu, že taky jemu přinášejí pozdrav ze vzdáleného bývalého domova, do kterého jemu již od let zarůstala cesta travou a do kterého snad se již nikdy nepodívá. Vrostl do Prahy, která se mu stala domovem na všechen budoucí život. Ale vždy na něj z venkovského toho živlu zavanulo cosi tklivého, jako zapomenutá píseň dětství a mládí.

Když kdesi na věžních hodinách udeřily tři čtvrti na jednu, obrátil se a chvatnějšími kroky pílil k domovu, aby matku Pazdírkovu nenechal čekati, neboť ta podnášela nedělní oběd přesně o jedné hodině. A právě dnes bylo dosti na tom, že se Katynka u něho ráno tak omeškala. Nechtěl maminku žádným průtahem znova pohněvati.

„Hele, pan soused je tady," uvítala ho paní Pazdírková, „však jsem si myslila, jestli se nám nezatouláte, když je v Praze tolik veselého podívání. Právě jsem dostrojila, a jsem taky od plotny napolo upečená. Katynko, dávej polévku."

Katynka již rozlévala na talíře.

„To to zde vyvání," pronesl zálibně Dykyta. „Hádal bych na halušky s uzeninou."

„Uhodl jste!" přisvědčila panička. „Sice bych ráda byla pekla májovou husičku, ale když ty naše Angotky nevědí, co za ně chtít. Májové jsou zatím pro boháče, ne pro chudé nájemníky."

„Leda bychom byli vyhráli terno," prohodila žertovně Katynka. „Ale maminka si nevsadila."

„A já jsem se osmělil přinést kousek sladkého, to chutná po tučných haluškách."

Dykyta kladl na stůl balíček s několika kousky dortu.

„To je výborný nápad," zasmála se Katynka, „na to se těším."

„To vím, ty se těšíš na všechno dobré, ty mlsná," švihla matka.

„Nehaň mne před panem Metodějem. Víš to, že jím stejně ráda i praženou kaši, trhané krupky a škubánky. Však toho pan Metoděj užije, až mu budu vařit."

„Dobré chutnání přeju," pronášela matka sedajíc ke stolu.

Trojice chutě pojídala. Po haluškách rozvinula Katynka Dykytův balíček, pokladla řezy dortu na talíř a pobízela Dykytu:

„Tedy berte si, pane Metoději."

„Ne, první je paní maminka."

Po tom pamlsku nalila panička do drobných šálečků černé kávy a usadila se, hledíc dychtivě na Dykytu. Dykyta rozuměl, znamenalo to vyzvání, aby pokračoval v ranním hovoru o Katynčině záměru.

Dykyta se podíval na Katynku. Byla to němá otázka, má-li začít, a Katynka jen očima přisvědčila.

„Tak tedy, vzácná paní maminko, musím vám oznámit, co naše milá Katynka hodlá počít. Chce zařídit skromný obchůdek s ženskými klobouky. Ulici už máme a krám taky. Umřela tam nějaká paní modistka, Katynka hodlá po nebožce pokračovat."

„Holka," zvolala panička nesmírně překvapena, „co ti to napadlo?"

„Maminko, co napadlo mnoha děvčatům a paničkám přede mnou. Umím to — vždyť sama již léta nenosíš jiných klobouků než ode mne, a já taky. Budou teď i jiné paničky nosit mé klobouky."

„Ale dítě, vždyť do toho je třeba peněz. Hedvábí, samety, pentle, květiny a vůbec ozdoby, a kdo bude platit nájem?"

„Nu já, maminko. Vždyť mám úspory za všechna ta léta, co jsem pracovala jako pomocnice. Nikdy jsi ode mne krejcaru na domácnost nevzala, všechno jsi mi ukládala, říkala jsi: Jednou se ti to hodí, dcero. A teď tedy se mi to hodí. Pan Metoděj tuhle bude mým právním zástupcem a rádcem. Ostatně taky ty poradíš a pomůžeš, kde bude třeba. Mám pevnou naději, že se mi dobře povede. Objednám si vždy nejnovější modely z Paříže a z Vídně, a podle těch budu pracovat, uvidíš, jak se lidé pohrnou ke Katynce Pazdírkové."

„Jen aby se ti tam všichni vešli," pronesla matka se silnou pochybností v těch slovech.

„Maminko, nepodlamuj mou důvěru," pronesla Katynka naléhavě; „od včerejška, kdy jsem

*

se tam s Tončou zastavila, nemyslím na nic jiného, a po včerejší návštěvě Metodějově jsem se na tom pevně ustanovila. Sama mi musíš dosvědčit, že jsem pracovnice obratná, moje mistrová si vždycky chválila, že mám vkus, dávno jsem si umiňovala, zůstanu-li starou pannou, že si zařídím řemeslo, ať šití šatů, ať klobouky nebo vyšivačství, abych ti nebyla věčně na obtíž. Sice mne pan Metoděj ujišťuje, že starou pannou nezůstanu, a já mu věřím. Ale proto přece nebude na škodu, když i já přinesu kus výdělku domů, abych ani jemu nebyla na obtíž. Nu, máš ještě nějakou námitku?"

„Tvá kuráž se mi sice líbí, milá Katynko, ale přece je to všechno na pováženou. Pokud budeš zdráva, půjde všechno dobře, ale což kdybys někdy ulehla? A mladým paničkám se stává, a právě jim, že časem onemocní a nemohou celé neděle z domu. Co by pak bylo s tvým obchodem."

Katynčina tvář neobyčejně zvážněla, když odpovídala.

„Pak spoléhám na tebe, že bys mne neopustila. Za Katynku Pazdírkovou mladší nastoupila by potom Katynka Pazdírková starší. Doufám, že bys mi to neodepřela."

„V tom se nemýlíš, dítě milé. Vždycky vypomohu, kde mne bude třeba, ale jen tě Pánbůh ve zdraví zachovej. A teď ještě něco: cožpak tvému záměru říká tuhle pan Metoděj?"

„Maminko milá, nechci naší drahé Katynce v ničem překážeti. Je-li její puzení tak silné, ne-

chci dopustit, abych někdy slyšel anebo jen pocítil výčitku, že jsem jí v něčem tak důležitém bránil. Její snaha a touha po samostatnosti zvyšuje mou lásku k ní. Budu šťasten, jestliže se její pokus zdaří. A co na mně jest, budu jí ve všem nápomocen. Bude-li potřebovat korespondenta, tu jest Metoděj Dykyta. A bude-li jí třeba účetního, tu je Dykyta. Budu jí nejen oddaným manželem, ale také úřadníkem."

Paní Pazdírková ještě se na chvíli zamyslila a potom pronesla závažné slovo:

„Budiž tedy po vůli Páně. Nikdy jsem Katynku nevedla za ruku jako guvernantka, ale ke všemu dobrému jsem ji svědomitě nabádala. Do práce a do učení nebylo třeba ji nutit. Poznáte to, až vám ukáže svá vysvědčení. Všady se dobře zachovala."

Po této rodinné poradě vyšli všichni tři na procházku, aby užili ještě něčeho ze svatojanského ruchu. A když se večer vrátili, spokojeně povečeřeli. Po odchodu Dykytově ukládala se Katynka mnohem šťastnější na lůžko než včera. Líbajíc matku na dobrou noc, pronášela vděčně:

„Děkuji ti, matičko milá, že jsi můj záměr schválila. Ujišťuji tě, že se ve mně nezklameš. A budu-li mít někdy dceru, vychovám ji, jako tys vychovala mne."

„Požehnej ti Pánbůh, dítě milé!"

Na domácnost Pazdírkových snesl se mír a klid, a taky Dykyta o patro výše usínal spokojeně.

Ráno po svatém Janě a časněji než jindy přinášela snídani Dykytovi matka Pazdírková.

„Dnes nepřichází Katynka, pane sousede. Šla hned po snídani, aby vyprovodila sestřenici na dráhu. A ještě předtím mají nějaké nákupy. Dobře se mi to hodí, ráda bych s vámi soukromě promluvila. Zastavte se u mne dole, než půjdete do kanceláře."

Tomu Dykyta s radostí vyhověl. Byl dychtiv, co má panička na srdci. Když k ní vešel, shledal celou domácnost již ukliženu a paní Pazdírková jej s vážnou tváří uvítala.

„Posaďte se, pane sousede. Nebudu vás dlouho zdržovat."

Sáhla do nejtajnější skrýše své v koutě prádelníku a vyňala jakýs tenký, obdélný balíček, jejž položila na stůl. Zhluboka vzdychla a započala:

„Je to věc, o které jsem vám chtěla povědět, až se s Katynkou vrátíte od oltáře. Po mém mínění bylo na to času dost. Ale po tom, co jsem slyšela včera, je na čase, abyste o tom zvěděl již teď. Když jste požádal o mou Katynku, neptal jste se, co vám přinese. To mě velmi těšilo. Viděla jsem od počátku, že máte rád jen ji, a kdyby měla jen jednu suknici, jak je to v té písničce. Teď vám mohu a musím říci, že není nevěstou bez krejcaru, chvála Pánubohu."

Paní Pazdírková jala se rozvíjeti balíček a Dykyta postřehl, kterak se jí při tom obě ruce chvějí. A chvěl se taky její hlas, když mluvila dále.

„Vidíte tu dvě spořitelní knížky — to jest její jměníčko. Tuhle starší opatruji od smrti Tobiáše Pazdírka, jejího pravého otce. Odevzdal mně ji Tadeáš, kterému ji svěřil Tobiáš, když umíral, a řekl: Tadeáši, až zavru oči, dej to Katynce. Je to vše, co po sobě zanechávám, pro Katynku a pro její děcko, které povije. Souží mne obava, aby snad netrpěla někdy hlad. Ale vdá-li se přece, aby mé dítě řádně vychovávala a ať mi všechno odpustí."

Paní Pazdírkové se zaplavily oči.

„Pane Metoději, Tadeáš mi knížku věrně odevzdal a já jsem ji věrně opatrovala, nemyslila jsem na nic než na dítě, které jsem očekávala. S počátku mě sice tato knížka pálila jak oheň, zdálo se mi, jako bych tím měla být zaplacena za svůj prohřešek, ale dobrý Tadeáš mi vyložil všechno jinak. Stala jsem se Tadeášovou, nepotřebovala jsem sáhnouti na odkaz Tobiášův a chránila jsem jej pro Katynku. Tři tisíce zlatých tam byly. Potom odešel i Tadeáš, sotvaže Katynka začala do školy chodit. Na smrtelné posteli odevzdal mi druhou knížku a řekl. Tu máš, co vám mohu zanechati. Nebudete-li z ní musit ujídati, zachovej ji jako věno pro drahou Katynku, kterou vedle tebe nejvíc miluji. Tadeášova byla na pět tisíc. Žily jsme skromně a skrovně, z Katynky vyrostlo dobré a pilné děvče, málokdy jsem sáhla na odkaz Tadeášův, ale vždycky zase jsem po čase nahradila, co jsem vybrala. Tak tedy z jejího věna neubývalo,

ale přibývaly úroky. Zdvojnásobil se peníz Tobiášův, vzrostl odkaz Tadeášův, však si spočítáte, kolik toho je. Katynka o tom neví, nic jsem jí neřekla, aby nezpyšněla a nezhrdla. Má své vlastní úspory, s kterými chce ten obchůdek začít. Ale když to nestačí, pak je tuhle pomoc, je to její věno. Mám pevně za to, že jsou ty peníze požehnány, ať Tobiášovy, ať Tadeášovy, matka je opatrovala jako ten dobrý podzemní duch. Katynce však neříkejte ještě ani slova, na to je času dost. Po svatbě vám obě knížky odevzdám, ale kdykoli dříve by se dítě mé octlo v nějaké tísni, tu je záchrana. Slibujete mi, že se tak zachováte?"

Dykyta byl tímto matčiným vyznáním nesmírně překvapen a dojat, že se v prvé chvíli ani na slovo nezmohl. Něčeho takového se ve snu nenadál. Dávno již matka domluvila, když se vzchopil, zlíbal ruce paničce a pohnutím mu selhával hlas, když volal:

„Maminko, maminko drahá, vaše Katynka je bohatou nevěstou, zdali ještě je jí hoden chudý Metoděj Dykyta? Budu mlčelivý, ale vy se jí otažte, zdali by podala ruku Dykytovi, kdyby jí náhle padlo do klína jmění, které uchováváte. Musíte se jí otázat, aby nebyla oklamána."

„Pane sousede, odpovídám za ni. Ať chudá či bohatá, v životě bude šťastna toliko s vámi. Její slovo je nezrušitelné. Kromě vás neměla jiné lásky. Vždyť co podniká, podniká taky z lásky k vám. A mému srdci a duši je po tomto dnešním vyznání

ulehčeno. Je mi, jako by se nad námi vznášel duch obou Pazdírkův a jako by nám oba žehnali.“

Nebylo Metoději Dykytovi lehko u srdce, když po té rozmluvě odcházel do kanceláře. Zdálo se mu, že je neskonale nepatrný člověk na světě. Myslil na bratry Pazdírky. Jací to byli dobří muži. Myslil na matku Pazdírkovou. Jaká to jest milující, upřímná matka! A jeho zlatá, předobrá Katynka! Jaké to vzácné poupě vypučelo pod srdcem, které zakusilo tolik utrpení a bylo zoceleno tolikou láskou.

XVIII.

DVOJÍ CESTA.

Katynka neotálela. Sotvaže sestřenici na dráhu doprovodila, spěchala do Perlové ulice, aby najala osiřelý krám, a když večer přišel Dykyta, vytasila se s půlarchem papíru. Podávala mu jej a pronášela s líčenou vážností:

„Zde vám odevzdávám první svůj dokument. Jste můj právní zástupce, dobře jej opatrujte, aby později nevzniklo žádné nedorozumění."

„Co to jest?" přiblížila se zvědavě a nedočkavě paní Pazdírková.

Dykyta přečetl několik řádek na půlarchu a vážně vykládal:

„To jest potvrzení, jímž pan Filip Karásek, majitel popisného čísla v Perlové ulici osvědčuje, že slečna Katynka Pazdírková složila dnes padesát zlatých rakouské měny jako závdavek na krám po zesnulé modistce paní Volavkové, jejž od budoucího kvartálu najímá. Roční nájemné obnáší šest set zlatých."

„To je peněz!“ hrozila se paní Pazdírková.

„Nelekejte se, paní maminko,“ chlácholil Dykyta. „Je to peníz konečně docela přiměřený. Perlová ulice jest jako most ze Starého města na Nové, na tisíce lidí tamtudy přejde za den oběma směry, zastaví se, okouká zboží, a ještě žádný krám tam po starém nájemníku nevystydl, jak se říká. Mohu naší drahé Katynce jen gratulovat, že ji nikdo nepředešel. Ale za to jest děkovati jen minulému rozruchu svatojanskému, kdy všichni lidé měli jiné starosti.“

„Však jsem vytrpěla úzkostí dost, než jsem tam doběhla,“ řekla Katynka. „A pan domácí se mnou zavedl tuhý výslech. Měla-li jsem už podobný závod a kde, a troufám-li si to vydržet. Aby prý neměl krám jako holubník, v němž se nájemníci každý kvartál střídají... Když už jsem nevěděla, kudy kam, odvolala jsem se na milého pana Dykytu a jeho kancelář. To na pana domácího působilo.“

Dykyta se usmál.

„Uhodl bych, co jej asi vedlo ke všem těm otázkám. Patrně se mu zdála naše Katynka příliš mladá na samostatný podnik.“

„K vůli němu nezestárnu, dědkovi protivnému!“ durdila se Katynka.

„Nehněvejte se, milá Katynko. Jsou všelijací lidé na světě,“ chlácholil Dykyta, „a mezi domácími pány je mnoho divných pavouků. Až uvidí, že řádně platíte, nabude respektu. Jen aby na vás nepřišly nikdy horší věci.“

„Co by mohlo horšího přijít," vmetla paní Pazdírková. „Třesu se takhle už, vydržíš-li to."

„Maminko," zvolala Katynka dotčena, „jen ty o mně nepochybuj. To by mě nejvíc podlamovalo. Ručím ti za to, že obstojím v té zkoušce vítězně."

„Kde to máš psáno, Katynko?"

„Tuhle a tuhle," zvolala dívka. Při tom si rázně zaťukala kloubem na čelo a roztáhla k matce všech deset prstů. Chtěla tím naznačiti důmysl a pracovitost.

„A to ještě nikoho nezklamalo."

Dykytovi se zdálo, že hovor nabývá trapné příchuti, i pokusil se o smírné zakončení.

„Pokud mne se týká, důvěřuji drahé Katynce úplně, bez výhrady. Její roztomilost získá jí všechny zákaznice, a její ušlechtilý vkus uspokojí všechny požadavky. Paničky sice mívají mnohdy neslýchaná přání, ale Katynka jim dovede vyhověti."

Katynka naň vděčně pohlédla.

„Vidíš, maminko, to je povzbuzující řeč, třebaže milý Dykyta všelikým těm požadavkům nerozumí. Ale ty klobouky budu dělat já, ne on."

„Těším se, jak se budu každému vašemu výtvoru jen obdivovat, dušinko," kvitoval Dykyta dívčinu poznámku. A po těch slovech pohladila ho Katynka jemně a prosebně po ruce, aby jej za svou prostořekost usmířila.

Přece jen paní Pazdírková starostí ani neusínala, když Dykyta odešel. Odvážný dceřin podnik zdál se jí něčím ohromným, nač síly a zkušenosti

Katynčiny nestačí. Kde se to v té holce vzalo? Zdaleka vystupovala v paničce obava, aby Katynka neutopila v pokusu svém odkaz bratří Pazdírků. Nikdy již by se jměníčko nevrátilo. Umiňovala si, že bude bdít nad obchody Katynčinými, při prvním nezdaru zvolá „potud a nic dál!" Spoléhala, že ji Dykyta v tom bude nápomocen.

V nejbližších dnech panička dceru skoro od rána do večera neviděla. Katynka byla stále na nohou a na pochodu Prahou. Sháněla, kde všude nakoupit, čeho bude třeba, vyžadovala si v obchodech vzorky látek, vyhledávala řemeslníky, kteří měli jejímu krámu dodati nového lesku a přitažlivosti. V těch dnech byl Metoděj Dykyta důvěrníkem obou ženštin, každé zvlášť. Katynka se mu svěřovala se svými pokroky, matka jej vítávala s tváří starostlivou, kdykoli se u ní zastavil:

„Věřte mi, nevím, kde mi hlava stojí. Máme chystat vdavky, máme šít výbavu a nemoudrá Katynka si vzpomene tuhle to. Nevím, nevím, jestli to ve zdraví přečkám, je toho na mne trochu mnoho. Má stará hlava je na prasknutí!"

A Katynka říkávala Dykytovi potají:

„Vše jde dobře, nemohu se ani začátku dočkat. Chodím po obchodech, do nichž jsem bývala posílána jako učednice a později pomocnice — věříte tomu, že mi tu a tam taky úvěr nabízejí! Ani nechápu, kterak vzbuzuji takovou důvěru."

Dykyta se usmíval:

„To jsou vaše oči, mé zlaté poupě. Z těch vy-

čítá každý, že ho nezklamete. Ale buďte opatrná, kuřátko milé. Úvěr je svůdná věc, snadno se může zakrvácet, kdo ho příliš užívá nebo dokonce zneužívá. O tom bych mohl mnoho vyprávět z kancelářské zkušenosti."

„Nebojte se, pane Metoději," odpovídala Katynka, „neutopím se."

Neděle mílely a jednou řekl Dykyta:

„Paní maminko, pokřižujte nás oba. Dnes půjdeme na faru, na katechismus."

A Katynka dodávala:

„Blíží se osudný den, maminko, kdy pozbudeš svobodné dcery. Modli se za mne."

Paní Pazdírková se rozplakala.

„Neplač, maminko. Jsem dobře připravena na vše. I na to, že ze svobodného děvčete budu pojednou nevolnicí."

„A já vaším otrokem," dodal Dykyta, chápaje Katynku za ruku. „Doufám, že mnou bude vládnout měkká ruka."

„Jděte oba a šťastně se vraťte," mluvila paní Pazdírková. „Všichni jsme tu cestu nastupovali a šťastně ji přečkali. Až na ty, kterým bylo souzeno odejít."

Slzy se jí řinuly z očí. Ale když snoubenci odešli, osušila panička oči a chvatně se strojila. Podstoupí pout, na kterou se po všechen ten čas chystala. Půjde na svaté pole, aby navštívila dvě duše, které jí tak předčasně odešly. Konávala tu pout léta, již od smrti mladšího Pazdírka, jemuž

osud nedopřál, aby ji dovedl k oltáři, světíc tak jeho památku. Na jeho hrobě vždy upřímně poplakala a povzdychala. Často ji k tomu rovu doprovázel choť Tadeáš, který se po smrti bratrově stal dědicem jeho milé Kateřiny a brzy potom i jeho dcerušky Katynky. V srdci jeho nebylo ani stínu nějaké žárlivosti na minulost, na bratra Tobiáše, který uchvátil květ neporušené bytosti důvěřivé Kateřiny. Vždyť to skoro v zápětí nemilosrdnou smrtí odpykal. Tak stával Tadeáš stejně zbožně zadumám vedle choti své nad hrobem bratrovým a vroucně se modlíval za jeho duši.

A když taky Tadeáš se po nemnoha letech rozžehnal s životem, měly hřbitovní návštěvy ovdovělé paní Pazdírkové dvojí cíl. Postála nejdříve nad snižujícím se rovem Tobiášovým a přešla potom k nedalekému hrobu Tadeášovu, nad nímž v neskonalé bolesti vyronila poslední své slzy.

Kdykoli směřovala k oběma hrobům, nikdy s sebou nebrala dceru Katynku, kteráž nesměla tušiti, neřku-li uhodnouti, co matku vede ke hrobu Tobiášovu; obávalať se matka, že by se jediným neprozřetelným slovem mohla prozraditi, co jí k tomu poslednímu stánku nebožtíkovu vede. Toliko o Dušičkách mohla Katynka maminku doprovázeti, ale pak obě stanuly jen u hrobu Tadeášova, modlíce se za chotě a za otce, a když odcházely, ohlédla se paní Pazdírková na hrob Tobiášův jen pohledem neskonale tesklivým a lítostivým a v duchu k sobě mluvila:

„K tobě, drahý Tobiášku, příjdu zítra.“ Což taky vždy věrně splnila.

Dnes však směřovala k oběma hrobům, aby se vroucně pomodlila. Ale krom toho pudilo ji všechno, aby vykonala i jisté poselství, které byla po nejhlubším svém mínění oběma nebožtíkům dlužna.

Poklekla nejprve u hrobu Tobiášova a vroucně odříkávala modlitbu za zemřelé, kterou ukončila trojím pokřižováním drnového krytu. Zhluboka vzdychla a zašeptala:

„Vím, že mne slyšíš, milý Tobiášku, jako jsi mi rád naslouchával, dokud jsi žil. Ať k tobě hlas můj pronikne do hloubi hrobu nebo ať se vznese k výšinám nebeským, odkud na mne shlížíš, mám pro tebe radostnou novinu. Naše drahé dítě, kterého ses nedočkal, moje milá Katynka, se bude vdávat. Ptáš se, za koho? Dobrý člověk je to, Metoděj Dykyta, a má tvou dceru upřímně rád. Kdyby tě neobjímala studená smrt, jistě bys jej přivinul na prsa a dal mu otcovské své požehnání na cestu k oltáři a na celý budoucí život. Vykonám to vše za tebe a budu na tebe vroucně vzpomínat. Z tvého dítěte vyrostla zdárná dcera. Měl bys upřímnou radost, kdybys jí mohl vložiti ruce na hlavu. Po tvém nenadálém odchodu, Tobiášku drahý, myslila jsem tehda, že jen smrt mě zbaví přetěžkých útrap a obav z pochybení mého, ale tvůj šlechetný bratr všechno napravil. Vrátil mě životu, drahým rodičům, stal se otcem bezúhonné rodiny, vděčnost má k němu nevyhyne v srdci mém

do smrti nejdelší. Tobiášku drahý, v hořké bolesti jsem oplakávala tebe, ale se stejnou bolestí oplakávám tvého bratra, drahého Tadeáše. Nemůže se na mne hněvati, nebo jen ty mi rozumíš a krom tebe již nikdo z živoucích. Odpočívej tu v pokoji."

Paní Pazdírková hlubokým vzdechem dokončila tuto samomluvu a mateřskému srdci jejímu se ulehčovalo. Vypověděla, co pokládala za svou povinnost, a těžkými kročeji přecházela k nedalekému hrobu manžela svého Tadeáše. Na jeho rovu skřížila ruce a podala milému nebožtíku zprávu podobnou. Volněji tekly slzy její na rov porostlý zelenou travou a květinami a cítila při tom, kterak jí v srdci jihne.

„Spi tu v poklidu s drahým bratříčkem svým, Tadeáši nezapomenutelný, k duchu tvému utíkám se ve všech okolnostech života, nikdy jsi mne nezklamal. Srdce mé jest naplněno nekonečnou vděčností k tobě, provázej mě dále a žehnej s výše nebeské drahé Katynce, kterou jsi tolik miloval. Však se taky přijde na tvůj hrob pomodlit."

Paní Pazdírková pokřižovala zbožně hrob, uštípla s trsů modrých zvonků jeden květ, vložila jej do modlitební knihy své a v zamyšlení kráčela z posvátné té říše mrtvých. Ještě se zastavila u hrobu rodičů a odříkavši tichou modlitbu, zašeptala:

„Spěte blaze, drahé, milované duše. Odnáším také od vás požehnání pro své jediné dítě. Měli jste se jejího vyzrání dočkat. Sdíleli byste se mnou moji radost."

Vyšla ze vrat hřbitovních a nastoupila cestu k domovu. Kráčela teď mnohem klidněji, v jejím srdci se po dohovoru s nebožtíky ulehčilo, tíha pozemských starostí s ní padala. Oba zesnulí vědí teď, co jim v rodině nastává, a jest na nich, aby svou přímluvou na nebesích všecko k šťastným koncům dovedli. Paní Pazdírková pevně věřila v jejich pomoc.

Bylo ještě daleko do poledne, když se vrátila domů. A skoro již v samé poledne přicházeli taky oba snoubenci.

„Až do teďka jste byli na katechismu?“ podivila se matka. „To vypadá tak, jako byste byli neuměli.“

„Ne, paní maminko,“ namítl Dykyta, „právě naopak. Obstáli jsme výborně, až se nás pan farář žertovně otázal, zdali jsme teprve včera vyšli ze školy. Slečna Katynka jistě dostala eminenc.“

„Ale Metoděj nezůstal za mnou,“ potvrzovala Katynka. „Potom jsme chodili trochu Prahou.“

„Zatím já jsem byla na svatém poli. Přináším vám tamodtud pozdravení a požehnání. A pomodlila jsem se i za vás. Proto jste tak dobře obstáli.“

„Půjdeme tam také, paní maminko, v neděli. Již jsme si o tom s Katynkou pověděli.“

Všichni tři zasedli k obědu, šťastni a spokojeni se svou dopolední výpravou.

XIX.

DYKYTOVY ROZPAKY.

Po několika nedělích, a bylo již po prvním červenci, v pondělí, Katynka chvatně posnídala, ustrojila se pečlivě a než rafije na hodinách dospěla k osmé, přistoupila k matce, pocelovala jí třikráte ruku a pronesla:

„Dej mi hubičku, maminko, upřímnou mateřskou hubičku."

Paní Pazdírková postihla, kterak se dceřin hlas pohnutím zachvívá.

„Co to, Katynko, kam jdeš?"

„Jdu za vlastním chlebem, drahá maminko, dnes otvírám svůj závod."

„Dítě!" zvolala paní Pazdírková. „Tak zčista jasna! Včera jsi nic neřekla."

„Nechtěla jsem ti pokazit noc, maminko, všechno se tě tak dotýká. Ale Metoděj věděl o všem, a Metoděj se pak pro tebe zastaví, aby tě doprovodil, chceš-li se na můj krám podívat. Vždyť víš, že jsem se všechny ty neděle na nic jiného nechystala."

*

Paní Pazdírková objímala a horoucně líbala Katynku.

„Jdi tedy, dítě drahé, a Pánbůh tě provázej. Rozumí se, že se přijdu podívat. Vykroč pravou nohou, a všichni svatí buďte s tebou. Snídani tvému ženichu donesu sama, a což on má ráno čas, aby se mnou chodil po Praze?“

„Do devíti hodin má času dost, maminko, a je to kousíček cesty. Děkuji ti, mamičko, a těším se na tebe. Doufám, že se ti to zalíbí.“

Katynka odešla.

Paní Pazdírková spěchala s kávou do čtvrtého patra. Dykyta ji uvítal již přistrojený.

„Lidé, lidé,“ volala panička již na prahu, „jste vy podivní. Tak horempátem překvapíte mámu, div ji neporazíte. Snídejte, pane Metoději, snídejte, ať jsme z domu.“

„Hned jsem hotov, paní maminko, a za chvilku pro vás — slečna Katynka tedy již odešla?“

„Nu, ano, a konečně že taky máma zvěděla, co ji očekává. Běžím dolů, hodím se do parády a jděme, abyste nezmeškal kancelář.“

„Nezmeškám, paní maminko. Mám cestu rovnou na berní úřad, na chvilce nesejde.“

Netrvalo ani čtvrt hodiny a oba vycházeli z domu.

„Věřte mi, pane Metoději, nohy se pode mnou chvějí.“

„Právě proto vám Katynka dříve nic neřekla. Ale u ní si chvíli odpočinete. A zdržíte-li se

tam déle, zastavím se zas pro vás a doprovodím domů. Kancelář mi neuteče."

Za deset minut zahýbali z Ovocné ulice do Perlové. Rozčilení paní Pazdírkové vzrůstalo. Střílela očima po krámech, který z nich to jest, a tu náhle, skoro uprostřed ulice, padly její zraky na skromný krám, nad nímž byl zasazen nový bělostný štít, na kterém červenou barvou a krásnou latinkou bylo napsáno Katynka Pazdírkova. Níže po pravé straně lesknoucího se portálu tkvěla tabulka s nápisem: Výroba a výzdoba ženských klobouků.

V paní Pazdírkové se až dech zatajil. To tedy je dceřin podnik. Portál krámu byl nově natřen a tabule velké výkladní skříně leskla se jak zrcadlo, rovněž tak zasklené dveře.

Dykyta stiskl kliku, pobídl paničku napřed a vstoupil za ní.

Proti dveřím vítala je tabulka ve zdobném rámci: Dej Bůh štěstí! A pod tabulkou visel bílý krucifix, jak alabastrový.

„Dej Bůh štěstí!" skoro jen šeptala paní Pazdírková a její oči utkvěly na krucifixu, který se jí zdál velmi povědomý. Nu ano, Katynka si jej potají odnesla z domova, aby ji ta svatoska chránila ode všeho zlého. Znala ji od nejútlejšího dětství, paní Pazdírková se pod ní vždy bohabojně modlívala. Již doma visí jiný, nový. Katynka chtěla mít matčin starý. Domýšlela se do něho, že ji vždy chránil ode všeho zlého. Ať tedy i tuto ji opatruje.

„Pěkně vás vítám," volala Katynka za pultem, „ať jde štěstí s vámi a za vámi! Bude nám ho tu třeba. Vidím, že jsi trochu unavena, maminko, posaď se. A vy také, pane Metoději. Více židliček se nám sem nevešlo než dvě."

Katynka stála za pultem, který dělil krám na dvě poloviny. Vzadu byl jakýsi přístěnek, zastřený oponou višňové barvy, patrně prostor určený pro všeliké domácí náčiní, prázdné krabice a jiné rámotí, jakého se za čas i v nejmenším obchůdku dost uhledá.

Paní Pazdírková ráda usedla. Ač vykonala krátkou cestu, byla jako zchvácena, každá čiva v ní byla rozehrána. Očima těkala po regálech, za jejichž posouvacími skly bylo na úhledných stojáncích nastavěno všelikých klobouků, nad nimiž se mohlo srdce zaradovati. Ale nejkrásnější exempláře byly za sklem výkladní skříně, aby lákaly mimojdoucí. A již taky se paničky a dívky před skříní zastavovaly, ba, paní Pazdírková se dočkala toho, že se v krámě vystřídalo několik paniček, z nichž dvě nejen znalecky zboží prohlížely, ale i po klobouku koupily. Katynka byla všecka blažena, že se tak stalo právě za přítomnosti matčiny, a pyšně kladla stržené bankovky do přítruhlíku na peníze.

„Přinesli jste mi štěstí," hovořila po odchodu kupujících ke svým hostům, „navštěvujte mne častěji," usmívala se.

„Co na mně jest," ozval se Dykyta, „byl bych

tu s vámi třeba celý den. Chodil bych vám pro drobné a třeba bych koupené klobouky odnášel do bytů paniček."

„To se pro pány nehodí, to mi oběhá malá učednice, až nějakou seženu."

Paní Pazdírková se stále rozhlížela po krámě a zdálo se, že jí na jazyku lechtá nějaká otázka. Konečně nemohla déle mlčeti a zeptala se:

„A to všechno, co tu vidíme, je tvoje zboží? Kterak jsi k tomu přišla?"

„Maminko! Zapomněla jsi už? K čemu jsou továrny a velkoobchody? Vydrancovala jsem, kde se mi co nejlépe líbilo. Některé ty hučky jsem přikrášlila podle svého vkusu. Dáš jinou stuhu, jiné péro, jinou sametku — a již to vypadá jinak. Ale vím, co myslíš: je-li to vše taky zaplaceno. Tedy věz: Skoro. A co je na úvěr, bude zaplaceno, než nastane nová sezona. Podíváš se, co tě překvapí na zimu. Znám zdejší končinu, vím, co požaduje. Nezapomeň na blízké trhy. Uvidíš, že všecky ty pražské Angotky přijdou ke Katynce Pazdírkově."

„Jen aby se ti to splnilo, dceruško," pronesla paní Pazdírková zbožně. „Ale teď půjdeme, abychom tu nepřekáželi, pan Metoděj musí na berní úřad, a já musím chystat oběd."

Návštěvníci odešli. Matka Pazdírková ještě se ohlédla, aby si obraz dceřina krámu vštípila do paměti. A loučila se s Dykytou:

„Věřte mi, pane Metoději, starost mám, velkou starost, jak ta holka pochodí."

„Myslím, že dobře, paní maminko. Začátek je nadějný, viděla jste ty první dvě paničky. Ty budou živou reklamou."

Taky Dykyta měl svou starost. Již dlouho přemýšlel, jak svému šéfu oznámí, že je na skoku do stavu manželského. A k tomu se odhodlal nejbližší neděle. V neděli šéf pracovával ve své světnici nejpilněji, byl nejméně vyrušován. Ale Dykyta jej přece svým oznámením vyruší, není jiné pomoci.

Zaklepal na jeho dveře a po rázném vyzvání „dále!" vstoupil. Šel tentokráte jako pod těžkým břemenem.

„Promiňte mi, pane doktore, nebudu vás dlouho obtěžovat. Pokládám za povinnost, abych vám oznámil, že se hodlám oženit, a přicházím se otázat, nemáte-li proti tomu námitky."

„Ale, kolego, kterak bych mohl co namítat! Jste svobodný občan, máte právo o svém životě rozhodovati. A je-li to ta dívka, s kterou jste kráčel jedné neděle po Karlově mostě z Malé strany, upřímně vám gratuluji. Hezká slečinka."

„Děkuji vám, pane doktore. Ano, hezká a roztomilá. Upřímně, ba vroucně ji miluju, cítím, že jen ona bude štěstím života mého."

„Dcera z rodiny, kolego?"

„Dcera vdovy po obchodníku. Dívka, která po mém vědomí neměla přede mnou jiné známosti."

„To je vzácné, toho si važte, kolego."

„Vážím si toho a jsem vděčen osudu, že mne s ní svedl. Ale je tu jistá okolnost, která mě velmi hněte, ba chvílemi až skličuje. Běží tu o hmotnou stránku věci."

„Aha," pousmál se šéf, jako by chápal a rozuměl. „Běží o zálohu."

Položil péro a jeho pravice chystala se zajeti do náprsní kapsy pro tobolku.

„O kolik se jedná? Ale nechtějte tuze mnoho, — kolego, abyste se příliš nezatížil."

Dykyta vztáhl ruku, jako by chtěl pravici doktorovu zadržet.

„Ne tak, pane doktore, nepřicházím s takovým útokem. Vaše blahovůle o Novém roce pomohla mi z tísně, že jsem se do dneška spravil a činím zadost všem svým povinnostem. Vyrovnal jsem všechny své dluhy, jistě se nedivíte, že jsem je taky měl, jako každý chudý kancelářský tovaryš. Dokonce jsem i pár zlatých zašetřil, pro nejhorší případy. Přicházím k vám jako k moudrému, zkušenému muži, ano přicházím k vám ve své tísni jako k otci."

„Pro Boha vás prosím, oč pak se jedná?"

„Pane doktore, donedávna jsem se domýšlel, že má nevěsta jest dívka z rodiny chudé nebo zchudlé, aspoň nemajetné a tedy mně zcela sourodé. Počítal jsem, že můj výdělek stačí na založení skromné domácnosti a že jen já budu oporou té domácnosti. Ale nedávno, skoro jen před několika dny jsem zvěděl, že má netušené jmění asi

dvanácti nebo patnácti tisíc — já holé ruce. To tedy již není nevěsta pro takového chudáka, ta by mohla dostati jiného muže, doktora, koncipienta, jehož existenci by svým věnem založila. To jest má tíseň."

„Naznačila vám nějak, že jste jí malým pánem?"

„Neví o ničem. O svém otcovském odkaze zví teprve po sňatku. Ale mohu-liž já chudák sáhnouti po dívce s takovým věnem? Zdali by to nebylo zneužití její nevědomosti?"

„Má vás ráda?"

„Doufám, že má. Všecko její chování tomu nasvědčuje. Ale to není vše, pane doktore. Je to dívka vzácné samostatnosti a podnikavosti. Zařídila si vlastní obchůdek s ženskými klobouky a jsem pevně přesvědčen, že zdárný. Kterak tu stojím já, chudý člověk, tovaryš kancelářský, bez naděje na nějaké hmotné postavení. Nebude mi někdy vyčítáno, že jsem byl spekulantem? A já ji miluju k zbláznění."

„Tedy především, kolego, milujte ji moudře, s rozumem. Za druhé, vyznejte se jí, otažte se, propustí-li vás ze slibu, a přijďte mi pak říci, co odpověděla. To všechno jste vlastně měl již učinit. A konečně, kolego, dejte jí na srozuměnou, že také vaše postavení může být zlepšeno, a jedním slovem, kolego, ožeňte se bez rozpaků. Sice vám dělá všecku čest, že jste si v hlavě vypěstoval takové mouchy, ale vězte, že ještě žádný člověk nepřišel

ke mně s takovouto věcí na poradu, a že takového ženicha v celé Praze a v celém království nenajdete. Ulekl jste mě s počátku, že snad se jedná o nějaké křiklavé následky minulého vašeho poměru. V tom však jste učiněné jehně, jak vidím. Jděte, žente se, buďte šťastným manželem. A zpravte mne, než půjdete do kostela. Přijdu se na vás podívat."

Dykyta vroucně stiskl ruku šéfovu a poroučel se.

Chvíli se za ním doktor díval, než slyšel zapadnout dveře kanceláře, a vraceje se k své práci zahučel pod vousy:

„Tohohle člověka by měli ukazovat. O něčem takovém jsem jakživ neslyšel."

XX.

PO HOVORU S ŠÉFEM.

Zbytek dopoledne prochodil Metoděj Dykyta Prahou, aby si dokonale promyslil radu svého šéfa. S úzkostlivou přesností si opakoval každé jeho slovo, jako by je potěžkával, a nakonec docházel k závěru, že mu nezbývá učiniti jinak, než jak mu byl moudrý a zkušený ten muž poradil. Zdálo se, že zcela bezděčně kráčí, kudy jej oči vedou, a přece v jakémsi podvědomí vyhledával ulice, ba i chodníky, kudy již někdy Katynku doprovázel. Bylo mu, jako by šla po jeho boku, a on k ní v duchu promlouvá. Osnoval si tak svou otázku, kterou k ní při nejbližší příležitosti pronese. Vytvářel si nejvhodnější obraty, které v zápětí zavrhoval, aby je jinými, lepšími nahradil, skládal si koncept, jaký před ním na kancelářském stole ještě nikdy neležel. Netušil, že celá tato slohová stavba, kterou za svého pochodu tak usilovně buduje, se mu v rozhodné chvíli sesype.

Tak bez cíle probloudil až do dvanácti hodin, kdy mu polední vyzvánění připomenulo, aby pomýšlel na návrat. Vzpamatoval se kdesi na náměstí Staroměstském a obrátil se k domovu. Týnské zvony nad ním velebně hlaholily, až to Dykytu za srdce popadalo. Bylo mu, jako by k němu promlouvaly: Neotálej, hochu. Dnes — dnes promluv s Katynkou, ať se zbavíš trapné nejistoty. Svrchovaný čas, abys nepromeškal chvíli!

Nevěděl, co ho vede, když se proplétal spletitými uličkami, uhýbaje četným chodcům, kteří spěchali z dopoledních procházek k domácím krbům. Nikdy mu ten proud neznámých a lhostejných lidí nebyl tak protivný jako dnes. Ale za chvilku z něho vyvázl, zabočil na Vaječný trh a po několika minutách se octl u Perlové ulice. Pohlédl vzhůru k třídě Ferdinandově, a tu v místech, kde tušil závod Katynky Pazdírkovy, vychází z krámu ženská postava, zavírá dveře krámové, otáčí klíčem v zámku a ještě se zadívává do výkladní skříně jako na rozloučenou a na shledanou do zítřka. Žaluzii nad krámem stáhne ochotný domovník až večer, jako vždy.

Dykyta pohleděl bystřeji, ano, toť sama Katynka.

Přidal do kroku, za minutku stál za ní a něžně ji ujal za paži. Překvapena se rychle otočila.

„Pane Metoději, kde se tu berete? Přišel jste mi naproti?“

„Jdu z kanceláře, drahá Katynko, a blahořečím této milé náhodě, že se s vámi setkávám.“

„Z kanceláře? A tudy? Ale toť jest více než náhoda. To bylo zamýšleno."

„Nebylo, miláčku. Opakuji, že je to pouhá náhoda. Nenadál jsem se, že se s vámi shledám. Byl jsem v kanceláři, ale tomu jest již přes půldruhé hodiny. Chtěl jsem promluviti s milým panem šéfem. A k tomu je nejvhodnější nedělní dopoledne, kdy tam bývá skoro sám."

„O čem jste s ním mluvil? Týkalo se to taky mne?"

„Ó vy předvídavá dušičko! Ovšem žeť, i vás se to týkalo. Oznámil jsem mu, že se hodlám v brzku oženit, a tázal jsem se, nemá-li proti tomu námitky — jsem jeho poddaný."

„Namítal něco?"

„Nikoli, drahá Katynko. Naopak, když uslyšel, že mojí vyvolenou jest dívka, s kterou mě spatřil před Třemi králi na Karlově mostě, blahopřál mi."

„To je zdvořilý člověk, pane Metoději."

„Taky šéfové bývají časem zdvořilí k svým otrokům. Ale tentokráte to nebyla obyčejná zdvořilost. Bylo zřejmo, že jste naň učinila nejlepší dojem. Líbila jste se mu."

„Hezké od něho. Že mu dávám uctivě děkovat. A to bylo vše?"

„Miláčku můj, nechci vás unavovat každým slovem, jež jsme spolu promluvili. Ale taky s vámi bych rád promluvil upřímné slůvko, a co nejdříve. Hněte mě cosi a dost dlouho již, otázka, která se

týká veškeré naší budoucnosti, a spíše vaší než mé. A rád bych si vyžádal vaši upřímnou odpověď."

„Mluvte, pane Metoději. Máme ještě skoro hodinu času, projděme se spolu. Nevím, kdy byste se mnou mohl důvěrněji promluvit. Jsme sami, ulice je hluchá, a pak již při tom bude maminka. Či smí to taky slyšet?"

„Uvádělo by mě to v rozpaky, Katynko milá, a nevím, zdali by paní maminka dobře porozuměla. Skoro se obávám, abyste i vy sama si mou otázku křivě nevykládala."

„Mluvte, pane Metoději, mluvte bez okolků, a já bez okolků odpovím."

„Drahá slečno Katynko — —" Dykyta se zakoktával. Marně se rozpomínal na svůj úvod, jejž si dopoledne byl tak pečlivě sestavil. Jako by jej zatím byli větrové rozváli. Jeho nepsaný koncept byl ten tam, nenávratně ztracen. Ani jediná věta ze všeho mu nepřipadla.

„Nuže?"

„Drahé moje děvčátko, mějte se mnou slitování. Stojím tu před vámi, jako jsem stával kdysi před svým učitelem, jenž mi dal nenadálou otázku, na kterou jsem nedovedl odpovědět. Věděl jsem to doma, věděl jsem to cestou do školy, ale když jsem se octl před přísným učitelem, byla má hlava jako dutá a v tu chvíli jsem oněměl. Zahanben jsem se vracel do lavice. Před hodinou jsem věděl na slovo, co vám chci říci a kterak se vás otáži, jak byste se

zachovala k ubohému kancelářskému tovaryši, kdybyste byla bohatá dědička. Tím chudým tovaryšem je Metoděj Dykyta, který vám nemůže zabezpečiti žádný blahobyt. Vy projevujete ochotu podati mu ruku na všechen další život, ale zdali byste mu ji taky podala, kdybyste zvěděla, že je kdesi pro vás ukryt poklad, jímž byste oblažila manžela žádoucnějšího, schopnějšího, člověka vynikajícího postavení, jenž by vás uvedl do příslušné společnosti. Zdali byste nelitovala, že jste na život přikována k muži malého významu, malých prostředků, podřízené sféry společenské? Dejme tomu, kdyby vám odkudsi kynulo jmění, řekněme patnáct nebo dvacet tisíc zlatých, zda byste i pak svěřila svůj osud Metoději Dykytovi?“

„Milý pane Metoději, nemám ani potuchy, co vám vnuká takovouto otázku, ale kdybyste mi dal ještě deset otázek podobných, odpověď na ně uslyšíte, až spolu poklekneme před oltářem a až se mne otec duchovní otáže, zdali si vás beru z dobré vůle a bez přinucení. Uslyší to celý kostel, a bude to odpověď, kteráž mi vyplyne z duše a ze srdce, ledaže byste do té doby...“

Tu se Katynka odmlčela a na její tváři se objevil úsměv dráždivý, skoro potutelný, který však hned byl vystřídán výrazem lítostným, téměř bolestným, až bodl Dykytu do duše.

„Ledaže bych — ?“ pronesl v největší tísni.

„Ledaže byste do té doby našel nevěstu jinou, s patnácti nebo dvacíti tisíci — —“

Katynka sevřela mocí ústa, jako by se snažila zadržeti, co ještě z nich se chtělo vydrati.

„Katynko!“

Dykyta se vší silou ovládal, aby to slovo nevykřikl, nebo jemu se ulice přece nezdála tak hluchou, jak prve pronesla dívka, a chopil se její ruky, kterou silně stiskl. Malou chvilku kráčeli tak spolu, hledíce před sebe a zapomínajíce na všechen okolní svět. Až konečně promluvila Katynka:

„Nevím, co vás přimělo k tomu, abyste mě překvapil takovouto mučivou otázkou. A v neděli! Kdy jsem se tolik těšila, jak vám budu vyprávěti o svém posavadním úspěchu, vám i mamince. Dykyto, od prvního večera, kdy jste nás navštívil, neměla jsem jiné myšlenky než na vás. S tou myšlenkou jsem usínala, s ní jsem se probouzela. Brzy jsem poznala, že mě máte rád — a která dívka by to nepoznala? — a ač jsem předtím nikdy na vdavky nepomýšlela, hleděla jsem do budoucnosti s velikou otázkou, neklamu-li se marnou nadějí. Pak jste mi jednoho dne řekl, že mě milujete, a všechno mé nitro se zachvělo nekonečným štěstím. A byl jste tak vlídný a dobrý k mé mamince, jako byste byl jejím synem — tím raději jsem vás měla, nebo v životě mi byla matka nade vše. Několik neděl nám zbývá, a půjdeme cestou společnou do posledního dechu, ač jestli jste nezměnil své smýšlení o mně. U mne se nic nezměnilo, a jestliže objevím nějaký poklad, přinesu vám jej a řeknu: Zde

přijmi, Dykyto, a buď jeho dobrým strážcem. Náleží nám oběma. Jste srozuměn, jste spokojen?"

„Ovečko milovaná, jsem šťasten!" odpovídal Dykyta vroucně, „a již mi nemějte za zlé, že jsem vás tak znepokojil. Učinil jsem to z nejlepší vůle. Kázalo mi tak svědomí. A z vás promluvilo zlaté srdce mé drahé, milované Katynky. Blahoslavený ten loňský déšť, jímž mi napršelo štěstí života!"

„Pořád ještě na něj vzpomínáte? Já jsem se z něho tehda tolik netěšila, když jsem k vám vpadla jako pradlena. Ach, jak jsem se teprv později styděla, že jste mě spatřil v nedbalkách."

„Byly tak rozkošné, a nemohl jsem si později odpustit, že jsem vás nezlíbal. Ale měla jste tak hroznou zbraň, zastrašila jste mě."

„Zatím dávno jste se odškodnil, na to zapomínáte?"

„Byly to nejsladší chvíle mého života, Katynko. A kdyby neměla ulice tolik očí, stiskl bych vás a zlíbal až k zadušení."

„Až večer, milý Dykyto," šeptla Katynka a nahlas řekla: „Ale teď, hochu milý, je čas, abychom pomýšleli na domov, abychom nepohněvali maminku."

„Ne, Katynko, tu dobrou duši si nerozhněváme."

Po deseti minutách vítala je paní Pazdírková.

„Že jdete, tuláci! A kterak to? Každý jste odešel zvlášť a spolu se vracíte. To je mi velmi nápadné. A necháte mámu, aby se u plotny opékala.

Však počkej, Katynko, až se očepíš, budeš vařit a péci ty, a já si budu chodit po procházkách. Abys nemyslila, k tomu že jsou jen mámy dobré."

„Mne nehubuj, maminko, popadni si Dykytu. Přišel pro mne pozdě a pak ještě měl nesmírně napilno po Praze."

„Jste jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet. Shoď tu parádu, děvečko, a stroj na stůl."

Katynka ráda strojila a Dykyta ještě raději pomáhal. A jejich ruce a prsty se při tom pořád proplétaly, až paní matka houkla od plotny:

„Nepopadejte ji pořád za ruku, pane Metoději, sice budou ze všeho střepy!"

XXI.

MALÁ MEZIHRA.

Zatím co Dykytovi a Katynce ubíhaly poslední neděle svobody, pracovaly pilné dva páry rukou o Katynčině výbavě. To byla maminka Pazdírková a její pomocnice švadlenka, dávná družka Katynčina. Příbytek Pazdírkových změnil se na ten čas v dílnu švadlířskou. Když se ráno po snídani ztratila do svého závodu Katynka a když taky Metoděj Dykyta byl obsloužen a na cestě do kanceláře, tu se matka Pazdírková vytasila se svými plátny a polovičníky, rozměřovala, stříhala a trhala, a pak až do poledne vrčel šicí stroj, u něhož v horlivé práci seděla milá švadlenka. Stroj umlkal jenom o polední přestávce, ale sotvaže slečna Katynka a Dykyta byli po jídle a odešli po svém zaměstnání, rozvrčel se znova a hudl svou jednotvárnou píseň až do večera. Švadlenka byla u Pazdírků i na stravu, aby se dlouhými cestami domů a zas do práce zbytečně neomeškávala a dost dlouho nevěděl Dykyta, co tu dělá ta cizí slečna,

která tak skromně sedává na samém konci stolu a tak ostýchavě pojídá. Nebo paní Pazdírková před jeho příchodem velmi pečlivě ukládala hotové kusy do prádelníku a co bylo rozděláno, zastírala obšírnými vlněnými šátky. Stejně pečlivě smétala s podlahy každý ústřižek, a k švadlence, která na její počínání s jakýmsi podivením hleděla, říkala rozšafně:

„Pamatovala si, Klárinko, tahle naše práce není pro žádné všetečné oči, ale dokonce už ne pro mužské. Nevěstina výbava má zůstat až do poslední chvíle tajemstvím — a vůbec pro celý svět."

Švadlence toto poučení vrtalo hlavou a po krátké pomlčce pronesla:

„Ale vždyť se dělají i výstavy výbav, milostpaní, bývají toho plné výkladní skříně. Sama jsem to viděla na Ferdinandově třídě, už s hotovými monogramy."

Paní Pazdírková svraštila čelo.

„No to je teprv pěkná zavedenost, Klárinko! Nic už neschází, než aby do toho posadili taky košilatou nevěstu. Já bych si něco takového rozhodně zakázala. Pamatovala si to, Klárinko, až jednou bude šít výbavu pro sebe."

„Kdypak na ubohou švadlenu dojde," povzdychla si Klárinka. „My jen abychom sloužily jiným."

„Na každou se dostane, když je hodná a pracovitá," řekla moudře paní Pazdírková.

„Nevěřte tomu, milostpaní. Mohla bych vám

vyprávět, jak to dopadlo s naší sestřenicí Vopršálkovou."

„Kterak to s ní dopadlo?"

Pronesla tu svou otázku docela nevinně paní Pazdírková, jako by na tom ani za nehet nesešlo, ale přece byla dychtiva pokračování.

„Náramně smutně, milostpaní, a byla hodná i pracovitá. Já jsem vlastně tehda chodila ještě do školy a nerozuměla jsem tomu všemu, ale tak ledaco jsem pochytila a později jsem se všeho dověděla. Amálka byla dobré děvče a v jedné taneční zábavě se seznámila s mladým člověkem. Urostlý to byl mladík a hezký, a taky manýry měl, že to bylo na pozamentýra až ku podivu. Pět let chodil za sestřenicí a jináč ne, nežli Amálku. Celou rodinu v tom udržoval a celý dům si to tak myslil. Co jen v kávě tetička provařila, stýskávala si později — nebo on každé neděle a ve svátek přišel na svačinu a na večeře taky chodil, a v každé svátky tam byl jako doma — —"

„Počkala, Klárinko, nezapomněla svou řeč. Ohřeju a rozdělím kávu, na chvilku šití necháme, posvačíme a dopoví mi to při tom."

Za chvilku postavila na stůl dva hrnečky kávy s tučným škraloupem a dva loupáčky.

„Tak, Klárinko, svačme. Při kávě se lépe povídá a poslouchá. Kde jsme zůstaly? Ano, v každé svátky tam byl jako doma. A dále?"

„Nejen to," pokračovala Klárinka, „ale taky peníze si vypůjčoval. Předstíral, že se udělá samo-

statným a že potřebuje na stávek a tu zas na šňůry a na dracouny — strýček půjčoval, pokud jen mohl. Říkával: Dělám to pro dceru. Každému člověku se musí pomoci. Ale co se nestalo, milostpaní? Mezitím vyrůstala druhá dcera, Lojzička, a pojednou si milý pozamentýr počal všímat Lojzičky. Pravda, holka byla jako růže, kynula jako kobliha — říkávala vždycky tetička — scházeli se potají — no, sesterské to nebylo — a pak jednoho dne přišel Vendelín a požádal o Lojzičku. Strýček zkoprněl, tetička zůstala jako Lotova žena, Amálka hrozila, že se utopí. Ale co měli dělat? Strýček prý mu tehda řekl: Vendelín, oni jsou lump. Pět let mi tahají dceru za nos a pak si přijdou pro druhou. To se v pořádných rodinách nedělá. Peníze ze mne tahali, já za ně mohl mít vytapecírovaný celý dům i s dcerou, a teď tohle?"

„A vyhodil Vendelína?" tázala se bez dechu paní Pazdírková.

„I toto!" odpovídala Klárinka, „dal mu Lojzičku. Co jiného zbývalo? Amálka se mohla uplakat, uzoufat, všechno zoufání bylo marné. Vendelín šel k oltáři s Lojzičkou. Ale říká se, že Pánbůh peče oplatky. Ani na Vendelína nezapomněl. Za tři léta mu Lojzička zemřela — všichni povídali že to bylo v nebi tak ustanoveno — a sotva minul rok, přišel Vendelín a požádal Amálku, aby se ujala jeho osiřelé dcerušky, aby mu podala ruku."

Paní Pazdírková postavila hrneček s kávou a řekla hněvivě:

„Ale doufám, že ta ho teď vyhodila!“

„Vidíte, milostpaní, nevyhodila. Přibývalo jí let, nikdo se nehlásil, ona nemohla na Vendelína zapomenout, vzala si ho. Jsou prý oba velmi spokojeni a strýček říkává: Ano, takových zeťů kdyby bylo! Živnost mu dobře jde, dceruška šťastně vyrůstá, a teď zas kyne Amálka samou spokojeností. Někomu se všechno v dobré obrátí, jen je třeba počkat.“

„Ano, někomu se všechno v dobré obrátí,“ řekla v hlubokém zamyšlení paní Pazdírková. V duši se jí zdvihla vzpomínka na nebožtíka Tobiáše. „Nic takového nemůže potkat naši milou Katynku. Náš pan Metoděj je hodný pán a má ji k smrti rád. Za kraťoučko bude Katynka šťastnou paničkou.“

„To je ten pán, který sem chodí obědvat?“ tázala se skromně Klárinka, ač již ze všeho chování v rodině vyrozuměla, kterak věci stojí.

„Ano, Klárinko, to je ten pán, náš milý Metoděj.“

„Takového bych si taky vzala,“ pronesla zálibně Klárinka.

„Přála bych jí takového, Klárinko, ze srdce přála. Však doufám, že s ním bude Katynka šťastna. To je muž jako dobrá hodina. A jak má naši Katynku rád! Snědl by ji samou láskou.“

„Štěstí pro Katynku, že nemá žádnou mladší sestru.“

„Myslí, Klárinko? Na to jí řeknu, že by mohla

mít sester půl tuctu a byla by přece jedinou. Náš milý pan Dykyta dobře věděl, koho si oblíbil."

„Ale za to jí ušiju košilky, jaké jsem ještě nikomu neušila," pronesla upřímně Klárinka; odnesla prázdné hrnečky, přisedla ke stroji a jeho kolo se vesele rozvrčelo, jako by horlivě přizvukovalo.

Paní Pazdírková se vděčně dívala, jak hotového díla přibývá a vzpomínajíc na Amálku a Vendelína byla naplněna blahým mateřským vědomím.

XXII.

V PŘEDVEČER SVATBY.

Pořád ještě paní Pazdírkové a její pomocnici Klárince zbýval notný kus práce a od poloviny srpna šily obě jak o závod.

„Nehněvala se Klárinko," pronesla k ní jednoho pondělka paní Pazdírková, „ale řekla mamince, aby se na ni nehněvala, zdrží-li se u nás trochu déle navečer. Máme toho ještě kupu před sebou, musíme to strhnout, a tedy snad se maminka nebude hněvat, přijde-li o chvíli později k večeři. Ne, Klárinko, ještě líp jí to povím. Bude večeřet u nás, aby maminka neměla zbytečné starosti. Natáhneme si den o nějakou hodinu, do soboty musíme být ažúr. Však naše Katynka taky příliš domů nespěchá, zdá se mi, že chodí večer po zavření krámu s ženichem na procházku. Nu, ať si chodí, aspoň si tak spolu zvyknou — i toho je potřeba. Aspoň je pak po svatbě nebudou lidé tak okukovat."

Klárinka byla s návrhem paní Pazdírkové zcela srozuměna. Byla častěji povolávána k šití v domácnostech, ale nejlépe se jí líbilo u Pazdírků, kde dobře a sytě pojídala a mnohdy ještě kousek nějakého pečiva si domů odnášela, čímž se své mamince velmi zavděčovala. Krom toho pokládala tuto svou práci za přátelskou službu, poněvadž Katynka byla její dávnou družkou z učení. Sedávaly u bývalé mistrové vedle sebe, skoro v stejný den se vyučily a obě měly celkem stejné naděje do života. Katynka již jest u cíle, Katynka již má svůj vlastní závůdek, ale taky Klárinka bude jednoho dne vlastní paní. Zařídí si šití, švadlířství a oddává se naději, že ji pak bývalá kamarádka bude posílat zákaznice. To jest při dobrém jejím srdci velmi pravděpodobné.

Tak se stalo, že Katynka při svém návratu nejednou zastihla Klárinku v plném zaměstnání a když bývalou družku skoro až plísnila, že se ještě moří při šicím stroji, odpovídala Klárinka:

„Katynko drahá, pro koho bych to měla udělat, když ne pro vás?“

„Ale co maminka doma? Nemá o ni strach?“

„Ne, naše maminka ví, že jsem v dobrých rukou a že se jí neztratím. A ví, pro koho pracuju a tak ráda pracuju.“

Katynka se po takové odpovědi usmála, pohladila Klárinku po hlavě a slibovala:

„Až ona bude potřebovat, pak zase já jí pomohu. A až se bude vdávat, pak jí udělám klobouk,

že jí bude každá panička závidět. Podle pařížského modelu.“

„Ne, Katynko, něco takového by se pro mne ani nehodilo. Vezmu zavděk s pražským modelem. Pro mne nepřijde takový pán, jako je pan Dykyta. Maminka mi vždycky slibuje ševce.“

„Maminky málokdy mají nápadníky v kapse, Klárinko. Snad přece taky ví, že se sňatky uzavírají v nebi.“

„Vezmu si každého, kdo jen bude k světu, Katynko. A hodný. To jest hlavní věc. Až se přihlásí, svěřím se vám, abyste mi ho schválila. Měla jste vždycky zdravé oči.“

„Ráda posloužím, Klárinko, tu je na to ruka.“

Dívky si podaly ruce a upřímně si je stiskly. Smlouva byla zpečetěna.

Konečně uběhl poslední týden a v sobotu dělala paní Pazdírková se švadlenou pořádek. Svědomitě spočítala všecky dny práce, vypočítala mzdu a vtiskla Klárince ještě tři stříbrné zlatníky do ruky.

„To je nad ujednání,“ bránila se Klárinka.

„Ne, Klárinko, to je za její poctivou práci. Nikdy jí nezapomenu, jak ochotně mi pomáhala. A ze srdce jí přeju, aby taky brzy byla nevěstou. Dobře je člověku, dokud je doma u maminky, u tatínka, ale nakonec je přece nejlíp, když může hospodařit pro sebe.“

Katynka švadlenku vděčně políbila a taky Dykyta jí dvorně poděkoval.

A potom se rodinka chystala k večeři.

Paní Pazdírková ještě dlouho pohlížela na dveře, když už se dávno za Klárinkou zavřely, a povzdychla si:

„Hodné děvče, ochotné a předobré. Ze srdce bych jí přála, aby taky brzy byla pod čepečkem. Není dobře, když děvče přestárne."

„Klárinka nepřestárne," řekla určitě Katynka, jako by to četla z planety. „Obávala ses taky o mne, že přestárnu? A vidíš, už mě vyprovodíš."

„Neměla jsem potuchy, že se k nám do domu přistěhoval ženich. Však kdyby nám tenkrát nebylo nateklo do světnice, milá holka, nevím, nevím — — —"

„Ale to jen taky milý Dykyta se nám tak nezdvořile představil."

„Katynko, Katynko," zasmál se Dykyta, „všecko dobré přichází shora!"

„A kterak nazvete, co přišlo zdola?"

„Ach, má drahá ovečko, všechno bylo řízením osudu! Moje vděčnost nebude mít konce."

„Nechte řečí, děti, všechno se to ukáže, a sedněte k večeři."

A když usedli, sepjala paní Pazdírková ruce a pronesla téměř zbožně:

„Posledně večeříte u mámy. Zítra budete hodovat ve svém."

Slzy jí vyhrkly z očí. Utírala je bílou zástěrou a hovořila pohnuta:

„Nikdy nezapomeň na tento večer, Katynko. Nikdy se nevrátí, a kdybys pekla samé bažanty, s takovou láskou ti je nikdo nepřinese na stůl. Zachovej ve vděčné paměti matku, která ti dosloužila do posledního dne."

„Neplač, maminko, sice mě taky rozpláčeš, a já bych dnes nerada plakala. Myslím, že mne to čeká zítra."

Dykyta hladil Katynku po hřbetu ruky.

„Ovečko má drahá, kéž se z vašich očí vyřinou jen slzy radosti, kdykoli se rozpláčí. I ty vám bude osoušet váš milující choť."

„Bude-li vždy při tom . . ."

„Poznám vždy, zdali jste plakala, třebas bych i při tom nebyl. A teď, milé ruce mé, chopte se vidličky a nože a krájejte. Maminka nám začala plačtivě, ale smějte se, oči moje!"

Katynka se chápala příboru, ale její ruce se chvěly. Nedovedla se ubránit pohnutí.

„Odpusťte mi, děti, ale ještě nerozumíte srdci mateřskému. Vynasnažím se, abych se smála, ale nevím, podaří-li se mi to."

Mlčky pojídali, a skoro již dojídali, když se v předsíňce ozval zvonek.

„Kdopak teď ještě, tak pozdě?" podivila se paní Pazdírková a vzchopila se. Několik drobných kroků do předsíně, skřípnutí klíče a do předsíňky zazněl hlas:

„Bydlí tu paní Pazdírková?"

„Stojí před vámi, a čím může sloužit?"

„A bydlí tu slečna Katynka Pazdírkova?“

„Bydlí, bydlí, ještě do zítřka slečna Pazdírkova, od zítřka paní Dykytová.“

„Mám jí něco odevzdat,“ dodával neznámý hlas. Avšak Dykytovi byl hlas velmi povědomý.

Katynka již chvátala do předsíňky.

„Tu je sama,“ hlásila se, „a medle co a od koho?“

„Mám odevzdati toto s uctivým poručením od pana doktora Votruby, do vlastních rukou.“

Teď se vzchopil i Dykyta, div židli neporazil, a kvapil ze světnice. Ale než doběhl, dveře předsíňky se zavřely a Katynka s mateří se vracela. Dykyta přece ještě dveře otevřel a zvolal za poslem, dusajícím již se schodů:

„Kohoutku, že dává slečna Katynka uctivě a srdečně děkovat, a sama se přijde poděkovat.“

Kdosi ve schodišti mávl kloboukem a vykřikl:

„Vyřídím, buďte zdráv, pane Dykyto. Tedy jsem správně doručil, výborně!“

„To byl náš písař,“ pronášel Dykyta všecek překvapen, vstupuje zas do světnice, „to posílá náš doktor, šéf. Ukažte, beruško.“

Katynka tiskla v rukou malý balíček, pečlivě, ozdobně zavinutý, pečetí opatřený. Ale již se snažila rozvázat hedvábnou stužku a rozvinout obal.

Na dlani se jí objevila plochá krabička. Katynka stiskla péro, víčko odskočilo a v pouzdře se zaskvěl okrouhlý předmět.

„Hodinky!“ vydechla dívka.

„Zlaté hodinky!“ přidala matka Pazdírková, nahlížející dceři přes rameno.

„Remontoárky!“ doložil Dykyta.

Tíha pouzdra s hodinkami přemohla Katynku, že musela usednouti. A teď teprv se jí rozechvěly ruce, že sotva mohla šperk dobýti ze schránky. Roztřásly se jí i rty, z nichž vydechla jen dvě slova:

„Zlaté hodinky!“

Dykyta sáhl po navštívence, která byla připojena a četl:

„Milé, šťastné nevěstě mnoho štěstí na všechnu budoucnost přeje Dr. Vilém Votruba, advokát.“

„Můj milý, drahý šéf! To jest velmi dvorné a kavalírské. Buď nám dlouho zdráv!“

Katynce se perlily slzy po tvářích. A paní Pazdírková mžikala a polykala.

„Dceruško, vidíš, máma plačtivě začala a již taky spouštíš moldánky. Jen plač, plač, to jsou slzy radostné a co jsi dostala, stojí za ně.“

„Moje dávné přání, zlaté hodinky!“ vzlykala Katynka. „Jak jsem je zasloužila?“

„Svou duší, svým srdcem, vším, děvenko milá!“ horoval Dykyta. „Ať je každá hodina vašeho života šťastna. Šlechetný můj šéf! Vzácný člověk! Nikdy mu to nezapomenu.“

„Ten nás pěkně rozbrečel,“ osoušela slzy paní Pazdírková, „ale podařilo se mu to.“

Katynka nepřetržitě sledovala rafičku hodinek, počítala vteřiny, minuty. Náležely k nejšťastnějším minutám dosavadního jejího života. Nebo dar advokátův svědčil taky o tom, jak si váží Metoděje Dykyty.

XXIII.

TROCHU PLÁČE V OBOU PATRECH.

Sloupkové hodiny na starobylém prádelníku odbíjely půl desáté. Metoděj Dykyta, který do té chvíle s Katynkou potichu hovořil a vlastně jen šeptal, odmlčel se náhle a sáhl po svých kapesních hodinkách. Znamenalo to, že chce odejíti.

„Co to?“ skoro se ulekla Katynka. „Kam odcházíte?“

„Nu, domů půjdu, děvečko zlatá. Připozdívá se, taky si ráda odpočinete, i naše milá maminka. Zítra musíme být časně na nohou. Máme dalekou cestu před sebou, až na konec života. Taky se na ni musíte připravit.“

„Ne, Metůdku milý, neodcházejte ještě. Jsem poslední večer u maminky, poslední večer doma. Popadá mě za srdce jakási tesklivost, poseďte ještě. Chci mít vzpomínku na tento večer, vzpomínku hodně pronikavou. Nikdy už nebudu doma, a kdybych žila padesát let. Vy ten pocit neznáte, milý Metoději, vy jste muž. Kam vás kdy život usadil,

tam jste byl doma. Ale dívka! Ta má jen jediné rodné a rodinné hnízdo, z něhož neodchází s lehkým srdcem."

Dykyta se lehce zasmušil, pohladil Katynku po ruce a jako s něžnou výčitkou zticha řekl:

„U mne nebudete doma, holubičko milá?"

Upřela naň zraky plné oddanosti a rovněž zticha odvětila:

„Navždy — navždy, Dykyto drahý. Nehněvejte se na mne."

Tu se ozvala také paní Pazdírková:

„A mámu budeš mít o patro níže. Kdykoli se ti zachce, můžeš k ní nebo ona k tobě. Až do omrzení."

„Ne, maminko naše," pronesl s důrazem Dykyta. „Vy nás nikdy neomrzíte, ani dceru svou, ani vděčného syna."

Katynčiny zraky zvlhly.

„Opakuji, Dykyto milý, nehněvejte se na mne. Doufala jsem, že porozumíte mému rozpoložení v tento poslední večer. Čeká mne veliká změna, i vás, a proto měla býti ta chvíle veselejší. Ani Klárinku jsme neměli propouštět, ani pana Kohoutka. Časem je dobře, když do rodiny zapadne cizí živel. Těším se, že mne Klárinka zítra doprovodí, byla to vždy má nejmilejší družka."

„Klárinka přijde?" otázala se matka.

„Ano, požádala jsem jí o to. Ochotně slíbila a těší se. Pevně se domnívá, když doprovodí nevěstu k oltáři, že pak také nezůstane na ocet. Přeji jí ze srdce, aby se jí to splnilo."

*

„Škoda, dceruško, žes to neřekla dříve, aspoň dokud zde byl pan Kohoutek. Takto bude Klárinka lichá, a to nemá při oddavkách být.“

Dykyta řekl s úsměvem:

„Doufám, že i v tom bude pomoc. Doufám, že zde pana Kohoutka ráno ještě uvidíme. Je to hodný hoch, ale trochu zvědavý. Rád všechno vidí, při všem musí být. A když ne k nám, do kostela jistě přijde. Již aby viděl nevěstu. Kdypak se mu hodí, že se kancelářský spolutovaryš žení.“

Za hovoru tak uplynula další půlhodina, ale pak již se Dykyta zdvihl k odchodu. Poceloval ruku nastávající tchyni své a přistoupiv ke Katynce, vroucně ji objal a políbil.

„Spěte sladce, dušinko drahá. Nechť vás obletují sny nejkrásnější. Zítra již se s vámi nerozloučím, zítra s vámi zůstanu jako věrná stráž, a pak po všechny další dny a večery. Budete spokojena?“

Katynka odpovídala toliko zraky svými a pevně stiskla Dykytovi ruku. Chtěla mu i na schody posvítit, ale toho Metoděj nedopustil. Ještě políbení, dveře předsíně za ním zapadly a šťastný ženich cupal do čtvrtého patra.

Po paměti odemkl a zamkl za sebou a již v předsíňce rozžehl připravenou svíčku, která tu večer co večer na polici na něho čekala. Vstoupil do světnice, postavil svícen na stůl uprostřed a rozhlédl se prostorem. Překvapen stanul. Jeho staré lůžko blíže kamen zmizelo, místo něho stála

tu dvě lůžka nová, lesknoucí se jako zrcadlo, z nichž jedno bylo pečlivě odestláno. To bylo poslední příslušenství výbavy nevěstiny, dar paní Pazdírkové.

Dykytovi vyhrkly slzy z očí.

„Maminko milá, starostlivá!“ zvolal a přitiskl dlaně na oči.

Setrval tak chvíli v tomto postoji, ubraňuje se mocnému pohnutí a nemoha je přemoci.

„Kde jsi ty,“ vzlykal, „drahá má nebožko maminko, proč ses nedočkala zítřejšího radostného dne, abys i ty mně požehnala a ženě mé nejmilovanější, která by ti byla dcerou nejoddanější! Proč jsi mi odešla! Půl života bych za to dal, kdybych tě zde mohl uvítat.“

Dykyta usedl na lůžko a hlava se mu v dlaních roztřásala. Chvíle míjely, svíce na stole dohořívala, otevřeným oknem vanul do světnice vlahý srpnový vzduch, kdesi v dáli snášely se údery jedenácté hodiny. Svíce dohořela, konec knotu se zhroutil, začadil, a teprv pak se Dykyta vzchopil, aby se odstrojil.

*

Dykyta se nemýlil, pan Kohoutek se zrána dostavil, aby šťastnému ženichovi blahopřál nejen za sebe, ale také jménem všech kancelářských pracovníků.

„Však z nich někoho uvidíte v kostele, pevně doufám. Byli by přišli všichni, ale toť by bylo uči-

něné obležení. Myslil by kdekdo, že je zde tábor lidu, policie by zakročila."

A podával Dykytovi mohutnou kytici.

„Človíčku zlatý," děkoval Dykyta, „čí je tohle nápad? Kytici nevěstě podám já, čekám ji každé chvíle od květináře. Ale počkejte, snad ani vaše marně neuvadne. Znám jednu dívku, která ji důstojně ponese."

Vzpomněl tu na Klárinku.

„Poslyšte, kolego drahý, vy jste v parádě, jako byste šel na svatbu. I bílou kravatu jste si uvázal. Dobrá, zatýkám vás, budete mým pobočníkem. Chcete být společníkem hezké, milé slečinky? K ničemu vás to nezavazuje, jen prosím, abyste jí nepopletl hlavičku. Je to přítelkyně mé nevěsty a přijde bez páru. A vy docela elegantně vypadáte."

Ničím se Dykyta Kohoutkovi tak nezavděčil, jako milou, hezkou slečinkou.

„Na tu jsem štír!" vykřikl.

„Nekřičte tak, kolego. Je-li taky pod námi okno otevřené, uslyší vás a uprchne."

Ale Klárinka přišla až za hodnou chvíli, půvabně upravená, a když jí Dykyta nenadálého průvodce představil, byla s ním zcela srozuměna.

Dykyta se na chvíli ztratil, aby zavolal dva fiakry, a než odbíjela osmá hodina, hrčely vozy ke kostelu. V prvním seděla šťastná matka s oběma mladými lidmi, v druhém Dykyta s Katynkou.

„Myslila jsem, že bude Klárinka lichá," povídala paní Pazdírková, „a teď jsem sama lichá."

„Milostivá paní," povídal Kohoutek, „velmi často bývají paničky tchyně liché, ale v tomto případě není tomu tak."

Paní Pazdírková ani neporozuměla, jak to Kohoutek míní, a po chvilce broukla:

„Doufám, že to v kostele nebudou protahovat, ráda bych byla co nejdřív doma. Musím vařit oběd. Budu mít hon."

„Milostpaní," hlásila se Klárinka, „nemějte žádnou starost. Až se vrátíme z kostela, půjčíte mi zástěru a já vám pomohu při vaření."

„A co u vás doma, Klárinko?"

„Doma jsem řekla, že se tak hned nevrátím. Napadlo mi, že bych mohla být nějak užitečná."

„Bože, Klárinko, ona je moudrá holka. Taky že se hned nevrátí. Když bude vařit, musí nám pomoci taky sníst. A tuhle mladý pán? Čekají vás někde k obědu?"

„Abych řekl pravdu, milostpaní, nic o tom nevím. Když táhne k poslednímu, ani já už na něj někdy nečekám."

„Tedy mladý pán s námi taky poobědvá. To bude mít ženich radost."

„Kdybych věděl, kde všude by měli takovou radost, vypověděl bych hned své předplacení u Rajtknechtů, milostpaní."

Klárinka se chechtala do šátečku. Její rytíř se jí líbil. Ale taky paní matka byla se svým novým hostem spokojena.

Kočí ponenáhlu krotil koně, aby nepřejeli

Účastníci vystoupili, vcházeli do kostela. A netrvalo ani hodinu, když zas vycházeli. Katynka byla mladou paničkou. Ještě na prahu kostela jí Dykyta líbal ruku:

„Milovaná duše, jste má."

„A vy můj. Nic už vás nezachrání."

„Díky Bohu!" dokončil Dykyta.

„Sedejme, sedejme," hartusila paní matka. „Musíme postavit na oběd. Ještě štěstí, že mám pomocnici."

Katynka tiskla Klárince ruku:

„Duše dobrá!"

XXIV.

OTCOVSKÉ NAPOMENUTÍ DYKYTOVO KOHOUTKOVI.

Bylo po oddavkách, z kostela sv. Štěpána odcházeli houfem diváci, kteří se byli shromáždili k tomu divadlu lákavému, z nichž sotva kdo znal ženicha a nevěstu. Ale oddavky vždy budí účastenství veřejnosti. Starší paničky zalétají tu vždycky do vzpomínek na svůj slavný den, kdy přistupovaly k oltáři po boku svých vyvolených, a mladé dívky vmýšlejí se s vroucím přáním do budoucnosti, kéž nedaleké, kdy taky nastoupí cestu podobnou, plny úvah a nadějí, že i jejich cesta bude počátkem nového a šťastného života.

Kočáry hrčely níže k Václavskému náměstí, a nejedna ruka ze zástupu na schodech kostelních se zdvihla za nimi a kynula za svatebčany, jako by jim žehnala na veškeru další pout.

Tyto projevy bezděčného blahopřání neunikly paní Pazdírkové, jejíž rty šeptaly:

„Děkujeme vám, lidičky dobří, dejž to Pán bůh!“

Matka byla naplněna hlubokou vděčností k Vyšší moci, která jí dala dočkati tohoto dne, a skoro plaše, s ostychem se dívala po mimojdoucích, kterým neuniklo, že tyto dva kočáry odvážejí svatební družinu. Vždyť Katynka měla skromný a do vlasů nenápadně vpravený myrtový věneček a všichni ostatní účastníci po zelené snítce na prsou.

Paní Pazdírková svírala v pravici batistový šáteček a co chvíle jím přejížděla oči a čelo. Oči její sice byly již suché, ale měla pocit, jako by se jí na řasy zavěšovala lehounká mlha, která se stále vracela. To bylo pomyšlení na vlastní jízdu do kostela někdy před dvacíti lety, po boku Tadeášově. V srdci a v duši nebylo jí tehda veselo a jen neskonalá shovívavost milého Tadeáše přenášela ji ze všech minulých útrap do nového, klidného života. Její Katynka neskonale šťastněji se dnes vrací z chrámu Páně, nemajíc ani potuchy o tom, co protrpěla její matka.

Konečně povozy stanuly před vysokým domem a svatební průvod vystupoval výše. V průjezdě ukláněla se zdvořile paní domovnice v nedělním úboru a uctivě vítala svatebčany a hlavně Katynku a Dykytu:

„Dej bůh štěstí, mladá paní! Mnoho zdraví, milostpane!“

A kdesi v druhém patře otevřely se dveře příbytku a na chodbu vystoupily dvě děti, holčička a chlapeček, každé s košíčkem květů. Drob-

nýma ručkama vybíraly z košíčků květiny, postýlaly jimi chodbu a schody do patra vyššího a volaly tenkými hlásky:

„Nazdar! Nazdar!“

Za dětmi objevila se postava mladé ještě paní, přívětivě kynula hlavou páru manželskému a pak vystoupivši na chodbu podávala oběma ruku a blahopřála:

„Nic nežli štěstí na společnou pout a nekalené zdraví, do sta let!“

Sousedské toto uvítání Katynku nesmírně potěšilo. Děkovala upřímným stisknutím ruky, děkoval Dykyta i paní Pazdírková, a Katynka, dohonivši na schodišti obě děti, vroucně je políbila. Nenadálá ovace velmi ji dojala. Dykyta pevně stiskl rámě Katynce a zašeptal:

„Dušinko milá, roh Štěstěny nám věstí radostnou budoucnost.“

Nahoře již chrastila matka Pazdírková klíčem v zámku, odemkla, proběhla předsíňkou, vstoupila do světnice, a sotvaže za ní vešla Katynka, sevřela ji v náruč a volala:

„Vítám tě, paničko mladá, vítám vás, milý pane synu. Buďte spolu jedna duše, jedna mysl do posledního dne!“

„A vy s námi, maminko drahá,“ dodával Dykyta.

Katynka líbala matce střídavě obě ruce a zase skryla hlavu na její hrudi. A v prudkém hnutí mysli chvějným hlasem pronášela:

„Děkuji ti vroucně, matičko zlatá, že jsi mě přivedla na svět, děkuji ti za všecky chvíle péče a lásky, s jakou jsi mě vedla životem až po dnešní den, děkuji ti za to, že mě odevzdáváš milému Dykytovi, a způsobila-li jsem ti někdy starost a dokonce bolest, již mi všecko odpusť. Neměla jsem někdy ze všeho rozum, ale srdce mé vždy bylo láskou k tobě naplněno. Neměla jsem nikoho krom tebe, a teď mám tebe a Dykytu. Budu ti do smrti vděčnou dcerou."

Paní Pazdírkové se rozdrkotala brada. Oběma rukama uchopila Katynku za hlavu, a líbajíc ji na rty i na tváře dodávala v mocném pohnutí:

„Buď mu hodnou a poslušnou ženou, dceruško milá. Nikdy jsi mne nezarmoutila — a která matka by to svému dítěti vzpomínala! Byla jsi má jediná."

Batistovým šátečkem stírala si slzy, osoušela je i na tváři Katynčině a náhle se rozpomenula na povinnost hospodyně:

„Ale teď, milá Katynko, musím si hledět plotny. Jděte si na chvíli nahoru, ukažte panu Kohoutkovi a Klárince své hnízdečko, a pak mi Klárinka přijde na pomoc. Jděte, jděte."

Hlavně pan Kohoutek toto vyzvání uvítal, neboť si při tomto dojímavém výjevu rodinném připadal jako páté kolo u vozu. Ale nelitoval toho. Zítra bude kolegům v kanceláři věrně vyprávěti, co vše se o svatbě pana Dykyty událo. Byl po prvé účastníkem svatby a usuzoval, že je to taky kousek dobré zkušenosti. Hleděl po očku na Klárinku

a myslil si, že by bylo velmi hezké, kdyby za podobných okolností stál před její maminkou. Klárinka je docela kloudná dívčina.

Teď jí podal dvorně rámě a již s ní kráčel za mladými manžely o patro výše.

Tentokráte Katynka, než vstoupila do příbytku Dykytova, pokřižovala se a rty její se pohnuly, jako by cosi šeptaly. Na prahu světnice ji Metoděj vroucně objal a pronesl:

„Vítám vás, mé srdce milované, ve své a vaší domácnosti. Posud jste ke mně přicházela jen jako host, nyní vás tento příbytek vítá jako paní a vladařku. Buďte zde šťastna a spokojena."

„A vy se mnou, milý Metoději," odvětila Katynka, „pokud nám zde bude souzeno bydleti."

„A pod námi bude hospodařiti naše milá maminka."

„Chudák maminka," řekla lítostivě Katynka, „bude nyní opuštěna."

„Nebude opuštěna, dušičko," namítl Dykyta; „uvidí nás každý den zrána a v poledne a večery budeme tráviti s ní. Bude nás mít až do omrzení."

„Nikdy maminku neomrzíme," řekla Katynka s plným přesvědčením a jakousi lehkou výčitkou.

„Ach, zde je to krásné," povzdychla Klárinka, přistoupivši k otevřenému oknu a hledíc do zahradek vpravo i vlevo. „Vzduch a světlo a kousek přírody k tomu. To je v Praze vzácné. Jste zde jako na letním bytě."

„Ale taky bouřky tu máme z první ruky a podzimní lijavce."

Když to Katynka pronesla, podívala se s úsměvem na Dykytu, který jí stiskl ruku.

„Už ne, miláčku můj. Už jsou okna spravena a pevně přiléhají. Stačil nám jeden lijavec a vykonal šťastně svůj úkol."

„Co vykonal ten lijavec?" tázal se zvědavý Kohoutek.

„To jest rodinné tajemství, milý kolego, které snad vám náhoda někdy odhalí. Postarejte se o podobný byt a o stejně půvabné sousedství o patro níže. Ostatní se dostaví samo sebou."

Kohoutek šeptl ke Klárince:

„Víte, co v tom jest?"

„Nevím," šeptla taky ona, „ale vyptám se."

„Nezapomeňte, slečno Klárinko. Mohlo by nám to být dobré."

Klárinka vykulila oči. Kohoutek ji vidí dnes po prvé a již říká nám. To jest nějaký ostrý hoch.

Po chvíli se Klárinka rozpomenula:

„Vždyť já mám jít pomáhat milostpaní při vaření. Tedy už abych šla."

Kohoutek se toho chopil:

„Nemůžete mne při tom nějak potřebovat? Šel bych s vámi."

Tu se vložil Dykyta:

„Ne, kolego Kohoutku, tam není práce pro vás, překážel byste jen anebo něco rozbil. Poradím vám jinak. Já se teď vydám se svou paničkou na malou

procházku Prahou, trochu se pochlubit. Chcete jít s námi? Bude nám pak lépe chutnat. Půjdete?"

„Ze srdce rád, pane Dykyto. Slečna Klárinka by nemohla jít s námi?"

„Slyšel jste, že slečna Klárinka bude nápomocna při vaření."

„Tedy pojďme," vzdával se horkokrevný Kohoutek. „Škoda, taková krásná neděle!" Kdy se mi to zas tak hodí?"

Dykyta přistoupil ke Kohoutkovi a zamumlal mu do ucha:

„Máte-li počestný úmysl, tedy každé neděle. Nezapomeňte, že jsem vás varoval, abyste jí nepopletl hlavu. Je to dívka z řádné rodiny a má pečlivé a přísné rodiče."

„To je chyba," odpovídal Kohoutek stejně mumlavě. „Přísní rodiče jsou pro mladé muže utrejch."

„Ale blaze dívkám, nad nimiž bdí. Kohoutku, buďte rytířem."

„To se vám řekne, pane Dykyto. Ale s třiceti zlatkami měsíčně je těžko dělat rytíře."

„Vynasnažte se, abyste měl více. Zatím pilně studujte."

„Ano, a do té doby zešedivím. A z Klárinky pak bude stará panna."

„Ne, Kohoutku. Klárinka se zatím provdá za nějakého řádného živnostníka. Klárinka jest obratná a pilná dívka, s kterou dobře pochodí, komu podá ruku. Klárinka není stvořena pro chvilkové

dobrodružství. Nejsem vám poručníkem, ale pravím vám to jako starší bratr."

Katynka zatím byla přistoupila k zrcadlu mezi okny, sňala s účesu šetrně zelený vínek, tajně naň vtiskla políbení a vložila jej do příhrady skříně na bělostné prádlo své. Vrátila se k zrcadlu, uhladila svůj účes, připjala si klobouček a obrátila se k oběma mužům skrytě hovořícím:

„Je libo, pánové? Jsem připravena, můžeme jíti."

Všichni tři sestupovali se schodů. Katynka jen vstrčila hlavu do světnice matčiny a zvolala:

„Mamičko, na shledanou! Jdeme na chvíli okrášlit Prahu a vrátíme se včas k obědu. Klárinko, nic nám nezkazila. Do dvou jsme doma."

„Já bych vám dala, cikáni," volala paní Pazdírková. „Do jedné hodiny, jako vždy! Nezavádějte mi nový pořádek. Mladý pane, připomeňte jim domov, a že na vás na všechny čekáme."

„Milostpaní, vykonám, co poroučíte, nebudu-li přehlasován. Jsem v menšině. A pan Dykyta se dnes ujímá velení."

„Pan Dykyta správně přijde a přivede nejen paní Dykytovou, ale i pana Kohoutka. Leda by se nám cestou ztratil. Dáme na něj pozor."

Katynka se upřímně zasmála, když to pověděla. Mrkla šelmovsky na Klárinku a dodala:

„Přivedeme ho, přivedeme."

Klárinka se zapýřila a horlivě míchala jíškou.

XXV.

U TABULE.

Pyšně si vedl Dykyta milou Katynku Prahou, pevně tiskl její rámě k boku, a když se octli na Ferdinandově třídě, pátravě se rozhlížel vpravo vlevo, aby ani jedinou známou postavu nepropásl. Přes tu chvíli sahal po klobouku a hrdě pozdravoval, jakmile jen povědomou tvář spatřil, nebo úklonou a s upřímným úsměvem děkoval, když byl kýmkoli dříve pozdraven. Byli to hlavně klienti jeho šéfa, ale byli to taky pánové z jiných kanceláří. Mnoho jiných známostí Dykyta v Praze neměl. A jedné chvíle zašeptal ke Katynce:

„Do zítřka zví půl Prahy, že ta sličná osůbka, která jde po mém boku, je drahou ženuškou Metoděje Dykyty a já šťastným jejím chotěm.“

„Což to máme na čele napsáno?“ odpovídala stejně šeptem Katynka. „Kterak to uhodnou?“

„Poněvadž bez ostychu kráčíme nejživější třídou Prahy, drahé poupě mé. Ostýchaví milenci

zpravidla vyhledávají ulice ústranní a nejraději končiny zapadlé, kde by unikali všetečným nebo dokonce slídivým zrakům lidským, pokud nemají naprosté jistoty, že spolu půjdou k oltáři. Aspoň hrdinové mého rázu si tak počínají."

„Vyhledával jste taky někdy podobné končiny?" otázala se s dráždivým úsměvem Katynka.

Dykyta stiskl pevně rámě mladé ženy a odpovídal s úsměvem:

„Neměl jsem s kým, srdce mé, ještě se mi tehda na obzoru života nezjevila Katynka. A když s tou mě šťastný osud svedl, stačila mi její blízkost a nezatoužil jsem po dravé veřejnosti. Vzpomeňte jenom na naši zimní procházku vánoční. Kterak jsem se pokládal za šťastna, že nás kryl zimní soumrak a večer. Měl jsem jen vás a byl jsem nejblaženějším člověkem."

„A já byla zmrzlá jako rampouch, pamatujete?"

„Byl bych vám tehda zlíbal studené nožky do roztání, ale nad námi stála ostražitá maminka."

„Naše milá maminka! Chránila svou dceru, jak jen dovedla. Jste jí za to vděčen?"

„Celým srdcem svým, dušičko milá. A dnešek mi připadá, jako bych táhl vítězným pochodem s nejsladší kořistí."

„Konáme svatební cestu, milý Metůdku, a velmi skromnou," zachechtala se tiše Katynka. „Ale mějte strpení; později, až maminku jen trochu zaučím do své živnosti, vyjedeme si někam dále,

na celý den, na dva dni. Či rád byste do Italie? Na tu by nám ovšem dva dni nestačily."

„Zlobo malá," tiskl Dykyta zase loket dívčin, „maje vás, netoužím po ničem jiném. S vámi i drobné pouti po Praze mi budou vzácné a nezapomenutelné."

Kohoutek sice kráčel podle novomanželů, ale lapal jenom nepatrné úryvky jejich šeptaného hovoru. Ševel nespočetného množství prochazečů pohlcoval důvěrné ty věty, a chvílemi Kohoutek musil uskakovat, aby nevrážel do svých protějšků. Skoro ani nechápal, proč si svatební párek vybral právě tuto promenádu, kde se všichni v tom proudu navzájem tak otrkávají. I vítal s uspokojením, když Dykyta, přeměřiv dvakráte Třídu, zabočil do ulice Spálené. A projevil to také slovy:

„Milostivá paní slíbila slečně Klárince, že mě zase přivedete, ale málem byste mě v té babylonské tlačenici byli ztratili. Kam by se byl ubohý Kohoutek poděl!"

„To je hrozné," špitla Katynka k Dykytovi, „on mi říká milostivá paní! Bude dlouho trvat, než tomu uvyknu. Aspoň kdyby říkal mladá paní. To je na počátek snesitelnější."

„Ale ze srdce rád," přisvědčoval Kohoutek. „Panička jste a mladá k tomu. Jenom neskonalá úcta k vám položila mi to slovo na jazyk. A dovolí-li taky váš pan manžel — —"

„Dovoluji, dovoluji, abyste oslovoval milou moji ženušku, jak si sama přeje."

*

Kohoutek posmekl klobouk.

„Uctivě děkuji. Ostatně je na tisíce dívek, které po takové změně neskonale touží, mladých i starších."

„Máte pravdu, kolego," poznamenal Dykyta, „hlavně starších. Proto taky se vyskytl návrh, aby se dámám veřejně zaměstnaným říkalo šmahem paní. Jsme i v kanceláři mnohdy na rozpacích, když přijde nová, neznámá klientka. Slečna? Paní?"

„Račte dovolit, pane Dykyto, tam bych ani neradil k reformě. Taky vdané paničky slyší rády, jsou-li pokládány za slečny."

„Pamatujte si kolego, v kanceláři je prvním příkazem zdvořilost."

„Bohužel, že jen k partajím. V předešlé kanceláři, kde jsem počal praktikovat, neříkal mi nejstarší koncipient jinak než tajtrlíku, což mě strašně ponižovalo. A neměl ani doktorát. Však taky jen proto jsem odešel."

Dykyta se zasmál upřímné sdílnosti Kohoutkově a taky Katynce to poškubávalo ústy.

Kohoutek již několikráte se potají podíval na hodinky a podíval se na ně zase, když obešli Karlovo náměstí. Tentokráte jej při tom polapil Dykyta a otázal se:

„Jste unaven, kolego?"

„Já něco vydržím, pane Dykyto, ale již před hodnou chvílí jsem zaslechl odkudsi vyzváněti poledne. Myslím, že to bylo u Dominikánů. A já do-

stal od milostpaní maminky mandát, abych vás včas přivedl domů.“

„Chudák maminka,“ povzdychla si Katynka, „plahočí se nám s obědem a my tak bez starosti a bez cíle cáráme Prahou.“

„Jste unavena, dušinko?“

„Ještě ne, Metůdku, ale těším se na odpočinutí. A nezapomněl jste, milý pane choti, kterak jsme si slíbili, že navečer vezmeme taky maminku trochu na procházku?“

„Pravdu máte, starostlivá paničko. Teď tedy pomalu domů.“

Kohoutek vděčně uvítal ten povel. Byl dnes časně snídal, v jeho útrobách bylo prázdno, a vzpomínal, jak příjemně to od plotny paní Pazdírkové vyvánělo, když odcházeli. Těšil se na oběd. Právem doufal, že bude okázalejší než jeho denní stolování u Rajtknechtů.

Chyběla celá čtvrthodinka do jedné, když vystupovali do třetího patra. Katynka ráda by byla šla o patro výše, „domů“, aby se svlékla a teprv pak mamince se ohlásila, ale Dykyta usoudil, že nejdříve se musí paní mamince ohlásit, i vpadli plnými dveřmi k paní Pazdírkové.

„Tak, tak, milé děti, vítám vás. Je vidět, že jste měli svědomitého průvodce. Hnedle budeme hotovy. Podívejte se na Klárinku, je od kuchaření jako pivoňka. Ale nebude jí to na škodu. Kdož ví, kdy toho bude taky potřebovat.“

Slečna Klárinka skutečně jen hořela. Kohou-

tek ji očima téměř polykal, hlava se mu až motala. Kohoutek byl ovšem nátury trochu chytlavé. Klárinka měla rukávy bluzičky vykasané, oblá její ramínka jen pozývala k líbání. Teď spěchala, aby rukávky shrnula, knoflíčky manžet zapjala. Ale na slabého smrtelníka Kohoutka bylo to příliš mnoho. Něco takového u Rajtknechtů nikdy neviděl. A nikde jinde.

Dykyta jen tak okem šlehl a pochopil rázem nadšení mladého kolegy. Později pak řekl ke Katynce:

„Dítě milé, mám obavu, aby nás někdy nehryzlo svědomí. Dva ti nemoudří lidé, to jest osudné setkání. Musíte příležitě Klárinku varovat, Kohoutka si vezmu na starost sám."

Paní Pazdírková, rovněž od plotny rozpálená, hovořila horlivě:

„Skoro jste již přišli k hotovému. Jděte si pěkně nahoru, odstrojte se a sedněte si. Už je tam přistrojeno, zatím se podívejte, co přinesla pošta a co vám jinak přiběhlo."

Manželé tedy spěchali do svého příbytku, Kohoutek za nimi, jako když jej za vlasy táhne. Těžce se mu zdola odcházelo.

„Ach, Metůdku, podívejte se," zvolala Katynka, když vstoupila do světnice. Na stole bylo na bělostném ubruse přistrojeno pro pět osob. Uprostřed stály dvě kytice, Katynčina a Klárčina, a jako čestná stráž je obklopovalo šest lahví vína. „Co to? Kdo to?"

Také Dykyta zíral na láhve všecek překvapen.

„Nic takového jsem neobjednal, to je dar — ale od koho?“

Sáhl po obálce pod láhvemi, a tu našel rozřešení záhady. Vyňal navštívenku a oznamoval ženušce:

„Můj milý pan šéf! Vlastně jsem to měl uhodnout. Kdo jiný by si byl vzpomněl. Dobrý, předobrý člověk!“

„Budeme pít na jeho zdraví!“ vykřikl Kohoutek.

„Ale moudře,“ dodal Dykyta, „abychom nepřišli o zdraví své. Však ono bude zítra také chutnat. Máme i pivo, jestliže paní domovnice nezapomněla.“

Dveře předsíňky skříply, Klárinka přinášela baňatou mísu s polévkou. Světnicí zavanula líbezná vůně.

„Proč jste mne nezavolala, slečno Klárinko,“ volal Kohoutek, „byl bych rád pomohl.“

„To není služba pro pány, a nikdo tak rád naší drahé Katynce neposlouží, jako já. S cesty, pane Kohoutku, opařím vás!“

Za Klárinkou přicházela matka Pazdírková. Bylo zřejmo, že nedávno plakala, ještě teď osoušela slzy bílou zástěrou.“

„Co se stalo, maminko?“

„Ty se ptáš, co se stalo? Což dnes nepřicházím o dceru? Což to není poslední tvůj oběd z ruky máminy?“

„Ale, maminko drahá, jaké jsou to řeči? Poslední oběd? To znamená, že zítra nic nedostaneme? Metoději, kam to půjdeme?“

„Maminko zlatá, nehřešte,“ chápal se Dykyta ruky paní Pazdírkové, „teď teprv budete mít dva nenasytné jedlíky, a vděčné. Leda že bychom chodili za panem Kohoutkem k Rajtknechtům. Co myslíte, srdíčko mé?“

„Co myslím? Abychom nemařili čas, nebo se nám slavnostní oběd na plotně spálí. Sedni si, maminko, sedněte Metoději, tuhle Klárinka a tamhle vedle maminky pan Kohoutek.“

Kohoutek zkoprněl.

„No ne,“ namítla matka, „pan Kohoutek vedle Klárinky, tak je to v pořádku.“

„To je vidět zkušenou dámu,“ jásal Kohoutek a již seděl vedle dívky.

XXVI.

SVATEBNÍ HOSTINA.

(Závěrek historie.)

Slečna Klárinka sňala opatrně pokličku s polévkové mísy a teď teprve plnou silou zavanula světnicí kořenitá vůně jaterných knedlíčků. Tento polévkový závar pokládala paní Pazdírková za vrchol všeho dobrého a za nejslavnější počátek hostiny vůbec. A mohlo-liž býti slavnější příležitosti než svatba její dcery?

Klárinka, která se dnes bezděky stala pravou rukou paní Pazdírkové a vpravila se tak ochotně ve svůj úkol, rozdělovala pozorně polévku na talíře, aby ani krůpěje neukápla, a již taky chtěla popřáti všem dobrého chutnání, když se paní Pazdírková vzchopila. Pokřižovala se, sepjala ruce a pronášela s pohnutím krátkou modlitbičku před obědem, která jí uvázla v paměti od samého dětství. Tak se po rodinném zvyku modlívala její maminka a tatínek, tak se ona bude modliti až do skonání. Věděla sice, že je dnes obklopena samou „mlá-

deží", která již nevyrostla v té tradici, ale byla by pokládala za hřích, aby se rovnou obořila do korýtka před sebou. Po jejím příkladě se vzchopil první Dykyta, za ním Katynka i Klárinka. Zcela vážně odříkával Dykyta po paní Pazdírkové, šeptem jej provázela Katynka i Klárinka. Jen pan Kohoutek všecek vyjevený se rozhlížel po ostatních a lapal jednotlivá slova po nich. Zhluboka oddechl, když byl u konce a později se přiznal Dykytovi:

„To jsem byl v zatrápených rozpacích s tou modlitbičkou. Dávno jsem něco takového neviděl, neslyšel. Ani u nás doma to nebylo zavedeno. U Rajtknechtů již dokonce se to nedělá."

„Nedivte se mamince, Kohoutku. Má dvojnásobný počet našich let, její myšlení jest jiné, její duše zbožná a vděčná za vše, co dobrého jí život podává. A dnešek jest pro ni dnem nade vše památným. Odevzdává jedinou dceru cizím rukám, a třebaže mně naprosto důvěřuje, provází dítě své vroucí modlitbou ráno i večer, a snad mnohokráte za den. Milující matka, milý Kohoutku, udržuje svou modlitbou spojení tohoto světa s oním neznámým, nadoblačným, pro sebe i za všechen svůj rod."

Kohoutkovi se zdálo, že jest po těchto slovech Dykytových o něco moudřejší. Díval se pak na Klárinku, jako by chtěl z její tváře vyzpytovati, má-li taky takovou zbožnou maminku. Z takových vážných lidí dýchal na něj vždycky jistý chlad.

Klárinka několikráte od stolu odskočila, aby se podívala dolů k plotně a troubě, kde se dodělávaly ostatní pochoutky dnešního kuchyňského programu. Ráda by byla všechno sama zastala, přece však po mase pošeptala paní Pazdírkové:

„Kterakpak, milostpaní, s těmi kuřaty? Rozkrájíte si je sama?"

A tu již spěchala dolů matka, aby důležitou práci vykonala. Je to přece jen úkol pro hospodyni zkušenou.

Kohoutek nebyl člověk příliš zpovykaný, pivovarské traktery nebývaly žádnou školou břichopásků a paškrtníků, ale přece měl velmi vyvinutý smysl pro dobré sousto a uměl si ho vážiti. A když spatřil na stole mísu s kuřaty do zlatova upečenými, navlažil mlsně rty špičkou jazyka, aby se důstojně připravil na kynoucí požitek. Přívětivá jeho sousedka Klárinka podnesla mu mísu a natočila ji tak obratně, že se ve výběru nemohl zmýliti. Právě v tu chvíli pohlédl naň bezděčně Dykyta a usmál se na Katynku. Katynka s porozuměním úsměv opětovala. Kohoutek je dobrý, vděčný host.

A již zas podávala Klárinka salát a kompoty. Kohoutek chutě nabíral a při tom pomýšlel:

„Kéž by se aspoň každý měsíc někdo z našinců v kanceláři ženil! Oč by byl život krásnější!"

Bohužel, že v kanceláři nebylo dost nadějných kandidátů ženitby. Kohoutek nemyslil na to dále a horlivě pojídal.

Nikdo ze stolujících mnoho nemluvil. Chví-

lemi jen mladí manželé pronesli šeptem nějaké slovo, upozorňujíce se vzájemně na dobrý kousek na míse, nebo jej Katynka kladla Metodějovi přímo na talíř. Dykyta se ještě nepokládal za hostitele, který jiné častuje, stále se tu cítil hostem a choval se zdrželivě. A když na něm paní tchýně bezděky utkvěla pohledem, usmál se na ní vděčně, jako by tím chtěl vyjádřiti:

„Je to všechno výtečné, maminko, neodolatelné!"

A Katynka, která těm pohledům rozuměla, přisvědčovala hlasitě:

„Báječné, maminko! Překonala jsi dnes sama sebe."

„Měla jsem pilnou pomocnici," poznamenávala matka skromně a mrskla okem po Klárince. „Ani jsem nevěděla, že se tak umí u plotny ohánět. Dobrá hospodyně z ní bude, až nastoupí panování ve vlastní domácnosti. Je vidět, že ji maminka taky k tomu přidržuje."

Klárinka se všecka zarděla tou pochvalou z úst zkušené kuchařky a pronesla:

„Ach, milostpaní, u nás vaříme zcela po domácku. Takovouhle traktaci nemíváme ani na Boží hod. Je nás mnoho a maminka říkává: Víš, holka, z mělké kapsy je mělko na talíři."

„Maminka je moudrá paní, Klárinko," schvalovala paní Pazdírková. „Kdo jen žaludku obětuje, brzy provaří a propeče. A kdopak nám do něho vidí! Taky jsem tak vedla Katynku od malička.

Ale dnes máme svatbu, a na to si Katynka vzpomene ještě za dvacet let."

„Podívejte se, Metůdku, jakou krátkou lhůtu mi maminka vyměřuje. Myslí, že mě do té doby utrápíte."

„Děvenko!" zvolal Dykyta, a ze zvuku, jakým to jediné slovo pronesl, vyznívala nesmělá výčitka a jemné pokárání.

Matka to pověděla určitěji:

„Aby ti hubička neopuchla! Neutrápíš-li ty jeho..."

Kohoutek hovoru u tabule užil k tomu, aby se užitečně zaměstnal. Ježto poháry piva byly vypity, chopil se vývrtky a otevřel první láhev vína. Naplnil číšky, povznesl svou a provolal:

„Ať žijí vzácní novomanželé!"

Ale zároveň se chopil číšky Dykyta a zvolal důrazně, upřímně:

„Ať žije naše drahá maminka, šťastně, spokojeně a na naši radost, do sta let!"

„Vy děti, vy nám žijte!" povstala matka. Hlas její se lámal a poslední slovo bylo zavzlyknutím. Oči se jí zaplavily.

Dykyta se vzchopil, obešel stůl, přistoupil k tchyni a políbil jí ruku. Sevřela mu oběma dlaněmi hlavu, pocelovala jej a vzlykala:

„Buďte zdráv, drahý synu. Mějte mou Katynku rád za mne, za otce, za všechny, kteří se nedočkali. Dochovala jsem ji nevědouc pro koho, a jste to vy. Půjde s vámi a za vámi, trpělivě, po-

slušně, kamkoli ji povedete. Veďte ji laskavě, zaslouží si toho."

A v slzách líbala zetě na obě tváře.

Katynce stále bylo do vesela, šibalsky se usmívala, brzy na matku, brzy na Dykytu a zas na Klárinku, ale teď taky její tvář nabyla vážného výrazu, nějak lítostného, skoro až plačtivého. Co učinil Dykyta, měla učinit vlastně ona, dcera. Dojemná ta scéna ji rozladila. Posud nikdy na ničí svatbě nebyla. Hnětlo ji, že má veselka takové pohnutlivé výjevy. Pěkná veselka!

A než se vzchopila, aby taky matku polaskala, odpovídal Dykyta na poslední slova tchynina:

„Povedeme jeden druhého, maminko drahá, a tak bude nejlíp. Katynka je moudrá ženuška a již nám ukázala, kam chce. A nebudeme-li někdy vědět, kudy kam, vy to rozhodnete."

Sáhl po číšce, zazvonil o číši tchyninu a ze své do poloviny upil. Bystrý Kohoutek se rychle chápal butelky, aby mu dolil. Dykyta se vracel ke Katynce volaje:

„Na zdraví a štěstí milé a drahé duše mé!"

Katynka povznesla sklenku.

„A na vaše, milý Metoději!"

Číše všech srazily se uprostřed, z matčiny se trochu vína uronilo na bílý ubrus. Její ruka se chvěla. Skoro se ulekla, když spatřila tu skvrnu.

„To jest krůpěj pro naše láry a penáty," volal rozjařený Dykyta. „Nesmíme na ně zapomenout. Pamatujete, dušinko?"

Rozuměla tomu Katynka, rozuměl i pan Kohoutek, ale paní Pazdírková lítostivě dodala:

„Jen jestli nám taky ubrus vyperou."

„A nevyperou-li, zůstane nám památka na dnešní den," řekl rozmarně Dykyta.

Ale Katynka sypala již na skvrnu sůl, až ji docela zakryla.

Přišel máslový koláč, rozplývající se na jazyku jako sníh na slunci, přišly zákusky sladké a křupavé od cukráře, bylo po svatebním obědě. Klárinka se přitasila s konvicí černé kávy, Dykyta podal Kohoutkovi krabičku s jemnými doutníky a pobízel:

„Zažehněte si, kolego, kuřte bez ostychu, znám vaše zvyky. Paničky vám také dovolí, dokonce i má drahá choť. Dnes nebude hubovat na zakouřené záclony."

„Nikdy, Metoději, nikdy! Ostatně jsou okna dokořán, všechen dým vyvane, než se vrátíme."

„Kampak půjdete?" otázala se matka.

„Po svačině trochu na procházku, maminko, a ty půjdeš s námi. Je tak ujednáno."

Tvář paní Pazdírkové se poněkud zasmušila.

„Jděte si, jděte, milé děti, ale mě nechte doma. Není mi dnes do procházky. Mám tu co dělat, abych poklidila (mávla rukou nad stolem), u sebe dole taky. Mám toho dnes právě dost, trochu si pak odpočinu. A večer posedíte s mámou dole, abych nebyla tak opuštěna. Dneškem, dítě milé, začíná nový pořádek. Tvůj příbytek je tady, můj dole."

A nedala se matka k jinému pohnouti.

Ještě tedy hodinu poseděli, půldruhé, a potom Klárinka přinesla konvice s kávou a smetanou, aby posvačili. Pokrájela taky kyprou bábovku, již včera upečenou, a nejhorlivěji se jí ujal pan Kohoutek, jenž se po obědě svěřil Klárince, že je najeden na dva dni. Vypil dva koflíky kávy, snědl tři klíny bábovky.

„Aby vám to Pánbůh požehnal," šeptla k němu Klárinka.

„Nikdy mnoho nejídám, líbezná kuchařinko, to jen, že jsme na svatbě," šeptal Kohoutek.

„A teď tedy, paničko drahá," pobízel Dykyta, „libo-li vám, půjdeme. Bohužel, že bez maminky, když mocí mermo nechce s námi."

„Nezlobte se, děti, ale jsem jako moucha."

„Nebudeme se dlouho toulat, mamičko," ujišťovala Katynka. „A taky se již den krátí!"

„Půjdete s námi, kolego?" tázal se Dykyta Kohoutka.

„Nebudu-li vám překážet, s radostí," a Kohoutek se díval na Klárinku, půjde-li také.

„Já zůstanu s milostpaní," mluvila skromně dívka, „abych jí pomohla. Máme tu obě dost práce."

Matka Pazdírková ji pohladila po vlasech.

„Hodné děvčátko, abych tu nebyla tak sama! Však by se mi věru zastesklo."

Kohoutek, jenž dychtivostí po dívce jen hořel, odcházel s manžely již po druhé zklamán. Přece však uznával pravdu slov matky nevěstiny.

Paní Pazdírkové zmáhala se truchlivost již teď. Bylo krásné srpnové odpoledne, ale jí se zdálo, jako by se kolkolem zavěšovaly šedivé závoje. Cítila, jak se blíží neskonalý stesk. Dneškem pozbývá dcery, která jí byla vším na světě. Sice ji bude mít v domě, nad hlavou, ale v srdci jako by se jí trhaly kořínky života.

Klárinka byla sice dívka nezkušená, ale vrozeným pudem chápala duševní rozpoložení paní Pazdírkové. Ráda by ji byla chlácholila, ale neměla pro to dost výmluvnosti. Za to tím horlivěji se chopila práce s nádobím, oplakovala příbory a sklenice a ukládala vše do přihrádek. A při tom stále něco vyprávěla.

Hodiny míjely, den se pomalu skláněl. Dříve, než se obě hospodyňky nadály, byli tu mladí manželé i s Kohoutkem, který prohlašoval, že pokládal za povinnost, aby párek přivedl šťastně domů a teď že taky půjde ke svým lárům a penátům.

„Co vás napadá, kolego," bránil Dykyta, „teď nám utečete, a kdo by pak doprovodil slečnu Klárinku? Není to daleko, jenom na Zderaz."

„Svěří-li se mi slečna, rád jí tu službu prokážu."

„Výborně, pane Kohoutku," schvalovala Katynka. „Máme tu půl mísy studených kuřat a taky španělské ptáčky. Kdo by to všechno pojedl?"

A Kohoutek již se na souhlas ukláněl.

Sotva však že o chvíli později zasedli k večeři, zacinkal v předsíni zvonek, jemně, jako nesměle. Objevila se maminka Klárčina.

„Račte odpustit, že tak vpadám pod střechu. Ale měli jsme starost, zdali nám dcera nezabloudila. Od rána je z domu, nutil mě tatík, abych se po ní podívala...“

Katynka již se vzchopila, odnímala paničce plášť a radostně hovořila:

„I to je dobře, milostpaní, a teď si na Klárinku počkáte. Právě začínáme, posedíte s námi. Maminko...“

Však paní Pazdírková již přinášela talíř a příbor, stavěla sklenici na stůl.

„Toť výborné,“ pokračovala Katynka všecka rozjařena, „teď nás je sudý počet — vari vše, co by nám chtělo ublížit!“

„Byl bych tak jako tak slečnu doprovodil,“ pronesl nesměle Kohoutek.

Panička naň upřela pronikavý pohled.

„Kdopak je ten pán?“ otázala se úsečně.

„To je můj milý kolega z kanceláře, pan Kohoutek,“ odpovídal Dykyta.

„Taky jurista, že jsem tak smělá?“ tázala se panička.

„S dovolením, milostpaní,“ hlásil se skromně Kohoutek, ukláněje se, „jurista na rozběhu.“

„Těší mě, pane Kohoutku,“ ukláněla se taky panička a podívala se pozorně i na dceru Klárku.

O půldruhé hodiny později rozcházela se společnost. Kohoutek si vyprosil, aby směl dámy doprovoditi. A poslední odcházeli mladí manželé, když se Katynka s matkou vroucně a tklivě rozloučila.

Příbytek paní Pazdírkové zpustl. Matka uzavřevši pečlivě předsíň vrátila se do světnice. Chvíli zírala na lůžko dcery své, prázdné peřin a podušek, prostřené jen prostěradlem a klesla u něho na kolena. Slzy jako hrachy stékaly jí po tváři.

„Katynko, drahé dítě mé, kteréž jsi po dvacet let spávalo se mnou a které mě dnes opouštíš, Bůh tě opatruj a provázej na všech cestách! Můj úkol jest dokončen, ale láska má je s tebou, dnes a navždycky. Doufám, že jsem tě odevzdala v dobré ruce. Šťastně se do zítřka probuď!“

Za chvíli se v pokoji setmělo, ale s lůžka osamělé matky dlouho ještě se ozývalo neukojitelné štkaní, až ponenáhlu utichalo. Na kterési věži odbíjela půlnoční hodina.

MALOMĚSTSKÉ NÁMLUVY

KOUSEK MALOMĚSTSKÉHO DIŠKURSU.

Florestan Kalda se ve svém krámku skromně naobědval, složil prázdné nádobí pod pult, svinul ubrousek, jejž si byl k tomu hodování na pultě rozestřel, vstrčil jej do kostěného kroužku a uložil do šuplíku, jejž měl hned za zády. Takto stoloval pan Kalda denně. Posílal si pro obědy k Modré hvězdě — byl to jen malý kousek cesty přes náměstí — poněvadž neměl posud vlastní domácnosti, a skoro se mu to již trochu zajídalo. Byl to starý mládenec, sice ještě ne padesátiletý, ba ani čtyřicátník, ale již se na všem jeho zjevu usazovalo tak trochu zamřeliny. Jeho nos nabýval čím dál větší ostrosti, na spáncích se objevovaly první stříbrné nitky, na temeni se rozšiřovala mrzutá paseka, a z kštice nad čelem sotva již by byl učesal dokonalou kakadu, jaká tehda byla u jinochů mezi dvacíti a padesáti lety módou.

Ještě jednou utřel ústa po mastných haluškách s uzeninou, které právě u Modré hvězdy do-

konale pékali, a sáhl do kapsy u vesty po bytelných cibulích, jak se tenkráte říkalo starým poctivým hodinkám vřetenkám. Takové vřetenky čili špindlovky nejen že kráčely s duchem času, ale ony jej zpravidla předbíhaly, mnohdy třeba o hodinu za den. Kdo se jimi řídil, nikdy nezmeškal vlak. Vždy přišel alespoň o půl hodiny časněji. A to byla jejich výborná vlastnost.

„Hm, hm," zahučel poněkud nevrle, „vzkázal jsem tomu Filousovi, aby přišel do jedné hodiny—"

„A ještě do hodiny deset minut chybí a Filous je tady," zaznělo ode dveří jako na divadle dobře vedeném. „A je panu Kaldovi k veškerým službám."

Do krámku se vsunula z podloubí vytáhlá postava, o kteréž se mohlo říci, že je venkoncem všecka obnošená. Nic na ní nebylo nového, od šmátravých bot až po límec kalmuku, jemuž dokonce nějaký knoflík chyběl. S tím ústrojem se důstojně snoubila tvář jako všemi větry ošlehaná, plná rýh a propadlin, porostlá řídkými, nestejnými vousy naryšavělé barvy. Vypadal ten muž jako od předešlé neděle nemytý, ač pod městem tekly dvě řeky a ač po městě stálo několik kašen, stále dobře zásobených. Zvláště ruce jeho, z nichž jednu podával panu Kaldovi, volaly po očistné a osvěžující vláze.

„Tady je starý Filous, a čím může sloužit?"

Pan Filous byl dohazovačem, domů i dobytka, a když potřeba kázala, tedy i nevěst. K němu se

uchylovaly rodiny, když už nevěděly kam s přespočetnými dcerami, a k němu se uchylovali i zralí mužové, kteří neměli dostatečných styků společenských. Pan Filous vždy ochotně se o takové styky postaral a měl na svědomí už hezký počet zdařilých i méně zdařilých sňatků. Nikdo však mu nic nemohl dokázati. Držel se vždy moudře v opatrném pozadí. Zpravidla jen jedna strana věděla o tom, že je sňatek dohozený, a mnohdy žádná z obou. Mnoho záleželo na obratnosti a politice rodinného okolí. Filous uměl vyhledávati tatíky a po případě matky, které jeho pomoci potřebovaly. Pověděl slovo, jméno, vyjádřil požadavek v cifrách a zdaleka pozoroval, jak se věci dále vyvíjejí. Podobal se obezřelému rybáři, který pilně sleduje splaváček na udici. Když byla ruka v rukávě, přišel v příhodnou chvíli pro příslušnou odměnu, ale jinak se nikomu z postižených na oči nevtíral. Tolik zdravého a vrozeného instinktu měl.

„Vždyť víte," ozval se pan Kalda, „o čem jsme hovořili. Padl jste již na něco vhodného?"

„Božínku zlatý, pane Kaldo, děvčat je plné město, a taky za branami, v nejbližším okolí. Mohl bych vám jich přinést seznam, ale z mé ruky nesmí nic písemného. To vede k mrzutostem. Jen jednou jsem se spálil. Od té doby jsem opatrný jako had. Rád byste něco zdejšího?"

„Nu to víte, že bych tak pro tenhle obchůdek potřeboval něco adret, šikovného, obratného, abych tu nemusil být pořáde přivázán jako pes.

Chce se mi časem taky trochu na zdravé povětří, mám pochůzky, objednávky. Nemohu v tom zakejsnout."

Pan Kalda měl obchůdek s krátkým zbožím, krom toho papírnictví i materiál pro ruční ženské práce.

„Víte, paničkám nejlépe rozumí a vyhoví zas jen panička. Ví, co je v módě, pochopí, co se žádá, dovede prodat i něco jiného, po čem se třeba nikdo neptá. Venkovskou Majdalénu nemohu potřebovat."

„Kdopak říká Majdalénu nebo Káču? Taky jsou za městem šikovné holky. Ale dobrá tedy, když chcete městskou, poradíme městskou. Rozumím. Ví, s kým hovoří, zná všechny rostenky od malička, zná paničky, zná i pány."

„Nestojím právě o to, aby těch znala mnoho."

„Kdopak to povídá, mnoho? Vždyť tu známe jeden druhého jako transparent."

„Dobrá, dobrá, pane Filouse. Ale já nemám rád právě transparentní ženské. To vede někdy k nemilým koncům."

„Nač vy na všecko myslíte, pane Kaldo, račte dovolit."

Filous podíval se teď přimhouřenými zraky na Kaldu, pomlčel chvilku a náhle pronesl:

„Co byste tak říkal slečně Málce Katrnožkové?"

Kalda se na mžik zamyslil.

„Krupaře Katrnožky?"

„Právě té. Holka jako lusk, třeba že už přes dvacet."

„Ta je dobrých přes dvacet."

„Ale podívejte se na ni, kvete jako růže, holka veselá, zuby zdravé jako tygr, přeskočí každou osmnáctiletou."

„Nepotřebuji, aby mně skákala. Jen aby byla dobrá hospodyně, aby se mi hodila do obchodu a uměla počítat."

„To všechno umí, to má z domu, a bude mít aspoň deset tisíc, možná, že patnáct."

„To by vyhovovalo, pane Filouse. Ale že jste právě na tu uhodil. Tak ledaco se o ní šuská."

„O které pak holce lidé něco nešuškají, pane Kaldo? Tomu žádná neujde. Ani presidentova. Je-li děvče vážné, nemluvné, říkají o ní, že je morous. Je-li veselá, začnou šuškat. Ani svatá z nebe by tomu neušla."

„Ale tak jsem něco zaslechl jako oficírka. O nějakém obrlajtnantovi, zdá se mi, že Špicmannovi."

„Nevěřte tomu. A tomu byste se divil? Když je oficírů plné město? Jsou oficíři nějací kapucíni? Mladost radost. Bodejť by chodil za barnabitkami."

„Bylo by mně to milejší."

„Áno, ták. Ale kde vezmete tolik barnabitek? Ale abyste klidně spal, pane Kaldo, tedy vám mohu říci, že pan obrlajtnant Špicmann půjde odtud. S celým regimentem."

„Kampak? Do Terezína, do Josefova?"

„Kam vás to vede! Do Polska, až někam na ruské hranice. Za čtyři neděle není tu po něm vidu ani slechu. A slečinka bude ráda, když si ji odvede solidní civilista. Z Polska se regimenty tak hned nevracejí. Tam už se dosluhuje až na věčný odpočinek."

„Dej Pánbůh, dej Pánbůh. Ale tak vám povím, pane Filouse, rozmyslím si to. A kdybyste připadl ještě na něco jiného, zastavte se zas u mne Vydržel jsem tak dlouho sám, vydržím to ještě nějaký čas. Nehoří to. Do vánoc je daleko."

„Vy si kladete lhůtu do vánoc?"

„Nu, to je největší obchod. A aby už se do toho trochu zabydlila."

„Tedy se dobře rozmyslete, pane Kaldo. Víte, není dobře, když se děvče tuze uhniličí. Až regiment odtáhne, zase se u vás zastavím. Snad budete pak víc na měkko. Anebo přinesu něco jiného."

„Dej Pánbů, dej."

„A nezapomeňte, pane Kaldo: deset až patnáct tisíc. Není to k zahození. Starší dvě dcery jsou dávno vybyty, nemají už nic k požadování. To je trefa."

„Provázej vás Pánbů, pane Filouse."

Pan Kalda poklízel na pultě a byl rád, že mu do toho diškursu žádný kupec nepřišel. V poledne je chvíle odpočinku.

PAN FILOUS PŮSOBÍ DÁLE.

Zanedlouho po vylíčené návštěvě Filousově v krámě pana Florestana Kaldy odcházel z města pěší pluk vojáků, jak byl zkušený a patrně správně poučený Filous předpověděl. Sice nelze říci, že bylo celé město na nohou, ale přece jen tento odchod způsobil značný rozruch, a velmi pochopitelný. Dělo se tak po každé, kdykoli se posádka střídala. Když ležel pluk třeba několik let ve městě, říkalo se mu všeobecně „náš pluk", a jeho odchodu vždy bylo litováno, zvláště když se s občanstvem dobře snášel. Nejeden takový útvar vojenský zanechával po sobě dobrou pamět, ale i mnohou bolest, skrytou a tajnou, mnohdy velmi hlubokou. Usedala tu žalem dívčí srdce, podmaněná jiskrnými zraky čackých důstojníků, okouzlená výmluvnými jejich ústy. Mnohé to srdce loučilo se navždy s blahým snem mladé lásky, aby již nikdy nedošlo náhrady. Ubohé trpitelky nesměly se k svému smutku ani přiznati. Ale nežalostnily jen dcery rodin, plakaly

také dívky služebné, které se včera večer byly v temných průjezdech a chodbách domovních se svými milenci s pukajícím srdcem rozloučily. Tyto dívky nemusily hořký zármutek násilím v sobě tajiti. Ronily horké slzy, kudy chodily a mnohá měla oči až pláčem opuchlé. Kdož ví, přijdou-li s novým plukem chlapci zas tak upřímní a dobří, jako ti, kteří támhle nenávratně odcházejí se sliby věčné lásky a nekonečného vzpomínání. Sejde s očí, sejde s mysli. A jinde, bohužel, rostou také dívky lačné lásky a horoucích polibků. A zvláště prý v Polsku jsou dívky velmi ohnivé.

Poslední pochod plukovní kapely řinčel na rozloučenou, až se domy otřásaly, a kdesi v končině blíže brány stála za uzavřeným oknem druhého patra dívčí postava, tisknoucí na oči krajkový šáteček. K tomu oknu zíral nadporučík Špicmann, kráčející na křídle druhé setniny, a když spatřil štíhlou postavu za oknem, dotkl se rukojetí vytasené šavle hrudi své. Byl to poslední pozdrav na rozloučenou. Za oknem nahoře jen zlehka se zatřepetal šáteček a vzlétl zas k slzícím zrakům. Postava zmizela a brzy potom dohřmíval třesk hudby pod klenbou hluboké brány. Ztichlo náměstí a pluk pochodoval dále k nádraží, odkud jej čekající vlak měl unášeti k Olomouci a dále k polským hranicím. Ostavená srdce ženská svíjela se v drobných i velikých dramatech lásky.

Pozdě odpoledne toho dne ubíral se po břehu řeky pod městem náš povědomý pan Filous a po-

jednou zmerčil, kterak z vrbin vyčnívá nad vodu dlouhý prut rybářský. Bylo to v zátočině, kde řeka klidně plynula a kde splaváček nebyl proudem tak smýkán.

„Kdopak tu loví?“ pomyslil si. Již byl za zády rybářovými a již taky trpělivého lovce poznával.

„I hlehe,“ zvolal, „pan Katrnožka! Berou, berou?“ otázal se.

Pan Katrnožka pravicí třímal prut a levicí kynul varovně dozadu, aby tazatel tak hlasitě nehovořil. Pravý rybář, jak známo, nemiluje při svém chytání hlučný hovor. Každý zvuk mu plaší kořist. Ale teď zapomenuv na všechnu opatrnost skoro se rozkřikl:

„Berou, berou, ale všichni čerti. Jen mi užvykují vnadu a poroučejí se, čeládka bídná. Seberu se a půjdu po svých.“

Vytáhl z řeky vlasec, napitý vodou, smekl jej s prutu, vymnul z něho dvěma prsty levice vodu a navinul jej na prkénko. Vyhodil z plechové krabičky zbývající hlíšťata do řeky a vykřikl:

„Nažerte se, sloto! Zítra nebo pozejtří si pro vás přijdu. Neutečete mi.“

Sebral všechno své rybářské náčiní a opíraje se o prut vydrápal se na vysoký břeh a na pěšinku, na které se byl Filous zastavil.

„Jdete domů?“ otázal se.

„Kampak jinam,“ odpovídal Filous. „Za chvilku bude tma, je po špacíru.“

Chvíli kráčeli oba muži podle sebe beze slova. Až po dlouhém pomlčení prohodil Filous:

„To bylo nářku dnes dopoledne...“

„Copak se stalo?“ otázal se pan Katrnožka.

„No, odešel nám regment.“

„Dejte pokoj, jakýpak nářek! Já nenaříkal.“

„Vždyť taky u vás kuchaři kupovali všechno vařivo. Panečku, to je hezkých pár zlatých do roka.“

„No dobře, jeden odešel, zítra přijde jiný. Myslíte, že ti nebudou vařit a jíst?“

„Pravda, pravda. Ale neběží jen o živnosti a tatíky. Bylo — zdá se mi — hodně uplakaných slečinek. Ležel nám tu regment skoro tři léta, na to se tak hned nezapomíná. Šly prý některé ty dcerky až na nádraží.“

Teď se pan Katrnožka zastavil, čímž zastavil i Filousa, pohlédl naň pronikavě a otázal se:

„A prosím vás, pane Filous, proč vlastně mi tohle všechno povídáte?“

„Inu,“ odpovídal Filous jako na otázku zcela připravený, „jak se řeč mluví, a tohle je nejnovější událost. Vlastně bych s vámi byl rád začal o něčem jiném.“

„O čempak? Něco obchodního či osobního?“

„Vlastně je to obojí, pane Katrnožka. Vy máte ještě jednu svobodnou dceru, pravda-li?“

„Tak jest, docela svobodnou. A co s ní?“

„Věděl bych o hodném a vhodném pánovi, který by svůj svobodný stav chtěl proměnit.“

„Tedy proč se nepřihlásí?“

„Od rána do večera je zapřažen ve svém obchodě, a není ani tak tuze smělý, vlastně až zbytečně nesmělý, člověk ze starého sekulum.“

„Smí se vědět, kdo to jest?“

„Nu, v důvěře vám mohu říci, ale jazyk za zuby, prosím. Usedlý soused je to, šikovný obchodník, pan Florestan Kalda.“

„Pan Florestan Kalda?“ protáhl Katrnožka, „že by se chtěl ženit?“

„Chtěl, a dost brzy. Už ho mládenectví omrzelo. Potřeboval by pomocnici do krámu, hospodyni do domácnosti. Obchůdek dobrý, uživil by několik krků.“

„Povídá se, že dědil něco po dědečkovi?“

„To je pravda, pane Katrnožka. Má v gruntovních knihách připsanou třetinu domu na rynečku. Tam taky bydlí, ale místa pro paničku je ještě dost.“

„A zná on naši Málku?“

„Myslím, že jen tak od vidění, jako se známe všichni ve městě. Do bálů on nechodí, na lampartie taky ne. Na procházky nemá času, na hospody je tuze šetrný.“

„V těch by také mnoho nevěst nenašel.“

„Právě žeť. Ale jinak člověk mustr, jak povídám. Šetrný jak na peníze, tak na šaty. Všechno na něm je jako zánovní, třeba to nosil deset let. Nikomu není krejcaru dlužen, všecko platí hotovými. A pán poddajný — toho si panička ovine

kolem prstu. Již ho taky chtěli volit do městského představenstva, ale netroufal si mezi ty moudré pány, že na to nemá školy. Ačkoliv by leckoho z nich strčil do kapsy."

Pan Katrnožka zastavil se po druhé, hledě zkoumavě na horlivého řečníka.

„Že mi to všechno povídáte, pane Filous. Poslal vás ke mně?"

„Zachraň Pánbůh, neposlal! Ten by mi dal, kdyby se dověděl, že ho tak rekomendýruju. Ale škoda by ho bylo, kdyby se dostal do nepravých rukou. Myslím si, že by neuškodilo, kdyby se tak jednostpaní manželka u něho někdy zastavila a nějakou maličkost od něho koupila. Slovo dá slovo, zblízka se lidé lépe prokouknou. Ani by neškodilo, kdyby jednostpaní vzala slečinku s sebou. Věřte mi, pane Katrnožka, že by si znejmilejší dceruška sedla do teplého. A bez pomoci taky nebude, to je jednou rychtyk."

„Dvanáct tisíc dostane, jako její starší sestry. A vždyť já taky ještě neležím na prkně. A paní-máma taky je zabezpečena. Ostatně povede živnost po mně, až mě odvezou na svaté pole. Nepadne tu nikomu na obtíž."

„Helejte, pantatínku, jak se tu všechno shoduje," řekl dohazovač s uspokojením. „Ale prosím vás, co bylo řečeno, bylo řečeno jen mezi námi, aby nebylo žádných mrzutostí. Máme oba šedivé hlavy, a kdyby si neměli tatíkové rozumět, kdo pak na světě?"

„Nemějte starost, buďte s Pánembohem."

Před městem si podali ruku, rozešli se.

Kráčeje Dlouhou ulicí domů zavrčel pan Katrnožka v myšlenkách k sobě:

„Hodil jsem všecky ty zbylé červy do vody, ale jednoho z nich mi přece ten zpropadený Filous nasadil do hlavy."

Ještě toho dne večer, když se otec Katrnožka svlékal a chystal na lůžko, prohodil k milé choti své:

„Znáš ty toho pana Florestana Kaldu nějak blíže?"

Panička se na mžik zarazila, čehož však její choť ani nezpozoroval, poněvadž seděl s hlavou odvrácenou. Ale ani nemrknuvši otázala se:

„Tam nahoře na podsíni? Proč se ptáš?"

„Nu, je to svobodný člověk, a prý velmi pořádný. Naše Máli je také svobodná a let jí přibývá. Zdá se mi, že zanedlouho bude plnoletá."

Panička si zhluboka oddychla. Na její tváři zjevil se výraz nějakého uspokojení, jako by o věci věděla více než její choť.

„To bude, jako každá, které léta nestojí. A ty myslíš...?"

„Inu, myslím, kdyby se přihlásil, že bych snad proti tomu nic nenamítal. Mohla by ses u něho někdy zastavit, nějakou šarapatku od něho koupit. Mohly byste jít obě. Máli taky. Někdo musí ke kytičce zblízka přivonět. Sice Málka nemá ta léta na čele napsaná, ale jiní lidé taky počítají, a brzy-li

pak děvče neošumí. Tobě bylo dvacet, když jsem si tě bral.“

„Vidíš, a nikdo by mi nehádal ani padesát. A Málka, zdá se mi, bude po mně. Ale dobrá, pantáto, udělám, jak si přeješ. Žádnému ovoci nedělá přezrání dobře. A jsi-li srozuměn, pozvu pana Kaldu na svačinu.“

„Jak uvidíš, panímámo,“ dopověděl Katrnožka uléhaje. „To ponechávám tvé politice.“

„Spolehni se, starouši. Matka nic nezkazí. Dobrou noc!“

„Dobrou noc, panímámo. Vyspi se na to dobře.“

Ložnici manželů Katrnožkových zalehla tma.

PAN KALDA PŘIJDE.

Řekl sice otec Katrnožka: vyspi se dobře, panímámo, ale panička dlouho neusínala. Nejprve ji vrtalo mozkem, kterak to, že její choť připadl právě na Florestana Kaldu, kterého ona sama měla již nějaký čas na mušce, aniž se o tom slůvkem projevila. Zdaleka neměl pan Katrnožka potuchy, že jeho choť sleduje život zralého toho mládence a schopného živnostníka, který ve svém nevelikém krámě seděl na pevném fundamentě a tržil šesťáky a zlatky nepočítané. Asi dvakráte se nahodila v městské spořitelně k tomu, kterak mu pokladník podává jen vkladní knížku, ale nevyplácí žádné peníze. Pan Kalda tedy nevybíral, nýbrž ukládal, a rozumně na konci měsíce, aby mu úrok běžel již od prvního, a jak panička mrskla okem po listech otevřené knížky, viděla její stránky hustě popsané, u každé řádky modré razítko. Pan Kalda je tedy dobrý hospodář. Panička si přimyslila ještě další slůvko: a zazobaný. Pro zazobanost pak měla

zvláštní smysl, jako každá pečlivá matka svobodných dcer. Třebaže měla už jen jednu, řekla si v duchu: Tomu bych ji dala bez váhání. Takových rozšafných matek bylo by se ovšem našlo více. Každá nosila v hlavě svůj samodílný adresář, v němž byli svědomitě zaznamenáni všichni nadějní ženichové. A tak tedy se stalo, že při jistém nahodilém setkání dostal pan Filous „do komise" slečnu Málku. V těch starých dobách, které dnes již můžeme nazvati patriarchálními, nebylo ještě všedním zvykem hledati a nabízeti nevěsty inseráty v novinách. Za bezpečnější bylo tenkráte pokládáno ústní řízení. Ostatně, jak jsme viděli, zvolil pan Kalda stejnou cestu k cíli. Konečně byl v aféru pojat i sám pan Katrnožka. Tak byli zasvěceni všichni tři hlavní činitelé, jeden o druhém nevěda. Otec, matka i žádoucí ženich. Na dceru bylo času dost. Za starých časů bývaly dcery mnohdy posledním písmenkem v abecedě. A nejlépe, když o ničem ani nezvěděly a mohly všechno pokládati za řízení boží. Takové řízení se dost často dobře osvědčilo. Mnohdy bývalo nápravou všelikých neopatrností a nepředložeností mládí.

Avšak paní Katrnožková nechtěla, aby věc vychladla a dokonce se zastudila. A proto, když ji milý pantáta za té večerní rozmluvy pobídl, aby u pana Kaldy nějakou šarapatku koupila, neodkládala a neotalovala, nýbrž asi za dva za tři dni se vydala do povědomého krámu.

„Hoď na sebe paletko, Máli, přičísni si žihón, půjdeš se mnou."

„Kam půjdeme, mami?"

„Chci tatínkovi udělat nějaký polštář na kanape, aby si mohl po obědě spokojeně zdřímnout. Podívej se, jak ten starý vypadá, div že z něho cucky nelezou, a povrch je už všecek umolousán. Podíváme se třeba k panu Kaldovi, má-li nějaké takové načaté kanavy. Pomůžeš mi pak, do svatého Jana můžeme být hotovy."

Slečna Máli šla, aby shodila sukni domácí a ovázala si přes krinolinu jarní vycházkovou. Ale to již nebyla krinolina nestvůrných rozměrů povětrného balonu, jako se donedávna nosily, nýbrž tvaru mnohem mírnějšího, jako je zavedla panující móda. Přičísla si žihón, oblékla hnědé paletko. Na hlavu posadila klobouček à la čikoš a vypadala ve všem velmi roztomile. Matka se na dceru zálibně podívala a rozpomínala se, že všemu tomu úboru ještě něco chybí. Ahá!

„Máli, přišpendli si na ňadra tu kytičku fialek, kterou stará Máslová ráno přinesla."

„Ale to uvadnou."

„Až se vrátíme, dáš je do čerstvé vody, vzpamatují se zase."

Udělala tedy Málinka, jak matka velela.

O chvíli později vstupovaly dámy do krámu Kaldova.

Pan Kalda patrně již předtím obsluhoval nějakou paničku nebo slečnu a rovnal teď všeliká

klubíčka a přadénka do krabic a kartánů na pultě. Spatřiv dámy odsouvl své pestré zbožíčko stranou a vítal:

„Ruku líbám, jemnostpaní! Co ráčíte poroučet?“

Před šedesáti, sedmdesáti lety se paničkám po menších městech říkalo všeobecně jemnostpaní. Teprve mnohem později ujalo se říkati milostpaní a ještě vznešeněji milostivá paní. Taky se šmahem onikalo; ale v tom již pan Kalda kráčel s duchem času a svým hostům vykal. Nad tím se nejedna patricijská dušička pozastavovala a posteskla si: On lidem vyká, jako nějakým sedlákům. Ale ponenáhlu takových ztřeštěných „vlastenců“ přibývalo a vykání se ujímalo a šířilo.

„Ráda bych nějakou načatou práci na kanavě, pane Kalda, řekněme polštář na kanape, pro našeho papínka. Nějaký pěkný mustr, a příslušnou vlnu k tomu.“

Pan Kalda se otočil, sáhl do regálu po rozměrném kartáně, odklopil víko, vybíral a podával načaté vyšívání. Panička se chápala jednoho vzorce po druhém, ale čím více látky se před ní kupilo, tím větší byly její rozpaky.

„Víte, pane Kalda, ráda bych, aby polštář harmonoval s kanapetem. Potah je takový květovaný, něco jako tureckého. Když jsme posledně malovali, vybrala jsem podle toho taky patronu na pokoj.“

Pan Kalda sotva znatelně pokrčil rameny.

„Kdybych mohl viděti aspoň kousek toho potahu, jistě bychom něco vhodného našli. Taky bych mohl z Prahy objednat čtverec, který by vyhovoval. Vzorů je na sta, na tisíce."

Netušil pan Kalda, že si tím slovem nastražil léčku, v které by mohl uváznout.

Ale paní Katrnožková přemýšlela téměř telegraficky. Kdyby mohl viděti... To jí stačilo. Vzpomněla rázem na pobídnutí manželovo: Pozvi ho třeba na svačinu... Toho se zatím neodvážila, ale pohotově odpovídala:

„Božínku, pane Kalda, kanape vám sem poslat nemohu, ale kdybyste mi chtěl prokázati tu laskavost, že byste se na ně přišel podívat, byla bych vám tuze povděčna. Pravdu máte, to byste hned uhodl. A kdybych tedy směla prosit, takhle v neděli odpoledne — nejdete-li na procházku — ale i na procházku by pak zbylo času dost, našeho papínka by tuze těšilo..."

Co zbývalo panu Kaldovi? Přisvědčil. V tu chvíli se zraky jeho setkaly s pohledem slečny Amálky a v tom četl cosi jako projev díků. Díků za maminku, za tatínka, za neobyčejnou ochotu. Zraky jeho sklouzly níže a byly upoutány kytičkou fialek.

„Jaké krásné fialky," řekl, „první poslové jara."

„A jaká vůně líbezná," dotkla se dívka ukazováčkem kytičky.

„To proto, že nad nimi ještě nezahřmělo," pronesla zkušená paní Katrnožková, a dodala:

„Ať si pan Kalda přivoní."

Panu Kaldovi se zdálo, že nemůže jinak, než uposlechnouti tohoto mateřského vyzvání, i sklonil se přes pult, přiblížil nos k ňadrům dívčiným a vssál do sebe doušek půvabného pachu fialek. Ale pojednou jej až jakási závrať pojala. Do té doby ještě nikdy nepřiváněl tak zblízka k žádné dívce, k žádné paničce, a teď mu bylo, jako by všechna bytost slečny Máli vyzařovala neznámou, opojnou vůní, které jakživ nepočil. Sice dámy, které k němu přicházely kupovat, rozšiřovaly kolem sebe vůni všelikou, nejčastěji kolínské vodičky, ale tak jako slečna Máli žádná, žádná. Byla to vůně horkého mládí, Kaldovi nepovědomá, ale rázem pochopená.

Již se probíral z toho podivného oblouzení, vztyčil se za svým pultem, ale v obavě, aby nezakolísal, opřel se oběma rukama o pult a otázal se:

„Mohu ještě něčím posloužit, jemnostpaní?"

„Což o to, vybraly bychom si toho u vás dost, máte tu mnoho lákavého, ale zatím tedy tu kanavu. A později si přijdeme pro něco tuhle pro naši Máli. Tedy se smím těšit, že nás v neděli poctíte?"

Florestan Kalda poznovu přislíbil návštěvu, dámy se chystaly odejít, ale pojednou si paní Katrnožková vzpomněla:

„Vidíš, Málko, tu kytičku jsi zde mohla panu Kaldovi nechat, když má fialky tak rád."

Slečna Málka odepjala kytičku, položila ji na pult. A skromně pronesla:

„Dejte si ji do vody, vydrží vám aspoň do večera. Chudáci fialky mají krátký život."

„Díky vám, slečno. Tisíceré díky!“

Dámy se vyporoučely, zmizely.

Pan Kalda skládal načaté kanavy do kartánu a chvílemi sahal po fialkách, aby k nim přivoněl. Ale již si nepřivolal to dřívější opojení. Chyběla k nim jejich nositelka.

„Holka příjemná,“ táhlo mu hlavou. „Ani na ní není vidět, že už má dvacítku za sebou. Ostatně tobě je osmatřicet, rozdíl není tak ohromný, vlastně teprv sedmatřicet minulo. Jen vědět, že by ji to zde v krámě těšilo. Abych nebyl tak docela upoután jako hlídací pes.“

Do toho přemítání přišla mu jiná odběratelka. Pan Kalda vrazil kartán do regálu a již zase to byl ochotný, k obsluhování připravený prodavač.

Paní Katrnožková vracela se domů svrchovaně uspokojená. Její výzkumná výprava se zdařila. Jen aby také neděle dobře dopadla. V sobotu od rána bylo u Katrnožků plno práce a starostí. Zadělávalo se na bábovku na neděli, pražila se jemná káva, Pepča běžela k lahůdkáři pro lusku vanilky, pro láhev dobrého vína. Ať pan Kalda vidí, že se octl ve spořádané domácnosti — a že by mohl míti také takovou.

A večer řekla panička ke Katrnožkovi:

„Byla jsem u pana Kaldy, zítra ho uvidíme. Je-li v tom vůle boží, začátek jest učiněn. Doufám, že se pak objeví vícekrát.“

„Dejž to Pámbů,“ řekl pan Katrnožka, „a tobě dobrou noc.“

VÁLEČNÉ PŘÍPRAVY.

Na vysoké a mohutné Bílé věži odbíjely hodiny mocným zvukem šestou ranní, když paní Katrnožková procitla. Jindy ještě si na chvíli pod peřinou polahodila, ale toho jitra si rázem uvědomila, že je neděle a co dnes její domácnosti nastává. Veselé oči prohlédly do nevelikého prostoru ložnice, všechen spánek byl dokonale zapuzen. Na druhé posteli ještě spokojeně chrupal její manžel, dotahuje poslední verše zdravého spaní. Dnes ho nebude burcovat, ať si tatínek poleží, dokud se sám nevzbudí, a potom ať vstane s nejlepší náladou. Dnes panička potřebuje, aby celý svět byl dobré nálady, nebo dnes jí nastává mistrovský kus mateřského umění. Zticha jako myška sklouzla s postele rovnou do pohodlných trepek, přehodila přes hlavu obšírnou bílou sukni, ovázala kolem pasu, a ztichoučka vyťapkala po špičkách do vedlejší světnice veliké.

Trochu se v ranním chladu otřásla a rovně zamířila do kuchyně, aby k životu vzkřísila Kačenku. Musí zatopit na snídani, semlít kávu, dojít pro mléko.

„Nic naplat, Kačko, rozlučte se s kanafasem, zatopte. Kávu si třeba semelu, jen pro mléko skočte a nezapomeňte, taky žejdlík dobré smetany s parádou — vezměte si větší punclák, abyste nic nevyšplíchala."

Paráda se říkalo pěně, kterou mlékařka v krajáči smetany přes tu chvíli velikou kvedlačkou vykouzlovala. Čím vyšší pěna, tím lepší smetana.

Kačenka velmi opatrně si oplákla tváře, vymnula oči, osušila se režným ručníkem a vypáchla s hrnci pro mléko. Při tom i drátěného košíčku na housky se chopila. Věděla sice, že se včera upekla nádherná bábovka, ale ta není k snídani, ta je snad pro nějakou visitu na odpoledne.

Paní Katrnožková semlela kávu, napěchovala do mašinky, kterou postavila na plotnu. Potom se zahleděla ke dveřím pokojíčku vzadu do dvorku, kde přespávala slečna Málka. Má ji vzbudit? Eh, spi si holka, spi. Do kostela je času dost. A vyspi se do růžova. Pečlivé, obezřelé matce neušlo, že dcera nějak nyje, a to ode dne, kdy odtud odešel pluk do Polska. Myslila si o tom matka ledacos a nebyla jedinou matkou, která se mohla všeličeho domýšleti. Přece však se chránila, aby se domyslila příčiny zamlklosti Amálčiny do všech možných důsledků. Jsou věci v životě nyjících dcer, jimž ani

není radno přijíti na kloub. A dnes odpoledne zavítá pan Kalda. Kéž by tomu Pánbůh požehnal! Pan Kalda je ve městě usedlý, pan Kalda nepůjde nikdy do Polska.

Pod plotnou praskal ranní ohníček, voda v železňáčku na plotně pomaloučku bublala a hlavou paní Katrnožkové táhla zbožná modlitba, aby všechno dozrálo k šťastným koncům. Jen z duší pečlivých, ustaraných matek vytryskne taková hluboká a naléhavá modlitba.

Kačenka se vrátila s mlékem a houskami a ujala se dalšího nalévání na kávu v mašince, panička chystala v pokoji šálky na snídani. V neděli snídávala celá rodina společně. Zanedlouho se objevila slečna Málka ze zadního pokojíčku a skoro současně se z ložnice ozvalo lví zívnutí. To pan Katrnožka se probouzel k životu. A po chvíli zasedli všichni ke stolu. V kuchyni ze svého kafáče spokojeně mlaskala Kačenka. Teď již nevypadala tak náměsíčně, jako když se před hodinou probudila.

A po snídani plynulo dopoledne obvyklým tokem jako každé jiné neděle. Otec Katrnožka se vybral k holiči, potom se bude procházet po náměstí, od jednoho konce na druhý, snad se podívá i za bránu, po procházce si zajde na čtvrtku vína do vinárny páně Tobišovy a tam nejspíš posedí až do poledne. Slečna Málka zmizela zas ve svém pokojíčku, aby se přistrojila do kostela, a tato příprava byla vždycky delší než celá následující pobožnost ve chrámu Páně. Jediná matka asi zůstane

doma, aby všechno zdárně připravila na odpoledne. To je dnes důležitější než kostel. Když odcházel manžel, promlouvala k němu pokorným, lísavým způsobem, jak jen dovedou matky, aby nebyly oslyšány:

„Nezdrž se nám nikde, tatínku, abychom včas obědvali a aby sis taky mohl zdřímnout. Dnes musíme být brzy pohotově."

„Neměj starost, panímámo," sliboval bodře pan Katrnožka, „přijdu, přijdu, jak svatý Augustin zavolá."

Svatý Augustin byl mohutný zvon na Bílé věži, největší po svatovítském Zikmundovi v celém království. Jeho polední vyzvánění rozechvívalo vzduch do široka daleka, na hodiny cesty.

Dal paničce hubičku a za minutu pod ním duněly a skřípaly dřevěné schody v šachtě tmavého schodiště, v kterém se vyznali jen zkušení domorodci. Skoro všechna nitra domů starobylého města byla plna tmy a všelikých zákrutů, po nichž jen dlouhý zvyk a cvik byl bezpečným průvodcem.

A když se přišla loučit slečna Málka, nedělně vyparáděná, taky jí panička mateřsky připomínala:

„Nenech mě zde dlouho samotnou, holka. Víš, koho čekáme, aby tedy bylo všecko v pořádku. Až přijde pan Kalda, buď k němu hezky vlídná. A pomodli se v kostele na dobrý oumysl."

Málokdy se paničce nedělní dopoledne tak protahovalo, jako dnes. Měla sice zaměstnání, opra-šování a rovnání dost, ale přece hodiny konce ne-

braly. Nemohla se dočkati dcery, a když Málinka konečně přišla, svěřila jí další aranžmá velikého pokoje:

„Tak dítě, chop se toho teď ty. Teď taky já se hodím do parády, aby pak nebylo o překot. Ať je všechno na svém místě a nikde ani prášku. Na kávu připrav tu sváteční garnituru a dej pozor, aby v žádném šálečku nezůstal nějaký knoflík nebo přazka. Na vodu vyndej sklenice broušené, na víno ty kalíšky. Na suchary tu hvězdičkovou mísu. Semhle na stolek mezi okna můžeš položit album, víš to, někdo se rád dívá na fotografie. Svou kytaru pověs tamhle vedle hodin, kdo ví, nebudeš-li muset něco zahrát. A nalaď ji, aby nebyla rozbrnkaná jako struhadlo. Dělej, dělej, dceruško, já jsem v pucu za chvíli."

Panička domluvila a zmizela v ložnici.

Amálka svědomitě vykonávala, co jí máti uložila, a než se s věže ozvalo poledne, byla se vším hotova. Pan Katrnožka, vrátiv se přesně z vinárny, shledal příbytek v dokonalém lesku a na okrouhlém stole již bylo přistrojeno k obědu. Kačenka div hlavu nesrazila, jak letěla se džbánkem pro pivo.

Dávno bylo po obědě, dávno již taky ve velkém pokoji bylo po obědě vyvětráno a pan Katrnožka odpočíval na pohovce.

„Až se prospíš, tatínku, oblékneš si ten orleánový kabátek, víš, tak po domácku, a na hlavu posaď tu novou šmelcovou čepičku se zlatým střapcem. Víš, to dělá dobrý dojem."

Málince dala maminka ponaučení již před obědem.

„Až pan Kalda přijde, vlídně ho přivítej a buď k němu hezky přívětivá. Nemusíš mlít hubou jako řehtačka, ale dávej pozor, nač se tě bude ptát, abych nemusila odpovídat za tebe. A zatím, co já budu slévat na kávu, ukazuj mu obrázky v albu, hlavně lepší příbuzné. Neuškodí, když se seznámí trochu s rodinou. A můžeš připravit velkou lampu, kdyby se snad zdržel až do soumraku. Vezmi si na krk ty červené korálky. Dobře ti sluší."

Ještě si paní Katrnožková zašla do kuchyně, aby se podívala na Kačenku.

„No dobrá, děvče, že jste navlékla taky nedělní šaty. Ale tu kostkovanou zástěru shoďte a uvažte si bílou. Je to chutnější. A z domu mi dnes nechoďte, dokud vám neřeknu. Možná, že vás tu bude potřeba. Zatím si můžete přinést džbánek čerstvé vody k pití. Ať nám pod plotnou docela nevyhasne, aby se pak brzy vařila káva."

Panička vyšla na síňku do špižírničky a vlastníma rukama si vnášela do pokoje bábovku, kterou hned včera po upečení posypala bohatě tlučeným cukrem s vanilkou.

„Pamatuj si, Málko, bábovka ještě za horka se posejpá. Pak má dvojí kůrku a je vlastně jako z cukru."

Vanilka naplnila sladkou vůní celou světnici.

Na Bílé věži odbíjely hodiny druhou.

Paní Katrnožková si povzdychla:

„Ještě nikdy se mi čas tak nevlekl. Teprv dvě!“

Otec na pohovce v ložnici již chrupal, Málka byla ve svém pokojíčku a na matku taky šla dřímota. Chopila se nějakého starého čísla žurnálu a usedla do hluboké kožené lenošky, v které napolo zapadla. Ale dlouhé čtení nebylo pro paničku. Chvilku na potištěnou stránku zírala, brzy však jí sklesly ruce do klína, papír zašustil, dopadl, víčka se marně bránila. Zdálo se paničce, že jí v uších šumí, že odněkud vzdálená hudba zaznívá, panička usnula.

Nepostihla, když bylo šetrně zaťukáno venku na dveře kuchyně, neslyšela, když bylo zaťukáno na dveře pokoje, a teprv Kačenčino pobídnutí ji zburcovalo: „Jen račte, jemnostpane!“

Rázem se vzchopila dříve, než se dveře otevřely. Do světnice vstupoval pan Kalda, skromně se ukláněje, a pronášel:

„Ruku líbám, jemnostpaní. Račte odpustit, že jsem tak smělý a že přicházím snad příliš brzy.“

„Vítám vás, pane Kaldo.“

Chvátala milému hosti vstříc a podávajíc mu ruku pokračovala:

„O ne, kdypak už my jsme po jídle.“

Milý Kalda chopil se bílé, měkké pravice paní Katrnožkové, hluboko se uklonil, políbil podávanou ruku a hovořil v patrných rozpacích:

„Zapomněl jsem se otázat, kterou chvíli bych přišel vhod, a ještě jednou prosím za odpuštění,

že jsem snad v nevčas vyrušil. Doufám, že nebudu dlouho zdržovat. Našinec je v těchto věcech tak nezkušený, nechodím nikam na visity. Jemnostpaní je sama doma?"

„Kdežpak! Všichni jsme doma. Tatínek snad ještě odpočívá, prosím vás, je mu tady odpočinek v neděli milý, a Málka je ve svém pokojíčku. Ale hnedle tu budou."

Kačenka v kuchyni měla filipa. Zaslechla odpověď své velitelky a dovtípila se. Pootevřela jen dveře pokojíku slečnina a hlasitě zašeptala:

„Slečinko, ten pán je už tady."

Málka chvátala dopředu. Pravíme-li, že chvátala, je to řečeno jen obrazně. Kráčela zcela mravně a důstojně, aby hosta uvítala. A přišla právě k tomu, když panička odnímala hostu klobouk a hůlku a pobízela jej:

„Nestůjte u dveří, pane Kaldo. Račte jen dále a vezměte místo."

Tak se v dávných těch dobách zvalo na židli, na křeslo.

Ale pan Kalda ještě neusedl. Zočil slečnu Málku, klaněl se, políbil i jí ruku a povznesl svou levici. Ta třímala velikou kytici fialek. Pan Kalda ji podával dívce a pronášel:

„Vzácná slečna mi onehdy věnovala fialky. Zůstaly mi svěží nejen do večera, ale ještě celý druhý den. Prosím, aby ode mne přijala tuto v náhradu. Doufám, že taky hned neuvadne."

„No Málinko, to je neočekávaná pozornost,

pěkně se poděkuj a dej fialky do vody. Toť je vzácný dar za tvou chudou kytičku.“

„Děkuji vám,“ vydechla slečna Máli, přijímajíc kytici. „Ale kterak jen si to zasloužím?“

„Něco za něco, drahá slečno, a jsem šťasten, jestli jsem se vám zavděčil. Je doba fialek, marně by odkvétaly. Ve vaší ruce jsou na pravém místě.“

Teprv teď, když se zbavil kytice, svlékal pan Kalda holoubkové rukavice a na pokyn paní Katrnožkové popošel dále.

Matka byla všecka blažená. Této dvornosti se od pana Kaldy nenadála.

„Prosím, sedněte. Tatínek zde bude co nevidět. A ty, Málko, milého hosta zatím zabav. Hned se vrátím.“

V rozpacích pan Kalda usedl, ale sotva tak učinil, již se zas vzchopil. Nebo v tu chvíli se otevřely dveře z ložnice a na prahu se objevil otec Katrnožka.

Takový byl vstup Kaldův do domácnosti Katrnožkových.

PAN KALDA NA VISITĚ.

Paní Katrnožková byla odskočila do kuchyně, aby přihlédla, zdali Kačenka správně na kávu dolévá. Zdvihla s mašinky poklůpek, podívala se dovnitř a hovořila tlumeně:

„Dolévejte opatrně, Kačko, abyste mi kávu příliš nezpěnila. Jsou jí tři loty, to může být kafíčko jako gajst. Dejte pozor, aby vám smetana nepřekypěla. Tamhle máte skleničky na vodu. Za chvilku se přijdu zas podívat."

A jako rtuť se vracela do světnice. Přišla včas, nebo nikdo z pánů nevěděl, kterak začít. Vykonala tedy panička obřad seznamovací:

„To je náš táta Katrnožka, a to je pan sousedKalda. My jsme na dolejším konci podsíně a pan Kalda skoro až na hořejším, tam vedle Udalrichů."

„Mám čest znát," přisvědčoval otec, podávaje hosti ruku. „Má tam hezký obchod pan sousedauslák plný krásných věcí na podívanou, jako na hraní. Já musím v zimě mrznout pod loubím, až

to uši upaluje, a v létě polykat prach. Ale jinak to s naší živností nejde."

„Jen když to vynáší, to je hlavní věc," poznamenal moudře pan Kalda.

„Zaplať Pánbůh, uchází to," přisvědčoval zas otec Katrnožka, „jen aby to tak bylo až do smrti."

„Ale kdopak by mluvil o smrti, tatínku," pronesla panička v obavě, aby pánové nezabředli v rozšafném tom hovoru. „Jsi v nejlepších letech a náš milý pan Kalda teprv je šťastně mlád."

Lichůtka uvízla na pravém místě. Pan Kalda se ostýchavě usmál, čímž projevil svou vděčnost za to dobré mínění. Panička zatím přisunula několik židlí k okrouhlému stolu a teď znova pobízela:

„Ale prosím, prosím, račte se posadit, abyste nám spaní nevynesl. Tatínku, sedni si taky, ať hosta nohy neobolí. Hnedle to bude."

Pan Kalda se dovtípil, co bude, třebaže neměl velikou zkušenost z visit. Stůl byl prostřen červeným kafetuchem, jak se tehdy všeobecně říkalo — skoro ve všech domácnostech byly takové červené kávníky — uprostřed stála řečená již bábovka a kruhem byly rozestaveny porculánové šálky. I méně zkušený pozorovatel byl by uhodl, že se tu chystá svačina. Na pana Kaldu padaly rozpaky. Nevěděl, má-li se přiznat, že hned po obědě „U hvězdy" si šel vypít sklenici kávy k Tajbnerům, jako činil každé neděle. Rozhodl se, že neřekne nic, aby hostitelce radost nepokazil. Ostatně ho ještě nikdo k ničemu nezval, neměl komu co

odpovídat. Co se kolem něho dělo, dělo se jako podle programu dávno stanoveného a nezměnitelného. Byl to zákon všech pečlivých a starostlivých matek, kterému propadlo již tolik mládenců, na ženitbu vyzrálých, a kterému budou propadati další nadějní kandidáti, pokud se bude točiti svět. Běželo jen o to, dostat vyhlédnutého mládence po prvé pod střechu domácí. Ostatek je starostí neúprosného Osudu, jejž každá vzorná matka uvede již na příslušné koleje. Paní Katrnožková byla si vědoma svých povinností k dcerám, z nichž dvěma již pomohla do ráje manželského, a pevně si umiňovala, že ani třetí nedá propadnouti staropanenství, podle jejího názoru velmi ohavnému. A pan Kalda byl takový milý, nezkušený člověk, poddajný jako vosk, jejž každá svědomitá matka mohla vytvářiti podle svého vkusu a potřeby. Vždyť bylo ku podivu, že se ho již dříve nikdo neujal. Nebyla to partie k zahození.

Paní Katrnožková, pohladivši ještě dlaní tu a tam prostřený kávník, aby na něm nebylo ani vrásky, zaletěla jediným pohledem k dceři, a slečna Málka rozuměla. Byla vycvikována na takovéto němé povely. Kráčela za maminkou do kuchyně a brzy se obě vracely. Panička s konvicí černé kávy, dceruška s konvicí smetany. Kačenka za nimi přinášela na tácku čtyři skleničky studničné vody. Tento průvod pitné vody ke kávě se v domácnostech teprv ujímal. Do nedávna se popíjela káva beze vší vody. Ale v kavárně u Tajb-

nerů to již zaváděli po pražském způsobu. A shledalo se brzy, že domácí visity jsou o tu číši vody bohatší.

„Ale teď, pánové, račte ke stolu," zvala již důrazně panička, „ať to nevychladne."

Panu Kaldovi již nezbývalo než usednouti, usedl i pan Katrnožka. Slečna Máli přisouvla k hostu cukřenku s klíšťkami, panička podávala mísu s bábovkou.

Pan Kalda statečně překonával svůj ostych a popíjel silné kávy, přikusoval bábovky. Vůně té domácí svačiny jej ponenáhlu rozjařovala a již se do malé rodinné společnosti pomalu vpravoval. Zatím již taky jeho kytice fialek byla ve vázičce s vodou a její vůně skromně zápasila s vůní vanilky. Slečna Máli chvílemi ke kytičce přiváněla a to jej nejen těšilo, ale připomínalo mu taky okamžik, kdy on v krámě skláněl svůj nos ke kytičce na jejích ňadrech. Dnes je nepoutalo paletko, dnes oddychovala volně pod růžovou halenkou mušelínovou a panu Florestanu Kaldovi se skoro v podivné závrati hlava zatáčela.

Zrakem ostrovidovým sledovala paní Katrnožková, brzy-li host prázdný šáleček postaví a pak se ho s neobyčejnou obratností chápala a znovu jej naplnila. Host neměl ani času, aby se bránil, ostatně by jej všechno vzpírání nebylo zachránilo. Kdo jen jednou byl obětí takové mateřské péče, pochopí to, a tak milému Kaldovi bylo souzeno, aby svůj šáleček třikrát vyprázdnil. Za oněch časů

byla to obvyklá dávka, teprv pak hostitelky uznávaly, že je všem požadavkům zadost učiněno. Toliko vyzkoušené, otužilé účastnice visit — a bývaly to obyčejně paničky pokročilého věku — dopouštěly, aby jim byl šáleček naplněn po čtvrté, ale tím bývala míra dovršena.

Za této první svačiny rozhlédl se host po světnici a pátral po pohovce, na níž paní Katrnožková hledala u něho příhodnou začatou podušku, ale nic podobného v pokoji nespatřil. A přece jen ta pohovka byla cílem jeho dnešní návštěvy. Domyslil se tedy, že stojí nejspíš v druhém pokoji a těšil se, až jej panička vyzve k prohlídce. Podívá se pozorně a bude se uctivě poroučet. Po té záplavě kávy touží po procházce na čerstvém vzduchu. Jenom nezkušený člověk rázu Kaldova se mohl domnívat, že tak snadno vyvázne. Paní Katrnožková stále jej zaplétala v nový a nový hovor a nepovolovala. Kdykoli se Kalda domýšlel, že se blíží konec kapitoly a nastane vítané odmlčení, tu panička již začínala novou a byla nevyčerpatelná ve svých námětech. Bylo v tom i dosti zajímavého pro Kaldu, který žil život celkem uzavřený a nepídil se po podrobnostech, které se ho netýkaly. Naproti tomu znala panička zevrubně historii poloviny města a vyprávěla svému posluchači příběhy, o nichž do toho dne neměl ani ponětí. A jestliže jí v toku vyprávění uplavalo nějaké jméno, událost, pak jen bodla ukazováčkem k svému choti a pronesla: „No, tatínku, jak to bylo dále?“ Tu pan Ka-

trnožka jí dvěma, třemi slovy pomohl spojiti přetržené pásmo a hovor plynul dále.

Pan Katrnožka sám příliš toho nenamluvil. Zdálo se, ba bylo zřejmo, že v této rodině vede hlavní slovo panička, pan manžel jen přitakával. Snad by byl raději seděl kdesi mezi vrbinami, u řeky, na rybách, ale to si dnes musil odříci, když očekávali hosta. Však zítra si obejde místa, kde včera a předevčírem rozházel do řeky návnadu. Jen aby mu dnes nikdo vše nevychytal. Byli takoví dobrodinci, kteří za sebe nechali vnadit jiné a pak šli lovit.

Ani slečna Máli mnoho nemluvila, přece však se časem ozvala, lecjakou okolnost mamince připomenula, časem se i zasmála. Tu vždy se objevily její zdravé bělostné zoubky, o nichž se taky pan Filous byl zmínil, a pan Kalda se s potěšením díval na ta růžová ústa a na tmavé oči dívčiny. Díval se i na bílé, plné rámě Málčino, pokud je krátký rukávek blůzy nezakrýval, a pocítil pokušení, aby to ramínko pohladil. Ale přítomnost rodičů hříšnou tu choutku rázem zapudila. Dnes Kalda na pana obrlajtnanta Špicmanna ani nevzpomněl. Ale kdežpak je ten švihák! Daleko, daleko někde na polských hranicích. Sedí kdesi v nějaké židovské krčmě a vzpomíná na svou bývalou posádku.

A tuhle sedí slečna Máli, na dosah ruky, je tak milá, skoro rozkošná, a chvílemi její temné zraky zaletí k němu, ke Kaldovi, a panu Kaldovi je

tak zvlášť blaženě, když její letmý pohled zachytí.

Konečně paní Katrnožková učinila přestávku, aby trochu odpočinula a dechu nabrala, a za nastalého ticha rozhlédl se host a spatřil v koutě u almary kytaru s pestrou pentlí.

„Slečna hraje na kytaru?“ otázal se bezděky.

„Ale hraje, hraje málokdy,“ odpovídala za ni matka. „To jen když je milostivé léto, zanedbává to.“

„To je tak důvěrný nástroj, škoda, již se málokdy slyší. Taky jsme mívali doma kytaru, však tam ještě někde visí, ponořena v hluboké vzpomínky na minulé časy. Hrával na ni nebožtík tatínek a maminka tak lahodně k ní zpívávala. Dávno již jsem to neslyšel. Zahrajete nám něco, slečno?“

„Nu, chop se toho, Málko, zabrnkej a zazpívej.“

Zdráhala se dívka, zdráhala, jako všechny a vždycky, ale konečně se vzchopila a váhavě krášela pro nástroj.

„Ale nesmějte se mi, pane Kaldo.“

„Pokládáte mne za takového divocha, abych se při hudbě smál?“

Preludovala dívka, preludovala, s počátku nesměle, ale čím dále zvučněji, a bylo zřejmo, že nástroj ovládá. Nebyl pan Kalda člověk tuze poetický, ale naslouchal skoro se zanícením, visel takřka na štíhlých prstech dívčiných, a teď již nespěchal, aby utekl.

Několik starých písní národních dívka zazpívala, tklivými akordy je doprovázela. Ach, tak to mělo vlastně začít hned po kávě. Panička zbožně naslouchala, pan Katrnožka mhouřil oči jako králík, když jej ruka mazlivě hladí.

A když Málka kytaru odkládala, vzchopil se Kalda, uklonil se, poceloval dívce ruku a upřímně pronášel:

„Slečno, jsem vám hluboce vděčen. Na toto odpoledne nezapomenu."

Ale již nebylo odpoledne, již se skláněl večer. Konečně seznával Kalda, že je po visitě. Rozloučil se uctivě a zdvořile s panem Katrnožkou, s jemnostpaní, se slečnou, oběma dámám políbil ruku, Kačence v kuchyni vtiskl „panenku" čili zlatku do ruky, což byla odměna neobvyklá, a sestupoval tmavým schodištěm.

Když jej před domem ovanul čerstvý vzduch, rozpomenul se milý host náhle:

„A na pohovku jsem se nepodíval! To se ti povedlo, Florestane! No, vždyť je za týden zase neděle."

PO NÁVŠTĚVĚ PÁNĚ KALDOVĚ.

Po odchodu nedělního hosta zavládlo u Katrnožků ticho. Takové ticho nastávalo skoro vždy v domácnostech, když hosté zmizeli, aspoň na chvíli, než se v hlavách hostitelů rozleželo, co by si o odešlých pověděli. Mnohdy býval takový doslov nejdůležitější z celé visity; býval jádrem všeho, co se za odpůldne nebo za večer v mysli nahromadilo a co se mocí mermo z nitra dralo. Neunikl tomu nikdo, ať se zachoval, jak chtěl a dovedl. Každá osoba, a byť i byla sebe milejší, obnažila na sobě nějakou stránku, o které se dalo ledacos pověděti. Paní Katrnožková však, jež vedla v této domácnosti hlavní slovo, zdržela se zatím veškeré kritiky, aspoň pokud byla ve světnici dcera. Co chce pověděti, ponechá si na chvíli pozdější, až bude s chotěm sama. Zatím přece musela něco říci:

„Myslila jsem, starouši, že ho doprovodíš domů."

„Kohopak?"

„Nu, kdopak tu byl?“

„Pan Kalda, vždyť si ho sama pozvala.“

„Tak vidíš, pana Kaldu že doprovodíš.“

„Vždyť on trefí beze mne, je zdejší.“

„Ale byl u nás po prvé a zdvořilost vyžadovala, abys ho doprovodil domů.“

„Což vím, šel-li akorát domů? Možná, že jde někam na večeři, na pivo. Vypadalo by to, jako bych vyzvídal, kam chodí.“

Paní Katrnožková zatím utichla. Věděla o svém choti, že je časem nedovtipa, ale že ani tohle nechápal, dožíralo ji trochu. Mohlo za té cesty padnout ledajaké slovo, které by osvětlilo, jak pan Kalda o čem soudí, co si na příklad myslí o ženitbě, o slečně Málce, a tak dále. Nic se nesmí zanedbati, co by mohlo vésti k cíli. Mnohdy se taková věc vyřídí při procházce lépe než v pokoji. Jejím heslem bylo staré přísloví: kuj železo, dokud je žhavé. Ráda by byla choti svému řekla perné slůvko, ale byla tu dcera, před ní nesmí otce nijak zlehčovati, tolik zdravé politiky mateřské měla. Tak se chotě svého po chvilce otázala:

„Půjdeš ještě z domu, tatínku?“

„A ba, nepůjdu, matko. Nějak mne skřípá pravá bota. Seděl jsem tu již jako na trní.“

„Zuj se, tatínku, zuj se a navlékni si ty soukenné bačkory. Skřípavá bota — to je očistec. A beztoho již za chvíli budeme večeřet.“

Potom se obrátila k dceři:

„A tu kytaru zas pověs pěkně do kouta. Při-

jde-li k nám pan Kalda ještě, zase mu hezky zahraješ. Zdá se, že je hudby milovný. Sotva že dýchal, když jsi hrála. Inu, vzdělaný pán. Takoví milovníci hudby bývají dobří lidé."

Paní Katrnožková neprome̊škala žádné příležitosti, aby nepronesla cosi vhodného ze svého mudrosloví. Každá pochvalná zmínka o panu Kaldovi, zdánlivě zcela bezděčná, měla mu dodati větší ceny.

Když vešla do kuchyně, podívala se bystře na Kačenku.

„Co se tak usmíváte, jako byste medu ulizovala?"

„To je hodný pán, co tu byl, jemnostpaní. Dal mi zlatku."

„No vidíte, máte náhradu za to, že jste zůstala doma. Hodný pán. Jestlipak jste mu posvítila na schody?"

„Posvítila. Však by je byl asi nenašel. A zdvořilý pán. Řekl mně: děkuji vám, dívko milá. Má úcta."

„K nám chodili vždycky zdvořilí páni."

Panička tu vzpomněla na ženichy prvních dvou dcer. Ale tenkráte zde Kačenka ještě nebyla.

V kuchyňském krbu znova se rozhořel oheň, panička rozestavila na plotně hrnečky a kastrolky s všelikými zbytky od oběda, Kačenka běžela se džbánkem pro máz piva a zanedlouho malá rodina večeřela.

Když pojedli, chopila se paní Katrnožková své skleničky, přiťukla o sklenici manželovu a s významným pohledem řekla:

„To jsme dnes měli veselou neděli viď, tatínku? Hned je to jiné, když přijde pod střechu cizí člověk. Přinese kus nového života."

„Nu, mnoho řeči pan Kalda nenadělal," poznamenal suše otec Katrnožka.

„To se mi na něm právě líbí, že nemele hubou jako řehtačka. Zrale o všem uvažuje, a to vždycky mladému člověku sluší."

„Jeho šaty mu taky pěkně slušely," řekl pan Katrnožka jako s lehkým přídechem závisti. „Rád bych věděl, šije-li mu pan Liška nebo pan Kdán..."

„To je pravda," přisvědčovala panička, „dbá na sebe. Prosím tě, mladý člověk a mládenec, na kterého si ještě každá svobodná ženština může přisadit."

„Ano, ano," dotvrzoval manžel, „ale proto přece ani starší ženatí nemusí chodit jako strašidla ve špitálském."

Tu narážel otec Katrnožka na šedivé oděvy, kterými zpravidla bývali o svatém Mikuláši obdarováváni chudí příslušníci z nějakého dobročinného fondu. Snad i na to narážel, že o jeho garderobu se starala panička, která svého chotě příliš neparádila.

Tak se trousil hovor, až bylo pivo dopito a rodiče se odebrali do ložnice. Slečna Amálka se po

celou tu dobu obírala nějakou ruční prací a tvářila se, jako by ji ten hovor nikterak nezajímal. Přece však ani slovo jí neušlo. A když byl dán povel „do postele", vzchopila se, políbila ruku rodičům, dala „dobrou noc" a uchýlila se do svého pokojíčku.

Za chvilku byla paní Katrnožková v bílých nedbalkách jako labuť, vtiskla manželu hubičku a ukládala se do peřin. Ale věděla, že neusne hned, ani její choť. Měla ještě ledacos na srdci, a to může s chotěm projednati jen v soukromí. Sice si vzala do postele nějaký sešitek nekonečného kolportážního románu, ale nevydržela dlouho číst. Položila sešitek na peřinu a otázala se do druhé postele:

„Spíš už, tatínku?"

„Vždyť jsem teprve dolehl, víš, že mi to vždycky chvíli trvá. Copak chceš?"

„Co tedy říkáš panu Kaldovi? Jak se ti líbí?"

„Myslím, že je docela vedlejší, jak se mně líbí. Hlavně myslím, že se líbí tobě."

„Nejvíc by mne těšilo, kdyby se líbil holce, Málce. Neměla bych žádné námitky proti tomu, kdyby se o ní chtěl ucházet."

„Já taky ne. Na všechen způsob by mně byl milejší než všichni obrlajtnanti dohromady."

Kdykoli pronesl takovouto poznámku, bodlo to paničku přímo do srdce, jako by neměla zcela klidné svědomí. Chvíli neodpovídala, až po delší pomlčce pronesla:

„Prosím tě, tatínku, co máš stále s těmi obrlajtnanty?"

„Já nic, matko, jen bych rád, aby taky holka byla ze všeho po dobrém vyvázla. Zdá se mi, že se kolem ní pan Špicmann trochu okatě otáčel. Takové vojanské známosti děvčatům nikdy tuze nesvědčí. Můžeme děkovat Pánubohu, že už je v Polsku."

Paničce bylo trapněji a trapněji. Nerada viděla, že se manžel dostal na tuto cestičku. Ona teď neměla na mysli nikoho než pana Kaldu. Byla trochu popletena, skoro nevěděla, jak se k němu vrátit.

„Doufám, že u nás nebyl naposledy, tatínku. Jen ti tuze kladu na srdce, abys mu taky kousek přívětivého oka ukázal. Co na mně jest, podstoupím všechno možné. Je to naše poslední dítě — Pánbůh jí do dalšího života požehnej."

Hlas paní Katrnožkové ponenáhlu vlhl. Manžel jasně cítil, že se v něm třesou již slzy, a proti tomu byl vždycky bezbranný.

Malounko se na lůžku pozdvihl a řekl chlácholivě:

„Doufejme, panímámo, že se ti přání vyplní a všecko že dobře dopadne. — Budeš ještě číst?"

„Nebudu," znělo z úst paniných skoro žalostně. Tak tedy manžel stáhl knot v petrolejce a foukl do cylindru. V nastalé tmě utopilo se všechno, co se mezi starostlivými manžely vznášelo a co nemělo žádného určitého tvaru.

Kačenka v kuchyni zcela spokojeně chrupala, ale v pokojíčku za kuchyní hořela ještě argandská svíčka na stolku u postele slečny Málky.

Dívka seděla na postranici lůžka poloodstrojená, tiskla obě ruce na ňadra, jako by tišila nějakou bouři v hrudi a hleděla do prázdna před sebe. Hlavou jí táhla palčivá vzpomínka, ale rty neměly síly vyšeptati ji:

„Neměl jsi odcházet, Alfrede, a zanechávat mě zde samotnu. Bez tebe se zmítám jako ořechová skořápka na rozbouřené hladině. Vím to, ukládá se o mne, a bojím se, že nebudu mít odvahy, abych odolala. Na konec mi nezbude než podrobit se. Sama bych unesla snad vše, co mne čeká, svět je široký, zapadla bych v něm navždy, ale mám dopustit, aby na hlavy rodičů bylo navršeno hanby? Podám tedy ruku komukoli, kdo mě zachrání. Ty se mi nevrátíš a zapomeneš. Kdož ví, na kolik jsi již zapomněl. Já nikdy nezapomenu. Ač by bylo mým největším štěstím, kdybych to dovedla."

Málka sáhla po výsuvce nočního stolku, vytáhla ji, zaryla prsty skoro až na dno a dobyla ze změti všelikých památek obdélník modravého papíru se zlatou ořízkou, na němž bylo napsáno hrotitou kurentkou:

„Thränen fliessen, jedoch im Herzen wird ewig die Erinnerung brennen.

In aufrichtiger Hochachtung Alfred Sp."

„A to jest vše, co jsi mi zůstavil!" šeptla dívka.

Ukryla zas lístek na dně výsuvky a zabořila hlavu do podušek na lůžku. Pláč tou sličnou hlavou lomcoval.

*

Pomalu se tišilo nesmírné její pohnutí. Konečně zdvihla hlavu s podušky, strhala se sebe zbytky oděvu, uhasila plamen svíčky a uléhajíc ke spánku, zašeptala posledně a vášnivě:

„Jen ať se brzy rozhodne, co se rozhodnouti má. Spálím za sebou všechny mosty!“

DRUHÁ NEDĚLE.

V životě Florestana Kaldy nebylo žádných zvláštních, dokonce již ne vzrušujících událostí, a proto mu nedělní návštěva u Katrnožků připadala jako nesmírné dobrodružství. Byl pozván do rodiny, byl tam vyčastován a seděl celé odpůldne vedle půvabné dívky, která mu hrála na kytaru. Nic takového ještě nikdy ho nepotkalo. Když teď kráčel po náměstí, odnášel s sebou obraz rozkvetlého děvčete hebké, aksamitové pleti, ostýchavých zraků, které se chvílemi k němu povznášely, jako by prosily: „Nehněvejte se, že vám nemohu zahráti nic lepšího, jsem poslušna jen rozkazu maminčina.“ Ale vždyť bylo všechno tak pěkné, půvabné a jemu docela nové. Stále mu v sluch doznívaly její tklivý alt, stále viděl její štíhlé prsty, probírající se strunami nástroje a po posledním akordu odpočívající na desce kytary.

Dvakráte, třikráte přeměřil dlouhé náměstí, od jedné brány ke druhé, znovu prožíval všechny

podrobnosti této neděle a bylo mu skoro tesklivo, když pomyslil na svůj mládenecký příbytek, jak v něm bude sám, opuštěn. Jak jinak by bylo, kdyby jej tam uvítal ženský zjev, podobný Amálce Katrnožkově, a vlídně k němu promluvil: „Vítám tě, Florestane, však již jsem se na tebe těšila. Dlouhé to bylo odpoledne bez tebe, ale již tedy jsme zase spolu."

Byl sice Florestan Kalda poněkud studený patron, ale při tomto pomyšlení krev jeho přicházela do neobvyklého varu.

Teď domů? Ne, dnešní neděli musí nějak slavněji zakončiti. Nad městem snesl se již večer, hodiny na bílé věži zádumčivě odbíjely osmou, náměstí pomalu pustlo, kde kdo spěchal pod střechu, k rodině nebo do přátelské společnosti hospodské. Kalda neměl takové společnosti. Nikdy nevyhledával družných styků, nepěstoval žádných kamarádství, a právě dnes by byl potřeboval aspoň jedné sdílné duše, s kterou by mohl důvěrněji pohovořiti. Konečně si dodal odvahy a vstoupil do restaurace u Tajbnerů vedle biskupské residence, kde se scházel tehdejší výkvět města. Povelel si večeři, na jakou se málokdy odvažoval, ale brzy pociťoval, kterak je tu na nepravém místě. Vypiv pohár piva, zaplatil a vydal se k svému osamělému a studenému krbu. A když zhášel na stolku u postele svíčku, řekl k sobě zcela důvěrně: „Je čas, Florestane, abys pomýšlel na změnu svého stavu."

*

Paní Katrnožková nezahálela. V pondělí se rozpomenula, že se pan Kalda na potah pohovky nepodíval, a skoro nemohla pochopiti, kterak to včera zanedbala. Vždyť jen to byl účel jeho návštěvy. Totiž účel předstíraný. Když tedy pan Katrnožka po snídani odešel k svému krámu pod loubím, svolala dceru Amálku i Kačenku z kuchyně a všechny tři společným úsilím obrátily pohovku vzhůru nohama a pečlivá matka pátrala po nějakém záložku povlakové látky, jejž by mohla pro pana Kaldu na vzorec ustřihnouti. Šťastně se jí to podařilo a bylo po jedenácté hodině, když se panička, pečlivě ustrojená, vydala se vzorečkem do obchodu páně Kaldova. Slečnu Amálku nechala tentokráte doma. Nesmí Kaldovi zevšedniti. Neklame-li ji mateřský její výpočet, však se chopí sám příležitosti, aby se k dívce zas přiblížil.

„Milý pane Kaldo," volala již na prahu krámu, „pěkně jsme to včera v té roztržitosti vyvedli. Neukázala jsem vám kanape, ale tuhle vám nesu vzoreček látky."

„Ano, ano," omlouval se rozpačitě Kalda, „zapomněl jsem taky, ale byl bych přišel, abych svou roztržitost napravil. Byl jsem všecek unesen zahráním slečny Amálky, a tak nepomyšleně jsem odešel."

„Líbilo se vám to, pane Kaldo?"

„Velice, jemnostpaní, dávno jsem něco podobného neslyšel. Slečna hraje tak dokonale."

„Nu vidíte, pane Kaldo, mohl byste ji slyšet častěji, kdybyste nás zase poctil. Jí by to nebylo na škodu, nevyšla by ze cviku."

„Když dovolíte jemnostpaní, osmělil bych se zase v neděli. To již zde budu mít načaté vyšívání z Prahy, přinesu je."

V paní Katrnožkové tetelilo se srdce radostí. Zdánlivě se upejpajíc, odpovídala:

„Že byste byl tak laskav? Ani nevím, smím-li vaší dobrotivosti použít."

Florestan Kalda se rozplýval v ujišťování, že mu je tato služba velmi milá, panička jeho nabídku jen zdráhavě přijímala, a konec konců bylo ujednáno, že Kalda přijde s objednanou kanavou.

Vítězoslavně vracela se panička domů. Zdálo se jí, že jest u cíle. Nikoliv, nezdálo jen, byla tím jista.

Dceři Amálce neřekla zatím nic. Radostnou zprávu svou a překvapení ponechávala si na sobotu. A pak řekla k dceři.

„Amálko, připrav si na zejtří kytaru. Je-li potřeba, natáhni na ni nové struny a střevové potři brabantským olejem, aby ti žádná nešťastnou náhodou při hře nepraskla."

V sobotu večer taky ohlásila novou návštěvu Kaldovu svému choti, vysvětlujíc, s čím obchodník přijde.

„Jdižiž," odpovídal otec Katrnožka, „je to jisté?"

„Když takový muž něco slíbí, můžeš se na to napít utrejchu."

„Toho snad nebude potřeba," odpovídal suše manžel. „Nemám nic takového doma. A musím zase být při tom?"

„Bylo by záhodno, starouši. Abychom nic nezanedbali. Abych ti řekla upřímně, zdá se mi, že pan Kalda zabral."

Panička slýchala od muže ledaco z rybářských jeho hovorů a časem si nějakou jeho větu vypůjčila. „Zabrání" zdálo se jí velmi případné.

„Děj se vůle Páně," řekl otec Katrnožka. „Jen, prosím tě, Málinko, nic nazkaňhej."

„Už jsem někdy něco zkaňhala, Katrnožko?"

„Myslím jen tak, abys ho nepřeplašila."

„Běží o dceru, Katrnožko, o celou její budoucnost, o její štěstí, spolehni se, že jsem všecko rozvážila. Či máš proti němu nějakou námitku?"

„Uchovej Pánbůh, Málinko, jen aby všechno dobře dopadlo."

„Doufej, starouši, jako já. A bude dobře, když budeš doma. Nevíš, kdy bude třeba promluviti nějaké moudré slovo."

„Myslím, že stačí, co řekneš ty, panímámo. A kterak pak, s Málkou jsi již promluvila? Ví, co jí chystáš?"

„Doví se všeho včas. A doufám, že je tak vedena, aby pochopila a poslechla. První slovo má pan Kalda. Až promluví, uvidíme, co dále. A jaké

pak říkání holce. Tomu snad porozumí, že, přichází-li mladý, svobodný muž, přichází k vůli ní a ne k vůli Kačence."

Tím byl otec Katrnožka usazen. Umlkl, svěsil hlavu. Tedy zítra zase nepůjde na ryby. A tak důkladně dva dny ve své zátočině vnadil. Ale z rozhodnutí milé paničky nebylo odvolání.

Byla neděle a přišel pan Kalda se svou kanavou, kterou hned v pondělí z Prahy byl objednal. Zakázka jeho byla přesně vyřízena, paní Katrnožková byla plna chvály a nemohla se na začaté vyšívání vynadívat.

Amálka té neděle očekávala hosta ve velkém pokoji, popošla mu naproti, podala mu ruku a pozdravila:

„Pěkně vás vítám, pane Kaldo, to jste maminku velmi potěšil."

Vykonala své uvítání doslova tak, jak ji byla matka naučila. A docela vlídně se při tom usmívala.

Dnes již se Kalda tak neostýchal, jako předešle. Klonil se k ruce dívčině, lehce ji stiskl a dvorně políbil.

„Nejuctivější služebník, slečno," pronesl při tom, „nehněvejte se, že již zase obtěžuji. Napravuji jenom své předešlé omeškání a nedopatření. Nebudu dlouho obtěžovati."

A podal dívce zase kytičku fialek.

Paní Katrnožková odpovídala za dceru:

„Milá návštěva nikdy není obtížná, pane Kaldo, a zvláště když přichází v takovémto průvodu. A k nám tak málokdo přichází, že nám je vaše návštěva učiněným svátkem. Odložte, milý pane, usedněte. Vyčítám si, že jste si k vůli nám pokazil neděli. Snad vás známí pánové marně očekávají. Bývalo u nás veseleji, dokud byly všecky dcery doma, ale od těch dob, co nám dvě odešly, je zde skoro jako v klášteře. Staří rodičové jako by už pro ně nebyli na světě. Tak máme jenom Amálku. Až tu nám někdo odvede, budeme docela opuštěni. Ale to je osud všech starých rodičů, a kdyby měli deset dětí."

„Nedivil bych se, jemnostpaní, kdyby vám taky někdo slečnu Amálku brzy odvedl. Já sám bych se ani chvíli nerozpakoval — —"

Kalda náhle umlkl a všecek zčervenal. Nedával pozor na jazyk a řekl více, než zamýšlel. Ale již to bylo venku. V rozpacích se skoro zapotácel, že sáhl po lenochu nejbližší židle, aby zas nabyl pevné půdy pod nohama.

Jako by jeho slova byla přeslechla nebo jako by jejich smysl nechápala, velmi pohotově řekla panička, aby rozpaky Kaldovy zažehnala:

„Nebránily jsme ničemu, když nám první dvě dcery odcházely, nebudeme se vzpírat, ani když půjde o poslední. Bylo by smutné, kdyby měla usychat s námi. Ale doufám, že na to je času ještě dost."

Panička utichla a Kalda zatím se neodvažoval

ústa otevřít. Nevěděl, zdali si panička načatou jeho větu v duchu doplnila. Ale kdyby byl tušil, jak se její srdce zaradovalo, byl by pokračoval a dokončil.

V tu chvíli pootevřela Kačenka dveře z kuchyně, jako by chtěla někoho vyvolati, a paní Katrnožková věděla, komu to svědčí. Otočila se a chvátala do kuchyně. Kalda osaměl s Amálkou, která tu stála zapýřena a jako bez pomoci.

Tu Florestan Kalda ji ujal za ruku a skoro jen zašeptal:

„Hněváte se na mne, drahá slečno Amálko?"

„Vždyť jste mi nic neudělal," odpovídala vyhýbavě.

„Ale pro ta má slova, že bych se nerozpakoval... Doufám, že jste jim rozuměla."

„A co jste myslil?"

„Že bych se nerozpakoval říci vám: slečno Amálko, nepoutá-li vás jiný závazek, opustila byste tento příbytek rodičovský a šla byste za Florestanem Kaldou, abyste zveselila jeho příbytek? Na vždycky, na celý život?"

Amálka hned neodpovídala. Její ruka chvěla se v ruce Kaldově, z jejích očí vytryskly dvě slzy a její ústa zašeptala:

„Uvážil jste dobře svou otázku?"

„Uvažoval jsem celý týden, drahá slečno Amálko, arci jsem netušil, že ji pronesu již dnes. Ale vytryskla mi vlastní silou a teď tedy prosím, odpovězte mi."

„Dopřejte mi den, chvíli, abych se rozmyslila, a pak vám odpovím.“

„Rád posečkám, drahá slečno, stále doufaje v odpověď příznivou.“

Dveře z kuchyně se zas otevřely, paní Katrnožková po poradě s Kačenkou stran svačiny se vracela.

Podívala se na dceru a spatřivši slzy v jejích očích, zvolala jako v uleknutí a soucitně:

„Ty pláčeš, Amálko? Co se ti stalo? Mluv!“

„Maminko!“ zaštkala dívka, ale dále nemohla.

Paní Katrnožková upřela tázavý pohled na Florestana Kaldu.

„Pro Boha vás prosím, pane Kaldo, co se jí stalo?“

Místo odpovědi matce obrátil se Kalda na dívku:

„Drahá slečno, mám snad odejít?“

„Ne, teď ne, teď musíte zůstat, až se vzpamatuje.“

„Nelekejte se, jemnostpaní,“ řekl teď Kalda k matce, stále tiskna ruku Amálčinu, „je to jen prudké hnutí mysli: dopřejte slečně oddechu, zavinil jsem to já.“

A hladě druhou rukou Amálku po tváři, promlouval k ní chlácholivě:

„Upokojte se, slečno, řekněte paní matince, že vám nikdo neublížil.“

Amálka po těch slovech sklonila hlavu na prsa Kaldova a vyškytla:

„Nikdo!“

„Tedy měj rozum, dítě!“ napomínala panička dceru.

A zdálo se jí, že ví dosti, ba že ví více, než se této neděle nadála.

OTEC KATRNOŽKA MÁ SLOVO.

Dříve než se paní Katrnožková nadála, a než se nadála i slečna Amálka, doplnil Florestan Kalda svou větu, kterou byl druhé neděle načal, a doplnil ji velmi srozumitelně. Někdy v úterý nebo ve středu v poledne, když přišel otec Katrnožka k obědu, vítala jej panička s mnohoslibným úsměvem a plná nedočkavostí:

„Pojď, pojď, starouši, máš tu nějaké psaní."

„Od koho pak?"

„To ti nepovím, ale myslím, že je zdejší."

„Tys to nečetla?"

„Vždyť povídám, že je pro tebe. A zapečetěné."

„Kdopak je přinesl?"

„Nějaká obstárlá ženština. Myslím, že posluhovačka."

Panička podávala choti psaní, ale Katrnožka nesáhl po něm. Nemiloval netušených sdělení písemných, ba měl jakousi obavu z takových zásilek.

Nepěstoval korespondence s nikým a cokoli kdy listonoš přinesl, musila otvírati a přečísti dříve panička, ať to byl soukromý list nebo nějaké vyrozumění úřední.

Z každé nepovědomé zásilky šla na něj skoro alterace. Proto se i podivil, že na něj manželka s tímto dopisem čekala. Byl arci velmi pečlivě zapečetěn. A v růžku na přední straně bylo připsáno: Ad manus proprias. Což znamenalo, že jest určen toliko do vlastní ruky adresátovy. Ale tím hůře.

Čelo páně Katrnožkovo se vraštilo, když řekl:

„Podívej se na to, panímámo."

Panička zlomila pečeť, rozložila aršík dopisního papíru. Byla by to nejraději učinila již před hodinou, jak se jí na to prsty třásly. Jen poznámka v růžku jí v tom zabránila. Teď přečetla hlasitě první řádku:

„Vaše Blahorodí!"

„Kdo to píše?" otázal se otec Katrnožka.

Panička obrátila list a vydechla všecka zardělá:

„Pan Kalda..."

„Co chce?"

„Dovol, jen co dočtu."

Četla jak o závod, líce její víc a více planulo.

„Píše, jak jej potěšilo, že u nás byl tak vlídně uvítán, táže se, smí-li dále přicházet a nemáme-li proti němu námitky, smí-li se ucházet o naši Amálku, slovem, starouši, žádá o její ruku — ale to všechno si musíš přečíst taky sám, tu máš! Píše, že bude nejšťastnějším člověkem, když mu Amálku

dáme, a doufá, že taky ona svolí. Starouši, já jsem radostí celá bez sebe."

Paničce vytryskly blažené slzy z očí. Bouřlivě chotě objala a bouřlivě jej políbila.

„Volnou, volnou, panímámo," krotil otec Katrnožka manželku, „vždyť to není po prvé."

„Což nemáš radost jako já, starouši? Vždyť je to naše poslední dcera. A řekla bych nejmilejší. A pan Kalda píše: Nemohu se dočkat, až přivedu do své chladné domácnosti milou hospodyňku, která zjasní celý můj další život a bude mi i starostlivou družkou v mém povolání. To je krásně řečeno, starouši."

„Hezky. Neptá se po věně?"

„Katrnožko! Muž, který touží po milované dívce, neptá se po penězích."

„Každý snad ne. Mnohému však jsou peníze přednější než dívka."

„Ale pan Kalda! To je muž takového rázu, jako byli naši otcové a dědové."

„Dobře, panímámo. Doufám, že je tomu tak, jak povídáš. Však mu všechno upřímně vyložíme, až přijde sám."

„On prosí za brzkou laskavou odpověď a praví, že bude s chvěním očekávati tvou dobrotivou zprávu, která rozhodne o jeho dalším osudu. To je napsáno skoro poeticky, starouši."

„V tom se nevyznám, panímámo, píše, jak dovede. A já odpovím na každou jeho otázku rovně, jako starý poctivý krupař."

„Ty tedy myslíš, starouši, aby si pro odpověď přišel?“

„No kterak pak bychom se dohovořili? Vždyť neběží o sušené švestky.“

„Napíšeš mu ještě dnes?“

„Raději bych viděl, kdybys mu napsala ty. Nebo taky tebe se to týká. Vždyť jsi to právě četla: svolí-li vzácní páni rodičové. To jsme oba.“

„Ale ty jsi hlava rodiny, starouši. Tobě píše.“

„Hlava rodiny“ poněkud svěsil hlavu. Takovou připomínku slýchal pan Katrnožka zpravidla v případech, kdy panička nevěděla kudy kam. Byla sice diplomatickým zástupcem rodiny, ale tato záležitost byla přece nad její diplomacii. Krom toho nebyla docela pevna v dobropísemnosti a nechtěla se před panem Kaldou zahanbit. Pan Katrnožka tedy řekl:

„Připrav mi pero, inkoust a papír. Po obědě to udělám. A Kačenka to tam může odnést.“

A po jídle napsal otec Katrnožka na oktávek bílého papíru s modrými linkami:

Blahorodý pane!

Poctil jste mě a manželku mou váženým návrhem stran naší dcery Amálky, ale my oba doufáme, že všechny okolnosti nejlépe projednáme ústním způsobem. Račte nás některý den poctít návštěvou, která nám bude velmi milá.

Ouplně Váš odevzdaný J. Katrnožka.

Panička si přečetla, co manžel napsal, a otázala se skoro ostýchavě:

„Myslíš, tatínku, že to stačí?“

„Každému rozumnému muži to musí stačit. Vyrozumí z toho, že ho neodmítáme a že s ním chceme moudře pojednat.“

Složil dopis, jak se za starých těch časů skládal, dokud ještě nebylo užíváno obálek, a důkladně jej zapečetil. A napsal adresu.

„Kačenka jej odnese. S Málkou můžeš promluvit, jak uznáš za dobré. Při tom být nemusím. Ale nebude zle, když zví, oč běží. Jen ať není mnoho pláče, víš, že mě to rozčiluje. Bude teď jiných starostí.“

Ku podivu slečna Amálka neplakala, když jí matka odpoledne v důvěrném hovoru svěřila, že se o její ruku uchází pan Kalda. Vytušila již z dvojí jeho nedělní návštěvy, oč se jedná, a zdálo se, že jeho vyznání a žádost o ruku odevzdaně přijímá.

Pan Kalda uctivě poděkoval za odpověď páně Katrnožkovu a ohlásil svou návštěvu na sobotní večer. Na ten večer koupila paní Katrnožková v místním knihkupectví divadelní vstupenku a poslala dceru do divadla. Učinila tak proto, aby se nastávající ženich docela nic neostýchal. Než se Amálka z divadla vrátí, bude s ním dávno všechno vyjednáno.

Skromně, ostýchavě dostavil se milý Kalda večer po sedmé hodině do povědomého příbytku,

*

a byla mu to tenkráte cesta mnohem těžší než předešlých dvou nedělí. Tehda byl ještě zcela volný člověk, dnes přichází jako před soud. Tak alespoň se mu zdálo. Uvítání Málčiných rodičů bylo nějak obřadné, jen pocítil, že panička mu podala ruku a stiskla jeho mnohem srdečněji než otec Katrnožka, ač i na jeho tváři se objevil výraz vlídnější než jindy. Byla to sice známka dobrá, ale přece po vzájemném pozdravu nastala pomlčka rozpačitá a pro Kaldu dosti trapná, než všichni usedli ke stolu. Konečně pronesl otec Katrnožka:

„Dopsal jste mi, pane Kaldo, stran dcery Málky..."

„Ano, osmělil jsem se, vážený pane..."

„A tedy místo dlouhého psaní vám odpovídám jménem vlastním i tuhle za manželku svou, že jestliže jste všechno zrale uvážil a promyslil, nemáme proti vaší žádosti žádné námitky. Jste počestný a řádný muž, bez dlouhého rozmýšlení vám svěříme svou dceru. Doufám, že se mnou souhlasíš, maminko?"

„Ouplně, starouši, a co se týká naší dcery, podá vám bez váhání ruku," přisvědčila rychle panička. „Doufáme, že vás k tomu vede upřímná láska, a že jí s láskou povedete budoucím životem."

„Ale lásky se člověk nenají," přejal slovo pan Katrnožka, „a láskou se neošatí. Proto vám oznamuji, že naše Amálka dostane věnem právě

tolik, jako její dvě sestry, dvanáct tisíc zlatých, možná, že o tisícovku více. Počítal jste snad na víc?"

Kalda zhluboka oddechl a promluvil tiše, skromně:

„Nepočítal jsem s ničím, vážený pane, myslil jsem jenom na slečnu Amálku, na její milou povahu. Mám dobrý obchod, který nás dostatečně uživí, a mám, jak snad ráčíte vědět, i dům na Malém náměstí, a vezmu svou manželku do poloviček. Tím budeme opatřeni do smrti nejdelší, i když počítám s rodinou, kterou snad nás Bůh obdaří. A vynasnažím se, aby vaše dceruška byla se mnou šťastna a spokojena."

„Dejž to Bůh!" řekla zbožně paní Katrnožková. „A kéž i vy jste s ní na všechny časy šťasten a spokojen."

Nastalo pomlčení, kteréž po chvilce přerušil otec Katrnožka:

„Pokud se ostatního týká, dostane Amálka řádné a dostatečné vybytí, jak se na měšťanskou dceru sluší a jako dostaly taky první dvě dcery. Jen jak s nábytkem?"

„Nábytkem jsem opatřen po milých rodičích, vážený pane, a vážím si ho jako drahé památky. Vyrůstal jsem ve všem od dětství, nic není zmýceno a pošereděno, na každý kousek mám dávné vzpomínky. Všechno urobil kdysi mistr Šolín, dávno zesnulý."

„Ale kdybyste to neměl, musil bych kupovat

nové. Tedy náhradou za nábytek složím vám tisícovku. Jste spokojen?"

„Vážený pane, zahrnujete mě, jsem vroucími díky zavázán."

„A když máme tyto věci odbyty, povězte nám, kdy si přejete oddavky?"

„Snažně bych si přál co nejdříve. Žádné průtahy. Čas plyne jako voda. Aby se drahá Amálka co nejdříve udomácněla, v domě i v obchodě. Ve lhůtě nejkratší."

„Tedy snad do šesti neděl. Stačí ti to, paní-mámo?"

„Přičiním se, starouši."

„A to snad je vše. Soudím, že netrváte na žádné hlučné pompě, pane Kaldo?"

„Nejsem přítelem zbytečných okázalostí. Ale soudím, že v té věci je třeba otázati se i slečny Amálky."

A teď vmetla paní Katrnožková:

„Amálka bude s vámi ve všem za jedno. Ani ona si nebude přát zbytečné parády."

Otec Katrnožka zdvihl se ze židle, přikročil ke Kaldovi, podal mu ruku a řekl mnohem vroucněji než mluvil obvykle:

„Tedy jsme dohovořeni, nastávající pane zeti. Dej Bůh štěstí."

Kalda stiskl podávanou ruku, poceloval ruku paní Katrnožkové a chtěl odejít.

„Spěcháte tuze? Málka tu bude z divadla co nevidět. Zdržte se ještě chvíli."

Kalda rád uposlechl. Amálka skutečně se brzy vrátila. A toho večera, když odcházel, směl ji po prvé políbit. Všecek blažen slézal pak s příkrých schodů, Kačenka se svíčkou před ním.

SCHYLUJE SE K SVATBĚ.

Po vyjádření páně Kaldově ujala se paní Katrnožková se vší rázností a láskou svého mateřského úkolu. Dvě dcery již byla vyvdala, měla tedy v té věci dostatečnou zkušenost. Vyžádala si od Florestana Kaldy nezbytné dokumenty, sebrala i listiny dcery Amálky a došla na děkanství, aby vyjednala den oddavek. Kalda byl jen povděčen, že se těch starostí ujímá nastávající paní tchýně. Nestál o všeliké pochůzky, které jen by jej byly odváděly z obchodu, bude míti na tom dost, až půjde s nevěstou na katechismus a k zpovědi, ač i to by panička byla ráda za snoubence vykonala.

Starosti s výbavou nebyly přílišné, nebo již od Málčina dvacátého roku sháněla pečlivá maminka ponenáhlu vše, co měla dceruška přinésti do vlastní domácnosti. Zbývalo jen pořízení několikerých šatů, které arci musily být podle panující módy; s ničím zastaralým nemohla dceru propustit z domu.

Kačenka byla pověřena mimořádnou prací v bytě páně Kaldově, aby mohl důstojně přivítati mladou hospodyňku. Podlahy prahly po rýžovém kartáči, okna byla poloslepá, pavučin v každém koutku dost. Když se prvního dne večer vrátila domů, pronesla úsudek velmi zničující:

„Jemnostpaní, tam u pana Kaldy volá všechno k nebi o smilování. Nevím, bude-li v kašně dost vody na podlahy a zbude-li jí dost na okna. Pavouků jsem vymetla už dvě lopatky a kdo ví, nač ještě přijdu. Ubozí pánové, kteří jsou odkázáni na posluhovačku. Jako by ruce neměla. Učiněná spoušť. Ubohá naše slečinka, kdyby do toho všeho přišla. Utéci by musila, druhý den by se nám vrátila a již nikdy by se tam neodvážila."

Nu, Kačenka poněkud přepínala. Nebylo to tak zlé, jak líčila. Paní Katrnožková šla se o všem přesvědčit a dala děvčeti jen do poloviny za pravdu. Shledala však, že by salon a ložnice zasloužily nového vymalování, i naklonila Kaldu k tomu, aby povolal malíře, a sama vybrala vzory patron. Čtrnáct dní chodila Kačenka uklízet, mýti, kartáčovati, a Kaldův bytek utěšeně prohlédl, až ji velitelka upřímně pochválila.

„Arcižeť, jemnostpaní, ale na to se muselo přitlačit rukama, nejen očima, a teď v tom bude naší slečně veselo."

A když tato věc byla vykonána, odnášela Kačenka na Malé náměstí výbavu Amálčinu, vždy podvečer, buď v prádelním koši nebo v nůši, a do-

konavši i tuto expedici, pronesla k paní Katrnožkové:

„Všechno je tam, jemnostpaní, nic tam nechybí, jenom naše slečinka...“

„Chcete říci mladá paní, Kačenko,“ opravila panička.

„Ano, mladá paní, ale tu tam odnést nemohu, tu si tam přiveze jemnostpán Kalda v kočáře.“

Po všechen čas před svatbou docházel Kalda skoro každého večera do domácnosti Katrnožkových a matka nevěstina jej vždy velmi přívětivě uvítala. Již taky jej zcela důvěrně oslovovala křestním jménem a říkávala:

„To je dobře, milý Florestánku, že přicházíte. Aspoň si tak zvyknete na svou ženušku a nebudete musit zvykati až po svatbě, což bývá někdy mladým manželům za těžko. A naší Málce se taky tak tuze nezasteskne po domově, jako některým mladým paničkám. Ani nevíte, jak se Málka na vás vždycky těší.“

Když tak říkala matka, musil tomu Kalda věřit. Sám nikdy neměl příležitosti, aby zpytoval ženskou duši, aby z výrazu tváře usuzoval na duševní rozpoložení, a slečna Málka se skutečně vždy vlídně tvářila, když se objevil. I mohl se Kalda právem domnívati, že to jest projev radosti. Bylo to tak pravděpodobné. Která pak dívka by se netěšila, že se dostane pod čepec?

Rád by pan Kalda byl sňatek svůj utajil až do poslední chvíle. Nemohl však utajiti své ná-

vštěvy u Katrnožků, kterých si nejdříve všimli nejbližší sousedé a hlavně rodiny, v nichž taky byly dcery zralé na vdavky. Matky těchto dcerek bystře sledovaly pravidelné visity svobodného muže v domě, kde byla dcera rovněž svobodná a žádoucí. A když s kazatelny zazněla prvá ohláška, bylo po všem utajování. Zpráva se rozletěla po městě, a na potkání slyšela Amálka od známých a přátel: Šťastná nevěsto! A již se snášely gratulace i na paní Katrnožkovou, která jim naslouchala s radostí ještě větší než dcera. Může-liž být většího vítězství pro matku, která provdává již třetí a poslední dceru? A milá panička chodila v ty dny s blahým uspokojením, ale taky s hřejivým vědomím, že polovina matek města na ni žárlí. Pan Florestan Kalda! Tu partii by byli všady vítali. Mnohá matka chodila teď s bodavou výčitkou v srdci, že nebyla dost pečlivá a prozíravá. Zdali taky její dcera nemohla teď býti na místě Amálky? Kterak se dostala k panu Kaldovi? K člověku, který vždy budil dojem mládence nevšímavého a skoro zastydlého a zasychajícího? Našla ona patrně kdesi čtyřlístek jetelový, ba snad několik jich.

Arciže zpráva o všem, co se děje, donesla se k uším i pana Filousa, k uším, z nichž vyrůstaly učiněné štětky nazrzlé srsti, ale přes to propouštěly každou vítanou zvěst.

„Vida holoubka," mumlal k sobě, „dělal trochu drahotu a již uvázl. Nic naplat, miláčku, touhle cestou musíme všichni, a dobře tomu, kdo

zdráv dojde. Jsou horší věci na světě. Žádná kloudná ženská není k zahození. Musím se k němu příležitě podívat."

Nespěchal na to. Věděl, že mu pan Kalda neuteče. A klátil se časem po podsíni, vyčkávaje příznivé chvíle, aby se svému klientu okázal.

Dočkal se. Jednoho poledne, když byl Kaldův krám prázdný a posluhovačka přinášela zas oběd, přecházel ještě chvíli pod loubím, počítaje, jak daleko je Kalda s jídlem.

„Teď snědl polévku," počítal, „teď krájí a pojídá maso, a teď je nad miskou s příkrmem."

A když tak uplynulo dvacet minut, řekl si Filous:

„Tedy teď, než mi do toho někdo vleze."

Stiskl kliku dveří a všoural se do krámu. Kalda si po posledním soustě otíral ústa ubrouskem a sahal po malé sklenici piva, kterou zpravidla svůj skrovný oběd zaléval.

„Dej Bůh dobré zažití a všechno štěstí k tomu, pane Kalda," pozdravoval a blahopřál zároveň.

„Ah, to je pan Filous," odpovídal Kalda. „No, pěkně vás vítám."

„Pěkně děkuju, a prosím za odpuštění, že hned po obědě vytrhuji. Ale nedalo mi, musím přece s uctivou gratulací. Už tedy jste spadl s kazatelny. Ještě dvakrát — a bude ruka v rukávě. Ze srdce opakuju: dej Pánbůh štěstí do desátého kolena!"

„Děkuju, děkuju, pane Filouse. Ani do takové

vzdálenosti nepočítám. Jdete si pro odměnu? Nebyl bych zapomněl."

„Chraň Pánbůh, pane Kalda. Hlásím se vždycky až po oučinku, a do toho máme ještě nějakou chvíli, času dost. Jen jsem se přišel podívat, jak se pan Kalda vynachází. Jako ženich dobře, doufám?"

„Děkuju, jen aby tak bylo i dále a stále. A tedy mi řekněte, co jsem dlužen?"

„Povídám, pane Kalda, že to nespěchá. A jakživ si nic nediktýruju, ponechávám to každému na uznání. A kdybyste mi řekl, že nedáte nic, taky bych byl spokojen. Ale já vím, komu můžu důvěřovat."

„Strenge Rechnung, gute Freunde," řekl pan Kalda, vytáhl šuplík, do něhož ukládal denní tržbu, sáhl do peněz a podával Filousovi stozlatovou bankovku.

„Tak tu je závdavek, pane Filouse, a po prvních křtinách se zase zastavte, doplatím ještě jednu."

Klidně sáhl Filous po bankovce, ukryl ji v ošumělé náprsní tobolce a mluvil:

„Pěkně děkuju, pane Kalda, Pánbůh naděl hodně jiných. A co se tejká křtin, přeju je co nejdřív a hodně mnoho. A kterak pak tu bude, prosím, budou-li dvojčata?"

Teď nabral Kalda hlasu zhluboka:

„Nemalujte čerta na zeď, pane Filouse — budu spokojen s jedním. Ale ať přijde cokoli, taky budete spokojen."

„Neračte se hněvat, jen mi to tak vyletělo z huby. Člověk musí pamatovati na vše. Dokonce i trojčata se přiházejí — ale ty bych vám sám napoprvé nepřál. Je s nimi náramná starost.“

Kalda již neodpovídal a tedy se milý pan Filous po nějakém kejklání vyporoučel.

Když vyšel na podsíň, zabručel si do zrzavých vousů pod nosem:

„Myslím, že se pan Kalda nepředal. Počkáme na ty křtiny. Jen aby je dlouho neodkládal. A krom toho zbývá ještě paní Katrnožková.“

Pan Filous na nic nezapomínal, jak vidíme. Pravda, kolik pak svateb se mu nahodí do roka, a kolik jich selže!

PO SVATBĚ.

Krátkých několik neděl uplynulo a Florèstan Kalda přiváděl si pod střechu mladou paničku Amálku. Sám sotva vlastním očím věřil, kterak ta jeho starobylá domácnost náhle ožila novým životem. Až do jeho ženitby dýchaly světnice dávnou minulostí, jak ji pamatoval od nejútlejšího dětství svého. Kam který kus nábytku jeho rodiče kdysi postavili, tam stál po všechna léta, a Florestanovi ani nepřipadlo, aby cosi přestavoval a přerovnával. Byly tam skříně, do kterých se ani jednou za rok nepodíval, nemaje v nich co hledati. Ba stála tam v koutku almárka, která bývala schránou jeho učení, školních knížek a sešitů. Všechno to učení bylo vzorně složeno, jak je tam po posledním školním roce byl srovnal, klíček v zámku se od těch časů neotočil.

Všechno v bytě páně Kaldově vypadalo jako v zakletém zámku. Teprve paní Katrnožková, když s Kačenkou v bytě nastávajícího zetě uklí-

zela a rovnala, ledaco změnila, když si jeho souhlas zajistila. Kalda sám uznal pak, že příbytek nabyl veselejšího, přívětivějšího vzhledu. A v těch dnech převratu říkával k matce Katrnožkové:

„Jen upravte všechno podle svého uznání, maminko, a tak, aby se tu milé Amálce líbilo. Bude to jejím novým domovem."

„Vám oběma se to musí líbit, milý Florestánku. Vždyť je to vaše hnízdo na celý další život — a dej vám tu Pánbůh hodně dlouhé panování."

„Škoda, že se toho maminka nedočkala," povzdychl si pan Kalda. „Říkávala vždycky: Floříčku, nezůstávej sám! Bez ženy a bez rodiny je smutný život!"

„Tedy ženušku zde budete mít co nevidět, a rodinka potom přijde za ní, Florestánku. Tak je to zavedeno v každé pořádné domácnosti."

Všechno, co Amálce náleželo, bylo již do Kaldova bytu přestěhováno, a poslední den před svatbou přinášela tam Kačenka i slečninu kytaru, pečlivě vlněným šátkem ovinutou, a paní matka hned ji zavěsila na čestné místo mezi dvěma skříněmi a šeptala při tom:

„Tak milá kytárko, zni často mladým hospodářům a obveseluj je. Za čas tě vystřídá nějaké malé robátko a bude jim prozpěvovat. Pak si dosyta odpočineš."

Panička hleděla na kytaru s upřímnou vděčností. Byla pevně přesvědčena, že památný ten nástroj okouzlil a připoutal milého pana Kaldu

hned při první jeho návštěvě, a snad se v tom nemýlila. Ovšem k němu bylo třeba i lahodného hlasu Amálčina. A její zpěv skutečně zněl dojímavě. Dívka sama si nebyla vědoma, že jím zaznívají všechny touhy jejího mládí a že se v něm zachvívá i stesk dívčího zklamání. Ale tomu nikdo z jejího okolí nemohl rozuměti. To vše zůstávalo utajeno v hloubi její duše a srdce. Nejméně tomu rozuměl Florestan Kalda.

Než odešla z otcovského domu, podrobila Amálka všechny příhrady a přihrádky skříní a stolečku v své ložnici bedlivé prohlídce a vybrala vše, co jí bývalo kdysi relikviemi téměř posvátnými, co jí připomínalo mnohou sladkou chvíli. Myslívala, že ji všechny ty drobnůstky budou provázeti po celý život, a že k ní budou hovořiti řečí, jakou k ní hovorily v okamžiky, kdy se z milé ruky dostávaly do jejích rukou. Ale ach, teď shledávala, že písmo nejednoho lístku bylo lživé, uschlé kytičky dávno pozbyly své vůně, ba i původních svěžích barev — je to všechno mrtvé. Teprv teď jí pohleděl skutečný, vážný život v tvář a všechny tyto památky, po neděle a měsíce pečlivě uchovávané, již jí nemají co povědět. Vzbuzovaly by jen marnou lítost, ba ještě hůře, mohly by ji po čase zraditi. Nechť je stráví oheň, nechť je rozžhavený krb jejich pohřebištěm. A Amálka za nepřítomnosti matčiny vykonala ten obřad pohřební. Upřímná lítost poškubávala jí koutky úst, když se po té zápalné oběti vracela do svého pokojíčku,

v kterém snívala kdysi své dívčí sny, jejichž splnění se nedočkala. Očekává ji vážný život a povinnosti, jejichž dosahu se zatím ani domysliti nemohla. Ale pevně si umiňovala, že všem vděčně dostojí.

Ráno po blažené svatební noci promluvil k ní Florestan Kalda:

„Nuže, milá ženuško má, tento příbytek je tvým novým královstvím, v němž budeš ode dneška panovati. Doufám, že se ti v něm nezasteskne po tvé jizbičce a že nad ním povedeš moudrou vládu, i nade mnou. Ostatně máme nablízku milé rodiče a milá maminka tě bude často navštěvovati, jak mi slíbila. Přijde vždy, kdykoli budeš její rady a pomoci potřebovati. Doufám, že se zde šťastně udomácníš. Kdysi tu hospodařila má milá, nezapomenutelná maminka, kterou jsem dlouho oplakával, její požehnání vznáší se nad námi. Budeš zde spokojena?“

„Budu, milý Florestane, do smrti nejdelší,“ odpovídala se skromným úsměvem Amálka.

„Ještě jedno panování tě očekává, Amálko milá. To jest můj krám tam na podsíni, který se na tebe těší. Připravím ti tam útulný koutek, zasvětím tě do všeho, abys nebyla v rozpacích, když z něho sám někdy na nějakou chvíli odejdu. Je tam čisto, pořádek, doufám, že i tam se ti zalíbí.“

„Mně již se v něm líbí, milý Florestane.“

„Budeme pracovat společně, ženuško, abychom co nejvíce zahospodařili a mohli odejíti na

odpočinek, než docela zestárneme, dokud nás ještě bude život těšit. Jsi srozuměna?"

„Se vším, Florestane, co jen sám si přeješ."

Kalda políbil mladou ženu.

„Děkuji ti, ženuško. Doufám, že ti tam nebude nikdy nudno. Celé město se tam vystřídá. Budou přicházeti staří známí, den ti uteče jako voda, a večer budeme navštěvovati tvé rodiče co nejčastěji, anebo zas přijdou k nám. Mám novou rodinu, těším se na všechen ten život."

„Jsi hodný, Florestane. Jsem ti za vše vděčna. Jen prosím, abys měl se mnou trpělivost, než se do svého povolání vpravím. Slibuji ti, že budu pozornou, pilnou učednicí."

„A já shovívavým principálem. Vyučil jsem se u nebožtíka tatínka, nikdy si na mne nestěžoval."

„Tys byl jistě vždycky hodný a poslušný."

„Snad jsem byl. Jen se mi zdá, že jsem byl světem trochu zakřiknutý. A přece jsem došel cíle. Mám svou Amálku a vše nemilé je zapomenuto."

Mladí manželé společně posnídali a Kalda odcházel do svého krámu. Těšil se na poledne. Dnes nebude obědvati sám, dnes posedí s Amálkou a bude jí vyprávěti novinky z obchodu, z města.

Amálka se chystala k vaření. Trochu ji přepadala tréma, jak svému úkolu vyhoví. Ale všechny její rozpaky pominuly, když se po desáté hodině objevila matka Katrnožková, která přicházela dceři na pomoc a přinášela vše, čeho bylo třeba.

*

„Maminko drahá, ty jsi hodná, že jsi na mne nezapomněla!“

„Jak bych zapomněla, dítě. Myslila jsem, že nebudeš vědět, jak a do čeho dříve. Taky tvoje babička vařila se mnou první oběd, a dobře se nám podařil. Nesu kousek masa, zeleninu, zavářku — tu ti posílá tatínek, perličky do polévky — uvaříme Florestánkovi oběd, že si polebedí. A při tom hned kávu, aby měl pro vytrávení. A tuhle tatínek posílá dobré cigáro ke kávě, zavedeme teď nový pořádek, ať Florestan zví, že má novou domácnost. Myslím, že bude spokojen.“

Paní Katrnožková shodila salup, odvázala si klobouk, opásala se zástěrou, a jala se kuchařiti. Všechno jí hbitě šlo od ruky, Amálce skoro jen zbylo přisluhování.

„Ach, kdybych tě tu vždycky měla, to by se mi vařilo.“

„Neměj starost, dítě, přijdu častěji, a nebudu-li moci sama, pošlu ti sem Kačenu. A než se Florestan z krámu vrátí, zmizím, jako bych se do země propadla, aby neměl ani potuchy, kdo u tebe byl. Nakrmiti ty mlsné hubičky lačných manželů je věc důležitá.“

„Doufám, že Florestan není mlsný. Vždyť jedl z hospody. Florestan sní všechno.“

„To říká každý, holka milá. Ale jen do první připálené pečeně. Pak je zle.“

„Nestraš mne, maminko. Nikdy nic nepřipálím.“

„To budeš jediná kuchařka na světě a budou tě okazovat. Ale teď nemluv a udělej mi tuhle jíšku.“

Všechno v kuchyni šlo jako hodiny a ve tři čtvrti na dvanáct vklouzla panička do salupu a líbala dceru.

„Oběd máš hotový, holka, a já běžím, abych nepotkala Florestana. Uhodl by, že jsem zde byla, a toho není potřeba.

Dobré chutnání vám přeji. Povíš mi pak, jak byl Kaldíček spokojen.“

Byl spokojen, byl, a po posledním soustě řekl:

„Ani jsem netušil, Amálko, jaká jsi kuchařka. Však už se mi ta hospoda trochu zajídala. A heleďme, hned kávu k tomu. Ty mě zhýčkáš, děvčátko!“

„Bylo by mi tě líto, že jsi tam v krámě bez svačiny.“

Kalda políbil mladé ženě ruku.

„Ty jsi dobrá duše, Amálko. Vzpomínal jsem na tebe od rána a budu vzpomínat do večera. Chceš-li, zastav se pro mne v krámě. Půjdeme spolu trochu na procházku.“

„Přijdu, milý Florestane.“

DOBA NEKLIDU.

Uplynulo jaro, nadešly první dny krásného, zdárného léta. Slunce plápolalo od časného jitra nade vší krajinou a zaléhalo hřejivými paprsky do ložnice mladých manželů. Paní Amálka zůstala věrna svému zvyku a vstávala již o šesté ranní. Jako myška vyklouzla z lůžka, potichu, potichoučku, aby chotě nevzbudila a vždy měla radost, když se jí to podařilo.

Zlehoučka vsunula nožky do trepek a spěchala do kuchyně, aby zchystala snídani. A teprv když káva v mašince protekla a když se mléko v punclovém hrnéčku zdvihlo do varu, odtáhla nádoby na kraj plotny a vracela se do ložnice, zdali taky již milý Florestan se probouzí. Nechtěla ho zbytečně připravit ani o minutu spánku a vklouzala zas jako myška do světnice. Ale skoro vždy ji manžel uvítal otevřenýma očima nebo již se skláněl nad obšírným umyvadlem. Pak Amálka přinášela dva šálečky kávy, sklenici studničné vody a čerstvé housky do snídaně.

„Jsi ranní, jako laštovička, Amálko. Málokdy jsem zaspal, ale přece mě to někdy potkalo, hlavně za pochmurné zimy. Pak jsem měl co dohánět, abych včas otevřel krám. Obyčejně jsem pak zůstal bez snídaně, a to mi bývalo dlouhé dopoledne. Ale viď, ty mi nedáš nikdy zaspat?“

„Nikdy, Florestane, spolehni na mne. Naučili mě tomu doma od školáckých let, a již mi to zůstalo. Nejednou jsem musila budit i naši Kačenku, která se těžce loučila s peřinami. Tatínkova živnost vyžaduje, aby byl časně na nohou.“

Manželé společně posnídali a zpravidla chyběla do osmi poslední čtvrthodina, když Kalda vycházel z domu, aby otevřel svůj krám. Vždycky mladá panička podrobila jeho úbor poslední přehlídce, sedí-li na choti vše, jak seděti má, aby v tu chvíli mohl třeba před pana biskupa nebo pana presidenta předstoupiti. A milý Kalda, který již dříve býval velmi pečliv svého zevnějšku, vypadal jako ze žurnálu, v čemž neměl v tom drobném maloměstském světě ani jediného soka.

Dosti často paní Amálka svého chotě provázela, to když směřovala do trhu, aby pro domácnost nakoupila. Pak se s manželem na počátku podloubí rozloučila a ztrácela se v zástupu prodávajících a kupujících na Velikém rynku, a pan Florestan jen podle rudého kloboučku poznával, kudy se jeho panička ubírá. A těšil se, až se zas v poledne s ní shledá. Jen někdy se u něho cestou z trhu v krámě zastavila, aby mu ukázala, co dobrého a

pěkného nebo laciného nakoupila, aby viděl, jaká pochoutka jej k obědu očekává. Jen když měl Kalda nějakého zákazníka v krámě, spěchávala rovnou cestou domů.

Čas míjel, a paní Amálka s jistým neklidem počítala, jak rychle utíká. Z hloubi duše si přála, aby každý týden a měsíc dvojnásob dlouho trval, aby toto první léto bylo nekonečné, aby daleko, daleko bylo do podzimku, do zimy. Paní Katrnožková, kdykoli se s dcerou setkala, dívala se na ni zkoumavě, na její tváři zračila se jakási velká otázka. Amálka ještě nevěděla, že se tak všecky matky dívají na své provdané dcery, mladé ženy. A když jednoho dne Amálka pod takovým pronikavým pohledem matčiným sklopila hlavu, pronesla maminka otázku jako medovou, nutkající:

„Chceš mi něco říci, Amálko? Chceš se mi svěřit?“

Tenkráte, když ta otázka po prvé zazněla, sklonila Málka hlavu, políbila matce neskonale vroucně ruku a rychle odešla. Ale když po krátkém čase paní Katrnožková otázku svou a již naléhavě opakovala, zahořela Málka v tváři, schýlila hlavu na prsa matčina a pronesla jediné slovo:

„Maminko!“

Znělo to skoro žalostně a matka pocítila na prsou bouřlivý tlukot dceřina srdce. Netázala se dále, přivinula jen mladou ženu těsněji k hrudi a políbila ji na čelo.

A když Málka zas povznesla hlavu, jiskřily

se její zraky horkou vláhou. Matka se domnívala, že rozumí, a promluvila konejšivě:

„Buď klidna, dceruško. Nemůže jinak být a je to osud nás všech. Jdi, jdi, brzy tě navštívím."

A zakrátko potom, jednoho odpůldne, navštívila dceru a přinášela pod mantilou balíček, pečlivě svinutý, který šetrně položila na stolek mezi okny.

„Co to neseš, maminko?" tázala se paní Málka.

„Nesu, co jsem nosívala tvým sestrám, když se blížil čas. Na všechno se musíme připraviti, aby nás později nic nepřekvapilo."

Paní Katrnožková šetrně rozvinula balíček. Objevily se kusy a kousky jemného plátna, již nastříhaného, a všelijaké kraječky a ozdůbky, jak jen mateřská péče je umí vybírati. Pode vším byl složen výňatek staršího čísla „Bazaru", tehda jediného módního ženského časopisu, ve všech rodinách zavedeného, obsahující vzory a střihy dětského prádélka.

Paní Amálka stála nad tím jako socha. Byla neschopna hnutí. Němá zírala na ty přípravy a z jejích úst vylinulo se zas jen jediné slovo:

„Maminko!"

Bylo to zvolání lítostné, žalostné a zároveň jako výkřik nejvyššího pobouření. Amálka sklesla na nejbližší židli.

„Vždyť jsem nic neřekla, maminko. Co ty víš?"

„Vím, čeho bude třeba, dceruško, a co nesmíme nechat na poslední chvíli. Zde nesu, co jsem

dovedla sehnat a připravit. Ulož si to zatím a v pondělí přijdu, abychom spolu šily. Sama by sis neporadila. Schovej to, Kalda zatím nemusí o ničem vědět. Doví se všeho časně dost."

„Ano, doví," šeptla Amálka, ale tak tiše, že to matka sotva zaslechla. A kdyby byla zaslechla, byla by rozuměla po svém.

„Nezapomeň, Amálko, v pondělí přijdu a přinesu také karkulky. Dáme se spolu do práce. Času máme dost. Nikde nic nenech ležet."

Když matka později odcházela, políbila ji Amálka rty skoro žhavými. Nechápala paní Katrnožková náladu dceřinu, nechápala její přílišné rozčilení. V ledačem shledávala dceru od sňatku jako proměněnu. Byla plachá a málomluvná a častěji než kdy před tím klopila zraky. V jejích očích objevil se neznámý výraz. Hleděla, jako by stále někoho odprošovala.

Ale tak se Amálka chovala i doma, před chotěm. Každé jeho slovo přijímala s pohledem ostýchavým, plna nesmělosti, a když k ní promluvil, odpovídala vždy: „Ano, jak si přeješ, jak poroučíš," ač nikdy nevelel, neporoučel. Sice nikdy nebyla zbujná a svéhlavá, dokonce snad vzdorovitá, ale teď byla pokora vtělená, k choti svému i k rodičům, kdykoliv se doma zastavila. Florestan neměl zvláštního smyslu pozorovacího, Florestan ji ostatně před sňatkem málo znal, ale oko matčino bylo bystřejší.

Sám otec Katrnožka se choti své někdy otázal:

„Udělala jsi něco Amálce, panímámo, plísnila jsi ji?“

„Starouši, co bych jí byla mohla udělat? Vždyť je svou paní, do ničeho jí nemluvím, chráním se každé mrzutosti, do cizí polévky nefoukám. Ale nediv se, všechno je jí příliš nové. Však až uvykne novému stavu a domácnosti, rozpoutá se zase. Každá mladá žena je na počátku jako zakřiknutá.“

„Snad ne každá, panímámo. Na tobě jsem nikdy nic takového nepozoroval,“ odpovídal Katrnožka suše.

„Znali jsme se déle, starouši. Amálka měla tuze krátkou známost, v tom to vězí. To se někdy odpykává. Ale neměj starosti! Všecko•s ní spravím.“

Zatím tedy staří Katrnožkovi mohli klidně spát. Ale paní Amálka měla nejednu bezesnou noc.

FLORESTAN KALDA OTCEM.

Uběhlo léto a již tu byl podzimek, jasný a vlahý, jako by se znova chtělo rozpučeti jaro. Paní Katrnožková častěji teď navštěvovala dceru a nutkávala ji na procházku, to hlavně ve dny, kdy Kalda dopřával mladé choti naprosté volnosti, kdy nemusila vysedávati celé odpůldne v krámě. K těmto procházkám se mladá žena odhodlávala jen s jistou nechutí, ale jednoho dne v polovině října odepřela matce zcela rozhodně svůj průvod.

„Nehněvej se, maminko, dnes nepůjdu nikam. Nějak mi není dobře, jako by se na mne chystala nemoc. Chvílemi mě po těle mrazí, chvílemi zas mě rozráží horko. Zůstanu raději doma. Taky se ti musím přiznat, že jsou mi protivné ty všetečné pohledy, které na mne lidé upírají. Připadám si jako na pranýři.“

„Neměj to nikomu za zlé, děvečko. Lidé čumějí na všecko, a jsi jim teď vzácnější, že méně vycházíš.“

Snad i tím to bylo, že paní Amálka pozbyla dřívější lehkosti a pružnosti, že chůze její byla těžší a těžší, což arci bystrým zrakům ženským neušlo. Ale o tom paní Katrnožková pomlčela.

„Dobře dítě, tedy zůstaneme doma. Pro jednou není zle. Nahradíme si to v pátek."

Zdálo se však, že ani v pátek nebude z procházky nic. Tísnivých příznaků u mladé paničky přibývalo, a když se po šesté večerní dostavila Kačenka pro svou velitelku, byla poslána pro jistou zkušenou paní v Úzké ulici. A když panička přišla a vyslechla, co jí paní Katrnožková mohla pověděti, když se podívala i na mladou paničku, svěřila matce velmi šetrně, že paní Amálce nastává radostná událost. Ne-li dnes, tedy snad zítra. A když se paní Katrnožková velmi nevěřivě zatvářila a pronesla, že ještě nevypršel čas, odpověděla zkušená paní rozšafně:

„Neračte se hněvat, ale to se u mladých paniček přihází častěji. Arci jenom napoprvé."

Zkušená paní již toho večera neodešla domů. Pro ni i pro paní Amálku byl upraven nocleh v prázdném pokoji vedle jídelny. Velmi se podivil pan Kalda, když přišed ze svého obchodu shledal ty přípravy, které ho značně znepokojily. Ale sevřel rty, skromně povečeřel a na odpočinek se odebral až k půlnoci, ježto se nic nezměnilo. Paní Katrnožková setrvala u churavé dcery a po Kačence vzkázala milému choti, proč nepřijde domů. A když se Kačenka vrátila, utábořila se v kuchyni.

Pojednou měl pan Kalda plnou domácnost lidí. Sám zažil tuto noc velmi neklidně, nejhůře ze všech, s hlavou plnou myšlenek na prasknutí, a ráno byl první na nohou. Snídani mu připravila Kačenka, která si v duchu velmi libovala, že se tu dostala k něčemu novému, neznámému. Když odcházel po svém zaměstnání, stiskl pan Kalda docela chladně ruku choti své a jen zašeptal:

„Posilniž vás Pánbůh, Amálko."

Mladá žena se rozloučila s chotěm bolestným pohledem, paní Katrnožková vytřeštila oči. Náhlé vykání Kaldovo ženě ji ohromilo, skoro zdrtilo. Co to znamená?

Zkušená cizí paní vyšla za Kaldou až na síň a pronesla tlumeným hlasem:

„Myslím, že pán bude do večera šťastným tatínkem, a možná, že do poledne. Jak nám Pánbůh pomůže."

„Děkuju," odpovídal Kalda, „dovím se toho časně dost."

Když se vrátila k mladé trpitelce, všimla si, že bledá paní Katrnožková pohybuje zsinalými rty. Šeptala to matka vroucí modlitbu o přispění nebes a za odvrácení všeho zlého.

Florestan Kalda kráčel na svou podsíň s hlavou svěšenou. Za této ranní těžké chůze šlehlo mu mozkem, že už jinak choditi nebude, aby se vyhnul všem setkáním, všem tázavým a dotíravým pohledům, ba celému světu. Proč právě jej musilo

potkati něco takového? Vždyť se ničeho nedopustil, nikterak osud nevyzýval.

Chvatně otevřel obě vrátně svého krámu, odemkl i skleněné dveře za nimi a rychle vpadl do krámu. Nepohleděl při tom vpravo ani vlevo, aby nespatřil nikoho ze sousedů, s nimiž se vždy ráno pozdravoval. Do dneška tak mohl činiti s dobrým svědomím, ale ode dneška, od zítřka, až proskočí městem zpráva, že na jeho okna zaťukala vrána, bude vypadati v očích všeho okolí svého docela jinak. Octnuv se v krámě, procházel jím až nazad k oknu vedoucímu do těsného dvorečku a zas nazpět ke skleněným dveřím, dlouhými a pádnými kroky. Změřil tak nedlouhý ten prostor mnohokráte, ničeho kolem sebe si nevšímaje, s pultu nic neuklízeje, ani prach na něm nestíraje, ač to byla jeho každodenní první péče. Byl jako vyvrácen z kolejí svého všedního života.

Konečně přisedl k psacímu stolku, jenž stál v koutě u okna, povytáhl výsuvku, vyňal z přihrady dva aršíky listovního papíru, položil je před sebe. Bezděky přitiskl obě dlaně na spánky, jako by chtěl usnadniti volný průchod všemu, co se mu v hlavě rodilo, a zíral na bílý papír.

Konečně namočil pero a jal se psáti na první kvart:

Milá paní Amálko!

Píšu vám všecek zdrcen tím, co mě očekává. Dovršuje se teprv sedmý měsíc ode dne, kdy jsme spolu přistoupili k oltáři, já v naprosté naději, že

mne očekává šťastný a spokojený život po Vašem boku. A tu mi krom všeho nadání kyne předčasné otcovství, Vám předčasné mateřství. Nechci a nemohu pátrati po příčinách, ale klid můj i pověst má vyžadují, abych z tohoto trapného postavení svého našel uspokojivé východisko. Jest jediné, co shledávám. Vy se vrátíte pod střechu svých rodičů a můj právní zástupce postará se o další rozřešení našeho posavadního poměru.

Váš Florestan.

Dopsal a zhluboka vydechl, jeho nitrem zalomcovalo mocné pohnutí. Skoro zaštkal.

Sáhl po druhém čtverci papíru a psal:

Vážená paní tchyně!

Co nastává v mé domácnosti, otvírá mi oči dříve zaslepené. Bohužel, že pozdě. Nepochybuji, že uznáte, kterak další můj společný život s Vaší paní dcerou jest naprosto nemožný. Prosím, až se Amálka zotaví, abyste ji s panem chotěm přijala zas pod střechu. Všechno další vyřídí můj právní zástupce. Váš uctivý

Florestan Kalda.

Po druhé zhluboka vydechl, jako by s něho bylo nesmírné břímě spadlo. Posečkal chvíli, až inkoust na papíře oschl, složil pečlivě oba listy, zapečetil je a napsal na každý příslušnou adresu. Při tom v nitru svém k sobě hovořil:

„Je to hořké, ale není nám oběma jiné pomoci. Nikdy jsem se takového konce nenadál. Byl jsem

oklamán. — Kačenka to neutěšené poselství obstará."

Očekával určitě, že Kačenka dříve či později s jiným poselstvím do krámu přiběhne.

Seděl u psacího stolku s hlavou schýlenou. Do krámu nikdo nepřicházel. Tím truchlivěji na Florestana doléhala jeho opuštěnost. Právě tentokráte si přál, aby se kupci u něho nepřetržitě střídali. Hovor s kýmkoli a o čemkoli byl by jej vytrhl z pochmurného přemítání. Nekonečné řeči odběratelek jej časem unavovaly, ale dnes byl by rád odpovídal na jejich malicherné otázky, domněnky a námitky, rád by byl i všelikým drobným klepům naslouchal. Zadíval se na drobná železná kamínka v koutě, která od včerejška dokonale vystydla, a zachvíval se nepříjemným chladem. Bylo sychravo v něm i kolem něho. Až přijde Kačenka, požádá ji, aby mu zatopila? Co v poledne? Dnes nepůjde domů k obědu. Sotva tam budou vařit. Půjde zase ke „Hvězdě". Tam odtud vůbec neměl odcházet, neměl svůj život měnit. Pozdě stýskati! Ale zařídí si jiný život, zařídí, jen až skoncuje vše ve své domácnosti. Žil kdysi jako volný pták, bude žíti zase tak. Arci jeho příbytek nanovo osiří, zpustne, a to v čase nejhorším, když je zima takřka za dveřmi.

Den byl jako zakletý. Pořád ještě nikdo nepřicházel, aby Kaldu z té samoty vytrhl. Nemohl to déle vydržet. Musí se něčím zaměstnat. Kalda usedl na nízkou stoličku před kamny, sáhl do zá-

soby dříví v koutě, vyhledal suché polínko, štípal je na drobné třísky, narovnal na roštu umělou hraničku, podpálil ji a nakladl na ni polének. V kamínkách zapraskal, zahučel oheň. Kalda pilně přikládal, aby mu nevyhaslo, a zanedlouho dýchalo krámem příjemné vlaho. A teprv teď počal hospodařit, uklízet, rovnat, a nepočítal při tom minuty, hodiny. Jen tak po paměti usuzoval, že je nedaleko poledne, když se na podsíni před skleněnými dveřmi zatemnilo, dveře se potichu otevřely a do krámu vklouzla poněkud kejklavě a ostýchavě známá postava. Pan Filous!

Téhle návštěvy se Kalda dnes nejméně nadál. Oběma rukama se opřel o pult a vytřeštil na hosta oči.

„Pro Boha vás prosím, co vás ke mně přivádí?“

„Dej Pánbůh šťastné dobré poledne — prosím za odpuštění, že vytrhuju. Ale potkal jsem včera večer kuchařinku slečnu Kačenku a slyšel jsem, že je milé poupátko na cestě. Opovážil jsem se tedy, abych panu Kaldovi a znejmilejší paničce popřál všeho štěstí. Doufám, že už je pan Kalda šťastným tatínkem.“

„Ještě snad ne,“ odpovídal Kalda a hned pokračoval neobyčejně drsně: „Umíte počítat, pane Filouse?“

„Přijde na to, co bych měl počítat, pane Kalda. Tak po domácku spočítám všecko, ale velikým počtům nerozumím.“

„Tedy vám to povím, pane Filouse," pokračoval Kalda ještě drsněji, „a snad porozumíte. Vím o vás, že jste dobrý počtář. Právě dochází sedmý měsíc, co jsem se svou manželkou, a již mám být otcem! Nezdá se vám, že je to trochu předčasné? A to je vaše zásluha — vy jste mi paničku dohodil!"

Po tomto vychrleném sdělení hleděl Filous všecek zaražen na Kaldu a opřel se levou rukou o pult, jako by hledal oporu.

„Do mého otcovství chybějí dva měsíce!" dodal Kalda bouřlivě.

„Nerozhorlujte se, pane Kalda," snažil se Filous ukrotit mladého manžela. „Což pak vy nevíte, že se děťátko může narodit i dříve? Třeba o dva měsíce?"

„Ne. O to jsem se nikdy nestaral," odpovídal Kalda, ale z hlasu jeho již nevyznívalo takové rozhorlení.

Filous nabýval jistoty a pevnosti, když hovořil dále.

„Tak tedy vám povím, pane Kalda, že z takových robátek vyrostou někdy nejsilnější lidé. Povím vám, že král Fridrich Veliký, který Marii Terezii připravil o Slezsko, měl regiment tělesných granatýrů, a k těm dal odvádět jen muže nanejmíň šest stop vysoké, považte si, šest stop a k tomu medvědí čáka, to byla jedna hrůza. A mezi těmi granatýry byli taky dva, kteří se narodili po sedmi měsících. Kapírujete, pane Kalda? To je taky vy-

*

tištěno a tu historii jsem četl a mám ji doma. Přinesu vám ji."

Teď zdvihl Filous pravici, poněkud umouněnou, vztyčil ukazováček až nad hlavu a mluvil jako starozákonní prorok:

„Pane Kalda, neubližujte ženám a matkám! Není větší křivdy, než má-li někdo trpět nevinně. Nikdy a nikdo to už nenapraví. Pamatujte si: neubližujte ženám! Každá rodička trpí tak dost, a vždycky nevinně. — Pane Kalda, nepřišel jsem, abych upomínal. Ale vy mi dovolíte, abych se tu za nějaký den zase zastavil. Opatruj vás a znejmilejší paničku sám Pánbůh."

Chopil se ošumělého klobouku na pultě, vtiskl jej na hlavu a vykejklal se z krámu.

Florestan Kalda stál za pultem jako přibitý. Pan Filous dávno zmizel, ale v Kaldův sluch ještě zaznívala kazatelská slova jeho: Neubližujte ženám a matkám!

Po chvíli jako by jím pohybovala neznámá síla, otočil se a kráčel k psacímu stolku dozadu. Jako automat sáhl tu po dvou dopisech, které byl ráno napsal a které čekaly na Kačenku, přistoupil k železným kamínkám, v nichž dohořívalo dříví, a vmetl dopisy na řeřavé uhlí. Rázem papíry chytily, v kamínkách se rozsvětlilo, a již byl z psaní troud.

V tu chvíli otevřely se prudce dveře, do krámu vpadla Kačenka Katrnožkovic a všecka udychtěna zvěstovala:

„Milostpane, mám jim vyřídit, že máme doma malou slečinku. Je krásná, baculatá, a má očička právě jako milostpán. A mám se milostpána zeptat, kdy přijde k obědu."

„Počkejte Kačenko, již jdu s vámi."

„Já musím napřed, milostpane, do apatyky." A zmizela.

Kalda se chápal klobouku a chvatně zavíral krám.

Pudil jej hlad? Vábila jej malá slečinka? Dlouhými, sáhovými kroky spěchal domů. A přišel dříve než Kačenka z apatyky. Na prahu jej očekávala a vítala zkušená, obstárlá panička, přívětivě, ba šťastně se usmívajíc.

„Milá slečinka hned se okáže. Unavením po té dlouhé cestě nám trochu usnula."

NÁVŠTĚVA RODINY.

(Konec historie o Florestanu Kaldovi.)

Ani ve snách by se Kalda nebyl nadál, že se v poledne bude tak nedočkavě vraceti do příbytku, z něhož ráno tak rozkolísán, ba rozvrácen odcházel. A když došel samého cíle, tu nepředvídaná závora: slečinka nám trochu usnula. Netroufal si vstoupit ani do první světnice, aby nevzbudil něco, co vyžadovalo naprosté šetrnosti. Jakživ nebyl účasten takové rodinné události, ani v povzdálí, nevěděl, kterak se má zachovati. Rozpačitě přešlapoval v těsné předsíňce, hledě na dveře, kterými byla zkušená panička do bytu zmizela. Kdy jej zavolají, aby pokročil dále? Jak dlouho může trvati spánek takového mláděte? Což netuší, že na ni čeká hlava rodiny?

Za dveřmi sousední kuchyňky ozýval se tlumený chřestot nádobí a všelikého náčiní. Kdo je tam? Kačenka běžela do lékárny, paní babička vešla do bytu, podívá se tedy do kuchyně. Ale než se odhodlal stisknouti kliku, otevřely se dveře po-

tichounku a objevila se paní Katrnožková, opásaná bílou zástěrou. Za nepřítomnosti Kačenčiny dovářela tam oběd, pečovala, aby se nic nepřevařilo, nevysmahlo. Byla v tváři bledá, ale oči její byly zčervenalé, jako dlouhým pláčem. Skoro byly na líci patrny rýhy, kterými ještě nedávno slzy stékaly.

Pokusila se o úsměv, který však ihned byl zastřen lítostným výrazem, a vítala zetě:

„To jste hodný, že jste přišel. Ale robátko spí a také mladá maminka po té těžké zkušenosti usnula. Ale to nebude dlouho trvat. Jděte dále, Florestánku, jděte a sedněte. Jen co se vrátí Kačenka, přijdu za vámi a pak budeme obědvat. V tu chvíli nemohu od plotny."

„Nemám hlad, maminko, dlouho ještě mohu počkat. Jen bych je rád viděl, matku a holčičku."

Zdálo se paní Katrnožkové, že tato slova Kaldova vyzněla jinak než několik těch studených slov, která pronesl ráno, když odcházel do svého krámu. Že vyznívají nějak smiřlivě. A to ji naplnilo takovou radostí a nadějí, že jí teď na tváři vyskočil skutečně úsměv, šťastný a blažený. Jen vyskočil, ale zas pomizel.

„Mějte strpení, milý Florestánku. Byla to zlá noc a zlé dopoledne. I pro pana doktora jsme musily poslat. Ale všechno šťastně dopadlo a rodičce je třeba jen trochu oddechu a klidu. A bude ještě lépe, až uvidí vás. Potěší ji to a posílí."

Kalda sklopil oči, jako by se v něm ozývalo svědomí pro jeho lhostejné, chladné ranní rozlou-

čení. Sám si nebyl vědom, jaká změna se v něm od té doby a hlavně po návštěvě Filousově byla udála. Teď jen pociťoval, že příchod nového člověka na svět jest událostí velmi vážnou, která překonává všeliké okolnosti jiné.

Teprve teď podala paní Katrnožková zeti ruku a znova jej pobízela:

„Jděte dále, Florestánku, usedněte, Kačenka zde musí být co nevidět.“

Uposlechl tedy a vstoupil do světnice, v které již byly vykonány poloviční přípravy k polednímu stolování. Poznal z nich, že byl k obědu očekáván, a teď teprv se ocítil jako doma. Netrvalo dlouho a tchýně přišla za ním, přinášejíc nějakou lahvičku, kterou byla Kačence odňala.

Paní tchýně postavila zatím lahvičku na stolek mezi okny a obrátila se ke Kaldovi:

„Obědvat můžeme třeba hned, libo-li; jen ještě Kačenka přinese trochu piva. Tentokráte budeme jen tři — my dva a milá paní ošetřovatelka. Potrvá ještě nějaký den, než s námi zasedne taky naše — —“

Paní Katrnožková nedokončila. Netroufala si ještě pronésti jméno mladé maminky, nevědouc, zda by u zetě nenarazila. Od rána měla hlavu plnou těžkých myšlenek, domněnek i trapného podezření, kterému se jen stěží ubraňovala. Kdesi v pozadí vystupovala před jejím duševním zrakem postava důstojníkova. Ale přes všechny tyto znepokojivé přízraky byla pevně odhodlána chrániti a brániti

dceru svou přede vším světem jako lvice. V tu chvíli ji nanejvýš zaráželo, že tu Kalda sedí jak zařezán, s očima jak skleněnýma, neptaje se po ničem, kterak se vše za jeho nepřítomnosti událo, nepátraje, kterak jeho choť nejtěžší chvíli v posavadním životě svém přestála.

Kačenka přinášela polévku. Paní tchýně naslouchala chvilku u dveří do druhé světnice, konečně stiskla opatrně kliku a škvírou zašeptala:

„Paní Vacková! Polévka!“

Křídlo dveří se odklopilo, cizí panička vklouzla do jídelny.

„Jsem tu. Myslím, že nám drahá panička i dceruška budou ještě chvilku spinkat. Můžeme se naobědvat. Nechám pootevřeno.“

A přisedla ke stolu.

Florestan Kalda pojídal jen jako z donucení a brzy odsouvl talíř.

„Nemohu, maminko, nechám si to na večer.“

Bylo to zas po prvé, co to důvěrné slůvko k tchýni pronesl. Na paní Katrnožkovou působilo jako hojivý balšám.

„Ani mně není do jídla, milý Florestánku. Toť je nějaké znepokojení! Budeme mít tím větší chuť na večeři.“

A taky nechala dalšího jídla.

V tu chvíli se ozval z vedlejší světnice lehký sten. Paní Vacková vymrštila se, chvátala z jídelny. Kalda volal za ní tlumeným hlasem:

„Mohu tam paničko?“

„Jen co se podívám, pantatínku," šeptla paní Vacková, a zatím již mluvila mazlivě za dveřmi: „Máme tu hosta, drahá paninko, který se chce podívat na maminku, na slečinku dceru. To nás těší, pravda-li?" A volala do jídelny: „Tedy že pěkně pantatínka prosíme."

Kalda se vzchopil, kráčel dále. Ale tentokráte těžce, jako se závažím na nohou.

Z bílých podušek vyčnívala jen hlava mladé ženy, v rámci hnědých vlasů. Lehká svrchnice byla až ke bradě přitažena. Na tváři nemocné jevil se nový rys, podnes neznámý. Rys, jejž zanechala přetrpěná bolest. Oči Málčiny hleděly jako zhloubi jamek, plny odevzdání a pokory, jak ještě nikdy na Kaldu nehleděly. Florestanovi sevřelo se srdce, jakoby prociťoval nedávný ten zápas o dvojí život, který mladou ženou zmítal. Paní Málka se pokusila o úsměv, než i ten byl bolestný. Kalda se naklonil a tiše se otázal:

„Jak se daří? Nic nebolí?'

„Teď už lépe. Ale myslila jsem, že zemru. Doufala jsem tak..."

„Duše má, proč doufala? A já bych tu měl zůstat sám? Proč a pro koho?"

„Pro to maličké zde."

Málka skoro namáhavě otočila hlavu na levou stranu, kde vedle lůžka v podélném bílém koši odpočíval v bílých peřinkách malý tvor s karkulkou na drobné hlavičce. Nemluvně ještě spalo, ale spánkem neklidným, jak jevila jeho tvářička, která

se pitvorně krabila, jako by i v tom spánku nabírala k pláči.

„Žít budeš, srdce mé, abys robátko vychovala na radost vlastní i na moji. Čeká vás tu obě tolik lásky."

Kalda nemohl dále. Při pomyšlení, že by měl ztratit mladou ženu, sevřelo se mu hrdlo nesmírnou bolestí, z očí mu vyhrkly slzy.

„Pantatínku, pantatínku," volala paní Vacková, „co pak to? Smát se musíme, šťastně smát, že jsme se tak šťastně shledali. My jsme si tu už dopoledne vyplakali."

Kalda se opatrně snesl na samý kraj lůžka a tápal rukou po svrchnici, jako by hledal ruku ženinu. Málka ji s namáháním dobyla pod peřinou, vztáhla ji a podala choti. Kalda ji něžně ujal, sklonil se, povznesl bledou ruku Málčinu k ústům a něžně ji políbil.

Tu mladá žena dobyla i levou ruku, oběma se chopila pravice Kaldovy, vroucně ji tiskla, pokud vyčerpané její síly dopouštěly, a přes všechno bránění Kaldovo opět a opět ji vášnivě líbala.

„Již tedy se nehněváš, Florestane, jako ráno! Odpustíš mi, že jsem ti způsobila starost. Děkuji ti. Všechen můj život náleží jen tobě — a té maličké. Měj ji rád!"

Kalda políbil ženu na chladné čelo.

Paní Katrnožková byla se hned na počátku přikradla za zetěm do světnice a patříc na ten výjev sotva na nohou se udržela. Srdce jí to mohlo

utrhnout. Nikdy v životě nezažila chvíle tak šťastné.

Vysílené ruce paní Málky pustily pravici Kaldovu a sklesly na peřinu. Z jejích očí stékaly nové slzy, kterými se její mocné pohnutí vybilo.

„Ale teď dost," napomínala paní Vacková. „Nesmíme paničku znepokojovat. Teď je jí třeba klidu. Až se nám s té dlouhé cesty vrátí, bude zas naše. Ještě se podívejme na milé poupátko a jděme zas po svém. Večer zas paničku navštívíme. Nemějme o ní strach, pantatínku. Jsme u ní dvě, však si ji ohlídáme."

Obešla lůžko mladé ženy a sklonila se nad rozeňátkem v košíku. Jako by je svým pohledem hypnotisovala, robě poznovu zkrabilo tvářičky a probouzejíc se zamhouralo očima. Ovšem nic kolem sebe nevnímalo. Panička opatrně vyzdvihla robátko z peřinek a nesla je ke Kaldovi, kterýž bezděky vztáhl ruce, chtěje se děcka chopiti.

„I tototo," uhnula mu pečlivá panička. „Ještě ho neumíme pochovati. Jenom na čílko mu dejme hubičku, ale takovou měkkou, jako herbábnou. Tak. A podívejme se, pantatínku, jaká jsme to hodná slečinka. Ještě nám nezaplakala. A zas ji položíme. A teď se pěkně poroučíme."

Kalda chápal, že má odejít. Přistoupil k lůžku, aby se s nemocnou ženou rozloučil. Vztáhla k němu ruku a něžně mu stiskla konečky prstů.

„Přijď zas brzy, Floričku," šeptla.

„Nejradš bych u tebe zůstal, Málko."

„I toto," namítla paní Vacková, „to bychom nemohli potřebovat."

Kalda vyšel ze světnice, paní tchýně v zápětí za ním. Zeť se k ní obrátil.

„Opatrujte mi je dobře, maminko," řekl naléhavě k tchyni.

„Buďte bez starosti, Kaldičko, jako oko v hlavě."

Přivinula zetě na ňadra.

„Děkuji vám, že jste přišel. Však po vás v těch bolestech volala. Až se na vás to poupě po prvé zasměje, uvidíte, jaká je to blaženost."

Kalda kráčel volnými kroky k svému krámku. A touto cestou, tak rozdílnou od pochodu ranního, provázelo jej podivné vzrušení. Bylo mu, jako by před ním letěl čas, rok, celá léta. V duchu viděl, jak mu dceruška odrůstá, jak chodí do školy, dospívá, rozkvétá, podobá se matce. Nad městem vanul podzimní vzduch, ale v mysli Kaldově vykvétala budoucí jara, plná slunečního jasu a vůně květin.

Trochu ponurý byl dnes jeho krám, brzy se smrákalo. Kalda se ani nemohl dočkat večera, až zavře a poběhne domů. Všechen jeho život se přenese teď tam, k rodině. A cosi hrdého bylo v tom pomyšlení: Jsme rodinou!

OBSAH:

RADOSTNÁ UDÁLOST V DOMĚ PÁNĚ KORIANDLOVĚ 7

*

MATČINO TAJEMSTVÍ 43
I. Z mládenecké domácnosti 45
II. O patro níže 54
III. Vánoce za dveřmi 64
IV. Předvánoční starosti 74
V. Štědrý večer u Pazdírků 83
VI. První promenáda 95
VII. Na procházce 105
VIII. Dykyta promluvil s paní mateří 114
IX. Šéf promluvil s Dykytou 125
X. Poslední den v roce 134
XI. Starosti 146
XII. Převrat v bytě Dykytově 154
XIII. První vklad 164
XIV. Rodinné tajemství 172
XV. Po vyjádření 181
XVI. Katynka zakládá firmu 189
XVII. Další tajemství paní Pazdírkové 200
XVIII. Dvojí cesta 210
XIX. Dykytovy rozpaky 219
XX. Po hovoru s šéfem 228
XXI. Malá mezihra 236
XXII. V předvečer svatby 242
XXIII. Trochu pláče v obou patrech 250

XXIV. Otcovské napomenutí Dykytovo Kohoutkovi . . 257
XXV. U tabule 265
XXVI. Svatební hostina 273

MALOMĚSTSKÉ NÁMLUVY 285
Kousek maloměstského diškursu 287
Pan Filous působí dále 293
Pan Kalda přijde 301
Válečné přípravy 308
Pan Kalda na visitě 317
Po návštěvě páně Kaldově 325
Druhá neděle 333
Otec Katrnožka má slovo 343
Schyluje se k svatbě 352
Po svatbě 359
Doba neklidu 366
Florestan Kalda otcem 372
Návštěva rodiny 382

Nesmějte se

při čtení knih, které vám přináší

KNIHOVNA ŠVANDY DUDÁKA

dovedete-li to!

Podáváme vám tu jejich seznam, vyberte si!
Nejlépe však pochodíte, zvolíte-li všecky!

	Snížená cena Kč
Fréderic Boutet: ČTVRTLIBERKA A DCERA PANÍ TRANCHARTOVÉ	16·—
K. Dewetter: LOUPEŽNÍCI Z ČESKÝCH LESŮ	8·—
Petr Fingal: DAREBNOSTI	22·—
Ot. Hanuš: DĚVČE NA VLNĚ 1120	12·—
Fr. Jejkal: ZÁPISKY SPOŘÁDANÉHO KAPLANA	12·—
Karel Poláček: LEHKÁ DÍVKA A REPORTÉR	12·—
Nicolas Ségur: OSTROV LÁSKY	10·—
Otomar Schäfer: SPLAŠENÝ SVATÝ	14·—
L. Tůma: ZEVLOUNOVY POVÍDAČKY	15·—
Clément Vautel: JENOM NE DÍTĚ!	14·—
Clément Vautel: MADEMOISELLE SANS GÊNE	16·—
Zevloun: NEPLEŤ SE PANÍ DO DOMÁCNOSTI!	12·—
Michajl Zoščenko: IRONICKÉ POVÍDKY	8·—

Vázané výtisky o Kč 10·— dražší.

Tyto veselé knihy dodává každý knihkupec, jakož i

Nakladatelství F. TOPIČ, knihkupectví
Praha I., Národní tř. 11.

BINDING SECT. NOV 3 1952

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG 5038 H45 1905 dil 42

Herrmann, Ignát
Sebrané spisy